

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, Κυριακή 14 Φεβρουαρίου 2021 • Έτος 12^ο • Αρ. φύλλου 648

Κυριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

www.kathimerini.com.cy | €2,90

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ

Συντηρητική η αποκλιμάκωση των μέτρων

Ακολουθώντας τις επιστημονικές συστάσεις εντάξαμε το AstraZeneca στο πλάνο, χωρίς να θέσουμε ηλικιακούς περιορισμούς. Οποιαδήποτε στιγμή προκύψουν επιστημονικά τεκμηριωμένα δεδομένα για το αντίθετο, θα αναπροσαρμόσουμε το πλάνο μας, λέει ο Κωνσταντίνος Ιωάννου. Μιλά για το τρίτο κύμα και ξεκαθαρίζει πως μετά τη θητεία του στο υπουργείο Υγείας κλείνει και ο πολιτικός του κύκλος. **Σελ. 8**

Perofen®

Διώξτε τον πόνο μακριά
Χαμογελάστε ξανά...

Ιβουπροφαίνη

Remedica

• Συμβουλευτείτε τον γιατρό ή τον φαρμακοποιό σας.
• Πιείτε μόνο στα φαγητά.
• Δεν είναι απαραίτητη η συνταγή γιατρού.
• Τα πελατολόγια πληροφοριών, αναρτήστε στο Φύλλο Οδηγών Χρήσης του προϊόντος.

www.remedica.eu

Remedica Ltd.
Παράρτημα Διεύθυνση Τ.Κ. 51706, 3508 Λεμεσός, Κύπρος
Τηλ: +357 25530000 Φαξ: +357 25390192
Email: drugsafely@remedica.com.cy
LF01022/01.21(GR)

ΧΑΡΗΣ ΘΕΟΧΑΡΗΣ

Ελλάδα και Κύπρο επιλέγουν οι ξένοι

Ελλάδα και Κύπρος θα βρίσκονται ψηλά στις προτιμήσεις των ευρωπαίων αναφέρει στην «Κ» ο υπ. Τουρισμού της Ελλάδας Χάρης Θεοχάρης. Επισμαίνει ότι οι δύο χώρες μπορούν να συνεργαστούν στην προώθηση τουριστών. **Οικονομική, σελ. 6**

ΚΟΥΝΤΡΕΤ ΟΖΕΡΣΑΪ

Απαραίτητη η κοινή βάση για συνομιλίες

Ο τέως αντιπρόεδρος της «κυβέρνησης», Κουντρέτ Όζερσαΐ μιλάει στην «Κ» και λέει πως εάν ο πρόεδρος της Δημοκρατίας Νίκος Αναστασιάδης επιμείνει στην ομοσπονδία το μόνο που θα πετύχει είναι να συμβάλει στη διαιώνιση του στάτους κβο. **Σελ. 16**

ΕΛΛΑΔΑ

Μετά τους 60άρηδες οι επαγγελματίες

Με το βλέμμα στραμμένο στους υγειονομικούς δείκτες, κινείται η ελληνική κυβέρνηση, αλλά παράλληλα σχεδιάζει ένα πλέγμα κινήσεων προκειμένου μετά το Πάσχα να επανέλθει στον μεγαλύτερο δυνατό βαθμό μια «νέα κανονικότητα». **Σελ. 21**

Πάει προς απόρριψη το βρετανικό «σχέδιο»

Παραπέμπει σε συνομοσπονδιακό μόρφωμα, λένε μέλη της διαπραγματευτικής ομάδας που εκφράζουν έντονες επιφυλάξεις

Στη διαπραγματευτική ομάδα έχει κατατεθεί και γραπτώς η βρετανική πρωτοβουλία για άρση του αδιεξόδου στο Κυπριακό και ανακίνηση των συνομιλιών. Όπως σημειώνεται από κύκλους που έχουν μελετήσει, το εν λόγω κείμενο παραπέμπει σε συνομο-

σπονδιακό μόρφωμα και όχι σε ομοσπονδία, προκαλώντας τις έντονες αντιδράσεις μελών της διαπραγματευτικής ομάδας αλλά και του ΑΚΕΛ. Και αυτό γιατί, όπως λέγεται, αλλάζει η βάση λύσης και η θέση της κυβέρνησης περί συνέχισης των συνομιλιών απ'

εκεί που μείνανε στο Κραν Μοντάνα, ανοίγοντας έναν νέο φαύλο κύκλο συζητήσεων. Πάντως, η κυβέρνηση απορρίπτει ότι πρόκειται για ένα συγκεκριμένο σχέδιο που έχει καταθέσει γραπτώς η Βρετανία. Όπως σημειώνεται, είναι κάποιες προτάσεις που α-

ποτελούν τροφή για σκέψη και ούτε απορρίπτονται ούτε γίνονται αποδεκτές στην ολότητά τους. Οι μέχρι τώρα αντιδράσεις, πάντως, στέλνουν το μήνυμα πως η βρετανική πρωτοβουλία, όπως έχει καταγραφεί στο εν λόγω κείμενο, δεν πρόκειται να γίνει

αποδεκτή και θα απορριφθεί προτού καν συζητηθεί. Την ίδια στιγμή, η Τουρκία επιδιώκει κίνητρα από την Ε.Ε. και μία ευρωπαϊκή ατζέντα. Όπως φαίνεται, είναι έτοιμη για υπαναχώρηση, από τη λύση δύο κρατών σε αυτή της συνομοσπονδίας. **Σελ. 4**

Νομικός άσος στο μανίκι η δημόσια οχληρία

Με ζητούμενο την αναστολή λειτουργίας των εργοστασίων ασφάλτου στο Δάλι και εν τη απουσία νομικών εργαλείων απόδειξης της προσβολής δημόσιας υγείας, η Γενική Εισαγγελία παίζει το χαρτί της δημόσιας οχληρίας. Μέχρι τις 17 του μήνα οι δύο εταιρείες θα καταθέσουν το κείμενο της ένστασης. Στις 22 Φεβρουαρίου η ακρόαση. Πέραν του ζητήματος της δημόσιας υγείας, είναι σαφές ότι η λειτουργία των εργοστασίων επηρεάζει το δικαίωμα άνεσης και απόλαυσης της περιουσίας. Συγκεκριμένα δημόσια οχληρία ορίζεται όταν κάποιο πρόσωπο, φυσικό ή νομικό, με ενέργειες ή παραλείψεις, δημιουργεί ένα καθεστώς το οποίο φέρει σε κίνδυνο είτε την υγεία του κοινού, την άνεση, ή παραβιάζει το δικαίωμα απόλαυσης της περιουσίας. **Σελ. 10**

Σπριντ της Αθήνας για τα εξοπλιστικά

Ο κομβικός ρόλος της Ελλάδας

Στο Μέγαρο Μαξίμου και στα υπουργεία Εξωτερικών και Εθνικής Αμυνας οι υπηρεστικοί αξιωματούχοι λαμβάνουν μέρος σε έναν απαιτητικό μααραθώνιο με διπλό στόχο, την ενίσχυση των αμυντικών δυνατοτήτων και τη διπλωματική παρουσία στην περιφέρεια αλλά και στην Ευρώπη. Στο Ισραήλ ο κ. Μπν-τοστάκς σε τέσσερις ώρες συζητήσε μια σειρά από θέματα που άλλοτε χρειαζόνταν ημέρες για να λυθούν. **Σελ. 20**

Τι σημαίνει το ελληνικό #MeToo και τι να περιμένουμε από αυτό

Από τα «αθώα» χαστούκια στις σοβαρές καταγγελίες

Η Λυδία Κονιόρδου, η καθηγήτρια Οικονομικών Αντιγόνη Λυμπεράκη και η καθηγήτρια Ψυχολογίας Φωτεινή Τσαλίκου φωτίζουν διαφορετικές πτυχές του θέματος, συνοψίζοντας ουσιαστικά στη συζήτηση που έχει ανοίξει. Οι επώνυμες καταγγελίες που συγκλονίζουν την ελληνική κοινωνία, πυροδοτούν θυμό, αλλά γεννούν και πολλά ερωτήματα. Προσπαθούμε να αποκω-

δικοποιήσουμε το ελληνικό #MeToo, να δούμε τις συνθήκες που το γέννησαν, να καταγράψουμε τα χαρακτηριστικά του, αλλά και να σκεφτούμε τι προσδοκίες έχουμε από αυτό. Τελικά είναι θέμα γενιάς η συμπεριφορά στο θέατρο και στον κινηματογράφο; Πόσο διαφορετική ήταν αυτή η συμπεριφορά την εποχή που το ελληνικό σινεμά ήταν πολύ πιο λαϊκή τέχνη; **Σελ. 18-19**

Δριμύ «κατηγορώ» εναντίον του Τραμπ

Η λέξη υποκίνηση στο εδώλιο

Η θέση των Δημοκρατικών ήταν ότι ο Τραμπ πρέπει να καταδικαστεί γιατί αλλιώς θα μπορούσε να επαναλάβει την ίδια συμπεριφορά. Οι Δημοκρατικοί του Κογκρέσου εξαπέλυσαν ένα προσεκτικά δομημένο «κατηγορώ», δείχνοντας πως η εμπιρστική ρητορική του περί νοθείας στις εκλογές οδήγησε στα γεγονότα στο Καπιτώλιο. «Τα ψέματά του είχαν στόχο να σπείρουν την καχυποψία στους οπαδούς του». **Σελ. 22**

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΟ ΕΝΘΕΤΟ «ΖΩΗ»

ΘΕΑΤΡΟ

«Το κτήνος στο Φεγγάρι»

Ο Θανάσης Γεωργίου μιλάει στην «Κ» για την παράσταση «Το κτήνος στο Φεγγάρι», που ανεβαίνει σε σκηνοθεσία Λέας Μαλένη. «Στον Αράμ με εντρίγκαρε το μέγεθος της μνήμης που κουβαλά», λέει για τον ρόλο του. **Ζωή, σελ. 4**

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

23ο Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης

Η σκηνοθέτις Δάφνη Ματζιράκη μιλάει στην «Κ» με αφορμή το αφιέρωμα του 23ου Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης. «Ο κόσμος αλλάζει δραματικά από την πολιτική μέχρι το κλίμα και το περιβάλλον. Το βλέπω πολύ έντονα να συμβαίνει στο μεγαλύτερο μέρος του πλανήτη». **Ζωή, σελ. 1**

ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Σχέσεις εξουσίας στις Τέχνες (IV)

Αυτή την Κυριακή ο ηθοποιός και σκηνοθέτης Παναγιώτης Λάρκου μιλάει στην «Κ» για το ζήτημα της σεξουαλικής παρενόχλησης και λέει ότι τη στιγμή που θα μπει ο ελέφαντας στο δωμάτιο είναι αργά για να σταματήσει. **Ζωή, σελ. 5**

ZENITH

THE FUTURE SINCE 1865

DEFY INVENTOR

Vassos Eliades Accessories Ltd

Nicosia - Limassol, Tel.: 22 897 361

μπλε

Πρόγραμμα επιβράβευσης καρτών

Κατέβασε το Mple Rewards app τώρα!

Λαμβάνουν όροι και προϋποθέσεις

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΤΑ ΙΟΥΛΙΑΝΑ / Γράφει ο ΣΤΑΥΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Η Ιουλία έχει νεύρα

Εσείς βεβαίως δεν έχετε κανένα λόγο να γνωρίζετε τη Ρενέ. Στον κλειστό κύκλο του Αγίου Ανδρέα όμως την έμαθαν, θέλοντας και μη, όταν παντρεύτηκε τον κατά 32 χρόνια μεγαλύτερο της Αριστείδη Κυπαρίσσι, γείτονα της Ιουλίας Παλαιολόγου Ουίλσον από τα γεννοφάρσικα της αγγλόφωνης Δεξιάς. Οκτώ μήνες διήρκησε ο γαμήλιος βίος τους. Κι έπειτα η Ρενέ, αφού έθαψε τον σύζυγο μετά τιμών, συνέχισε την καριέρα της ως χήρα με αξιοζήλευτες επιδόσεις στο κοινωνικο-πολιτικό κατινάτζ.

«**Ντροπή σου**, Ρενέ Κυπαρίσσι!» ξέσπασε η Ιουλία, προκαλώντας αναστάτωση στη φρουαρία της Μυρούλας. Πήγε κάτι να ψελλίσει η άλλη, αλλά την έκοψε απότομα... «Το να κάνει κάποιος αυστηρή κριτική στη Στέλλα Κυριακίδου είναι απολύτως θεμιτό. Το να υποκλίνεται όμως στις 50 αποχρώσεις του κίτρινου είναι απολύτως φτηνό» είπε και έδειξε με το δάκτυλο τη Ρενέ. «ΑΥΤΗ κέρναγε λεμονιάδες το συνεργείο της Bild, όταν έστησαν καρσούλι έξω από το σπίτι της Στέλλας, όπως οι τελευταίοι παπαράτσι. Έτσι, για να θυμόμαστε πως τσαλαβουτούν στα λασπόνερα και εις την αλλοδαπήν κυρίες μου» υπερθεμάτισε η Ιουλία και αποχώρησε με τα νεύρα της στην τοίτα, αλλά με το κεφάλι ψηλά.

Όταν έχει νεύρα η Ιουλία ξεσπά στα μαλλιά της. Πήγε, λοιπόν, στο κομπωτήριο του Άγγελου για ένα makeover (τύπου IrisApfel, καθότι τις δυσκολίες πρέπει να τις περνάμε μ' ένα κόπιο στυλ». Επάνω που έδρασε ως αγχολυτικό η νέα κουπ, μια ξινή με ακαζού μαλλί σχολιάσε τον θόρυβο για τις σεξουαλικές παρενοχλήσεις στην Ελλάδα. «Αφού ο Παύλος Χαϊκάλης ήταν σαφής: “Είμαι αρσενικό παλαιάς κοπής” είπε “και όταν μια γυναίκα μου λέει όχι εγώ επιμένω”. Δεν καταλαβαίνω προς τι η τόσο υστερία κοπέλες...». Η Ιουλία

Η ηγερία του στυλ IrisApfel ανέκαθεν υπήρξε πηγή έμπνευσης για την Ιουλία Παλαιολόγου Ουίλσον, ιδιαίτερος σε φορτισμένες πολιτικά περιόδους.

Παλαιολόγου Ουίλσον σκώθηκε και ένευσε στα πιστολάκια να σιγήσουν. «Οι γυναίκες της γενιάς μου ανεχτήκαμε τον κάθε γελοίο να τσαλαπατά την αξιοπρέπεία μας και δεν αρθρώσαμε ούτε μια λέξη. Αυτή την παλαιάς κοπής αθλιότητα ξεμπροστιάζουν τα σημερινά κορίτσια κυρία μου», είπε και της γύρισε την πλάτη. Αλλά ξαφνικά, στράφηκε πίσω και συμπλήρωσε: «Πολύ κακό χρώμα μαλλιών. Προσέξτε το, καθώς με τόσα που γίνονται έχει και η αισθητική μας τα όρια της κυρία μου».

Με νέο μαλλί και ένα ογκώδες κο-

λιέ, δώρο της φίλης της Μαρίνας Σιακόλα από την έρημο της Τουρκάνια, υποδέχτηκε η Ιουλία το καρέ. Ο Έντγκαρ Άλαν Πόε περιφερόταν στο δωμάτιο εμφανώς ανήσυχος... «Με τούτα και με κείνα πώς να μην επηρεαστεί το σκυλί;» σχολίασε η οικοδέσποινα. «Έλεγα πως θα οδεύαμε με τη Γιούλια προς τις εκλογές, μπας και βγούμε επιτέλους από τη μιζέρια, αλλά μας πήρε το ΑΚΕΛ την μουσική από το στόμα» κατακραύνωνσε την αριστερή (με την καλή έννοια) Κουλλίτσα Κυριακού. «Η Γιούλια Κομνηνός δεν είναι ΑΚΕΛ, αλλά Νέα Δύναμη» μωρμούρισε απρόθυμα η εκπρό-

σωπος της Αριστεράς και της Προόδου. «Η Γιούλια είναι υπερδύναμη!» ύψωσε τη φωνή της η Ιουλία και παρουσίασε τα τεκμήρια του στιλιστικού υπερθεάματος. Βραδινές τουαλέτες, διαμάντια και μπλουζ, υπερπολυτελή αυτοκίνητα, ένα εκρηκτικό μίγμα που θα έκλεινε πολλά συναγερμικά στόματα στη Λεμεσό. «Λέτε ο αποκλεισμός της Γιούλιας από το ψηφοδέλτιο του ΑΚΕΛ να είναι δάκτυλος Γιολίτη;» αναρωτήθηκε η Καλαμαρού. «Όχι καλέ, απλώς το ΑΚΕΛ έχει τον γκλαμουρο-διώκτη» αποφάνθηκε η Ιουλία και ζήτησε από τη Ρωσίδα να σερβίρει τα Gin and Tonic.

«Ευτυχώς που υπάρχει η Μαρία Κόκκινου Μπέγκε!» ανακοίνωσε η Ευγενία η Καλαμαρού και άνοιξε τα χαρτιά της μπροστά στα έκπληκτα μάτια του καρέ. Οι κυρίες αιφνιδιάστηκαν, καθώς δεν γνώριζαν το πλούσιο βιογραφικό της υποψήφιας του ΔΗΣΥ στη Λευκωσία και ούτε είχαν βεβαίως εντυφώσει στις πικάντικες πληροφορίες του προφίλ της στο Facebook. «Όπως μας πληροφορεί η αγαπητή Μαρία Κόκκινου Μπέγκε έχει τρία χόμπι, το περπάτημα, την ποδηλασία και το ποδόσφαιρο, τα οποία απολαμβάνει με τον ίδιο ζήλο» συνέχισε η ενθουσιώδης Ευγενία. «Κάποια άλλη εξί-

σου σημαντική πολιτική πληροφορία γνωρίζουμε;» αναρωτήθηκε η Ιουλία. Σας διαβάζω από το βιογραφικό της ανταποκρίθηκε πρόθυμα η Καλαμαρού: «Ως ιδύνουσα της δικής της εταιρείας συμβούλων, της EU-MAP Consulting Ltd., προσφέρει επί σειρά ετών σημαντικές υπηρεσίες ευρωπαϊκού πολιτικού λόμπι σε μεγάλες ευρωπαϊκές εταιρείες. Επιπλέον της πολυπολιτισμικότητας και της πολυγλωσσίας της, μιλά 7 γλώσσες». Έπειτα από ένα ολόκληρο λεπτό αμήχανης σιωπής, το καρέ ψιθύρισε ομόφωνα: «Ζενιάλλ!».

«Με τέτοιους υποψηφίους δικαιολογημένα δήλωσε ο πρόεδρος μας στο Σίγμα: “Απέδειξε ότι ήμουν πάντα Αβερ-όν”» σχολίασε η Καλαμαρού. «Μιλώντας για υποψηφίους, αληθεύει ότι δημοσκοπήση του κόμματος δείχνει τον Χάρη να είναι χαμηλά;» ενδιαφέρθηκε να μάθει η Ιουλία. «Αληθεύει. Ο Δημήτρης Δημητρίου σπάει το κοντέρ, ο Τορνάρητης τα πάει εξαιρετικά και η Σάβια φιγουράρει τρίτη παρακαλώ! Το παιχνίδι φέτος παίζεται αλλιώς...». Πρώτου προλάβει να τελειώσει τη φράση της, σκώθηκε η Κουλλίτσα από τον καναπέ και έβαλε στο πικάπ αθάνατες επιτυχίες του Τριαντάφυλλου για να σπάσει επιτέλους η καντήφλα.

«Μην με τρυνάς σαν το τριαντάφυλλο, δεν σε αφήνω διψασμένο κι άφυλλο...» ήχησε το άσμα ασμάτων. «Ποιος Τριαντάφυλλος;» αναρωτήθηκε η Καλαμαρού. Αυτός που είπε σ' ένα πισιρικά στο Σιντνίντο το επικό «τρεις νύχτες δικές μου είναι ολόκληρη η ζωή σου» τη διαφώτισε η πάντα ενημερωμένη Κουλλίτσα. «Σπάω τα ρολόγια, για σένα σπάω και τις ώρες...γαυγίσει ο Έντγκαρ Άλαν Πόε δεύτερη φωνή και η Ιουλία επιτέλους έσκασε ένα χαμόγελο.

stavros.christodoulou@gmail.com

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:
ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

80 χρόνια πριν στην «Κ»
14.2.1941

ΦΡΑΝΚΟ - ΜΟΥΣΣΟΛΙΝΙ: Παρά το εκδοθέν εν Ρώμη ανακοινωθέν ότι διεπιστώθη συμφωνία επί των προβλημάτων των συζητηθέντων μεταξύ Φράνκο - Μουσσολίνι, οι ενταύθα αρμόδιοι κύκλοι ουδεμίαν ανησυχίαν εκδηλούν επί των αποτελεσμάτων της συνομιλίας αυτής. Αι

εν τη Βορείω Αφρική γαλλικούς κύκλους αν ούτοι εγαλβανίζοντο επί της αγγλικής νίκης. Η ισπανική όμως επέμβασις δεν είναι δυνατή υπό της σημερινάς συνθήκας, δεδομένου των περιωρισμένων μέσων της Ισπανίας και των πολιτικών συνεπειών της επεμβάσεως ως και των οικονομικών τοιούτων επί μιας χώρας της οποίας η κατάσταση είναι εξαιρετικώς επισφαλής.

«ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ»: Η «Νέα Εστία» της 15ης Φεβρουαρίου, αφιερωμένη εις τον Ιωάννην Μεταξάν, φίλον και προστάτην των γραμμάτων και των τεχνών, με διπλάσιον αριθμόν σελίδων, με άρθρα του υφυπουργού Τύπου, του Γεν. Διευθυντού Γραμμάτων και Τεχνών κ. Κ. Μπασιτιά, του κ. Π. Πρεβελάκη, της κας Μ. Κοτοπούλη και πολλών εκλεκτών λογοτεχνών, θα κυκλοφορήση την 20ήν τρέχοντος.

ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ: Εξαιρετικώς ευχάριστοι ήσαν και αι χθεσιναί πληροφορίες από το Αλβανικόν μέτωπον. Ενώ αι ιταλικαί επιθέσεις έχουν εγκαταλειφθή, ο στρατός μας διατηρών πάντοτε την πρωτοβουλίαν εν' όλου του μετώπου και διακρινόμενος διά το επιθετικόν του πνεύμα επραγματοποίησε νέας σημαντικωτάτας προόδους. [...] η επιθετική δράσις του στρατού μας διεξήχθη βορείως της Κλεισούρας. Παρά το γεγονός ότι η μάχη ευρίσκεται εισέτι εν τη εξελίξει της, η μέχρι τούδε πορεία του αγώνος τυχάνει πλήρως ικανοποιητική.

Με άριστα το 10

1 Στον Παντελάκη. Βαριά άρρωστος ψυχιατρικά ο δράστης του φονικού που σκότωσε γυναίκα και παιδί. Τα ερωτήματα γιατί δεν ήταν στο ψυχιατρείο και τι έκαναν οι υπηρεσίες ευημερίας που τον παρακολουθούσαν μας ξυπνούν μνήμες. Τα ίδια Παντελάκη μου.

2 Στην άφιξη. Ήρθαν σου λέει τα κινέζικα εμβόλια στα Κατεχόμενα. Κανένας διεθνής οργανισμός δεν τα έλεγξε, κανείς δεν επιβεβαίωσε αν τα στοιχεία που λένε οι Κινέζοι αν είναι σωστά. Ιατρική από τα Lidl.

3 Στο δαιμόνιο. Κινέζικα οι Τουρκοκύπριοι, ρωσικά εμβόλια θέλουν να πουλούνε κάποιοι στις ελεύθερες περιοχές, στα φαρμακεία. Και το ρωσικό εμβόλιο δεν έχει δώσει στοιχεία σε κανέναν διεθνή οργανισμό για έγκριση. Ιατρική των διαβατηρίων.

4 Στη συνωμοσία. Το γεγονός πως το 80% των θανάτων από κορωνοϊό είναι άντρες, το θεωρείτε τυχαίο; Μην ακούσω ξανά για δήθεν ισχυρό φύλο. Ο ιός είναι ανθρώπινο κατασκεύασμα, η γυναίκα απάντησε στις σεξουαλικές παρενοχλήσεις των αντρών που σε συνδυασμό με το 5G το έφταξε η Μελίνα Γκέης (γυναίκα του Μπιλ) για να κυριαρχήσει

«Όλοι θέλουν να αλλάξουν τον κόσμο, αλλά κανείς τον εαυτό του» *Λέων Τολστόι.*

και να ελέγξει τον αντρικό πληθυσμό.

5 Στη φύση. Πάγωσε λέει ο Τάμελς μετά από 60 χρόνια. Σighά το φαινόμενο, εδώ πάγωσε ο χρόνος στη Βρετανία από τη γέννηση της Ελισάβετ.

6 Στην τρέλα. Την ώρα που οι Βρετανοί παγώνουν εν μέσω lockdown, σε ένα γαλατικό χωριό στην Ανατολική Μεσόγειο, οι κάτοικοι, απόγονοι των Φράγκων, πίνουν το μαγικό φίλτρο ενάντια στον κορωνοϊό του δρυϊδη Αναστασίξ, και κάνουν πλιοθεραπεία αμέριμνοι στις παραλίες, ενώ από τα σπίτια τους τις Κυριακές νέφος τσίγκας αναβλύζει από τις σούβλες των αγγιγούρωνων.

7 Στην επιτυχία. Αντροκ μου, πάντως, στη θέση σου και μαζί με τον Πρίγκηπα, θα έσταζα μέλι για τον πρόεδρο μας και ειδικά για το Προεδρικό του. Ιστορικά πρώτη φορά η χώρα συμπεριφέρεται με τόσο σοβαρότητα και επιτυχία σε ένα παγκόσμιο φαινόμενο που παρέσυρε στον βούρκο αυτοκρατορίες, και ενώ κάνει τη βρώμικη δουλειά δεν μπορεί να την παινευτεί. Κελεπούρι βρήκατε.

8 Στην Ευρώπη. Η στήλη θα ψηφίσει οικολόγους. Το δηλώνει ανοικτά και απερίφραστα. Ατταλίδου, Καλαβανά και ξερό ψωμί. Θεόπεμπτες σας ήρθαν μπας και φέρετε τα λογικά σας και αφήσετε τις οικονομικές θεωρίες για λύση «αυτοί

από εκεί, εμείς από εδώ». Άσε που θα γίνει reality showτο τριχομάλιασμα μόλις οι κυρίες πάρουν σβάρνα τα κανάλια.

9 Στο δίκαιο. Πήγαν οι Παραλιμνίτες και πέταξαν τα φθαρτά τους διαμαρτυρόμενοι. Ακολούθως έδωσαν το διπλοκάμπινο στον Φιλιππίνεζο, μπήκαν στο μερσεντέξ και πήγαν για χίνας με αμπελοπούλια στις ακριτικές Βρυσούλες.

10 Στην ανατροπή. Το ότι Μπατοστάκης και Αναστασιάδης σφάζονται στα πόδια του Μπι Μπι για τους πλέον τοιγκούνηδες τουρίστες είναι φαινόμενο των καιρών. Άτιμη πανδημία. Κάνεις την ανάγκη φιλότιμο.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΑΝΗΣ • Σύμβουλος Εκδόσης: ΑΛΚΗΣ ΑΝΔΡΕΟΥ

Αρχισυντάκτρια: ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ • Υπεύθυνος Υλης: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Ατελιέ: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Νίκου Κρανιδιάτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ • Διεύθυνση συντάξεως: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΟΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Πρόγραμμα Επιβράβευσης Καρτών

**Έχεις κάρτα της
Ελληνικής Τράπεζας;
Έχεις άμεση επιστροφή
χρημάτων!**

Κατέβασε το Mple Rewards app τώρα!

Ισχύουν όροι και προϋποθέσεις

 ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Ηλθε, είδε και απέρχεται το βρετανικό «σχέδιο»

Κατατέθηκε στη διαπραγματευτική ομάδα και προκάλεσε αντιδράσεις ότι παραπέμπει σε συνομοσπονδιακό μόρφωμα

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Γραπτώς, στη διαπραγματευτική ομάδα κατατέθηκε τη βδομάδα που πέρασε η βρετανική φόρμουλα που συζητείται στο παρασκήνιο εδώ και καιρό και που στόχο έχει όπως λέγεται την ανακίνηση των συνομιλιών. Αν και η πρόταση βρίσκεται επί του παρόντος υπό μελέτη και όχι ακόμα επίσημα υπό συζήτηση, τα πλείστα μέλη της ομάδας εκφράζουν έντονες επιφυλάξεις. Κάποιοι απορρίπτουν ήδη τη νέα πρωτοβουλία, καθώς όπως σημειώνεται γέρνει σε ένα καθαρά συνομοσπονδιακό μόρφωμα παρά σε μία λύση με ομοσπονδιακά στοιχεία. Έστω πάντως κι αν η βρετανική πρωτοβουλία οδηγείται προς απόρριψη προτού καλά-καλά συζητηθεί, προκαλεί ανησυχίες το γεγονός ότι πλέ-

Τόσο ο Τάσος Τζιωνής όσο και ο Τουνάζος Τσελεπής έχουν εκφράσει τη διαφωνία τους με τη βρετανική πρόταση.

ον κατατίθενται είτε σε μορφή ιδεών είτε σε μορφή εγγράφων, προτάσεις που ξεφεύγουν από τη συμφωνημένη βάση λύσης.

Οι λόγοι

Οι Βρετανοί είχαν εδώ και καιρό στείλει το μήνυμα πως είναι έτοιμοι να βοηθήσουν με κάποιο τρόπο στην προσπάθεια επανέναρξης των συνομιλιών, σημειώνοντας πως θα πρέπει να βρεθεί μία συμβιβαστική λύση στη διαδικασία επανέναρξης των συνομιλιών. Η Λευκωσία, μάλιστα, εκτιμά πως η Βρετανία μέσα από την εμπλοκή της στην ανακίνηση του Κυπριακού, θέλει να διατηρήσει τον λόγο και την επιρροή στην Ανατολική Μεσόγειο. Υπάρ-

Η Λευκωσία είχε δώσει το πράσινο φως στη Βρετανία να αναλάβει πρωτοβουλίες για άρση του αδιεξόδου και ανακίνηση των συνομιλιών, ωστόσο απορρίπτει ότι έχει τεθεί κάποιο σχέδιο γραπτώς, πέραν κάποιων ιδεών που αποτελούν τροφή για σκέψη.

χουν βεβαίως και οι κύκλοι που σημειώνουν πως ένας τέτοιος ρόλος θα διασφαλίσει τη δυτική επιρροή στην περιοχή. Όπως αναφέρουν διπλωματικοί κύκλοι ο στόχος της Βρετανίας ήταν να επιστρέψουν οι δύο πλευρές σε ουσιαστικές συνομιλίες με μία φόρμουλα αποκεντρωμένης ομοσπονδίας ούτως ώστε να ικανοποιηθούν οι τελευταίες θέσεις του προέδρου Αναστασιάδη, αλλά και την ίδια στιγμή να τιθα-σεύσει τις όποιες ανησυχίες έχει η τ/κ πλευρά για την πολιτική ισότητα. Μία μορφή αποκεντρωμένης ομοσπονδίας με ελάχιστες εξουσίες, χωρίς ισχυρή κεντρική κυβέρνηση. Στόχος της Βρετανίας, όπως εκτιμάται, είναι να μην επικεντρωθούν

οι δύο πλευρές στους ορισμούς, να δουν τη μεγάλη εικόνα. Αυτή η πρωτοβουλία πάντως δεν αποτέλεσε κεραυνό εν αιθρία. Η Λευκωσία είχε δώσει το πράσινο φως για κατάθεση προτάσεων ούτως ώστε να αρθεί το αδιέξοδο και σε αυτό, όπως λένε ξένοι διπλωματικοί κύκλοι, σημειώνουν στην «Κ» πως στόχος των Βρετανών είναι να βοηθήσουν να κλείσουν τα κενά. Σε καμία περίπτωση όπως λέγεται δεν στηρίζουν την ιδέα της συνομοσπονδίας. Ανώτατες κυβερνητικές πηγές απορρίπτουν τα περί συγκεκριμένου σχεδίου που έχει κατατεθεί. Όπως σημειώνουν υπάρχουν διάφορες προτάσεις και σκέψεις για να έχει αποτέλεσμα η άτυπη πενταμερής.

Σημειώνουν πως λανθασμένα έχει «δαιμονοποιηθεί» η προσπάθεια των Βρετανών το τελευταίο διάστημα, οι οποίοι προσπαθούν να αρθεί το αδιέξοδο. Την ίδια ώρα, πάντως, θεωρείται πως το τελευταίο ψήφισμα του Συμβουλίου Ασφαλείας, κατά το οποίο είχε αφαιρεθεί η αναφορά για το Πλαίσιο Γκουτιέρες και τη Συμφωνία Αναστασιάδη-Ακιντζι, στο Βερολίνο, αποτελούσε εν πολλοίς προπομπή για το τι θα ακολουθούσε.

Προφορικός ή γραπτώς;

Οι απόψεις πάντως διστάνται για το κατά πόσο η Βρετανία τελικά παρέδωσε συγκεκριμένο έγγραφο στη Λευκωσία. Όπως έχουμε ανα-

φέρει, στη Λευκωσία σημειώνουν πως οι προτάσεις ήταν προφορικές, καταγράφηκαν από τη Λευκωσία και κατατέθηκαν προς προβληματισμό και μελέτη στη διαπραγματευτική ομάδα. Ξένοι διπλωματικοί κύκλοι από την άλλη, σημειώνουν στην «Κ» πως υπάρχει συγκεκριμένο έγγραφο της εν λόγω πρότασης.

Τι περιλαμβάνει

Η βρετανική πρόταση μιλάει για δύο κοινοτικά κυρίαρχα κρατίδια (community states). Θα ανήκουν στην ομοσπονδία και θα έχουν το δικαίωμα να συνάπτουν τις δικές τους συμφωνίες. Θα δίνουν όπως καταγράφεται τη συγκατάθεσή τους σε αποφάσεις της ομοσπονδιακής κυβέρνησης σε ζητήματα που αφορούν διεθνή θέματα και ζητήματα που αφορούν την Ε.Ε. Στο ενδεχόμενο που δεν θα υπάρχει ομοφωνία, η Κύπρος θα απέχει από τις διενθείς ψηφοφορίες. Η ομοσπονδιακή κυβέρνηση θα έχει ένα Υπουργικό Συμβούλιο, δύο συμ-προέδρους και υπάρχει στο πλαίσιο ένας συμβολικός πρόεδρος.

Το αγκάθι

Η αναφορά πάντως σε community states έχει προκαλέσει ήδη σοβαρές αντιδράσεις σε μέλη της διαπραγματευτικής ομάδας. Και αυτό γιατί όπως σημειώνεται στην «Κ» γέρνει σε ένα συνομοσπονδιακό μόρφωμα και όχι προς την ομοσπονδία. Στέλνει το μήνυμα όπως λέγεται με τον τρόπο που εκκωρούνται εξουσίες προς τα δύο κοινοτικά κυρίαρχα κρατίδια, ενώ αγνοείται το ότι δεν υπάρχουν δύο κράτη. Ενστάσεις υπάρχουν και για την αναφορά σε community led federation έννοια που οδηγεί σε πάντρεμα της πολιτικής ισότητας με την κυριαρχική ισότητα.

Διαφωνεί και το ΑΚΕΛ

Ενδιαφέρον πάντως προκαλεί το γεγονός ότι για το εν λόγω έγ-

γραφο διαφωνούν και οι δύο σχολές στο Κυπριακό. Η πιο σκληρή γραμμή που εκφράζει ο Τάσος Τζιωνής, αλλά και η πιο προοδευτική του ΑΚΕΛ με κύριο εκφραστή τον Τουνάζο Τσελεπή. Η κίνηση του κ. Τσελεπή να παραιτείτο στο Προεδρικό είχε προκαλέσει την αίσθηση πως το ΑΚΕΛ άλλαξε γνώμη για την άρνησή του να συμμετάσχει στη διαπραγματευτική ομάδα. Κάτι τέτοιο δεν ισχύει, αν και το ΑΚΕΛ έχει ξεκαθαρίσει πως θα βοηθά με τον τρόπο του εκεί και όπου μπορεί. Σε αυτό το πλαίσιο πάντως ενημέρωσης έχει απορριφθεί από το ΑΚΕΛ το συγκεκριμένο έγγραφο. Και αυτό αφενός γιατί θεωρείται δεδομένο ότι κάτι τέτοιο θα οδηγήσει σε ένα συντριπτικό όχι της ε/κ πλευράς να κατατεθεί προς ψήφιση και αφετέρου γιατί θεωρείται εξίσως προβληματικό σε όλα τα σημεία.

Τροφή για σκέψη

Αξίζει να σημειωθεί πως το ΑΚΕΛ επέμενε από το ναυάγιο του Κραν Μοντάνα και μετά για επιστροφή στις συνομιλίες εκεί όπου είχαν μείνει στο ελβετικό θέρετρο. Μια τέτοια πρόταση αναιρεί τα όσα υποστηρίζει εδώ και καιρό τόσο η αξιωματική αντιπολίτευση όσο και η κυβέρνηση που μιλά για βούληση να συνεχίσει από εκεί που έμειναν στο Κραν Μοντάνα και βάσει του πλαισίου Γκουτιέρες. Μια τέτοια πρόταση όπως σημειώνεται ανοίγει έναν νέο κύκλο συζητήσεων που θα διαρκέσουν άλλα τόσα χρόνια με ιδιαίτερα επικίνδυνες και τις προεκτάσεις και τις συνέπειες. Από πλευράς πάντως της κυβέρνησης δεν έχει τύχει της θετικής ανταπόκρισης στο σύνολό της. Όπως λέγεται είναι τροφή για σκέψη, όπου κάποιες προτάσεις φαίνονται καλές και άλλες όχι. «Είναι γνωστό το πλαίσιο που μπορεί να κινηθούν οι όποιες λύσεις» επισημαίνεται χαρακτηριστικά σημειώνοντας πως δεν αποτελεί κάτι καινούργιο.

Βρετανοτουρκικός σχεδιασμός γύρω από την Ε.Ε.

Η Αγκυρα επιδιώκει ευρωκίνητρα με αντάλλαγμα την «υπαναχώρηση» από τα δύο κράτη στη συνομοσπονδία

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

Συντονισμένες κινήσεις για εξασφάλιση «δύρων» από την Ε.Ε., εκδηλώνουν σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ» Λονδίνο και Αγκυρα, προσβλέποντας στη δρομολόγηση της «θετικής ατζέντας» Μπορέλ, με αντάλλαγμα μια ανάλογα «θετική» προσέγγιση της Τουρκίας στο Κυπριακό και στο Αιγαίο (και βεβαίως και στο μεταναστευτικό). Το πλέον ενδιαφέρον είναι ότι η Αγκυρα, με τη στήριξη του Λονδίνου, δεν επικεντρώνεται πλέον στην αναχαίτιση ενδεχομένων κυρώσεων στην επικείμενη Σύνοδο Κορυφής στις 25-26 Μαρτίου, καθώς θεωρεί ότι ο στόχος αυτός έχει ήδη επιτευχθεί, διά χειρός Μέρκελ. Αλλά, «ζητάει και τα ρέστα», επενδύοντας στη «δρομολόγηση» ουσιαστικών κερδών από την Ε.Ε., απλώς και μόνον γιατί έχει κρατήσει τα ερευνητικά της πλοία εντός των χωρικών της υδάτων και γιατί αναμένεται να είναι παρούσα στην άτυπη πενταμερή διάσκεψη. Δηλαδή, χωρίς να εκδηλώνει καμιά ουσιαστική κίνηση. Την ίδια ώρα, η Βρετανία υποστηρίζει, όπως πληροφορούμαστε, ότι η απουσία μιας ευρωπαϊκής θετικής ατζέντας για την Τουρκία θα μπορούσε να οδηγήσει σε εκτροχιασμό των προσπάθειών για συνεννόηση με την Αγκυρα στο Κυπριακό και στο Αιγαίο.

Συγκλίνουσες πληροφορίες αναφέρουν ότι το μεγάλο και αποφασιστικό βήμα για εξασφάλιση των αιτημάτων της Τουρκίας από την Ε.Ε., θα εκδηλωθεί πιθανότατα με την «υπαναχώρηση» Ερντογάν από τη ρητορική των δύο κρατών και την αποδοχή μιας ουσιαστικά συνομοσπονδιακής λύσης. Με βάση τις ιδέες του Φόρεϊν Όφिस για δύο αντιπροέδρους και διακοσμητικό

πρόεδρο (ceremonial), στη λογική δύο κυρίαρχων οντοτήτων, πλαίσιο που εκ των πραγμάτων καλύπτει απόλυτα τις τουρκικές θέσεις και παρέχει και το «απαραίτητο face saving» για τον Τούρκο πρόεδρο.

Οι δύο προϋποθέσεις

Σύμφωνα με άριστα ενημερωμένη κοινοτική πηγή, όλο αυτό το πλαίσιο της τακτικής που ακολουθεί η Τουρκία, τελεί υπό την αίρεση δύο προϋποθέσεων:

Η Ε.Ε. να δρομολογήσει τη «θετική» ατζέντα Μπορέλ, στη Σύνοδο Κορυφής στις 25-26 Μαρτίου. Όπως είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε, το τουρκικό ΥΠΕΞ έχει μάλιστα προειδοποιήσει τις Βρυξέλλες και όχι μόνο, ότι η «θετική» δήθεν προσέγγιση στο Κυπριακό και στα ελληνοτουρκικά δεν είναι άνευ ανταλλαγμάτων, προσβλέποντας σε συγκεκριμένες ενέργειες της Ε.Ε., με αφετηρία την επικείμενη Σύνοδο Κορυφής. Αυτός εννοείται είναι και ο αποκλειστικός λόγος για τον οποίο η Τουρκία μεθόδευσε τη μετακίνηση της άτυπης πενταμερούς διάσκεψης μετά τη Σύνοδο Κορυφής, στην

Το τουρκικό ΥΠΕΞ έχει προειδοποιήσει τις Βρυξέλλες και όχι μόνο, ότι η «θετική» δήθεν προσέγγιση στο Κυπριακό και στα ελληνοτουρκικά δεν είναι άνευ ανταλλαγμάτων, προσβλέποντας σε συγκεκριμένες ενέργειες της Ε.Ε., με αφετηρία την επικείμενη Σύνοδο Κορυφής.

οποία θα παρουσιαστούν οι προτάσεις Μπορέλ-φον ντερ Λάιεν τόσο για θετική ατζέντα, όσο και για μελλοντικές κυρώσεις, (προκειμένου να δρομολογηθούν εάν και εφόσον υπάρξει αναστροφή του υποτιθέ-

μενου θετικού κλίματος).

Η Ε.Ε. «να αντιληφθεί» ότι η συνομοσπονδιακή λύση του Κυπριακού που αντανακλάται μέσα από τις ιδέες του Λονδίνου συνιστά ουσιαστική δήθεν «υπαναχώρηση»

από τη λύση δύο κρατών, που προτάσει η Τουρκία στο πλαίσιο της ρητορικής/τακτικής της. Όσοι γνωρίζουν πώς λειτουργεί η Ε.Ε. είναι πεπεισμένοι ότι δεν θα είναι δύσκολο να περαστεί το μήνυμα μιας δήθεν «υπαναχώρησης», καθώς η ποιότητα της λύσης του Κυπριακού δεν υπήρξε ποτέ προϋπόθεση για την Κοινότητα. Η μόνη προϋπόθεση που έχει τεθεί, είναι το κράτος να είναι σε θέση να εκπληρώνει τις υποχρεώσεις που απορρέουν εκ της ιδιότητάς του, κάτι που όπως διαβεβαίωναν κοινοτικοί κύκλοι «μπορεί να γίνει πράξη» με βάση τις ιδέες που προωθεί το Φόρεϊν Όφिस για λύση του Κυπριακού... με ό,τι αυτό συνεπάγεται.

«Τα θέλω» της Αγκυρας

Όπως έχει δημοσιεύσει η «Κ», η Τουρκία αναμένει από τη Σύνοδο Κορυφής να δρομολογήσει τάχιστα, στο πλαίσιο της θετικής ατζέντας Μπορέλ, την παραχώρηση νέου πακέτου οικονομικής στήριξης για τους Σύρους πρόσφυγες που φιλοξενούνται σε τουρκικό έδαφος. Ενός πακέτου που έχει τη στήριξη του

Βερολίνου και εικάζεται ότι θα ανέρχεται σε αρκετά δισεκατομμύρια ευρώ, όπως άλλωστε έχει συμβεί τα προηγούμενα πακέτα που έλαβε η Τουρκία, (3 συν 3 δισεκατομμύρια ευρώ, κυρίως με εθνικές συνεισφορές των κρατών-μελών, ως επίσης και 485 εκατομμύρια ευρώ που εκταμειώθηκαν πρόσφατα από τον κοινοτικό προϋπολογισμό του 2020).

Η Αγκυρα αναμένει ότι η θετική ατζέντα θα περιλαμβάνει ένα νέο πλαίσιο συμφωνίας με την Ε.Ε. για το μεταναστευτικό, στο οποίο θα κυριαρχούν τα εξής στοιχεία (η υλοποίηση των οποίων θα αρχίσει σε μεταγενέστερο χρονικό σημείο): Αναβάθμιση της Τελωνειακής Ένωσης της Τουρκίας, κάτι που αρκεί κράτη-μέλη, με πρώτη την Αυστρία, θεωρούν ότι πρέπει να συνδεθεί με τερματισμό της ενταξιακής πορείας της υποψήφιας χώρας και να αποτελέσει την πλατφόρμα οικοδόμησης μιας ειδικής σχέσης. Η Τουρκία πάντως θεωρεί ότι τα δύο αυτά ζητήματα είναι ανεξάρτητα. Προσδοκά δηλαδή να πάρει αναβάθμιση Τελωνειακής Ένωσης, αλλά να μην απωλέσει το καθεστώς υποψήφιας χώρας.

Την ελευθέρωση των ευρωπαϊκών θεωρήσεων διαβατηρίων, η οποία προσκρούει σε αρκετά κράτη-μέλη και κυρίως στη Γαλλία.

Την ενίσχυση του ευρωτουρκικού διαλόγου, με τακτικές Συνόδους σε ανώτατο πολιτικό επίπεδο, με στόχο η Αγκυρα να διαδραματίζει ρόλο σε ζητήματα αναχαίτισης της τρομοκρατίας, εξωτερικής πολιτικής κ.λπ.

Ανάλυση από την Ε.Ε. συλλογικά, «ουσιαστικού βάρους» προκειμένου «να ελαφρυνθεί η Τουρκία στο προσφυγικό/μεταναστευτικό, με βάση το κοινό ανακινωθέν στις 18ης Μαρτίου 2016.

Λευκωσία-Αθήνα: Όχι σε λευκή επιταγή

Όρους και προϋποθέσεις για υλοποίηση της «θετικής ατζέντας» Μπορέλ, επιχειρούν να θέσουν Λευκωσία και Αθήνα, οι οποίες εμφανίζονται ιδιαίτερα προβληματισμένες από το παιχνίδι που επιχειρείται να στηθεί προς όφελος της Αγκυρας στο ευρωπαϊκό τερνέ.

Πληροφορίες της «Κ» αναφέρουν ότι ο πρόεδρος Αναστασιάδης αναμένεται να έχει συζητήσεις γύρω από το θέμα αυτό με την

καγκελάριο της Γερμανίας Άγκελα Μέρκελ, πιθανότατα στις αρχές Μαρτίου, ενώ δρομολογείται τετ-α-τετ Αναστασιάδης-Μακρόν, στο Παρίσι.

Ο πρόεδρος της Δημοκρατίας αναμένεται να συζητήσει το ίδιο θέμα με την πρόεδρο της Κομισιόν Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν και τον πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Σαρλ Μισέλ, ενώ στις 19 Φεβρουαρίου αναμένεται στην Κύπρο ο Ύπατος Εκπρόσωπος

της Ε.Ε., Γιοσέπ Μπορέλ (για χωριστές επαφές με τον πρόεδρο της Δημοκρατίας και τον Τουρκοκύπριο ηγέτη Ερσίν Τατάρ).

Ο πρόεδρος Αναστασιάδης αναμένεται να καταστήσει σαφές τόσο προς το Βερολίνο, όσο και προς τις Βρυξέλλες (στο Παρίσι η κατανόηση θεωρείται δεδομένη), ότι η όποια θετική ατζέντα προς όφελος της Τουρκίας, θα πρέπει να είναι πλήρως διασυνδεδεμένη με τις υποχρεώσεις της Αγκυρας,

τόσο για λύση του Κυπριακού, περιλαμβανομένων των εξωτερικών του πτυχών, όσο και με τις ανεκπλήρωτες κυπρογενείς υποχρεώσεις, ως επίσης και με τον σεβασμό του διεθνούς δικαίου. Το πώς αυτές οι προϋποθέσεις θα εισπραχθούν από το Βερολίνο και τις Βρυξέλλες και το πώς θα αποτυπωθούν στις κοινές προτάσεις Μπορέλ-φον ντερ Λάιεν, αποτελεί πλέον το μεγάλο ζητούμενο για τη Λευκωσία και την Αθήνα...

Στηρίζουμε την αγορά και ανέγερση πρώτης κατοικίας

Συμμετέχουμε στο Σχέδιο Επιδότησης Επιτοκίων
για νέα στεγαστικά δάνεια

Επιδότηση μέρους του επιτοκίου για 4 χρόνια από την Κυβέρνηση

Αποταθείτε σε οποιοδήποτε κατάστημα ή στον λειτουργό πελατείας σας
Περισσότερες πληροφορίες και στο www.hellenicbank.com/stegastiko

Προειδοποίηση: Εάν δεν τηρείτε το σχέδιο αποπληρωμής του
δανείου σας, μπορεί να χάσετε το σπίτι σας.
Προειδοποίηση: Υπάρχουν χρεώσεις αν εξοφλήσετε νωρίτερα το δάνειό σας.
Προειδοποίηση: Το ποσό της δόσης και το συνολικό κόστος της
χορήγησης μπορεί να αυξηθεί ή να μειωθεί ανάλογα με τη διακύμανση
του βασικού επιτοκίου.

Αναδιοργάνωση νοσοκομείων για τρίτο κύμα

Με εντολή υπ. Υγείας αυξάνονται οι κλίνες ΜΕΘ στα δημόσια νοσηλευτήρια, ενόψει των προειδοποιήσεων για τρίτο κύμα

Του ΓΙΑΝΝΟΥ ΛΥΤΡΑ

Η Ευρώπη, και κατ' επέκταση η Κύπρος, διανύουν μια περίοδο κατά την οποία φαίνεται ότι βρήκαν τον τρόπο διαχείρισης του δευτέρου κύματος της πανδημίας, ωστόσο, οι προβλέψεις και οι προειδοποιήσεις των ειδικών δεν επιτρέπουν εφησυχασμό. Ο κίνδυνος ξεσπάσματος ενός τρίτου κύματος είναι ορατός, παρά το γεγονός ότι πολλές χώρες παγκόσμια, αλλά και τα κράτη μέλη της Ε.Ε., προχωρούν με τους εμβολιασμούς κατά της COVID-19. Πλέον, στο παιχνίδι έχουν μπει τα μεταλλαγμένα στελέχη, με τα δύο κυριότερα να βρίσκονται ήδη στην Ελλάδα, όπου η κυβέρνηση επέβαλε εκ νέου ολική απαγόρευση κυκλοφορίας στην Αττική. Στην Κύπρο το Υπουργικό Συμβούλιο αποφάσισε ότι τα υφιστάμενα μέτρα θα επεκταθούν μέχρι και το τέλος Φεβρουαρίου, εν αναμονή των πρώτων αποτελεσμάτων των εξετάσεων στα θετικά δείγματα που εστάλθηκαν στο ECDC την προηγούμενη βδομάδα. Μάλιστα, ο υπουργός Υγείας έδωσε εντολή στον ΟΚΥπΥ να επικαριοποιήσει και να επεκτείνει το πλάνο της διαχείρισης της πανδημίας στα δημόσια νοσηλευτήρια, με τον πίκην να ανεβαίνει, όσον αφορά τον αριθμό των κλινών ΜΕΘ που θα αναπτυχθούν ως αφετηρία.

Μεγάλος αριθμός εξετάσεων

Ο Κυριάκος Μητσοτάκης την εβδομάδα που πέρασε, ανακοίνωσε ότι η περιοχή της Αττικής θα επέστρεφε σε lockdown. Η οικονομία

της χώρας είχε μόλις επαναδραστηριοποιηθεί, ωστόσο μια σειρά παραγόντων, όπως η συμπεριφορά των πολιτών, τα μεταλλαγμένα στελέχη του ιού και ο μικρός αριθμός τεστ επιδείνωσε ξανά την επιδημιολογική εικόνα της. Πηγές από το Υπουργείο Υγείας, αλλά και την Συμβουλευτική Επιστημονική Επιτροπή, οι οποίες μίλησαν στην «Κ», τόνισαν ότι η Κύπρος δεν πρέπει να φτάσει στην ίδια κατάσταση με

Η κατάσταση που επικρατεί στην Ελλάδα αποτελεί παράδειγμα προς αποφυγή για την Κύπρο, όπου το Υπουργείο Υγείας και οι επιστήμονες εκφράζουν την αισιοδοξία τους ότι τα εργαλεία που διαθέτουμε θα αποσοβήσουν μια δραματική επιδείνωση της κατάστασης.

την Ελλάδα. Ωστόσο, επικρατεί αισιοδοξία ότι αυτό μπορεί να αποφευχθεί, χάρη στα πολλά εργαλεία πρόληψης που διαθέτουμε. Χαρακτηριστικά, αναφέρονται ο μεγάλος αριθμός εξετάσεων, που γίνονται σε εβδομαδιαία βάση, τα φάρμακα δεξαμεθαζόνη και ρεμδεσιβίρη που έχουν δείξει καλά στοιχεία κατά την ενδονοσοκομειακή τους χρήση, η εφαρμογή των μέτρων κοινωνικής

αποστασιοποίησης, η χρήση της μάσκας και οι περιορισμοί σε συναντήσεις και μετακινήσεις. Βεβαίως, δεν παραλείπονται οι εμβολιασμοί, αφού η υλοποίηση του προγράμματος προχωρεί και αναμένεται ότι θα επιταχυνθεί πολύ σύντομα, με την αύξηση της ροής λόγω της AstraZeneca και της μεγαλύτερης παραγωγής που υπόσχεται η Pfizer/BioNTech. Όσον αφορά στον αριθμό των τεστ, οι αρμόδιοι επισημαίνουν ότι η Κύπρος βρίσκεται σε πολύ καλό επίπεδο, σε αντίθεση με την Ελλάδα όπου διενεργείται μικρότερος αριθμός εξετάσεων, λαμβανομένου υπ' όψιν του μεγέθους της χώρας. Μάλιστα, τις προηγούμενες μέρες, στην Ελλάδα, ο αριθμός των θετικών τεστ ήταν δυσανάλογος του αριθμού των ασθενών στα νοσοκομεία, γεγονός που δεν αποτύπωνε σωστά το πρόβλημα που υπήρχε στην κοινότητα.

Αναδιοργάνωση

Η αισθητή μείωση του ημερησίου αριθμού θετικών τεστ και, κατά συνέπεια, των νοσηλευόμενων στα νοσηλευτήρια του ΟΚΥπΥ, επιτρέπει στο προσωπικό να πάρει ανάσες και να ξεκουραστεί, μετά τη μεγάλη πίεση που κλήθηκε να διαχειριστεί τους προηγούμενους μήνες. Επιπλέον, δίνεται η ευκαιρία στο Υπουργείο Υγείας και στον ΟΚΥπΥ να προχωρήσουν σε βελτίωση και επέκταση του πλάνου των νοσοκομείων, όπως είχε γίνει το προηγούμενο καλοκαίρι. Αρμόδιες πηγές ανέφεραν στην «Κ» ότι ο υπουργός Υγείας, Κωνσταντίνος Ιωάννου, έδωσε οδηγίες

Οι ιθύνοντες της Υγείας βρίσκονται σε περίοδο αναδιοργάνωσης και επικαιροποίησης του πλάνου των νοσοκομείων, αφού οι μεταλλάξεις του νέου κορωνοϊού διαδίδονται συνεχώς και η ανησυχία για τρίτο κύμα της πανδημίας εντείνεται.

για στην διεύθυνση του ΟΚΥπΥ για να προχωρήσει σε επικαιροποίηση του σχεδιασμού, εν όψει ενδεχόμενου τρίτου κύματος τον Μάρτιο.

Σύμφωνα με την εντολή του Υπουργού, ο Οργανισμός καλείται να θέσει τον πίκην ψηλότερα, με την δημιουργία 65 κλινών σε Μονάδες Εντατικής Θεραπείας, σε σύγκριση με τις 54 κλίνες που είχαν αναπτυχθεί στο δεύτερο κύμα. Επίσης, προβλέπεται δημιουργία άλλων 30 κλινών Μονάδας Αυξημένης Φροντίδας. Οι συγκεκριμένοι αριθμοί έχουν προκαλέσει έντονο προβληματισμό ανάμεσα σε επαγγελματίες υγείας, όπως πληροφορείται η «Κ», αφού η αξιοποίηση 65 κλινών ΜΕΘ προϋποθέτει μια επιδημιολογική εικόνα δυσμενέστερη αυτής των προηγούμενων μηνών. Αξίζει να σημειωθεί ότι κατά την διάρκεια του δεύτερου κύματος, είχαν δημιουργηθεί 54 κλίνες ΜΕΘ και η πληρότητά τους περί τα μέσα Ιανουαρίου έφτασε τους 39 ασθενείς.

Σύμφωνα με τα δεδομένα που έχει ενόπλιον του ο ΟΚΥπΥ, για να λειτουργήσουν και οι 65 κλίνες ΜΕΘ ταυτόχρονα, χρειάζονται περίπου 20 Εντατικολόγοι, ωστόσο στον δημοτικό τομέα οι ιατροί της εν λόγω ειδικότητας ανέρχονται στους 19, με την λύση να είναι οι επιτάξεις ιατρών από τον ιδιωτικό τομέα. Είναι γνωστό, όμως, ότι εκτός από τους Εντατικολόγους, σε συνθήκες ΜΕΘ αξιοποιούνται οι Αναισθησιολόγοι. Όσον αφορά στο εκπαιδευμένο σε συνθήκες ΜΕΘ νοσηλευτικό προσωπικό, ήδη υπάρχουν στον δημόσιο τομέα περίπου 180 άτομα, ενώ έχει ξεκινήσει η εκπαίδευση άλλων 60 νοσηλευτών αυτή την περίοδο, με τον στόχο να είναι εντός της Άνοιξης έτοιμοι γύρω στους 240 νοσηλευτές. Επίσης, παγκύπρια υπάρχουν γύρω στους 240 αναπνευστήρες, οι οποίοι θα διατεθούν, δεδομένου του ότι θα γίνουν άλλες ρυθμίσεις.

Το νέο πλάνο θα περιλαμβάνει τα γενικά νοσοκομεία Λάρνακας

και Πάφου, που είχαν μείνει εκτός σχεδιασμού για την πανδημία το προηγούμενο διάστημα. Τα δύο νοσοκομεία, αν παραστεί ανάγκη, θα μπορούν να φιλοξενήσουν συνολικά, περίπου 100 ασθενείς με COVID-19, σε κοινές κλίνες. Παγκύπρια, επισημαίνεται, οι κοινές κλίνες που μπορούν να δημιουργηθούν είναι απεριόριστες και σε τέτοιους θαλάμους μπορούν να εργαστούν πνευμονολόγοι και παθολόγοι, ενώ το νοσηλευτικό προσωπικό δεν προβληματίζεται, καθώς για τη διαχείριση μιας ακραίας κατάστασης θα κλείσουν άλλοι θάλαμοι των νοσοκομείων. Το πρόβλημα που ενδεχομένως να αναδυθεί είναι το πού θα διοχετευθούν οι ασθενείς που νοσηλεύονται σε παθολογικούς θαλάμους των δημοσίων νοσηλευτηρίων, αφού δεν υπάρχουν ιδιωτικά νοσηλευτήρια με μεγάλη δυνατότητα φιλοξενίας τους, ενώ σε αρκετές περιπτώσεις αρνούνται να δεχθούν τέτοια περιστατικά.

ΑΡΘΡΟ / Των ΑΝΔΡΕΑ ΔΗΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΥ και ΧΡΙΣΤΗ ΛΟΤΤΙΔΗ

Θεσμική εφαρμογή των συνταγματικών δικαιωμάτων εν μέσω πανδημίας

Ο **ίος δεν μολύνει** μόνο την υγεία αλλά και την ελευθερία. Η πανδημία του κορωνοϊού οδήγησε στη λήψη αρχικά πιό τεσσάρων και στη συνέχεια αυστηρότερων μέτρων που περιορίζουν τα συνταγματικά δικαιώματα των πολιτών. Η επιβολή του λεγόμενου rapid test, η απαγόρευση κυκλοφορίας, αποτελούν περιορισμούς από τους οποίους εξαρτάται η άσκηση πολλών συνταγματικών δικαιωμάτων (εργασίας, εκπαίδευσης κ.λπ.). Τέθηκε, έτσι, εύλογα το ζήτημα της συνταγματικής νομιμότητας της επιβολής και της έκτασης των μέτρων αυτών. Απάντηση στα πολλά και δύσκολα ερωτήματα που γεννώνται δίνει η θεσμική εφαρμογή των συνταγματικών δικαιωμάτων (ΣΔ).

Το Σύνταγμα προβλέπει και ρυθμίζει αρμονικά Δικαιώματα και Θεσμούς. Τα ΣΔ ασκούνται είτε στη γενική σχέση κράτους – πολίτη χωρίς περιορισμούς είτε με περιορισμούς σε ειδικότερες έννοιες σχέσεις. Η είσοδος των συνταγματικών δικαιωμάτων μέσα στους μερικό-

τους αυτούς νομικούς χώρους συνεπάγεται τη θεσμική τους προστασία, την επιβολή δηλαδή απλών περιορισμών των οποίων η νομιμότητα εξαρτάται από την αιτιώδη συνάφεια που υπάρχει μεταξύ του δικαιώματος και του θεσμού. Ο συντακτικός νομοθέτης προστατεύοντας τη δημόσια υγεία ιδρύει και την ομώνυμη ειδική κυριαρχική σχέση κράτους - πολιτών. Μέσα στο μερικότερο νομικό πλαίσιο της ειδικής αυτής σχέσης δημόσιας υγείας ασκούνται τα συνταγματικά δικαιώματα των πολιτών. Και όπως συμβαίνει και με τις άλλες κυριαρχικές και λοιπές ειδικές σχέσεις, από το σύνολο των συνταγματικών δικαιωμάτων, άλλων μεν επιβάλλεται η συρρίκνωση, ενώ άλλων η αλώβητη, απεριόριστη άσκηση, καθ' όλο το μήκος και πλάτος τους. Το μέτρο του περιορισμού ενός εκάστου των αιτιώδους συνδεόμενων δικαιωμάτων καθορίζεται επίσης από το Σύνταγμα καθώς και η αιτιώδης συνάφεια δεν καθορίζει μόνον το εάν αλλά και το πόσο, την έκταση δη-

Ο συντακτικός νομοθέτης προστατεύοντας τη δημόσια υγεία ιδρύει και την ομώνυμη ειδική κυριαρχική σχέση κράτους – πολιτών.

λαδή του περιορισμού ενός εκάστου δικαιώματος. Περιορισμοί πέραν του ποσοτικού και χρονικά απαιτούμενου μέτρου δεν είναι σύμφωνοι προς το Σύνταγμα.

Στην ειδική κυριαρχική σχέση δημόσιας υγείας η άσκηση ορισμένων ΣΔ και συγκεκριμένα εκείνων, που αιτιώδους συνδέονται με το αγαθό της υγείας, απλώς περιορίζεται, δηλαδή προσαρμόζεται στις ειδικές συνθήκες της συγκεκριμένης ειδικής κυριαρχικής σχέσης. Πρόκειται για τα δικαιώματα εκείνα των οποίων η απεριόριστη άσκηση θέτει σε διακινδύνευση τη δημόσια υγεία κατά συνέπεια και την ατομική υγεία ενός

εκάστου πολίτη. Σε περιπτώσεις πανδημίας υπάρχει μεγάλη απειλή της δημόσιας υγείας και διακινδύνευση της ατομικής υγείας ενός εκάστου.

Α) Η ελευθερία κίνησης: Συνταγματικό δικαίωμα που ιδιαίτερα συνδέεται με την αντιμετώπιση της πανδημίας είναι η ελευθερία κίνησης. Η αιτιώδης σχέση του δικαιώματος της ελευθέρως κίνησης με το αγαθό της δημόσιας υγείας στις περιπτώσεις πανδημίας, συνίσταται στο ότι η επαφή και επικοινωνία μεταξύ των ανθρώπων είναι η αιτία της μετάδοσης της νόσου στον πληθυσμό. Αυτό ακριβώς σημαίνει ότι η ελεύθερη άσκηση του δικαιώματος κίνησης εμπεριέχει μέγιστη διακινδύνευση του αγαθού της δημόσιας υγείας. Είναι επομένως δυνατός ο κατά χρόνο και τρόπο περιορισμός του δικαιώματος κατά το μέτρο πάντα που αυτό είναι αναγκαίο για την αντιμετώπιση της πανδημίας.

Β) Rapid test: Ανάλογα ισχύουν και για την «ταχεία δοκιμή» (rapid test) για την εξακρίβωση του ιού. Η αιτιώδης συνάφεια είναι και εν

προκειμένου προφανώς. Από συνταγματική άποψη δεν είναι βέβαια επιτρεπτός ο άμεσος φυσικός εξαναγκασμός των πολιτών προκειμένου να υποβληθούν στην ταχεία αυτή ή άλλη δοκιμασία.

Είναι, όμως, δυνατή η επιβολή αιτιώδους περιορισμών στην ελευθερία κίνησης εκείνων, που χωρίς σοβαρό λόγο αρνούνται να υποβληθούν στη δοκιμασία, εφόσον βέβαια είναι ασφαλώς, ακίνδυνη και ανώδυνη και η παράλειψή της θέτει σε σοβαρό κίνδυνο την υγεία των πολιτών.

Συμπερασματικά οι εν μέσω πανδημίας περιορισμοί των Συνταγματικών Δικαιωμάτων εφόσον είναι αιτιώδεις, είναι απλοί περιορισμοί και όχι προσβολές, δηλαδή συνταγματικά επιτρεπόμενοι περιορισμοί, μόνον εφόσον και κατά το μέτρο που επιβάλλονται από την αιτιώδη συνάφεια. «Ο συντακτικός νομοθέτης ιδρύει ειδική κυριαρχική σχέση μέσα στην οποία και για την προστασία της δημόσιας υγείας υφίστανται θεσμική προσαρμογή τα

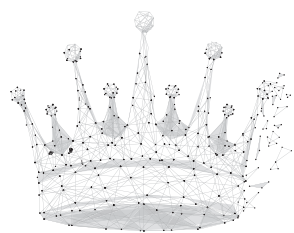
ασκούμενα συνταγματικά δικαιώματα περιοριζόμενα ποσοτικά και χρονικά κατά το επιβαλλόμενο μέτρο, όπως προκύπτει από την αιτιώδη συνάφεια μεταξύ της ειδικής κυριαρχικής σχέσης και ενός εκάστου συνταγματικού δικαιώματος. Η ειδική σχέση δημοσίου δικαίου ενεργοποιείται με την εμφάνιση της απειλής (π.χ. επιδημία) και εντείνεται ανάλογα προς την ένταση της απειλής περιορίζοντας αναλόγως τα συνδεόμενα δικαιώματα. «Η συνταγματικότητα των μέτρων εξαρτάται από την αλήθεια της απειλής. Βλ. Α. Δημητρίου «Συνταγματικά Δικαιώματα» κυρίως σ. 67 επ.». Η συνταγματικότητα των μέτρων εξαρτάται πάντοτε από την αλήθεια της απειλής.

Ο κ. Ανδρέας Δημητρίου είναι ομότιμος καθηγητής Νομικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών.

Ο κ. Χρήστος Λοττίδης, νομικός, είναι συγγραφέας του νομικού συγγράμματος «Το Σύνταγμα της Κύπρου και ανεπιτυχής αναθεώρησή του το 1963».

ecommbx
Fintech e-accounts platform

ECOMMBX provides convenient, quality payment solutions of the highest standards by innovatively incorporating e-money and e-accounts into one master platform for enhanced efficiency and transparency.

A platform to rule them all

SWIFT and SEPA Fast Transactions

competitive & instant currency conversions

unique IBAN in multiple currencies

ECOMMBX own BIC #ECBCY2N

+357 22 270 349

Pindarou 27, Alpha Business Center, 3rd floor, Office 301 Block A, 1060, Nicosia Cyprus

info@ecommbox.com

www.ecommbanx.com

Authorised and Licensed by Central Bank of Cyprus Electronic Money Institution #115.1.3.20/2018

Ο ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ ΣΤΗΝ «Κ»

Συντηρητική αποκλιμάκωση για να αποφύγουμε τα χειρότερα

Βάσει επιστημονικών συστάσεων εντάξαμε το AstraZeneca στο εμβολιαστικό μας πλάνο χωρίς ηλικιακούς περιορισμούς

Συνέντευξη στη **ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

«**Ακολουθώντας** τις επιστημονικές συστάσεις των επιστημόνων-εκπροσώπων των “27” στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Φαρμάκων, εντάξαμε το AstraZeneca στο εμβολιαστικό μας πλάνο, χωρίς να θέτουμε ηλικιακούς περιορισμούς. Οποιαδήποτε στιγμή προκύψουν επιστημονικά τεκμηριωμένα δεδομένα για το αντίθετο, είμαστε σε εγρήγορση για να αναπροσαρμόσουμε το πλάνο μας», λέει στη συνέντευξή του στην «Κ» ο υπουργός Υγείας Κωνσταντίνος Ιωάννου, απαντώντας στις επιφυλάξεις που επικρατούν για τη χορήγηση του AstraZeneca χωρίς ηλικιακό περιορισμό. Υπογραμμίζει ως γενικά παραδεκτό, πως τα οφέλη από ένα εμβόλιο είναι σαφώς περισσότερα από τους κινδύνους, ακόμα και παρόντων των όποιων νέων στελεχών. Ο υπουργός Υγείας απαντά και στο πώς θα αντιμετωπιστεί ένα ενδεχόμενο τρίτου κύματος και η ανησυχία για μετάλλαξη του ιού, σημειώνοντας πως γι’ αυτό το λόγο έχει αποφασιστεί η συντηρητική αποκλιμάκωση των μέτρων. Μιλάει για τη φημολογία διένεξης με μέλη της επιστημονικής ομάδας όπως ο Λεόντιος Κωστρίκης και ξεκαθαρίζει πως μετά τη θητεία του στο υπουργείο Υγείας κλείνει και ο πολιτικός του κύκλος.

“

Όπως σε οποιαδήποτε άλλη έκφανση της ζωής μας, επιλέγουμε να εμπιστευόμαστε τους επιστήμονες, έτσι και στην περίπτωση των εμβολίων -οποιοδήποτε εμβολίου- εάν δεν αποδειχθεί διαφορετικά, δεν έχουμε λόγο να αμφιβάλλουμε για την καταλληλότητά του.

–Άλλες ευρωπαϊκές χώρες αμφισβητούν το AstraZeneca για κάποιες ηλικίες και άνω. Εμείς πώς είμαστε σίγουροι για την αποτελεσματικότητά του; Να υποθέσουμε πως απλώς επειδή δεν έχουμε εναλλακτική θα πορευθούμε με ό,τι έχουμε;

–Συνεχίζοντας το ερώτημά σας μπορώ να σας πω ότι υπάρχουν όμως και πολλές άλλες ευρωπαϊκές χώρες, όπως και χώρες εκτός Ε.Ε. που δεν αμφισβητούν το εμβόλιο. Πώς μπορούμε να αποφασίσουμε ποιος έχει δικαίο και ποια εμβολιαστική πολιτική να υιοθετήσουμε; Όλες οι αρμόδιες αρχές στην Ε.Ε. και διεθνώς, όλοι οι επιστήμονες που έχουν την ευθύνη να αδειοδοτούν τη χρήση και κυκλοφορία ενός εμβολίου συμφωνούν ότι το εν λόγω εμβόλιο είναι ασφαλές. Από εκεί και πέρα η συζήτηση που γίνεται αφορά την αποτελεσματικότητα στις ηλικίες άνω των 55 ετών. Κι αυτό διότι από τις κλινικές μελέτες η εκπροσώπηση των ηλικιών αυτών δεν ήταν μεγάλη. Αυτό, όμως, δεν σημαίνει ότι το εμβόλιο δεν μπορεί να χορηγηθεί σε αυτές τις ηλικίες με εξίσου καλά αποτελέσματα. Το βλέπουμε εξάλλου να συμβαίνει στην πράξη σε κάποιες χώρες που έχουν εμβολιάσει εκατομμύρια πολίτες αυτών των ηλικιών με το συγκεκριμένο εμβόλιο. Η κάθε χώρα καθορίζει τη δική της εμβολιαστική πολιτική με βάση τις προτεραιότητες που έχει θέσει. Η δική μας προτεραιότητα μέσω της εμβολιαστικής κάλυψης είναι να προστατεύσουμε τους ευπαθείς, τους ηλικιωμένους και κατά συνέπεια να σώσουμε ζωές. Για αυτό και, ακολουθώντας τις επιστημονικές συστάσεις των επιστημόνων-εκπροσώπων των «27» στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Φαρμάκων, εντάξαμε το εμβόλιο στο εμβολιαστικό μας πλάνο, χωρίς να θέτουμε ηλικιακούς περιορισμούς. Οποιαδήποτε στιγμή προκύψουν επιστημονικά τεκμηριωμένα δεδομένα για το αντίθετο, είμαστε σε εγρήγορση για να αναπροσαρμόσουμε το πλάνο μας. –Υπάρχει συζήτηση ότι ο μεταλλαγμένος ιός ρίχνει την αποτελεσματικότητα του AstraZeneca από 70% σε 50%. Ισχύει;

Δεν θα μπω στον πειρασμό να υπεκφύγω με την κλασική φράση «στην πολιτική ποτέ μην πεις ποτέ». Ναι, το σύντομο πέρασμά μου από την πολιτική θα κλείσει με τη θητεία μου στο Υπουργείο λέει στην «Κ» ο Κωνσταντίνος Ιωάννου, κληθείς να απαντήσει αν κλείνει με το Υγείας ο πολιτικός του κύκλος.

Με ποιο τρόπο θα αντιμετωπίσουμε ένα τέτοιο σενάριο;

–Αυτό που λέτε αφορά το στέλεχος που εντοπίστηκε στη Νότιο Αφρική και όχι στο βρετανικό στέλεχος, που εντοπίστηκε στην Κύπρο. Και σε αυτή όμως την περίπτωση, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας συστήνει τη χορήγηση του εμβολίου, ακόμη, και εάν είναι παρόντα τα παραλλαγμένα στελέχη του κορωνοϊού. Θα πρέπει να επισημάνουμε ότι κατά την παρασκευή ενός εμβολίου, ειδικά για την αντιμετώπιση ενός ιού που μπορεί οποιαδήποτε στιγμή να μεταλλαχθεί, δεν μπορούν να προβλεφθούν τα χαρακτηριστικά των νέων στελεχών που πιθανόν να ανικνευθούν. Εκείνο που οι παρασκευάστριες εταιρείες εφαρμόζουν ως τακτική τους, είναι να αξιολογούν την κάθε μετάλλαξη και να προσαρμόζουν άμεσα την τεχνολογία, τη σύνθεση του εμβολίου τους, ώστε να είναι κατά το δυνατό αποτελεσματικότερα στα νέα δεδομένα. Εκείνο πάντως που είναι παραδεκτό από όλους είναι το γεγονός πως τα οφέλη από ένα εμβόλιο είναι σαφώς περισσότερα από τους κινδύνους, ακόμα και παρόντων των όποιων νέων στελεχών.

–Τι θα απαντούσατε στον στενό οικογενειακό σας περίγυρο που έχει αμφιβολίες για την καταλληλότητα των εμβολίων;

–Δεν θα απαντούσα διαφορετικά από όσα σας είπα πιο πάνω. Όπως σε οποιαδήποτε άλλη έκφανση της ζωής μας, επιλέγουμε να εμπιστευόμαστε τους επιστήμονες, έτσι και στην περίπτωση των εμβολίων –οποιοδήποτε εμβολίου–, εάν δεν αποδειχθεί διαφορετικά, δεν έχουμε λόγο να αμφιβάλλουμε για την καταλληλότητά του. Εν προκειμένω, ως Πολιτεία είχαμε ευθύνη να εξασφαλίσουμε για τους πολίτες και να τους δώσουμε πρόσβαση σε εμβόλια που έχουν αξιολογηθεί στη βάση αιγινώς επιστημονικών στοιχείων και έχουν αδειοδοτηθεί. Από εκεί κι έπειτα, εναπόκειται στον καθένα να ενημερωθεί από έγκυρες πηγές, να ζυγίσει τα δεδομένα του, και να επιλέξει αν θα έχει πρωταγωνιστικό ρόλο στη μεγάλη προσπάθεια για προστασία της Δη-

μόσιας Υγείας. Επίσης, έχοντας αναγνωρίσει το δικαίωμα του κάθε πολίτη για να ενημερώνεται για το είδος του εμβολίου που θα του χορηγηθεί την ώρα που κλείνει το ραντεβού, ώστε να πάρει την κατάλληλη απόφαση, προωθήσαμε την αναβάθμιση του λογισμικού της Πύλης Εμβολιασμού. Ήταν μια πολύ θεμιτή και λογική εισήγηση των οργανωμένων ασθενών την οποία και υλοποιήσαμε.

–Η Ελλάδα μπαίνει σε ένα νέο lockdown. Εμείς είμαστε έτοιμοι για ένα τρίτο κύμα; Πόσο προετοιμασμένη είναι η κυβέρνηση για τον μεταλλαγμένο ιό;

–Οι μεταλλάξεις του ιού μάς ανησυχούν πολύ και αυτός είναι και ο λόγος για τον οποίο επιλέξαμε να συνεχίσουμε με συντηρητική αποκλιμάκωση των περιοριστικών μέτρων. Λαμβάνουμε από τον Δεκέμβριο αυστηρά μέτρα για τους επιβάτες που φτάνουν στη χώρα μας, ακολουθώντας τις συστάσεις του Ευρωπαϊκού Κέντρου Πρόληψης και Ελέγχου Λοιμωδών Νοσημάτων (ECDC). Παρακολουθούμε αυτά που συμβαίνουν σε όλα τα ευρωπαϊκά κράτη, όχι μόνο στην Ελλάδα, όπου οι πλείστοι εταίροι μας επαναφέρουν αυστηρούς περιορισμούς ή επεκτείνουν το lockdown τους. Τα μέτρα που εφαρμόσαμε από τον Αύγουστο, μας οδήγησαν σε lockdown μόλις τον Ιανουάριο, όταν οι άλλες χώρες βρίσκονταν ήδη σε αυστηρούς περιορισμούς από τον Νοέμβριο. Είμαστε η μοναδική χώρα που επιχειρεί επανεκκίνηση μετά από μόνο τρεις εβδομάδες σε lockdown. Χρειάζεται όμως προσοχή. Το εγχείρημα εμπρικλείει μεγάλο ρίσκο και για αυτό προετοιμαζόμαστε γκαίρα για να διαχειριστούμε ένα νέο κύμα, που βεβαίως απευχόμαστε να ζήσουμε. Για να προλάβουμε εν τη γενέσει τους πιθανές εξάρσεις κρουσμάτων, εφαρμόζουμε πρόγραμμα μαζικών τεστ στον γενικό πληθυσμό, εστιάζοντας στους εργαζόμενους. Επιπρόσθετα, με συστράτευση όλων των αρμόδιων Τμημάτων των Υπουργείων, εντατικοποιήσαμε την επιτήρηση της εφαρμογής των μέτρων, την ώρα που το εμβολιαστικό πλάνο προχωρά σύμφωνα με τον σχεδιασμό.

Άδικες οι επικρίσεις για τα περιοριστικά μέτρα

–Η κυβέρνηση έχει δεχτεί έντονες επικρίσεις όλο αυτό το διάστημα για αντιφατικά μέτρα, που έδιδαν την εικόνα εξυπηρέτησης συγκεκριμένων παραγόντων στην οικονομία, αλλά και ικανοποιώντας την Εκκλησία εις βάρος της αποφυγής εξάπλωσης της πανδημίας;

–Έχουν απαντηθεί πολλές φορές αυτά τα θέματα και να μου επιτρέψετε να τα χαρακτηρίσω τουλάχιστον άδικο. Τα γεγονότα αποδεικνύουν ότι κριτήριο των αποφάσεών μας ήταν πάντοτε η διαφύλαξη της δημόσιας υγείας. Δεν αρνούμαι ότι κάναμε λάθη και ότι υπήρξαν παραλείψεις. Πολλές φορές ζήτησα συγγνώμη από τους πολίτες για την ταλαιπωρία και τους ευχαρίστησα για την κατανόηση και τις θυσίες. Δεν θα κουραστώ να το κάνω, γιατί αυτή την ώρα δεν προέχει η εικόνα αλλά η ουσία. Θέλω για ακόμη μία φορά να διαβεβαιώσω ότι ποτέ και για κανένα δεν έγιναν αβερίες για να υπηρετηθούν συγκεκριμένα συμφέροντα, όπως λέτε. –Πότε να αναμένουμε ότι θα επιστρέψουμε στην κανονικότητα;

–Από την αρχή αυτής της μεγάλης δοκιμασίας προσπάθησα να είμαι ειλικρινής με τους πολίτες και αποφεύγω συνειδητά να δημιουργώ προσδοκίες για κάτι που δεν εξαρτάται από εμάς. Να μου επιτρέψετε και αυτή τη φορά να μη δεσμευτώ σε χρονοδιαγράμματα. Μπορώ, όμως, να σας πω ότι έχουμε αναθέσει σε τεχνοκρατική ομάδα να ετοιμάσει το πλάνο αποκλιμάκωσης, στη βάση συγκεκριμένων κριτηρίων, σε όλους τους τομείς οικονομικής και κοινωνικής δραστηριότητας, αναλόγως και του βαθμού επικινδυνότητας, όπως καθορίζεται από τη Συμβουλευτική Επιστημονική Ομάδα. Σίγουρα σημαντικό ρόλο θα διαδραματίσει και η εμβολιαστική κάλυψη του πληθυσμού και ιδιαίτερα των ατόμων με αυξημένο κίνδυνο σοβαρής νόσησης.

–Υπήρξε έντονη φημολογία διαφωνιών σας με μέλη της επιδημιολογικής ομάδας. Όλο αυτό εντάθηκε μετά την παραιτήση του κ. Κωστρίκη. Υπάρχει όντως θέμα εντός της επιδημιολογικής ομάδας και διαφωνίες;

–Είναι θεμιτό να υπάρχουν διαφωνίες ιδιαίτερα ανάμεσα σε μια πολυμελή ομάδα. Αν όλοι συμφωνούσαν μεταξύ τους, δεν θα είχε νόημα να υπάρχει αυτή η Επιτροπή. Προσωπικά, ήμουν πάντοτε ανοικτός στον διάλογο και σε καμιά περίπτωση δεν επιχείρησα να αποκλείσω κανέναν. Ο Λεόντιος Κωστρίκης ήταν ένας από τους στενούς μου συνεργάτες και δηλώνω ειλικρινά ότι ήταν απόλεια που αποχώρησε και μάλιστα σε μια πολύ δύσκολη περίοδο. Γι’ αυτό

εξάλλου του ζήτησα να μείνει, αλλά αυτό δεν κατέστη δυνατό. Είμαι σίγουρος ότι εάν χρειαζούμε τη βοήθειά του θα είναι δίπλα μας. Όμως για να κλείσω αυτό το κεφάλαιο θέλω να σας πω ότι διαφωνίες μεταξύ των επιστημόνων υπήρχαν και στο πρώτο κύμα της πανδημίας και οι επιστημονικές ήταν πάντοτε ένας συγκερασμός των διαφορετικών θέσεων. Μας συμβούλευσαν και οι αποφάσεις λαμβάνονταν σε πολιτικό επίπεδο, όπως γίνεται και τώρα. Αντιλαμβανόμαστε και συμμεριζόμαστε την κόπωση που έχει επέλθει μετά από έναν χρόνο. Ωστόσο, οι συμπολίτες μας θα πρέπει να έχουν μεγαλύτερη εμπιστοσύνη στην επιστημονική κοινότητα και να είναι βέβαιοι ότι όλες μας οι ενέργειες στοχεύουν στην προστασία της Δημόσιας Υγείας.

–Η πανδημία προκάλεσε έντονες ανησυχίες για το κατά πόσο οι μονάδες εντατικής θεραπείας μπορούν να σηκώσουν μία τέτοια κρίση... Δεν θα έπρεπε μέχρι τώρα να πολλαπλασιάσουμε τις κλίνες;

–Όλα κρίνονται εκ του αποτελέσματος. Τα δημόσια νοσηλευτήρια ανταποκρίθη-

“

Οι μεταλλάξεις του ιού μάς ανησυχούν πολύ και αυτός είναι και ο λόγος για τον οποίο επιλέξαμε να συνεχίσουμε με συντηρητική αποκλιμάκωση των μέτρων.

καν στη μεγάλη πρόκληση τόσο στο πρώτο κύμα όσο και στο δεύτερο, χάρη στη μεγάλη προσπάθεια των επαγγελματιών υγείας, της διοίκησης και διευθυντών του ΟΚΥΠΥ, αλλά και τη συνδρομή των πολιτών. Θέλω ξανά να τους ευχαριστήσω όλους. Το ζητούμενο δεν είναι να αυξήσουμε τις κλίνες εντατικές. Εξάλλου αυτό έγινε στο πλαίσιο του ευρύτερου σχεδιασμού του ΟΚΥΠΥ. Το πρόβλημα που αντιμετωπίζουμε, και είναι παγκόσμιο πρόβλημα, είναι η περιορισμένη διαθεσιμότητα σε ανθρώπινο δυναμικό. Όμως, η στήριξή μας προς τα δημόσια νοσηλευτήρια είναι έμπρακτη και ουσιαστική. Αυτή είναι και η απάντηση προς όσους για δικούς τους λόγους επιμένουν να ισχυρίζονται ότι δήθεν θα ξεπουλήσουμε τα δημόσια νοσηλευτήρια.

Τα περί παραίτησης και οι κρίσιμες στιγμές

–Το πρώτο κύμα της πανδημίας εκτόξευσε τη δημοτικότητα σας, ωστόσο, κατά τη δεύτερη φάση δεχθήκατε σωρεία επικρίσεων για τα αντιφατικά μέτρα. Σκεφθήκατε το ενδεχόμενο της παραίτησης όλο αυτό το δύσκολο διάστημα;

–Όπως ανέφερα, κριτήριο των αποφάσεών μας ήταν και παραμένει η διαφύλαξη της δημόσιας υγείας. Ζήσαμε πολύ οριακές καταστάσεις όταν η επιλογή ήταν ανάμεσα στη ζωή και τον θάνατο, όταν σε άλλες χώρες με ζηλευτά συστήματα υγείας βλέπαμε ανθρώπους να πεθαίνουν βοηθούμε σε διαδρόμους των νοσοκομείων. Συνεπώς, το δίλημμα ποτέ δεν υπήρξε μεταξύ του καλού και του καλύτερου. Ποτέ δεν πρόταξα την εικόνα σε βάρος της ουσίας. Θέλω εξάλλου να σας θυμίσω ότι όταν ανταποκριθήκα στην τιμητική πρόταση του προέδρου να αναλάβω το Υπουργείο Υγείας πριν από τρία χρόνια, γνώριζα ότι η κριτική θα ήταν στην καθημερινή ατζέντα, αφού ο πρώτος όρκος εντολίσ ήταν η εφαρμογή του ΓεΣΥ, που ήταν και το προσωπικό μου κίνητρο

για εμπλοκή στην πολιτική. Δεχθήκαμε πόλεμο και αμφισβήτηση, από πολλά συμφέροντα, από πολλές κατευθύνσεις. Θα ήταν ψέμα να μην πω ότι υπήρξαν έντονες στιγμές σε προσωπικό επίπεδο και πολλά εμπόδια, πολιτικά και οικονομικά. Υπήρχε, όμως, η ακλόνητη πίστη ότι αυτό που κάναμε ήταν το ορθό και είχαμε τη συμπαράσταση του κόσμου. Καθοριστικά ήταν και είναι η στήριξη και βοήθεια του προέδρου της Δημοκρατίας, σε κρίσιμες στιγμές όταν το ΓεΣΥ περνούσε από συμπληγάδες, αλλά και στη διαχείριση της υγειονομικής κρίσης.

–Με δεδομένη και τη δυσκολία που έχετε αντιμετωπίσει με το χαρτοφυλάκιο σας, να υποθέσουμε πως μετά τη θητεία σας στο Υπουργείο Υγείας κλείνει και ο πολιτικός σας κύκλος; Ή πλέον η πολιτική είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την καθημερινότητά σας;

Δεν θα μπω στον πειρασμό να υπεκφύγω με την κλασική φράση «στην πολιτική ποτέ μην πεις ποτέ». Ναι, το σύντομο πέρασμά μου από την πολιτική θα κλείσει με τη θητεία μου στο Υπουργείο.

Το Κυπριακό ξανάρχεται ενόψει προεκλογικού

Πώς οι εξελίξεις με την άτυπη πενταμερή θα κρίνουν τον μελλοντικό μετασχηματισμό των υφιστάμενων κομμάτων

Του ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ

Οι προεδρικές εκλογές του 2013 διεξήχθησαν υπό το βάρος δύο καταγιστικών εξελίξεων: Της αποτυχίας της διακυβέρνησης Χριστόφια να χειριστεί την τεράστια κρίση, στην αρχή της τότε, που έπληξε, και πλήτεται ακόμη, τις χώρες της Ευρωζώνης και φυσικά τα όσα ακολούθησαν τον δραματικό εκείνο Μάρτιο του ίδιου έτους—που άλλαξαν άρδην όχι μόνο τον τραπεζικό χάρτη της Κύπρου αλλά και το περιεχόμενο της πολιτικής στη χώρα. Έκτοτε η οικονομία ως πεδίο πολιτικής εισήλθε, ανεπιστρεπτι, στην ατζέντα των κομμάτων και των πολιτικών ελίτ της Κύπρου—σε ένα πεδίο δηλαδή όπου, διαχρονικά, κυριαρχούσε το Κυπριακό, καθορίζοντας μάλιστα το ποιος θα μπει στη Βουλή αλλά και το ποιος θα εκλεγεί πρόεδρος.

Θα υποστήριζε κανείς πως τον Ιούλιο του 2017, όταν σε εκείνο το θερετρο για σκι στην καρδιά των Ελβετικών Άλπεων το Κυπριακό έφτανε σε πλήρες αδιέξοδο στην Κύπρο συντελέστηκε, με πολιτικούς όρους, ένα παράδοξο κλείσιμο: Ενώ η, με κεφαλαία, Οικονομία είχε καταρρεύσει στα χέρια της διακυβέρνησης του ΑΚΕΛ, ήδη από τη διετία 2011-2013, ήταν η σειρά του ΔΗΣΥ να βιώσει, στα χέρια του, την κατάρρευση των συνομιλιών στο εθνικό θέμα. Δύο κύκλοι που έκλεισαν με πολιτικά αντιφατικές εκρήξεις. Αυτή της οικονομίας στα χέρια της κοινωνικά ευαίσθητης Αριστεράς και αυτή του Κυπριακού στα χέρια της ρεαλιστικά τολμηρής Δεξιάς. Στην τρέχουσα συγκυρία το πώς θα επισυμβούν οι εκλογές του 2023 διαμορφώνεται οι ερωτήματα του ενός εκατομμυρίου.

Η κρίση στην οικονομία όμως επανακάμπτει με τη μορφή μιας πανδημίας—που πλήττει ολόκληρη την ανθρωπότητα και όχι τον ευρωπαϊκό Νότο—και το Κυπριακό, επανέρχεται ξανά ως το βασικό συστατικό των κυπριακών politics. Και με τον ίδιο τον πρόεδρο της Τουρκίας, Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν, να δηλώνει εμφαντικά λίγες μόλις εβδομάδες πριν από την άτυπη Πενταμερή πως μόνο μία λύση δύο κρατών μπορεί να εξεταστεί στην Κύπρο. Αιφώτερα τα συστατικά στοιχεία του κυπριακού πολιτικού συστήματος (κυβέρνηση, αντιπολίτευση, κοινο-

βουλευτικά κόμματα, πολιτικές και οικονομικές ελίτ) βιώνουν, κάπως αμύχανα, τη θριαμβευτική επιστροφή του Κυπριακού ως βασικού, και καταλυτικού, στοιχείου διαμόρφωσης της κυπριακής πολιτικής.

Η δικαίωση των ρεαλιστών

Την τριετία 2016-2019 πολλοί αναλυτές επιχειρηματολογούσαν πως το Κυπριακό δεν θα καταστεί ξανά το βασικό στοιχείο που ορίζει την πολιτική στην Κύπρο. Φαίνεται πως μέχρι, νεωτέρας, απέτυχαν στο να επαληθευτούν. Η σημερινή ωστόσο συζήτηση στο εσωτερικό, με την κριτική που ασκείται σε σχέση με το αν ο πρόεδρος Αναστασιάδης παρέκκλινε από το μοντέλο της ΔΔΟ ως προς τη μορφή της λύσης αλλά και σε σχέση με τα μηνύματα που στέλνει η Άγκυρα και ο Τ/κ ηγέτης, Ερσίν Τατάρ, δείχνουν πως το Κυπριακό όχι μόνο θα οδηγήσει—ως βασικό θέμα—τις εκλογές του προσεχούς Μαΐου αλλά και τις προεδρικές του 2023. Κυριότερα δε υπό το βάρος των καταγιστικών εξελίξεων που δείχνουν να διαμορφώνονται σε σχέση με αυτό αποτελεί και τη σκληρή δικαίωση των ρεαλιστών εκείνων παρατηρητών που επισήμαναν πως το Κυπριακό θα ορίσει νέες δυναμικές:

α) Ως προς την πολιτική παρακαταθήκη των κυπριακού πολιτικού συστήματος, αν τα πράγματα οδηγηθούν σε ένα «worst case scenario», όπου οι εξελίξεις θα οδηγήσουν σε ένα δυσβάστακτο σενάριο εμπέδωσης της διχοτόμησης, τα επόμενα χρόνια ή ακόμη και πιο ακραίων σεναρίων όπως την προσάρτηση του κατεχόμενου βόρειου τμήματος στην Τουρκία.

β) Ως προς το ιδεολογικό στίγμα αλλά και τις προγραμματικές θέσεις των κοινοβουλευτικών κομμάτων αλλά και της κοινωνίας των πολιτών. Τάση που ήδη διαμορφώνεται μεταξύ ομάδων πολιτών όπως π.χ. με τους πρόσφυγες της Αμμοχώστου και

γ) Ως προς την πολιτική ευθύνη αυτών που έλαβαν τις κρίσιμες αποφάσεις ή διαμόρφωσαν τις εξελίξεις τα τελευταία χρόνια αν και εφόσον επαληθευτεί το προαναφερθέν «worst case scenario». Με άλλα λόγια, αν η οικονομία είναι λόγος για να αποτύχει κάποιος και να πάει σπίτι του, το Κυπριακό αποδεικνύεται λόγος όχι μόνο για να χάσει κάποιος

Στον ΔΗΣΥ επικρατεί μία ενδιάφερουσα αντίφαση Πινδάρου, κυβέρνησης και ακροατηρίου, ενώ το ΔΗΚΟ δεν διαφοροποιείται αισθητά από την πολιτική Αναστασιάδη στην κρίσιμη τριετία 2017-2020, που ακολούθησε την κατάρρευση των συνομιλιών στο Κραν Μοντάνα.

Το Κυπριακό αποδεικνύεται λόγος όχι μόνο για να χάσει κάποιος τις εκλογές ή να απωλέσει πολιτική ισχύ αλλά και για να θαφτεί σε κάποιο χροντούλαπο της Ιστορίας.

τις εκλογές ή να απωλέσει πολιτική ισχύ, αλλά και για να θαφτεί σε κάποιο χροντούλαπο της Ιστορίας—στο συρτάρι μάλιστα της απαξίωσης.

Κυπριακό και τα κόμματα

Το πώς οι εξελίξεις στο Κυπριακό, η συζήτηση περί αποκεντρωμένης ομοσπονδίας και δύο κρατών και η διαφανόμενη δύσκολη συνθήκη λόγω Τουρκίας τέμνουν ορίζοντα τα πολιτικά κόμματα στην Κύπρο κατέστη πολύ έντονο τους τελευταίους μήνες. Και καθώς η αίσθηση ότι κάτι σαπίζει στο βασίλειο της Δανιμαρκίας λόγω των διαφόρων σκανδάλων, της διαφθοράς και της συνολικής απαξίωσης της πολιτικής από τους ίδιους τους πολίτες, το Κυπριακό έρχεται να προσθέσει, στη μεγάλη εικόνα, στοιχεία υπαρξιακής αγωνίας. Κυρίως γιατί αυτή τη φορά

τα πράγματα καθίστανται κρίσιμα για την ίδια τη φύση του προβλήματος, όπως το γνωρίσαμε ιστορικά. Όσο πλησιάζουν οι βουλευτικές εκλογές αυτό διαφαίνεται πιο έντονα κι εντός των ιδίων των κομμάτων.

Στον ΔΗΣΥ δείχνει να επικρατεί μια ενδιάφερουσα αντίφαση μεταξύ της ηγεσίας, της κυβέρνησης, διαφόρων τάσεων και των πολιτών που υποστήριξαν το κόμμα στις βουλευτικές αλλά και στις προεδρικές του 2013 και του 2018 με μοναδικό κριτήριο την στάση του στο Κυπριακό. Αρκεί κανείς να παρακολουθήσει τις δηλώσεις κορυφαίων στελεχών, τις δηλώσεις του αντιπροέδρου κ. Γεωργιάδη περί «νέας πραγματικότητας» που προκάλεσε έντονες αντιδράσεις, τις παρεμβάσεις του προέδρου κ. Νεοφύτου αλλά και τη σκληρή κριτική που ασκείται στον ίδιο τον πρόεδρο της Δημοκρατίας, ανεπίσημα, ακόμη και από στελέχη της κυβέρνησας παράταξης ή του κόμματος.

Στον αντίποδα το ΑΚΕΛ, τοποθετώντας το Κυπριακό ως προμετωπίδα της αντιπολιτευτικής του γραμμής δείχνει να μην κατορθώνει να συμπληρώσει το παζλ της πολιτικής του πρότασης σε μια αποτελεσματικά καμπίνα περατώσει αποδόμησης μιας ήδη, λόγω της δεύτερης θητείας της, κουρασμένης κυβέρνησης. Το πώς το Κυπριακό ξα-

ναμοιράζει τα φύλλα της πολιτικής ατζέντας εντείνει τις αντιφάσεις στον ενδιάμεσο χώρο και στο κέντρο. Το ΔΗΚΟ δεν προσθέτει κάτι ουσιαστικό στην συζήτηση με την περιβόητη «Νέα Στρατηγική» να μη διαφοροποιείται αισθητά από την πολιτική Αναστασιάδη στην κρίσιμη τριετία 2017-2020—που ακολούθησε την κατάρρευση των συνομιλιών στο Κραν Μοντάνα. Εσχάτως, οι Οικολόγοι, που δείχνουν να συνθέτουν ένα πολυσυλλεκτικό ψηφοδέλτιο, εκμεταλλευόμενοι την απογοήτευση πολλών ψηφοφόρων και την φθορά στα παραδοσιακά κόμματα, ενέταξαν στις λίστες τους για τις βουλευτικές προσωπικότητες με ξεκάθαρη στάση υπέρ της λύσης του Κυπριακού στη βάση της ΔΔΟ, αλλά και πρόσωπα με άλλες ιδέες ενώ δήλωσαν πως οι προγραμματικές θέσεις του κόμματος για το Κυπριακό θα καθοριστούν μετά τις εκλογές του Μάη. Την ίδια στιγμή οι υπόλοιπες δυνάμεις του ενδιαμέσου χώρου δείχνουν να κινούνται είτε με ανεδαφικές προσεγγίσεις ως προς τη λύση του Κυπριακού είτε με τριτημμένα που, επίσης, δεν προσθέτουν στη σχετική συζήτηση κάτι επί της ουσίας.

Το κερασάκι για το πώς το Κυπριακό ξαναμπαίνει δυναμικά στο επίκεντρο των πολιτικών ζυμώσεων, ως βασικό στοιχείο, έρχεται με το

γεγονός πως όλα τα κόμματα θα συμμετέχουν, εκτός απορόπτου, στην άτυπη Πενταμερή σε μια μάλλον, «παραδοσιακή» λειτουργία του κυπριακού πολιτικού συστήματος τις τελευταίες δεκαετίες. Σε όλες τις κρίσιμες φάσεις του Κυπριακού βρίσκονται εκεί όλοι οι πολιτικοί πρωταγωνιστές, όχι πάντα ως ένα ενιαίο σύνολο, ενωμένο υπό το βάρος του εθνικού θέματος, αλλά με τις συνήθειες παθογένειες. Από τις διαρροές μέχρι το πακνίδι επιρρίψης ευθυνών, για το εσωτερικό, στη συνέχεια. Η τάση που αξίζει να παρακολουθήσει κανείς εδώ βασίζεται και σε ένα ακόμη ποιοτικό στοιχείο: Αν οι αρνητικές εξελίξεις στο Κυπριακό είναι τόσο καταγιστικές τους επόμενους μήνες, τότε το Κυπριακό όχι μόνον θα έχει επιστρέψει, ανεπιστρεπτι, στην κορυφή της ατζέντας του πολιτικού συστήματος αλλά θα επιφέρει μαζί του και τέτοιες συνέπειες τα αποτελέσματα των οποίων, μεσοπρόθεσμα, θα δημιουργήσουν νέες δυναμικές. Η αφετηρία των οποίων δεν αποκλείεται να εξελιχθεί είτε σε τριγμούς στα παραδοσιακά κοινοβουλευτικά κόμματα είτε ακόμη, υπό προϋποθέσεις, και σε διασπάσεις.

Αυτή η τάση δεν είναι ξένη στην Κύπρο. Συνέβη στο όχι πολύ μακρινό 2004 κατά την περίοδο του δημοψηφίσματος και έλαβε χώρα και κατά τη διάρκεια της δεκαετίας κρίσης στην Ευρωζώνη σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες αλλά και στο Η.Β. κατά την περίοδο του Brexit. Στην Ελλάδα από το 2012 μέχρι το 2019 είδαμε την πολυδιάσπαση ιστορικών κομμάτων όπως το ΠΑΣΟΚ. Την άνοδο και την πτώση κομμάτων όπως ο ΛΑΟΣ και οι «Ανεξάρτητοι Έλληνες» και έναν πλήρη κύκλο ως προς τη διακυβέρνηση του ΣΥΡΙΖΑ και των τάσεων του ή την πορεία που διέγραψε η Ακροδεξιά από το νεοναζιστικό μόρφωμα της Χρυσής Αυγής μέχρι τις τάσεις που γέννησε το Μακεδονικό εντός της παραδοσιακής Κεντροδεξιάς. Το Κυπριακό δεν έκανε μόνο ένα ισχυρό come back στο πολιτικό σύστημα. Αυτή τη φορά ήρθε για να δείξει τα δόντια του στα ίδια τα κόμματα και τους πολιτικούς που τα αρπάζιζαν. Και με έναν ειρωνικό τρόπο να τα ακονίσει πάνω σε όσους, όπως συχνά λέγεται ή γράφεται στην Κύπρο, έκτισαν καριέρα στις πλάτες του.

ΑΡΘΡΟ / Του ΠΕΤΡΟΥ Θ. ΠΑΝΤΕΛΙΔΗ

Η ενδιάμεση συμφωνία καταργεί την Κ.Δ.

Ο ενδιάμεσος στόχος της Τουρκίας, πριν από την επανάκτηση της Κύπρου, είναι η κατάργηση της Κυπριακής Δημοκρατίας. Ξέρει ότι το μεγάλο εμπόδιο για επίτευξη των στόχων της είναι η ύπαρξη και αναγνώριση της Κ.Δ., μέλους του ΟΗΕ και από το 2004 πλήρους μέλους της Ε.Ε. Η πρώτη προσπάθεια κατάργησης της Κ.Δ. και δημιουργίας δύο κρατών στην Κύπρο έγινε με την τουρκοανταρσία του 1963 και την προσπάθεια ελέγχου εδάφους της Κ.Δ. Η προσπάθεια απέτυχε, επειδή τα Η.Ε. αναγνώρισαν την κυβέρνηση Μακαρίου ως τη μόνη νόμιμη κυβέρνηση της Κ.Δ. Η Κ.Δ. πέρασε ένα μεγάλο κίνδυνο διάλυσης της με το πραξικόπημα της χούντας και της ΕΟΚΑ Β' και της τουρκικής εισβολής που ακολούθησε.

Η διάσωση του προέδρου Μακαρίου και η επάνοδός του στην Κύπρο ματαιώσε και πάλι τα σχέδια της Τουρκίας για διάλυση της Κ.Δ. Η τουρκική εισβολή, όμως, είχε ως αποτέλεσμα την ντε φάκτο διχοτόμηση.

Από τότε η Τουρκία κατέχει το 36% του εδάφους της Κ.Δ. και δεν αναγνωρίζει την ύπαρξη της Κ.Δ. Δημιούργησε ένα κατοχικό κατασκευάσμα, υπό τον πλήρη έλεγχο της. Ανακήρυξε παράνομο το κατεχόμενο μέρος της Κ.Δ. σε κράτος, το οποίο όμως παρέμεινε παράνομο και καμία χώρα δεν το έχει αναγνωρίσει. Η Τουρκία, όμως, βοηθούμενη και από δικές της άστοχες και λανθασμένες ενέργειες, αναβαθμίζει συνεχώς το παράνομο τουρκοκυπριακό κράτος. Παράλληλα, συνεχίζει να μην αναγνωρίζει την Κ.Δ., τη χα-

ρακτηρίζει εκλιπούσα, έχοντας ως στόχο την κατάργησή της. Θέλει να την υποβιβάσει σε συνιστώσα πολιτεία μιας συνομοσπονδίας ή ένα από τα δύο κράτη, που θα διαδεχθούν την Κ.Δ. Η Κ.Δ. έχει θωρακιστεί με την ένταξη της στην Ε.Ε. της οποίας είναι πλήρες μέλος. Και η Τουρκία βρίσκεται σε δύσκολη θέση, επειδή οφείλει να αναγνωρίσει την Κ.Δ. με βάση απόφαση της Ε.Ε., την οποία γράφει ανενόχλητη στα παλιά της τα παπούτσια. Και προχωρεί στον στόχο της. Επιδίδει να καταργήσει την Κ.Δ. με τη δική μας αποδοχή και υπογραφή. Θα καταστήσει έτσι τη διχοτόμηση ντε γιούρε.

Η Τουρκία επιδιώκει μια συμφωνία στο Κυπριακό, που πρώτο αποτέλεσμα θα είναι η κατάργηση της Κ.Δ. και η αντικατάστασή της με το νέο

κράτος ή τα δύο κράτη που θα προέλθουν από τη συμφωνία. Όμως, η συμφωνία που επιδιώκει η Τουρκία και που είναι έτοιμες να αποδεχτούν οι ηγεσίες του ΔΗΣΥ και του ΑΚΕΛ φαίνεται ότι θα περιλαμβάνει απαράδεκτες πρόνοιες, που να ικανοποιούν την Τουρκία. Για τούτο είναι βέβαιο, πως στο δημοψήφισμα τέτοια λύση θα απορριφθεί.

Οι διεθνείς μεσολαβητές, με τη διαπιστωμένη και αναμφισβήτητη μεροληψία τους υπέρ των τουρκικών συμφερόντων, έχουν ανακαλύψει ένα τρόπο παράκαμψης του δημοψηφίσματος και της επιβολής μιας απαράδεκτης λύσης. Έχουν ανακαλύψει την υπογραφή μιας ενδιάμεσης στρατηγικής συμφωνίας. Η συμφωνία αυτή θα καταργήσει την πρόνοια «τίποτε δεν θεωρείται συμφωνημένο,

αν δεν συμφωνηθούν όλα». Θα φέρει το Κυπριακό σε μια θέση χωρίς επιστροφή και θα προδιαγράψει τη λύση, χωρίς να συμφωνηθούν οι επί μέρους πρόνοιες. Η βασική συμφωνία θα εφαρμοστεί και το κράτος θα λειτουργεί, ενώ παράλληλα θα συζητούνται, όσα δεν συμφωνηθούν.

Υπάρχει κίνδυνος ο ΠτΔ να μεταβεί στις συνομιλίες ως «ηγέτης της ε/κ κοινότητας, να υπογράψει μια στρατηγική ενδιάμεση συμφωνία και επιστρέφοντας στην Κύπρο να αντιληφθούμε ότι έχει «παραδώσει το κράτος της Κ.Δ. που παρέλαβε» και άφησε στη θέση του «μια κοινότητα, που θα αναζητά κηδεμόνα».

Ο Νίκος Αναστασιάδης θα μεταβεί στην πενταμερή διάσκεψη ως ηγέτης της ε/κ κοινότητας κι όχι ως ΠτΔ. Για τούτο πρέπει να βρεθεί τρόπος,

ώστε με την ιδιότητα του ηγέτη της ε/κ κοινότητας, να μην έχει εξουσία να υπογράψει οποιαδήποτε συμφωνία έχει σχέση με την Κ.Δ., τη διεθνή υπόσταση και το σύνταγμα της, χωρίς την έγκρισή της από δημοψήφισμα. Θεωρώ ότι η Βουλή, παρόλο που την ελέγχουν κομματικές ηγεσίες, έχει τη δυνατότητα να πάρει τέτοια απόφαση και να την καταστήσει νόμο του κράτους. Υπάρχει, όμως, και ο λαός και οι οργανώσεις του, που πρέπει να εξεγερθεί για να διασώσει την Κ.Δ. το τελευταίο οχυρό της αντίστασης και έπαλξη του αγώνα για δικαίωση του κυπριακού ελληνισμού. Κανένας δεν έχει την εξουσία να καταργήσει την Κ.Δ. και να τη μετατρέψει σε ισότιμο κρατίδιο ΔΔΟ. Τέτοια απόφαση θα είναι απαράδεκτη.

45
ΧΡΟΝΙΑ

Φροντίδα για τον Άνθρωπο και την Υγεία

“Παροχή ποιοτικής και οικονομικά προσιτής φαρμακευτικής αγωγής σε όλους τους ανθρώπους του πλανήτη, με γνώμονα την αειφόρο ανάπτυξη”

MPC MEDOCHEMIE

Σε πορεία εκσυγχρονισμού ή λαϊκισμού;

Πώς τα μικρά κόμματα ευνοούνται από το πολιτικό σκηνικό, την ψήφο διαμαρτυρίας, παρά το γενικά θολό των θέσεών τους

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΔΟΥ**

Πριν από έναν χρόνο, η πολυκομματική Βουλή θεωρείτο πως είχε ολοκληρώσει τον κύκλο της και οδηγούμεσαν στην ενίσχυση των δύο μεγάλων κομμάτων, καθώς, βάσει δημοσκοπήσεων, τα μικρά κόμματα, βρίσκονταν σε ελεύθερη πτώση. Κάποια εξ αυτών, όπως η Συμμαχία Πολιτών και η Αλληλεγγύη δεν εισέρχονταν καν στη Βουλή. Οι λόγοι ποίκιλλαν. Η Συμμαχία Πολιτών, για παράδειγμα, είχε να χειριστεί την πλήρη διάσπασή της, που είχε ως αποτέλεσμα το κόμμα των τριών εδρών να μείνει μόνο με μία, αυτή του αρχηγού του κινήματος Γιώργου Λιλλήκα. Η Αλληλεγγύη είχε σίγουρα

φθαρεί από το μπες-βγες του Γιώργου Παπαδόπουλου στη Βουλή, όταν η Ελένη Θεοχάρους δεν επικύρωσε την εκλογή της ούσα ευρωβουλευτής. Δύο καθαρά προσωποπαγή Κινήματα, που αν και οι αρχηγοί τους είχαν σαφή πολιτική πείρα και έρευνα, έδειχναν ότι δεν μπορούν να αντέξουν στον χρόνο. Η Συμμαχία Πολιτών συνεπώς ενσωματώνεται με την ΕΔΕΚ και ο Γιώργος Λιλλήκας αφυπηρετεί πολιτικά, ενώ ερώτημα είναι πώς θα κινηθεί η Αλληλεγγύη, μετά και τη θύελλα που προκάλεσε η εμπλοκή του Δημήτρη Συλλούρη στο κεφάλαιο των χρυσών διαβατηρίων. Όμως, γυρνώντας στα μικρά κόμματα, είχε περάσει το μήνυμα πως παρά τις καλές προθέσεις κά-

ποιων μικρών κινήματων, η μικρή επιρροή τους τα καθιστά άλλοτε κόμματα διαμαρτυρίας άλλοτε κόμματα προσωποπαγή με σαφή ημερομηνία λήξης. Το σκηνικό άρχισε να αλλάζει εν τω μέσω της πανδημίας και ιδιαίτερα μετά τα όσα αποκαλύφθηκαν γύρω από τα χρυσά διαβήτοια και το βίντεο του Al Jazeera. Γεγονότα που ενεργοποίησαν κάποιους εξ αυτών να παίξουν απέναντι από την οργισμένη κοινωνία το χαρτί της πάταξης της διαφθοράς, της αντισυστημικής ψήφου και άλλους να επιχειρούν να αποτελούν τους εκπροσώπους των δυσαρεστημένων από τα μέτρα κατά της εξάπλωσης της πανδημίας, μαζεύοντας

αρνητές εμβολίων και ένθερμους πιστούς της θείας κοινωνίας. Το ερώτημα είναι κατά πόσο τα νέα μικρά κόμματα που δημιουργούνται τώρα ή τα υφιστάμενα όπως διαμορφώνονται, έχουν ρόλο, επιρροή και κυρίως αν έχουν ξεκάθαρες θέσεις. Ρέπουν προς τον λαϊκισμό και αποτελούν πυροτέχνημα, ικανοποιώντας τις φιλοδοξίες των ηγετών τους ή μπορούν να αποτελέσουν πνοή ανανέωσης και εκδημοκρατισμού;

Περί λαϊκισμού

Τι όμως διαχωρίζει τον λαϊκισμό από τη νέα ελπιδοφόρα πνοή στο κομματικό σκηνικό; Ένα σαφές ιδεολογικοπολιτικό πρόγραμμα με μα-

κρόνπο στρατηγική αλλαγών και όχι ο τυχοδιωκτισμός. Τα λαϊκίστικα κινήματα δεν αποτελούν εξ ορισμού άλλωστε κάτι αρνητικό ή τουλάχιστον δεν ξεκινούν πάντοτε με αρνητικές προθέσεις. Μπορούν να δώσουν φωνή σε όσους νιώθουν ότι δεν εκπροσωπούνται από την πολιτική ελίτ, να κινητοποιήσουν αποκλεισμένα τμήματα της κοινωνίας ή να αυξήσουν τη δημοκρατική λογοδοσία. Το πρόβλημα ξεκινά, όταν ο λαϊκισμός χρησιμοποιεί τον κανόνα της πλειοψηφίας για να καταστρατηγήσει δικαιώματα μειονητών, όταν με το επείρημα της λαϊκής κυριαρχίας διαβρώνει θεσμούς που ειδικεύονται στην προστασία των θεμελιωδών δικαιωμά-

των, όταν προωθεί την πολιτική διάρρηση, παρά την πολιτική σταθερότητα. Είδαμε συνεπώς το τελευταίο διάστημα κόμματα να δημιουργούνται και να ενισχύονται όπως οι Φιλελεύθεροι στην Αγγλία και το «Εμπρός» στη Γαλλία, με συγκεκριμένο πολιτικό πλάνο. Είδαμε όμως και κόμματα, όπως το Ποτάμι στην Ελλάδα να αποτελούν πυροτέχνημα, συγχύζοντας το κοινό τους και να διαλύονται, αλλά και Κινήματα με καθαρά ρατσιστικό, λαϊκίστικο και υποτιθέμενο αντισυστημικό λόγο όπως η Χρυσή Αυγή, οι Πέντε Αστέρηδες στην Ιταλία και το Εθνικό Μέτωπο στη Γαλλία να επιχειρούν να μείνουν στην επιφάνεια βασιζόμενοι στη λαϊκή οργή.

Το **ΕΛΑΜ** μένει επί του παρόντος στο απυρόβλητο για τη σχέση του με τη Χρυσή Αυγή ιδιαίτερα μετά την καταδίκη της τον περασμένο Οκτώβριο.

Η «νομιμοποίηση» της Ακροδεξιάς

Το παράρτημα της Χρυσής Αυγής στην Κύπρο, το ΕΛΑΜ, δεν διεκδικεί μόνο επανεκλογή αλλά και ενισχυμένα ποσοστά αυτή τη φορά. Μπορεί στις ευρωεκλογές του 2019 να μην πήρε την έδρα στο ευρωπαϊκό κοινοβούλιο, ωστόσο τα ποσοστά του είχαν αυξηθεί δραματικά σε σχέση με το 2016. Ενδεικτικό ότι το 2016, κέρδισε είσοδο στη Βουλή με ποσοστό 3,71% και μέσα σε τρία χρόνια κατάφερε να πάρει το υψηλό ποσοστό του 8,25%. Δεν αποτελεί, λοιπόν, μία παρένθεση στο πολιτικό σύστημα της Κύπρου, όπως πολλοί ανέμεναν ότι θα γινόταν, αν αγνοείτο. Το ερώτημα που εγείρεται είναι τι οδηγεί τους ψηφοφόρους προς το ΕΛΑΜ δεδομένων και όσων είδαν το φως της δημοσιότητας για τη σχέση ΕΛΑΜ-Χρυσής Αυγής. Ο Χρίστος Χρίστου, για παράδειγμα, είχε ξεκαθαρίσει με την ίδρυση του ΕΛΑΜ, πως αυτό είναι παράρτημα της Χρυσής Αυγής και ο μόνος λόγος που δεν ονομάζεται Χρυσή Αυγή Κύπρου είναι για λόγους καθαρά διαδικαστικούς. Ήταν στη φρουρά του Νίκου Μιχαλολιάκου, ενώ σύμφωνα με τον Ηλία Κασσιδιάρη ήταν στην επιλεγμένη ομάδα των Εξαρχείων, «παλιό στέλεχος μέσα από

Η έγκριση του προϋπολογισμού και η παρουσία προβεβλημένων προσώπων, όπως ο Ανδρέας Θεμιστοκλέους ή ο Δημήτρης Σούγλης, δίνουν την εικόνα ότι το ΕΛΑΜ, παρά τις ακραίες του θέσεις, νομιμοποιείται.

τα σπλάχνα της οργάνωσης της Χρυσής Αυγής». Βίντεο τα οποία έχουν ήδη γίνει viral, παρουσιάζουν τον Χρίστο Χρίστου να ονοματίζει αρχηγό τον Νίκο Μιχαλολιάκο, ενώ μετά τη σύλληψή τους, τον αποκάλεσε από την εκπομπή του ΣΠΓΜ ως τον εντιμότερο πολιτικό. Μάλιστα, σε ρεπορτάζ που είχε αποκαλύψει η «Κ» τον Μάρτιο του 2019, διαφαίνονταν σχέσεις του ΕΛΑΜ και με το γερμανικό νεοναζιστικό κόμμα. Το γεγονός ότι η Χρυσή Αυγή έχει καταδικαστεί ως εγκληματική οργάνωση ανάγκασε το ΕΛΑΜ – ίσως και σε συνεννόηση με την ηγεσία του ναζιστικού μορ-

φώματος στην Ελλάδα – να τηρήσει αποστάσεις. Αυτό βεβαίως δεν αλλάζει τις σχέσεις εξάρτησης των δύο κομμάτων, για την οποία σχέση θα πρέπει να απαντήσει πλέον η ηγεσία του ΕΛΑΜ. Το ακροδεξιό κόμμα θα δώσει, όπως κάθε ακροδεξιό λαϊκίστικο κόμμα στην Ευρώπη, έμφαση στην ξενοφοβία. Αποτελεί κύριο εκπρόσωπο των αρνητών του εμβολιασμού και επιχειρεί να προσελκύσει ψήφο από τους ένθερμους υποστηρικτές της Εκκλησίας, οι οποίοι βγήκαν στους δρόμους να διαδηλώσουν για την απαγόρευση της θείας κοινωνίας, θεωρώντας πως αποτελεί προσπάθεια υπονόμευσης της θρησκείας και του χριστιανισμού. Καθόλου τυχαία και η ομάδα του Νίκου Χρίστου κατά τη διάρκεια του προϋπολογισμού. Αυτό, ωστόσο, που διαφέρει από άλλα ακροδεξιά μορφώματα είναι η νομιμοποίηση του ΕΛΑΜ. Αν και το κόμμα δέχτηκε επίθεση κατά τον προεκλογικό των ευρωεκλογών από άλλα κόμματα, σήμερα, πλην του ΑΚΕΛ που ανέκαθεν βρισκόταν απέναντι από το ΕΛΑΜ, κανένα κόμμα δεν ζητεί εξηγήσεις για τη σχέση του ΕΛΑΜ με την εγκληματική οργάνωση που λέγεται Χρυσή

Αυγή, πώς χρηματοδοτείται και κατά πόσο όντως έχει στο εσωτερικό του πρόσωπα με παράνομες δοσοληψίες. Είναι δηλαδή σαν να αποδέχτηκε την παρουσία του στο πολιτικό σκηνικό. Μετά και την ψήφιση του προϋπολογισμού «για να μην καταρρεύσει το κράτος» από το ΕΛΑΜ που κατά τα άλλα παίζει με τη αντιπολιτευτική ψήφο, φαίνεται να «νομιμοποιείται» το κόμμα της Ακροδεξιάς. Αυτή η τάση εντείνεται και με την παρουσία –για πρώτη φορά– γνωστών προσώπων στο ψηφοδέλτιό του, όπως του πρώην βουλευτή Λεμεσού του ΔΗΣΥ Ανδρέα Θεμιστοκλέους και του γνωστού παρουσιαστή - δημοσιογράφου που είχε διεκδικήσει έδρα με το ΔΗΚΟ το 2016, Δημήτρη Σούγλη. Αν και οι στενοί τους δεσμοί με τη Χρυσή Αυγή και το νεοναζιστικό κόμμα της Γερμανίας δεν μπορούν να παραγραφούν, μετά και την πτώση του ακροδεξιού κόμματος στην Ελλάδα, δεν αποκλείεται να δούμε το ΕΛΑΜ να επιχειρεί να ταυτιστεί λιγότερο με τη Χρυσή Αυγή και περισσότερο με κόμματα, όπως του Σαλβίνι και το Εθνικό Μέτωπο της Μαρίν Λεπέν και όχι αυτό του πατέρα της Ζαν Μαρί Λεπέν.

Οι αρνητές Ανεξάρτητοι

«Είμαι μέσα» είναι το προεκλογικό σύνθημα του Κινήματος των «Ανεξάρτητων» που ηγείται η Άννα Θεολόγου, η οποία διεκδικεί με ολοκληρωμένο ψηφοδέλτιο εκλογή στη Βουλή. Η κα Θεολόγου έδωσε από την αρχή της θητείας της έντονη έμφαση στην οικονομία, την κατάρρευση του χρηματοπιστωτικού συστήματος και ιδιαίτερη έμφαση στην εξαγορά του Συνεργατισμού από την Ελληνική Τράπεζα. Έχει καταφέρει να αποκτήσει ένα σημαντικό έρεισμα στα κοινωνικά μέσα δικτύωσης, ιδιαίτερα εν τω μέσω της πανδημίας, όπου συζητεί για θέματα που αφορούν κυρίως την οικονομία, την πανδημία και τα συνταγματικά δικαιώματα. Η ίδια επικροτείται από μερίδα των πολιτών για τις τολμηρές τοποθετήσεις της, από άλλους, ωστόσο, επικρίνεται για λαϊκισμό, που φτάνει όπως λένε στα όρια του τραμπουκισμού. Το Κίνημα, ωστόσο, αποτελείται από ευρεία γκάμα προσώπων, χωρίς σαφές ιδεολογικοπολιτικό υπόβαθρο. Υπάρχει ένας σκληρός κορμός βεβαίως, ο οποίος αποτελεί τους λεγόμενους «αρνητές» της νέας εποχής. Αρνητές είτε αυτό αφορά τα εμβόλια, τα 5G, ακόμα και την ύπαρξη της πανδημίας, αλλά και πολλούς που δηλώνουν ακτιβιστές, χωρίς να εξηγούν σε ποιο τομέα. Μαζί τους πρόσωπα από την Αριστερά μέχρι τη Δεξιά, αν λάβουμε υπόψη την υποψηφιότητα του πρώην προέδρου του ΠΑΝΣΥΦΙ του ΑΠΟΕΛ Χάρη Χατζηπαύλου. Σε όλο αυτό

τον ακτιβισμό των Ανεξάρτητων, εντάσσεται και το Κίνημα Κυνών. Η κα Θεολόγου έχει δώσει έμφαση στην πάταξη της διαφθοράς και ρέπει προς την αντισυστημική ψήφο. Θα πρέπει, ωστόσο, να δώσει σαφείς απαντήσεις για το τι ακριβώς προσέβουον οι «Ανεξάρτητοι», καθώς επικρίνονται για τυχοδιωκτισμό που στόχο έχει απλώς την επανεκλογή Θεολόγου

Οι Ανεξάρτητοι δεν έχουν ξεκαθαρίσει ποιο είναι το ιδεολογικοπολιτικό τους υπόβαθρο, δίδοντας απλώς έμφαση στην πάταξη της διαφθοράς.

στη Βουλή. Δεν έχει βεβαίως δώσει σαφή ένδειξη του τι προσβύει στο Κυπριακό το Κίνημα, ωστόσο αν λάβουμε υπόψη από το γεγονός ότι η κα Θεολόγου υπήρξε αρχικά στην Αλληλεγγύη και στη συνέχεια στη Συμμαχία Πολιτών σημαίνει πως τάσσεται ενάντια στη διζωνική, δικονομική ομοσπονδία. Παρόμοια στοιχεία πολυμορφίας, είχε το Κίνημα «Ανεξάρτητοι Έλληνες» του Πάνου Καμμένου, ο οποίος φιλοξενούσε πρόσωπα από την Αριστερά μέχρι την Ακροδεξιά και έπαιζε με την αντισυστημική ψήφο. Στο ίδιο πλαίσιο και οι Πέντε Αστέρηδες του Πέπε Γκρίλο.

Αρνητές του εμβολιασμού και της πανδημίας, Αριστερούς μέχρι και πρώην οργανωμένους φιλάθλους, εμπειροκλείει το Κίνημα της Άννας Θεολόγου.

Ο **Χαρ. Θεοπέμπτου** θεωρείται πιο προοδευτικός στο Κυπριακό από τον Γιώργο Περδίκη, ωστόσο, οι δημόσιες δηλώσεις του δεν επιβεβαιώνουν κάτι τέτοιο.

Η πολυμορφία του Κινήματος Οικολόγων

Η αλλαγή σκυτάλης στην ηγεσία του Κινήματος Οικολόγων έδωσε σε πολλούς την αίσθηση ότι το κόμμα των Πρασίνων είναι έτοιμο να γυρίσει σελίδα. Να γίνει δηλαδή, πιο προοδευτικό, με περισσότερη έμφαση στην πράσινη πολιτική και ένα κλικ πιο κοντά στη λύση του Κυπριακού. Ο Γιώργος Περδίκης και ο Χαράλαμπος Θεοπέμπτου αναμφισβήτητα έχουν διαφορές σε θέμα ιδιοσυγκρασίας και προσωπικότητας, ωστόσο, αυτή η διαφορά ιδιοσυγκρασίας δεν μεταφράζεται απαραίτητα και σε rebranding του κινήματος. Αναμφίβολα οι Οικολόγοι έχουν καταφέρει να κεφαλαιοποιήσουν από την πάταξη της διαφθοράς και η περίοδος σί-

γουρα τους ευνοεί. Ο Γιώργος Περδίκης ανέκαθεν έδινε έμφαση στη διαφάνεια εντός του κοινοβουλίου, κάνοντας πολλούς να τον επικρίνουν ως λαϊκιστή. Τα όσα συνέβησαν όμως μετά το βίντεο του Al Jazeera, οι διαδηλώσεις κατά της διαφθοράς που έγιναν σε συνεργασία με τους Οικολόγους αλλά και η παρουσία στο ψηφοδέλτιο προσωπικοτήτων με έντονη εμπλοκή με την επίλυση του Κυπριακού, όπως η Αλεξάνδρα Ατταλίδου και η Θεανώ Καλαβανά αλλά και με τον ακτιβισμό, όπως ο Μιχάλης Παρασκευά, άνοιξε συζήτηση για το τι αλλάζει. Στο παρασκήνιο αυτό που συζητείται είναι ότι το φθινόπωρο οι θέσεις του κόμματος θα αλλάξουν

προσβλέποντας σε ένα πιο προοδευτικό και πράσινο προφίλ. Πέραν όμως του τι λέγεται στο παρασκήνιο, κάτι τέτοιο δεν αποτυπώνεται και στο προσκήνιο. Ο Χαράλαμπος Θεοπέμπτου, σε συνέντευξη του στην «Κ», απέφυγε να επιβεβαιώσει πως το κόμμα αλλάζει κατεύθυνση στο Κυπριακό. Είτε γιατί δεν θέλει να ανακατωθεί τη σούπα πριν από τις εκλογές, είτε γιατί δεν συμφωνεί με κάτι τέτοιο. Δεν είναι τυχαίο ότι, όπως είπε, το ιδανικό για τον ίδιο είναι το ενιαίο κράτος και πως ούποτε τέθηκε ζήτημα αλλαγής θέσεων του κόμματος στο Κυπριακό. Στην πολυμορφία του κόμματος εντάσσεται και το δεξί χέρι του γενικού ελεγκτή Οδυσσέα Μιχαηλίδη,

Αντρέα Χασαπόπουλου. Είναι το πρόσωπο που χειρίζεται την σελίδα στο facebook υπέρ του γενικού ελεγκτή και δεν αποκλείεται να προσπαθήσει να κεφαλαιοποιήσει από τη δημοτικότητα του Οδυσσέα Μιχαηλίδη. Σε όλο αυτό το σκηνικό το Κίνημα των Πρασίνων θα πρέπει να λάβει μία σχετική απόφαση για το τι είναι και πού ανήκει ιδεολογικοπολιτικά. Γιατί και ο δημοσιογράφος Σταύρος Θεοδωράκης είχε ένα ιδιαίτερα θετικό προφίλ προτού αναλάβει την ηγεσία του Ποταμιού, ωστόσο η απουσία καθαρών θέσεων και η ποικιλομορφία του οδήγησε στην άτακτη φυγή προσωπικοτήτων και τελικά στην τελική του πτώση.

Η δημόσια οχληρία κλειδί για τα Ασφαλτικά

Δεν αποδεικνύεται νομικά η προσβολή της δημόσιας υγείας - Ακολουθείται άλλη οδός

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Από τις 22 Ιουλίου, ημερομηνία κατά την οποία το Υπουργικό Συμβούλιο είχε αποφασίσει τη μετακίνηση των μονάδων παραγωγής ασφάλτου από την περιοχή Ιδαίου, η εικόνα στην περιοχή παραμένει η ίδια. Τα εργοστάσια λειτουργούν κανονικά, περιμένοντας την έγκριση της Περιβαλλοντικής Αρχής για μετακίνησή τους στις νέες περιοχές, οι

Μέχρι τις 17 του μήνα οι δύο εταιρείες θα πρέπει να καταθέσουν το κείμενο της ένστασής τους, ενώ η υπόθεση έχει οριστεί για ακρόαση στις 22 Φεβρουαρίου.

αντιδράσεις των κατοίκων Ιδαίου συνεχίζονται, ενώ εκφράζονται ήδη αντιδράσεις από τις κοινότητες οι οποίες έχουν επιλεγεί για να τα φιλοξενήσουν. Στο μεταξύ, έχουν περάσει επτά μήνες από τον Ιούλιο και σε μερικές εβδομάδες συμπληρώνεται το χρονοδιάγραμμα των οκτώ μηνών που είχε τεθεί για τη μετακίνησή τους. Εξάλλου, μετά από απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου και υπό την πίεση των αντιδράσεων, η Γενική Εισαγγελία προχώρησε πριν από μερικές εβδομάδες σε διαβήματα για αναστολή της λειτουργίας των μονάδων ώστε να τερματιστεί η δημόσια οχληρία. Στον όρο δημόσια οχληρία βασίζεται όλη η προσπάθεια της Γενικής Εισαγγελίας για ρύθμιση του ζητήματος, αφού μέχρι στιγμής η επιβάρυνση της δημόσιας υγείας δεν κατέστη δυνατό να αποδειχθεί νο-

μικώς, λόγω απουσίας σχετικής νομοθεσίας. Πέραν όμως του ζητήματος της δημόσιας υγείας, είναι σαφές ότι η λειτουργία των εργοστασίων επηρεάζει το δικαίωμα άνεσης και απόλαυσης της περιουσίας. Συγκεκριμένα δημόσια οχληρία ορίζεται όταν κάποιο πρόσωπο, φυσικό ή νομικό, με ενέργειες ή παραλείψεις, δημιουργεί ένα καθεστώς το οποίο φέρει σε κίνδυνο είτε την υγεία του κοινού, την άνεση, ή παραβιάζει το δικαίωμα απόλαυσης της περιουσίας. Σε αυτό το αξίωμα βασίζεται το αίτημα της Γενικής Εισαγγελίας. Σημειώνεται ότι η διαδικασία βρίσκεται ενώπιον του Επαρχιακού Δικαστηρίου Λευκωσίας. Έχει ήδη υποβληθεί ένσταση των δύο εμπλεκόμενων εταιρειών, το κείμενο των οποίων θα πρέπει να κατατεθεί μέχρι τις 17 Φεβρουαρίου και η ακρόαση έχει οριστεί για τις 22 Φεβρουαρίου. Λίγες μέρες αργότερα αναμένεται να εκδοθεί η δικαστική απόφαση.

Τα τεκμήρια

Πηγές αναφέρουν στην «Κ» ότι το ζητούμενο είναι ο τερματισμός της οχληρίας. Αυτό θα γίνει είτε με τερματισμό της λειτουργίας, είτε με άλλη μέθοδο λειτουργίας των εργοστασίων κατά τρόπο ώστε να μην προκαλεί οχληρία. Για απόδειξη της δημόσιας οχληρίας, η Γενική Εισαγγελία έχει συγκεντρώσει μαρτυρίες από κατοίκους τις περιοχές, από αρμόδιες αρχές και συλλόγους, ενώ κλειδί στην υπόθεση θεωρείται η μαρτυρία παραγόντων από το δημοτικό σχολείο Ιδαίου, αφού όπως αναφέρεται η καθημερινότητα των μαθητών της σχολικής μονάδας επηρεάζεται σε καθημερινή βάση από τη λειτουργία των μονάδων παραγωγής ασφάλτου. Όλες οι μαρτυρίες, τόσο από πλευράς Γενικής Εισαγγελίας όσο και από πλευράς

Μέχρι την απόφαση του Επαρχιακού Δικαστηρίου Λευκωσίας, οι μονάδες παραγωγής ασφάλτου στο Δάλι και το Τσέρι συνεχίζουν κανονικά τη λειτουργία τους.

εταιρειών, θα παρουσιαστούν με ένορκες δηλώσεις ενώπιον δικαστηρίου. Ακολούθως, το δικαστήριο θα μελετήσει τα δεδομένα και θα κρίνει αν υπό τις περιστάσεις θα προχωρήσει στην έκδοση διατάγματος τερματισμού της οχληρίας. Υπάρχει όμως και το ενδεχόμενο το δικαστήριο να ζητήσει αντεξέταση των μαρτύρων, διαδικασία που θα είναι σαφώς πιο χρονοβόρα για την έκδοση της απόφασης.

Οι λόγοι ένστασης

Τους λόγους ένστασης στην υπόθεση εξήγησε στην «Κ» ο CEO της εταιρείας Cyfield Γιώργος Χρυσόχοος, διαχειριστής της μιας εκ των δύο οχληρών μονάδων, αναφέροντας ότι κατ' αρχήν η εταιρεία διαθέτει άδεια λειτουργίας. Ο δεύτερος λόγος που επικαλείται είναι ότι από την πρώτη στιγμή της απόφασης για μετακίνηση των μονάδων τους, συνηργάστηκαν και δεν έφεραν αντίρρηση. Σημειώνει ότι από την πλευρά τους, δεν επέδειξαν καμία κωλυσιεργία για μετακίνησή τους, επισημαίνοντας ότι ακολουθήσαν τους ρυθμούς της διυπουργικής επιτροπής. Όπως αναφέρει, ενώ ως χρονοδιάγραμμα μετακίνησης ορίστηκαν οι οκτώ μήνες, το τεμάχιο μετακίνησης ανακοινώθηκε πέντε μήνες μετά την απόφαση μετακι-

Για καθυστέρηση του κράτους στην υπόδειξη σημείων μεταφοράς και εξέτασης των περιβαλλοντικών μελετών κάνει λόγο η εταιρεία Cyfield Asphalt.

νησης. Με αυτά τα δεδομένα και με τον χρόνο που χρειάζεται για να υποβληθούν και να εξεταστούν οι μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων, είναι σαφές ότι η τήρηση του χρονοδιαγράμματος καθίσταται ανέφικτη, αναφέρει ο κ. Χρυσόχοος. Ετοιμότητα για μετακίνηση των μονάδων με την έγκριση των αιτήσεων για πολεοδομική άδεια και περιβαλλοντική μελέτη εκφράζει και η εταιρεία Prometheas Asphalt Ltd, που σημειώνει σε ανακοίνωσή της ότι το χρονοδιάγραμμα μετακίνησης εξαρτάται αποκλειστικά από τις εν λόγω εγκρίσεις, ενώ σύμφωνα με την ανακοίνωση, οι οποίες καθυστέρησαν τυχόν παρατηρήθηκαν, δεν οφείλονται στην εταιρεία.

Αργές διαδικασίες

Πάντως, μέχρι στιγμής δεν έχει ξεκινήσει ακόμη η αξιολόγηση της

μελέτης για τη μετακίνηση στο Μιτσερό. Σύμφωνα με τον διευθυντή του Τμήματος Περιβάλλοντος Κώστα Χατζηπαναγιώτου, στο παρόν στάδιο γίνεται εσωτερική αξιολόγηση της μελέτης για το κατά πόσο έχει ανεπάρκειες ή ελλιπή στοιχεία. Ακολούθως, για την ολοκλήρωση της αξιολόγησης του περιεχομένου της μελέτης θα χρειαστούν 3-5 μήνες από τη μέρα που φτάνει στα χέρια της Υπηρεσίας Περιβάλλοντος. Αυτή την περίοδο η Επιτροπή συζητά την περίπτωση εγκατάστασης της μονάδας παραγωγής ασφαλτικού σκυροδέματος, ιδιοκτησίας της εταιρείας Cyfield Asphalt Co LTD στην Παρεκκλησιά. Σύμφωνα με πληροφορίες, η συγκεκριμένη περίπτωση παρουσιάζει κάποιες περιβαλλοντικές δυσκολίες για τις οποίες η Υπηρεσία Περιβάλλοντος βρίσκεται σε επικοινωνία τόσο με τους μελετητές όσο και με τον ιδιοκτήτη της εταιρείας.

Ανεπαρκής νομοθεσία

Στο πλαίσιο κινήσεων για ρύθμιση του ζητήματος έχει ολοκληρωθεί στη Βουλή η συζήτηση νομοσχεδίου που ρυθμίζει το ανώτατο όριο εκπομπής αερίων για τα εργοστάσια παραγωγής ασφάλτου. Αναμένεται να κατατεθεί για ψήφιση στην Ολομέλεια στις 18 Φεβρουα-

ρίου. Αξίζει να σημειωθεί ότι από τις 7 Φεβρουαρίου 2020 πρόταση νόμου από τον Γιώργο Περδίκη του κινήματος Οικολόγων για αναγνώριση του στοιχείου της οχληρίας από οσμές, προκειμένου να εξασφαλίσουν την υγεία και την ποιότητα ζωής των κατοίκων σε οικιστικές περιοχές, παραμένει ακόμα στο συρτάρι.

Οι αντιδράσεις

Σε κάθε περίπτωση, οι κάτοικοι Ιδαίου αναμένουν λύσεις και απαντήσεις μέχρι τέλος Φεβρουαρίου. «Εδώ πλήττεται η δημόσια υγεία και η υγεία των παιδιών μας και συμπεριφερόμαστε με όρους και ρυθμούς δημόσιας υπηρεσίας», αναφέρει ο πρόεδρος της κίνησης για βελτίωση ποιότητας ζωής στο Δάλι Γιώργος Ολυμπίου και διαμνύει ότι σε ενδεχόμενο νέο αδιέξοδο, οι κάτοικοι θα εξετάσουν νέα δυναμικά μέτρα διαχείρισης του θέματος. Με δεδομένο, πάντως, ότι η εν λόγω κατάσταση βάσει μαρτυρίας συνεχίζεται τα τελευταία έξι χρόνια, έχει εκφραστεί και η άποψη ότι και από πλευράς κατοίκων μπορούσαν να γίνουν μέχρι στιγμής ενέργειες οι οποίες δεν έγιναν, όπως για παράδειγμα να κινηθούν προ πολλού νομικά, αξιώνοντας θέμα ιδιωτικής οχληρίας.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Πιο mainstream... πεθαίνεις!

Οι εκλογές του Μαΐου θα διεξαχθούν και αυτό είναι το μόνο σίγουρο, σε ένα κλίμα απαξίωσης και κόπωσης όσον αφορά ένα μεγάλο μέρος του εκλογικού σώματος στην Κύπρο. Ο μέσος/η Κύπριος πολίτης/σσα έχει κουραστεί από το τέλμα στο Κυπριακό, την τοξικότητα της πολιτικής αντιπαράθεσης στο εσωτερικό και την όλη αίσθηση της διαφθοράς που δείχνει να τέμνει οριζόντια, και διαχρονικά, όλα τα μεγάλα κοινοβουλευτικά κόμματα της Κύπρου. Επιπλέον, ο μέσος συμπολίτης μας εκεί έξω, στον πραγματικό κόσμο της καθημερινότητας, δείχνει να τρέχει με τους αδυσώπητους ρυθμούς της επιβίωσης: Εργασία, δάνεια, δεύτερη

δουλειά, «κούρσες για τα μωρά», δάνεια πάλι, δίδακτρα και όλα αυτά σε συνθήκες -λόγω της πανδημίας- κοινωνικής αποστασιοποίησης, περιορισμού και της ανασφάλειας, που ο κορωνοϊός ήρθε να την επιταχύνει.

Σε αυτό τον μικρόκοσμο της μικροαστικής μας ανασφάλειας ο προεκλογικός λόγος των υποψηφίων βουλευτών ακούγεται πιο ξύλινος, πιο «προβλεπτό» και πιο εκτός τόπου και χρόνου από ποτέ. Και συναντά τη φυσική αποστροφή των πολιτών, την τάση τους δηλαδή προς έναν προσανατολισμό, μη πολιτικό, σε μια ενδιαφέρουσα διεργασία που τα τελευταία χρόνια στην Κύπρο, από τις προεδρικές εκλογές μέχρι

τις Ευρωεκλογές, μεταφράζεται σε αποχή από τις κάλπες. Οι πολίτες δεν πηγαίνουν στις κάλπες και δεν ψηφίζουν όχι γιατί «ιδιωτεύουν» με την αυστηρή αριστοτελική έννοια, αλλά γιατί έχουν χάσει την πίστη τους στο ότι θα αλλάξει κάτι. Ουσιαστικά και προς το καλύτερο. Από την άλλη, η πανδημία του κορωνοϊού αλλάζει άρδην το σκηνικό μέσα στο οποίο ο «average Joe» υποψήφιος θα ξεδιπλώσει τα παραδοσιακά όπλα της προεκλογικής του φαρέτρας: Ένα δίκτυο πελατών που χτίζει ή συντηρεί στις κυπριακές συναναστροφές του: Στον καφενή ή τον σύλλογο, στον γάμο όπου περιμένει καρτερικά άλλους 1.500 ή 2.000 καλεσμένους

για να χαιρετηθεί με το φακελάκι του, στη βάφτιση, στο μνημόσυνο, εθνικό ή μη, και στην κηδεία. Με αυτές τις πρακτικές να πεθαίνουν λόγω κορωνοϊού, οι υποψήφιοι βουλευτές στρέφονται είτε στα «παλιομοδίτικα» τηλεφωνήματα είτε στις πλατφόρμες, με όρους αρένας, των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης είτε, με τη μάσκα χωρίς να βλέπουμε τα πρόσωπά τους, στην τηλεόραση. Όντας πιο mainstream και από δίσκο του Βασίλη Κάρρα ή της Μαντίνας, οι Κύπριοι πολιτικοί ανακαλύπτουν ξαφνικά έναν κόσμο προεκλογικής καμπάνιας, ο οποίος συχνά αποτελεί για τους ίδιους ακατογράφητο πεδίο. Αρκεί κανείς να προσέξει πως στο Facebook ή το

Twitter η πλειοψηφία των boomers πολιτικών μας παραμένει μάλλον ηλεκτρονικά αναλφάβητη ή με μια αίσθηση του χιούμορ «ήρθα για να κάτσω με τη νεολαία». Υπάρχει βέβαια και η κατηγορία εκείνων των υποψηφίων βουλευτών, εντός ή εκτός των μεγάλων κομμάτων, που προσπαθεί μάταια να ευαγγελιστεί είτε την πολιτική αλλαγή και τον εκσυγχρονισμό, είτε κάποιου είδους σταυροφορία ενάντια στα μεγάλα προβλήματα που ταλανίζουν την Κύπρο. Εκείνη η κατηγορία των και καλά εναλλακτικών που θυμίζει το «απέξω εμφάνιση και από μέσα άνεση» της κλασικής διαφήμισης. Οι εκλογές του Μαΐου θα συν-

διαμορφώσουν ένα νέο, ως προς τη σύνθεση μόνο, πολιτικό σκηνικό και είμαι σίγουρος πως ο ιστορικός του μέλλοντος θα το καταγράψει στο πλαίσιο της περιοδολόγησης μιας πολύ μεταβατικής περιόδου της σύγχρονης πολιτικής ιστορίας της Κύπρου. Μέχρι τότε καλό θα ήταν οι πολίτες να κρίνουν και να επιλέξουν τους υποψηφίους της αρεσκείας τους και να μην απέχουν. Μεταξύ των πολιτικών μας βέβαια δεν υπάρχουν, ακόμη, ριζοσπαστικές ή εναλλακτικές επιλογές. Πιο mainstream... πεθαίνεις, αλλά θα επιβιώσουμε, για ακόμη μία φορά, και αυτών των εκλογών.

Twitter: @JohnPikpas

MADE TO FEEL GOOD.

NEO Eagle F1 Asymmetric 3

Ελαστικό υπερ υψηλών επιδόσεων
Με τη μικρότερη απόσταση φρεναρίσματος
σύμφωνα με δοκιμές του TÜV

ΧΡ. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ & ΥΙΟΙ ΛΤΔ
Καντάρας 54, Καϊμακλί,
1037 Λευκωσία - Κύπρος

AstraZeneca οξά τούτο της Pfizer;

Καψόνια...

Όλοι μιλάνε για την άτυπη πενταμερή, εκτός από τον οικοδεσπότη της : τα Ηνωμέ- να Έθνη. Στη Λευκωσία οι διπλωματικές υπηρεσίες παρουσιάζονται να είναι στο ακουστικό και να αναμένουν το πράσινο φως από την κα Λουτ, για τις ημερομηνίες. Ένα τηλεφώνημα που τείνει να καταστεί δύσκολος τοκετός. Την περασμένη εβδο- μάδα οι πληροφορίες που υπήρχαν στη Λευκωσία, όχι από άσχετες πηγές, ήθελαν την κα Λουτ να κάνει, επιτέλους, το τηλε- φώνημα την Τρίτη το βράδυ, Τετάρτη πρωί. Μάταια όμως. Όπως είναι τα πράγματα ό,τι και να πεις κινδυνεύεις να εκτεθείς. Η άτυ- πη πενταμερής φαίνεται να κινείται στα χνάρια των άτυπων διαβουλεύσεων, μετα- ξύ Ελλάδας και Τουρκίας. Το αποτέλεσμα είναι προδιαγεγραμμένο. Το πότε είναι το άγνωστο και το κυριότερο το ποιος θα τα τινάξει στο αέρα. Κάτι τέτοιες ώρες φαίνε- ται η απουσία του Ραούφ Ντενκτάς.

• • • • •

Ο ΠΙΣ

Η δημόσια τοποθέτηση του Παγκύπριου Ια- τρικού Συλλόγου για τις ηλικίες που θα λά- βουν το εμβόλιο της AstraZeneca αλλάζει τα δεδομένα που είχαμε ενώπιόν μας. Οι διαφωνίες της ιατρικής κοινότητας της Κύ- πρου έχουν αντίκτυπο στην κοινωνία και ως εκ τούτου δεν μπορούν να αγνοηθούν, με διαρροές τύπου «έγκυρων» πηγών από το ΚΥΠΕ. Αυτό το οποίο αγνοείται είναι η ανη- συχία που έχει προκληθεί στον κόσμο, ο οποίος έχει μπερδευτεί. Τα όσα βάζει στο τραπέζι ο ΠΙΣ έχουν βαρύτητα και είναι αποτέλεσμα επιστημονικής τεκμηρίωσης, στη βάση ιατρικών μελετών που υπάρχουν. Ο ΠΙΣ δεν αμφισβητεί την ασφάλεια του συγκεκριμένου εμβολίου, αλλά την αποτε- λεσματικότητα του και δεν το κάνει αυθαί- ρετα. Στα αφτιά ενός κοινού θνητού ακού- γονται λογικές οι ανησυχίες του ΠΙΣ ότι δεν μπορούν να εμβολιαστούν άτομα άνω των 65, όχι γιατί αμφισβητείται η αποτελεσματι- κότητα του συγκεκριμένου εμβολίου, αλλά γιατί δεν υπάρχουν δεδομένα που να την επιβεβαιώνουν.

• • • • •

Εκεί στο ΚΥΠΕ

Δεν αναφέρομαι στους συναδέλφους δη- μοσιογράφους, αλλά εκεί στο Κυπριακό Πρακτορείο Ειδήσεων φαίνεται να ζήλε- ψαν τα υπόλοιπα Μέσα Ενήμερωσης. Αν το ΚΥΠΕ θέλει να υπεισέλθει στο χώρο της ερευνητικής δημοσιογραφίας, κάνοντας ρεπορτάζ που βασίζονται σε «έγκυρες» πη-

Μια απορία χωρίς να υπεισέρχομαι στα επιστημονικά λημέρια των «σοφών» μας. Γιατί άλλες χώρες αποφάσισαν να μη χορηγήσουν το εμ- βόλιο της Οξφόρδης σε άνω των 65 και η Κύπρος έκανε ακριβώς το αντίθετο; Οι δικές μας ευάλωτες ομάδες είναι πιο ανθεκτικές από της Γαλλίας, της Ελβετίας και άλλων χωρών; Κοινώς, μπάχαλο για άλλη μία φορά.

γές, δεν θα πρέπει να το κάνει μονόπλευ- ρα. Θα πρέπει να ελέγχει διερευνητικά και την εξουσία. Τελευταία όλο και πιο συχνά έχει καθιερώσει τη δημοσίευση κειμένων που στηρίζονται μόνο σε «έγκυρες» πηγές, μόνο που το κάνει άγαρμπα. Οι «έγκυρες» πηγές βγάζουν μάτι ότι πρόκειται για διαρ- ροές υπουργών που θέλουν να στείλουν μηνύματα χωρίς να τα χρεωθούν. Καλά τα κατά καιρούς μαθήματα δημοσιογραφίας, από κάποιους εντός ΚΥΠΕ αλλά δεν είδα ένα ρεπορτάζ ερευνητικής δημοσιογρα- φίας που να βασίζεται σε «έγκυρες» πηγές και να ασκεί έλεγχο στην κυβέρνηση. Για να λέμε τα πράγματα με τ' όνομά τους,

• • • • •

Η «πληγή»...

Η νέα οικογενειακή τραγωδία αποκαλύ- πτει πόσο ρηκή είναι η μνήμη της κοινω- νίας, αλλά και το έργο των κρατικών υπηρ- σιών. Για την υπόθεση του Στυλιανού κύθη-

κε τόσο μελάνι και όπως αποδείχθηκε κα- νενός δεν ίδρωσε το αφτί. Οι αποκαλύψεις συγγενικού προσώπου της οικογένειας στην προχθεσινή τραγωδία εγείρουν και πάλι σοβαρό ζήτημα για τις Κοινωνικές Υπηρεσίες. Το Γραφείο Ευημερίας παρακο- λουθούσε την οικογένεια ναι ή όχι; Το Γρα- φείο με ανακοίνωσή του, πέρα από τις νου- θεσίες λέει : «Η οικογένεια στηριζόταν οι- κονομικά για τη διαβίωσή της και για φρον- τίδα. Δεν έχει ληφθεί αναφορά βίας που να περιλαμβάνει επικινδυνότητα. Τα ζητήματα ψυχικής υγείας δεν άπτονται των αρμοδι- ότητων των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημε- ρίας». Τα δύο πρώτα σε ποιανού την αρμο- διότητα ανήκουν; Κάποιοι εκεί στο Γραφείο Ευημερίας γνώριζαν για τη συμπεριφορά του φερόμενου θύτη; Το συγγενικό πρόσω- πο είπε δημόσια ότι είχε κάνει καταγγελίες. Πάλι τα ίδια με τις κρατικές υπηρεσίες, η μια θα τα φορτώνει στην άλλη. Εγώ εν τζιαι.

• • • • •

Σιωπή...

Το τι συμβαίνει με τις κρατικές υπηρεσίες περιγράφει με παραστατικό τρόπο, η Επί- τροπος Διοικήσεως και Προστασίας Δι- καιωμάτων σε ανακοίνωσή της, τον περα- σμένο Νοέμβριο. Ένα χρόνο μετά τον χαμό του Στυλιανού η εικόνα που δίνει η Επίτρο- πος Μαρία Στυλιανού Λοττίδου, δεν περι- ποιεί τιμή για κρατικές υπηρεσίες, όπως η Αστυνομία ή το Γραφείο Ευημερίας. Αντί οποιουδήποτε άλλου σχολίου αυτούσιο το συμπέρασμα της κ. Λοττίδου. « Ένα χρόνο μετά, σημειώνουμε μόνο με συνθήματα την 25η Νοεμβρίου για να διακηρύξουμε την αντίθεσή μας και να καταδικάσουμε την βία κατά των γυναικών η οποία αντανα- κλά άμεσα στις παιδικές ψυχές, πληγώνον- τας ανεπανόρθωτα την ύπαρξη τους και βιάζοντας κάθε μέρα τα συναισθήματά τους». Και καταλήγει η Επίτροπος Διοική- σεως : «Ένα χρόνο μετά και το μόνο που ακούσαμε ήταν η εκκωφαντική σιωπή! Για τον Στυλιανό και κάθε Στυλιανό που ακόμ-

Ο ΗΡΩΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ

Έμεινε δεν έμεινε τρεις ώρες στη Λευκωσία, τη δουλειά του την έκανε ο πρωθυπουργός της Ελλάδας. Και για στρατό κατοχής μας είπε και για τη μορφή λύσης μας είπε. Άντε να δού- με τώρα, θα τσιμπήσουν οι Τούρκοι να μας βγάλουν από τη δύσκολη θέση; Πάντως, ο Κυριάκος έκανε τον Ταγίπ Ερντογάν πύραυλο, έτοιμο για το διά- στημα.

περιμένει δικαίωση στην γειτονιά των αγ- γέλων».

• • • • •

Πού είναι ο Alpha;

Και ως διά μαγείας το τηλεοπτικό κανάλι Alpha έχει χαθεί από τις οθόνες αρκετών τηλεθεατών, το τελευταίο διάστημα. Ναι όσο και αν φαίνεται παράξενο μέχρι σήμε- ρα παραμένει άγνωστο αν το πρόβλημα οφείλεται στην πλατφόρμα της Velister που αναβαθμίστηκε ή στη συχνότητα 21 που πα- ραχωρήθηκε από το κράτος για την αναμε- τάδοση του σήματος του Alpha. Οι διαμαρ- τυρίες τηλεθεατών είναι ουκ λίγες και λένε πως οι προσπάθειες επανασυντονισμού των τηλεοπτικών τους συσκευών απέβησαν άκαρπες. Στα Λατσία το τηλεφωνικό κέντρο του σταθμού καθημερινά κατακλύζεται από τηλεφωνα τηλεθεατών, με αποτέλεσμα ο σταθμός μη έχοντας άλλη επιλογή να επι- στρατεύει τεχνικό προσωπικό του, προς βοήθεια του κοινού.

Γράφει **Ο ΙΑΝΟΣ**

ΟΜΗΡΟΥ & ΣΕΒΕΡΗ / Γράφει ο **ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ**

Ο πόλεμος κατά της Στέλλας και ο πόλεμος για τα τηλεπαράθυρα

Πολεμούν τη Στέλλα και την Κύπρο Φουντώνει ο πόλεμος κατά της Στέλλας Κυριακίδου από κάποιους χώρους, πολιτικούς και δημοσιο- γραφικούς, στην Κύπρο. Και ενώ η Κομισιόν επίσημα έχει επιμυστεί μέσω της Ούρσουλας φον ντερ Λάι- εν τη συλλογική ευθύνη για την κα- θυστέρηση στην έγκριση των εμβο- λίων, κάποιοι επιλέγουν να χτυπούν απάνθρωπα, ανήθικα και σε προσω- πικό επίπεδο τη Στέλλα Κυριακίδου.

Και επειδή είμαστε μικρός τόπος, εάν δει κάποιος τους χώρους από τους οποίους προέρχονται τα φαρ- μακερά σχόλια και αναλύσει τα επι- χειρήματα που σε αρκετές περι- πτώσεις δεν έχουν ουσιαστική βά- ση, αντιλαμβάνεται ότι τα κίνητρα είναι καθαρά πολιτικά. Και μπορεί εύκολα να διακρίνει τον στόχο των επικριτών που δεν είναι βέβαια η έγνοια για την πορεία των εμβολια- σμών, αλλά η φθορά της Επιτρόπου την οποία ποτέ δεν χώνεψαν. Εξάλ- λου, ο πόλεμος εις βάρος της άρχι- σε πριν ακόμα λάβει το χαρτοφυλά- κιο. Δυστυχώς γι' αυτούς τα γραπτά μένουν.

Και ενώ δεν δείχνουν να τους απα- σχολεί η ζημιά που προκαλούν στην Κύπρο, νομίζοντας ότι πλήττουν τη Στέλλα Κυριακίδου, ας αναλογι- στούν τη ζημιά που μένει στους ίδι- ους, αφού ούτε τους εαυτούς τους δεν μπορούν να πείσουν. Μια ανά- γνωση των αστείων επιχειρημάτων που χρησιμοποιούν πείθει τον κα- θένα για τους στόχους τους.

Η μάχη των υποψηφίων
Μάχη διεξάγεται μεταξύ υποψη- φίων από το ίδιο κόμμα, από τα ίδια

Ούρσουλα, όπως έγραψε ο Ελύτης, θα πρέπει να κάνουμε άλμα πιο γρήγορο από τη φθορά.

κόμματα μάλλον, για το ποιος θα φανεί περισσότερο στα τηλεοπτικά παράθυρα. Σε δύο τουλάχιστον κόμματα έχουν ακουστεί έντονα παράπονα για την προβολή υποψη- φίων από συγκεκριμένο κανάλι με αναφορές στις επαγγελματικές και φιλικές σχέσεις των υποψηφίων με το κανάλι αλλά και δημοσιογρά- φους και λειτουργούς των ΜΜΕ. Το

θέμα έχει φτάσει μέχρι και τους κομματάρχες. Ο ένας φέρεται να απάντησε «κάντε υπομονή θα φα- νείτε όλοι» και ο άλλος ότι θα το με- λετήσει...

Αγώνας δρόμου
Νέα πρόσωπα μπήκαν στα ψηφο- δέλτια των κομμάτων, παλαιών και νέων. Κάποια από αυτά όντως απο-

τελούν εκπλήξεις, αφού μετακόμι- σαν από άλλους χώρους και άλλα επειδή δεν ήταν αναμενόμενα. Οι ανακοινώσεις των ψηφοδελτίων από όλα τα κόμματα έχουν σχεδόν ολοκληρωθεί και συμπεραίνεται ότι η μάχη για τον προεκλογικό θα εν- ταθεί πολύ τις επόμενες ημέρες. Οι δημοσκοπήσεις έχουν θορυβήσει όλους τους κομματικούς χώρους,

ιδιαίτερα τους παραδοσιακούς, αφού δίνεται ξεκάθαρη η εικόνα της αμφισβήτησης και της άρνησης προς τους πολιτικούς ευρύτερα, με τη χασούρα των κομμάτων να βρί- σκεται στα ύψη. Είναι και η πανδη- μία που δεν βοηθάει καθόλου την προσέγγιση με τη βάση των κομμά- των και το... μάντρισμα. Οι ψηφο- φόροι και οι ψήφοι τους περιφέ- ρονται άτακτα και αυτό φέρνει υστερία σε κάποιους κομματάρχες και κομματικά στελέχη που διαπι- στώνουν ότι δεν υπάρχει ο χρόνος και ο τρόπος να χτίσουν όσα έχουν γκρεμιστεί τα τελευταία χρόνια.

Εκείνο που ακούω από άτομα που γνωρίζουν πρόσωπα και πράγματα αλλά και αποτελέσματα δημοσκοπή- σεων, είναι πως ενώ υπάρχει μια ξε- κάθαρη αμφισβήτηση της πολιτικής και των πολιτικών, υπάρχει μεγάλο ενδιαφέρον από ψηφοφόρους για να πάνε να ψηφίσουν. Δίνονται δύο κύριες ερμηνείες στο φαινόμενο, το οποίο δεν είναι σίγουρο ότι θα δια- τρηθεί μέχρι την ημέρα που θα διεξαχθούν οι εκλογές:

Η μία ερμηνεία αφορά τη συσπεί- ρωση ψηφοφόρων γύρω από νέα πρόσωπα που εισέρχονται στην πο- λιτική και υπόσχονται να κάνουν τη διαφορά. Πρόσωπα που βρίσκονται είτε στα παραδοσιακά κόμματα, εί- τε σε νέους πολιτικούς χώρους. Η δεύτερη ερμηνεία αφορά την αγανάκτηση του κόσμου για να αλ- λάξει η κατάσταση και το πρόσωπο της πολιτικής στην Κύπρο με την επισήμανση ότι οι ψηφοφόροι φαί- νεται να αντιλαμβάνονται πως μόνο με την ψήφιση έστω και των «λιγό- τερο κακών» μπορεί να επέλθει κά-

ποια θετική αλλαγή.

Εκείνο που είναι σίγουρο είναι πως τα κόμματα αυτή την φορά τα βρι- σκουν κυριολεκτικά μπαστούνια, όχι μόνο ο ΔΗΣΥ ως συγκυβερνών αλλά κυρίως τα κόμματα της αντιπο- λίτευσης.

Εκείνο που μου λέχθηκε από άτομο που έχει αναλύσει δημοσκοπήσεις, είναι πως η ηρωτιά του ΔΗΣΥ που καταγράφεται σε αυτές φανερώνει πως η αντιπολίτευση μάλλον δεν πείθει όσο θα ήθελε. «Με τόσα που έχουν να λένε και τόσα που κάνουν σε πολιτικό και κοινοβουλευτικό επίπεδο κατά της κυβέρνησης θα έπρεπε κανονικά να υπάρχει τερά- στια πτώση της δημοτικότητας και της κυβέρνησης και του ΔΗΣΥ» μου ανέφερε, προσθέτοντας: «Ωστόσο, ο ΔΗΣΥ παραμένει πρώτο κόμμα με διαφορά ενώ και η δημοτικότητα του Αναστασιάδη δεν φαίνεται να έχει πέσει στα τάρταρα, όπως ανέ- μεναν όσοι τον επικρίνουν».

Με λίγα λόγια μέχρι τον Μάιο θα συνεχιστεί ο αγώνας δρόμου και αντοχής χωρίς κανείς να μπορεί να προβλέψει το αποτέλεσμα, ούτε να βάλει συγκεκριμένους στόχους. Κά- τι που μετατρέπει την όλη διαδικα- σία σε θρίλερ διαρκείας με ανυπο- λογίστες επιπτώσεις στην καθημε- ρινότητα όχι μόνο των πολιτικών αλ- λά και εμάς των πολιτών. Κυρίως...

ΚΟΙΝΙΣ: Διερωτώμαι τι ακριβώς εν- νοούσε η Ελένη Θεοχάρους όταν εί- πε σε συνέντευξή της «θα ήθελα να είμαι σαν τη Marilyn Monroe αλλά να έχω το μυαλό που έχω τώρα»; Οι συνειρμοί είναι πολλοί...

Και εμείς τον χαβά μας

Της **ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ**

Ο Ερντογάν διαμίνυσε και πάλι πως Άγκυρα και ψευδοκράτος «δεν συζητούν παρά λύση δύο κρατών». Ο αντιπρόεδρος του προέτρεψε την Ε.Ε. «να βάλει νου» και ο Τατάρ χάρηκε ξανά που η «μητέρα» Τουρκία υπογράμμισε το τέλος της ομοσπονδίας. Και εμείς τι κάνουμε; Και όταν λέω εμείς εννοώ ολόκληρη την πολιτική ηγεσία του τόπου. Εμείς προφανώς έχουμε άλλα πιο σοβαρά θέματα να ασχολούμαστε.

Όπως το να μελετούμε τις επόμενες βουλευτικές, όπως το να χτίζουμε τις προϋποθέσεις για τις επόμενες προεδρικές και όπως να οξύνουμε το εσωτερικό κλίμα προκειμένου να συνεχίσουμε αμέριμνοι το «παιχνίδι» που ξέρουμε να παίζουμε καλύτερα. Ποιος θα είναι ο πιο γρήγορος κυνηγός της εξουσίας, ποιος θα βγάλει τον άλλο περισσότερο ψεύτη και διεφθαρμένο με κίνητρο όχι βέβαια να καθαρίσει τον τόπο αλλά μόνο το δωμάτιο της εξουσίας και ποιος θα αποδειχθεί περισσότερο πατριώτης ποντάροντας στην ελλατωματική μας μνήμη. Όσο για την επείγουσα ανάγκη για εθνική ενότητα προκειμένου να αντιμετωπίσουμε όχι μόνο τη θρασυτατη στάση Τουρκίας και ψευδοκράτους, αλλά και την ανάγκη κατάστροφης ενός εθνικού σχεδίου δράσης (και όχι μόνο ενός αλλά και δεύτερου και τρίτου) δεδομένης της εμμονής Ερντογάν – Τατάρ για δύο κράτη και της Πενταμερούς που όλο πλησιάζει, ούτε λόγος. Διότι εμείς την εθνική ενότητα την έχουμε από καιρό γραμμένη στα παλαιότερα των υποδημάτων μας, αφού εκείνο που ανέκαθεν προείχε στις πολιτικές ατζέντες δεν ήταν το συμφέρον της χώρας, αλλά μόνο το κομματικό ή για να το θέσουμε διαφορετικά, το συμφέρον της χώρας έπρεπε να είναι κομμένο και ραμμένο στα μέτρα του κάθε μικροκομματικού συμφέροντος ώστε να αναγνωρίζεται ως τέτοιο.

Και αν θέλουμε να μιλάμε για διεφθαρμένο πολιτικό σύστημα ας διανοίξουμε επιτέλους το βλέμμα μας ώστε να αντιληφθούμε πως εκείνο το οποίο μας έφερε εδώ που μας έφερε (και δεν χρειάζεται να αναλύσω το πού μας έφερε) ήταν αυτή ακριβώς η ανικανότητα να παραμερίζουμε τις κομματικές αγκυλώσεις προκειμένου να αντιμετωπίσουμε με εθνική ενότητα το συμφέρον της χώρας. Και βέβαια για να αντιληφθούμε ποιο ήταν το συμφέρον της χώρας θα έπρεπε προηγουμένως να έχουμε την ικανότητα να το αναγνωρίσουμε και για να έχουμε αυτή την ικανότητα θα έπρεπε να είμαστε ικανοί να αποχρωματίσουμε το βλέμμα μας και να υπερβούμε τα στεγανά των κομματικών «οραμάτων» ώστε να μη γινόμαστε κάθε φορά έρμαιο των «υπερπατριωτικών» συνθημάτων. Εκείνο όμως που μας ενδιαφέρει πρωτίστως δεν είναι να βρούμε τρόπους ως έχουμε καθκον για να αντιμετωπίσουμε από κοινού την επίλυση του εθνικού μας προβλήματος. Εκείνο που προέχει είναι η επίρριψη ευθυνών από τον ένα στον άλλο, η ανακύκλωση της ίδιας συστηματολογίας, οι ασυνάρτητες «συμμαχίες» προς εξασφάλιση της εξουσίας και η μεθοδευμένη προσκόλληση της κοινής γνώμης στις «ιδεολογικές» αγκυλώσεις που μόνο ιδεολογικές δεν είναι.

Κάτω από αυτή την στενοκοπημένη πολιτική πρακτική απορρίψαμε την τελευταία ευκαιρία επίλυσης του Κυπριακού, δηλαδή το Σχέδιο Ανάν, το οποίο συνοδευόταν από μια πρωτοφανή ευνοϊκή συγκυρία τόσο σε ό, τι αφορούσε την τουρκοκυπριακή πλευρά όσο και τον διεθνή παράγοντα. Εμείς όμως επιλέξαμε την τσιμέντωση, παραπληγμένοι από δακρύβρεχτες μαγκιές, οι οποίες εξυπηρετούσαν μόνο τα κομματικά συμφέροντα και τις κοντόφθαλμες συμμαχίες τους. Και χωρίς να ξοδέψουμε έκτοτε ούτε ένα δράμι φαϊς ουσίας για να αναγνωρίσουμε τα λάθη του παρελθόντος και να παραδεχτούμε αλήθειες που θα διέλυαν τον κατ' εξακολούθηση αλληθωρισμό μας, ξεχάσαμε τις τσιμεντώσεις και πιάσαμε τις κατεδαφίσεις νομιζόμενοι πως αλλάξαμε νοοτροπία. Και κάπως έτσι φτάσαμε στο διά ταύτα, ανικανοί να αποκτήσουμε μια ιστορική συνείδηση που θα μας επέτρεπε αυτή την κρίσιμη ώρα να απαιτήσουμε εμείς ως πολίτες την ανάγκη για εθνική ενότητα, συνειδητοποιώντας την ανεπανόρθωτη ζημιά που θα επιφέρει η συνεχιζόμενη όδυνση του εσωτερικού κλίματος. Με πιο απλά λόγια, είναι τόσο επείγουσα η ανάγκη για εθνική ενότητα ώστε όποιος δεν κινείται προς αυτή την κατεύθυνση στερείται εξίσου πολιτικού αναστήματος και ήθους.

elenixenou11@gmail.com

Ινδός μικροπωλητής στην Μπανγκάλอร์ τακτοποιεί τον υπαίθριο πάγκο του με τριαντάφυλλα για τη γιορτή του Αγίου Βαλεντίνου.

Η άνοδος της ασημαντότητας

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Ο τίτλος είναι παρμένος από το ομώνυμο έργο του Κορνήλιου Καστοριάδη. «Μια καταστροφή», έλεγε, «οποιοδήποτε είδους –οικολογική, για παράδειγμα– θα προκαλέσει άραγε μια βίαιη αφύπνιση, ή μήπως την εμφάνιση αυταρχικών ή ολοκληρωτικών καθεστώτων; Κανείς δεν μπορεί να απαντήσει σε τέτοιου είδους ερωτήματα! Εκείνο που μπορούμε να πούμε είναι ότι όλοι όσοι έχουν συνείδηση του φοβερά σοβαρού χαρακτήρα των ζητημάτων πρέπει να προσπαθήσουν να μιλήσουν, να ασκήσουν κριτική σε αυτή την ξέφρενη πορεία προς την άβυσσο, να ξυπνήσουν τη συνείδηση των συμπολιτών τους».

Κάπως έτσι, την κρίση πενταετία 2012-2017, ο θυμός των Ελλήνων αποτυπωνόταν με τον πιο τραγικό τρόπο στην κάλπη. Αυτός ο θυμός έστειλε στα έδρανα της ελληνικής Βουλής, λαϊκιστές όπως ήταν ο Πάνος Καμμένος, η Ραχήλ Μακρή, ο Τέρενς Κουίκ, ηθοποιοί με τους οποίους γελοούσαμε στην οθόνη, όπως ο Παύλος Χαϊκάλης, επικρότησαν πολιτικούς όπως ο Άδωνις Γεωργιάδης και ο Μάκης Βορίδης. Το πιο τραγικό είναι ότι η εθνική και θεσμική παρακμή έκανε τη Χρυσή Αυγή τέταρτο κόμμα. Μετά την παρακμή, βεβαίως, έτω και καθαυστερημένα, έρχεται η κάθαρση. Έτσι και τον περασμένο Οκτώβριο η ελληνική δικαιοσύνη φρόντισε να διορθώσει την κατάσταση και καταδίκασε τη Χρυσή Αυγή ως εγκληματική οργάνωση για τη δολοφονία του Παύλου Φύσσα και φυλάκιζε τα πολιτικά στελέχη του νεοναζιστικού μορφώματος ως υπεύθυνα για τη διεύθυνσή της. Μεταξύ άλλων, καταδικάστηκαν οι Νίκος Μιχαλολιάκος, Ηλίας Κασιδιάρης, Χρίστος Παππάς και Ηλίας Παναγιώταρος.

Εκείνος ο Οκτώβριος, όμως, ήταν ένας συνθησένος μήνας στην Κύπρο. Ο αρχηγός του παραρτήματος της Χρυσής Αυγής στην Κύπρο, Χρίστος Χρίστου, πήγαινε κανονικά στη Βουλή σαν να μη συμβαίνει κάτι. Ίσως και να αστειευόταν στα διαλείμματα των επιτροπών με τους συναδέλφους του. Κανείς δεν του ζήτησε να λογοδοτήσει για τη δράση του Νίκου Μιχαλολιάκου. Το πρόσωπο που ο ίδιος κατονόμαζε και αναγνώριζε μέχρι πρόσφατα των μόνο «αρχηγό». Τον «πιο έντιμο πολιτικό», όπως υποστήριζε θερμά, όταν ξεκίνησε η δικη της Χρυσής Αυγής και διεμήνευε πως όλο αυτό θυμίζει πραξικόπημα. Κανείς, λοιπόν, δεν

βρέθηκε να ρωτήσει τα στελέχη του ΕΛΑΜ τι σχέσεις έχουν με την εγκληματική οργάνωση Χρυσή Αυγή. Ούτε η Γενική Εισαγγελία μπήκε στη διαδικασία να μελετήσει τη διασύνδεση των δύο. Χρηματοδοτούσαν τελικά από τη Χρυσή Αυγή και μέχρι ποιο βαθμό έφτανε η εξάρτησή τους από το νεοναζιστικό μόρφωμα; Ούτε βεβαίως σκέφτηκαν να μελετήσουν όσα αποκάλυψε η «Κ» περί διασυνδέσεώς τους και με το νεοναζιστικό κόμμα στη Γερμανία.

Ούτε τα κόμματα που κατά τις ευρωεκλογές έρχιαν κροκοδείλια δάκρυα και έκαναν τάχα μου αντιφασιστικό αγώνα, βρήκαν να πουν κάτι. Και δεν βρήκαν να πουν κάτι γιατί προφανώς η έγνοια τους δύο χρόνια πριν δεν ήταν τα δημοκρατικά κιγκλιδώματα, αλλά η διατήρηση της έδρας τους στην Ευρωβουλή. Είναι λες και σιγά σιγά νομιμοποιήθηκε στα μάτια μας το ΕΛΑΜ. Το ΕΛΑΜ ψαφίζει προϋπολογισμούς και επικροτείται για την «υπεύθυνη» στάση του από τους κυβερνώντες. Ψαφίζει προτάσεις νόμου με τη συνεργασία άλλων κομμάτων και διεκδικεί ενισχυμένη παρουσία στη Βουλή τον Μάιο. Πρώην βουλευτές, πρώην παρουσιαστές, διεκδικούν εκλογή με το ψηφοδέλτιό τους χωρίς ίχνος ντροπής για το τι προσβέβητο όλο αυτό.

Όσος θυμός όμως και αν υπάρχει στην κοινωνία με τη διαπλοκή και τη διαφθορά, οι νοσταλγοί της Χούντας, η σπορά των πετηνών του 1945, δεν αποτελούν ούτε απάντηση ούτε λύση στο πρόβλημα. Μαζί τους καμία θέση στη Βουλή δεν πρέπει να έχουν οι όποιες τυχοδιωκτικές υποψηφιότητες, που για να εκλεγούν θωπεύουν συνωμοσιολόγους, αρνητές και προάγουν τη ρητορική μίσους. Τα αποτελέσματά όλη αυτών τα είδαμε πριν από έναν μήνα στο Καπιτώλιο των ΗΠΑ.

Και επειδή οι στιγμές είναι κρίσιμες για την πορεία της χώρας και το περιβάλλον γίνεται επιπλέον τοξικό, στη νέα Βουλή θέλουμε πρόσωπα που έχουν σαφή πολιτικό περιεχόμενο και θέσεις. Ας θεθεί τέρμα στην ξέφρενη πορεία προς την άβυσσο. Μαζί με την ανελέητη κριτική στο πολιτικό σύστημα, όπως έχει διαμορφωθεί, ας ξοδέψουμε και λίγο χρόνο να ξεγυμνώσουμε και τον επικίνδυνο εκφασισμό της κοινωνίας, αλλά και τον πολιτικό τυχοδιωκτισμό. Γιατί αυτοί δεν αποτελούν τη λύση στον θυμό μας αλλά την αρχή νέων δεινών.

economidoum@kathimerini.com.cy

Το θράσος της κυρίας υπουργού

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ**

Μια κυριακή λέξη που μ' αρέσει πολύ, το «άπωμαν», δεν υπάρχει στην κοινή ελληνική. Ο Γιαγκουλλής στο πολύτιμο λεξικό του την αποδίδει με τις λέξεις «έπαρση, αλαζονεία, κόρδωμα» όμως αισθάνομαι πως κάτι λείπει. Το θράσος ενδεχομένως, το οποίο ταιριάζει γάντι στην υπουργό Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης. Η οποία, μετά από μια μακρά περίοδο σιωπής, συνομιλώντας με την Ελένη Βρεττού, παρουσίασε μια δακρύβρεχτη εκδοχή της ιστορίας για το parody account. «Εσείς εάν βλέπατε φωτογραφία του πατέρα σας με χλευαστικά σχόλια θα σας άρεσε;» ρώτησε. Όχι δεν θα μας άρεσε. Αλλά εάν ήμασταν δημόσιο πρόσωπο θα έπρεπε να το ανεχτούμε, όπως τόσοι και τόσοι πολιτικοί άλλωστε με πιο βαρύ ίσκιο από εσάς, κυρία υπουργέ.

Ομολογώ πως δεν είχα πρόθεση ν' ασχοληθώ με αυτό το ζήτημα, παρά το ότι αύριο η υπουργός θα εμφανιστεί στην Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων της Βουλής. Μετά τις πρόσφατες συνεντεύξεις της, όμως, βεβαιώθηκα πως πρέπει να μιλάμε για τα αυτονόητα ως ύστατη πράξη αντίστασης έναντι όσων προκλητικά υποτιμούν τη νομοσύνη μας. Κατ' αρχάς είναι σημαντικό να φρεσκάρουμε τη μνήμη μας για μια ποιο πολιτικό πρόσωπο μιλάμε. Η κυρία αυτή, στο παρελθόν είχε απασχολήσει την κοινή γνώμη για οτιδήποτε άλλο εκτός από την πολιτική. Φίλη των θυγατέρων του προέδρου της Δημοκρατίας, με έντονη κοσμική ζωή και εξωστρεφής παρουσία στα social media. Αυτή την Έμιλυ Γιολίτη γνωρίζαμε. Από τις φωτογραφίες στα περιοδικά και τις προσωπικές αναρτήσεις στο Instagram όπου διαφήμιζε τη κλιμάττη ζωή της. Είμαι ο τελευταίος που θα την κρίνει γι' αυτό, δαιμονοποιώντας το lifestyle. Όσο και αν δεν είναι του γούστου μου αυτή η επίδειξη πλούτου, περί γούστου και ορέξεως κολοκυθόπτα.

Να, όμως, που η κυρία Γιολίτη ανέλαβε εντέλει το πολύ σημαντικό χαρτοφυλάκιο της Δικαιοσύνης. Δεν επρόκειτο για μια ακόμη μία κοσμική περσόνα, αλλά για μια γυναίκα που ορκίστηκε να υπηρετεί τα συμφέροντα των πολιτών, οι οποίοι την πληρώνουν με τους φόρους τους. Έπρεπε, λοιπόν, να καταβάλει μεγάλη προσπάθεια, ως νεοφώτιστη στην πολιτική, για να πείσει. Το γεγονός ότι άλλαξε στιλιστικό ύφος σημειώθηκε από τα καθ' ύλην αρμόδια περιοδικά, πλην όμως δεν είναι αυτό το θέμα μας. Το πολιτικό ύφος, πάλι, είναι ακριβώς το θέμα μας. Και εννοώ τη σεμνότητα με την οποία οφείλει να πολιτεύεται κανείς στις μέρες μας, όταν ο θυμός εκεί έξω κοχλάζει και η χώρα δισυστρέφεται διεθνώς. Αναφέρομαι στο πιο ελλειμματικό κεφάλαιο της διακυβέρνησης Αναστασιάδη, το εμπόριο των χρυσών διαβητηρίων, με ποικιλίες της κυβέρνησης, ανάμεσά τους και η Έμιλυ Γιολίτη, να ελέγχονται για σύγκρουση συμφερόντων.

Τίποτα από όλα αυτά πάντως δεν στάθηκε ικανό για να τιθασεύσει τον κοσμοπολιτικό αέρα της κυρίας υπουργού. Εξ ου και όταν ολοκλήρωσε τους έξι πρώτους μήνες της θητείας της έκανε απολογισμό πεπραγμένων, προκαλώντας μειδίσματα στις παλιές караβάνες της Πινδάρου. Αν έμενε βεβαίως ως εκεί, ουδείς θα ασχολείτο μαζί της. Πρώτον, γιατί έχουμε πιο σοβαρά θέματα να ασχοληθούμε και δεύτερον, γιατί έχουμε πιο σοβαρά προβλήματα να επιλύσουμε. Ο πληθυντικός αφορά στην πλειονότητα των πολιτών, οι οποίοι παλεύουν να σταθούν όρθιοι μέσα στην δίνη της πανδημίας.

Η κυρία Γιολίτη προφανώς δεν υποψιαζόταν τίποτε από τα πιο πάνω. Βολέυτηκε, λοιπόν, στην καρέκλα της εξουσίας και έπαθε αυτό που παθαίνουν οι πρωταρχικές της πολιτικές: απίπωθηκε. Και αποθρασύνθηκε τόσο πολύ, ώστε να κινηθεί εναντίον ενός σατιρικού λογαριασμού. Η αστυνμία, από υπερβάλλοντα ζήλο, αφού η καταγγελία έγινε από την επικεφαλής της Δημόσιας Τάξης, μπουκαρε στο σπίτι μιας ανυποψίαστης γυναίκας. «Δυσανάλογη» ενέργεια σύμφωνα με την υπουργό κι ας προσπαθήσε εκ των υστέρων να το μαζέψει.

Έχω την άποψη πως δεν έχει νόημα ν' αναλωθούμε στις λεπτομέρειες της αστυνομικής επιχείρησης. Η υπόθεση αυτή είναι αμιγώς πολιτική, καθώς αφορά στο ύψος και το ήθος της εξουσίας. Τα περί ήθους τα αναλύσαμε εξαντλητικά με αφορμή τις πολιτογραφίες. Τα περί ύψους, όμως, οφείλουμε να τα υπενθυμίζουμε διαρκώς, ιδιαιτέρως σε όσους πολιτικούς ακκίζονται πεπεισμένοι ότι είναι μεγαλύτεροι από τη σκιά τους.

stavros.christodoulou@gmail.com

Η βαλίτσα του Αναστασιάδη

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ**

Ο φόβος φέρνει κόλαση και οι φοβισμένοι πολιτικοί κλείστηκαν στο καβούκι τους, σφραγίστηκαν στα καταφύγια τους και πηδήθηκαν κατά κράτος, από τους κάθε είδους ειδικούς. Η κοινή λογική, η οποία δεν είναι καθόλου κοινή, χάνεται καθημερινώς στη λεγόμενη μάχη κατά του κορωνοϊού. Ο «πόλεμος» στις τηλεοράσεις και στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης, από τους επιδημιολόγους, τους καθηγητές και τους άλλους επαίοντες, δεν έχει τέλος. Η πλάκα είναι ότι όλη αυτή η «τρέλα» ξεκινά από τις Βρυξέλλες, με την αποδεδειγμένη πλέον αποτυχία των «κεφαλών» της Ε.Ε., να «σώσουν» τους προνομιούχους πολίτες της πλουσιότερης ηπείρου. Η πλάκα είναι ότι όλοι αυτοί χρυσόπληρωμένοι τεχνοκράτες των Βρυξελλών πάσπχαν «κότσοι» από τα σαΐνια των φαρμακευτικών εταιρειών, τα οποία αυτοί αποσκόπαν ασφαλή και γρήγορα εμβόλια, σε χρόνο μηδέν. Απελ-

πισμένοι οι Ευρωπαίοι ταγοί και από την επερχόμενη οικονομική κρίση συνομολόγησαν κρυφά και δυσνόητα συμβόλαια, σύμφωνα με τους λίγους, οι οποίοι τα είδαν και τώρα δεν ξέρουν τι κάνουν. Ανέτρεψαν τους κανόνες του ανταγωνισμού, έδωσαν μονοπώλια σε κάποιες εταιρείες και τώρα τρέχουν να βρουν το λάθος. Ως από μηχανής θεός, εμφανίστηκαν τώρα οι Ρώσοι, οι οποίοι υποσπονται καλύτερα και πιο αποτελεσματικά εμβόλια. Έχει πλάκα η ιστορία, αφού τώρα έβαλαν την ουρά στα σκέλια οι Γερμανοί και οι Γάλλοι και συζητούν ακόμη και την παρασκευή των ρωσικών εμβολίων στην Ευρώπη. Τις τελευταίες μέρες ακούσαμε την καλή εξαγγελία από το μέλος της επιδημιολογικής ομάδας του Υπουργείου Υγείας, δρ Γεώργιο Πάνο, για το σχέδιο «νίκη». Ο άνθρωπος είπε το αυτονόητο και απλό, να γίνονται πολλά rapid τεστ, να χαλαρώσουν τα μέτρα περιορισμού και αυτό θα στοιχίζει πολύ λιγότερο από το κέρφιο. Τώρα γιατί

αυτή η πρόταση δεν εφαρμόστηκε εδώ και μήνες, είναι μια άλλη δύσκολη υπόθεση. Καλά εκεί στο Υπουργείο Υγείας δεν διαβάζουν τα άρθρα στις εφημερίδες, δεν ενημερώνονται για δημοσιεύματα, τα οποία εδώ και πάρα πολλούς μήνες λένε αυτά ακριβώς, τα οποία προτείνει ο ξεχωριστός στην εμφάνιση, Γεώργιος Πάνος. Οι δημοσιογράφοι, οι οποίοι μιλούν με τους απλούς πολίτες, γράφουν τα αυτονόητα, ότι το πρόβλημα είναι στα νοσοκομεία και στα γηροκομεία και αυτά τα δύο ιδρύματα, πρέπει να προστατευτούν. Ένα μεγάλο κεφάλαιο είναι τα «ξεχασμένα» αποτελεσματικά φάρμακα κατά του κορωνοϊού. Οι Εβραίοι ανακινώσαν ακόμη ένα σπουδαίο φάρμακο. Καλό είναι τώρα που βρίσκεται στο Ισραήλ ο πρόεδρος Αναστασιάδης να γεμίσει τη βαλίτσα του με φάρμακα, ώστε να τελειώνει επιτέλους αυτός ο εφιάλτης. Πριν από μερικές μέρες, μάθαμε για τη «φθνή» κολχικίνη, ένα βολβό, ο οποίος φύεται και στα βουνά του Τροόδους.

Καθημερινώς διαβάζουμε συστάσεις από γιατρούς, για ενίσχυση με βιταμίνες του ανοσοποιητικού συστήματος, για τα καλά της άσκησης και για την ανάγκη καλής ψυχολογίας. Διαβάζουμε και για άλλες θεραπείες, ακριβές και φθηνές, οι οποίες θα μπορούσαν να αδειάσουν σε λίγες μέρες τα νοσοκομεία, αν βεβαίως εφαρμόζονταν γρήγορα στους ασθενείς με κορωνοϊό. Αν είναι αλήθεια τα μισά από όσα διαβάζουμε, ίσως τα φάρμακα να αποτελούσαν την καλύτερη απάντηση, στα αμφισβητούμενα εμβόλια, κυρίως από γιατρούς. Οι λεγόμενοι «ψεκασμένοι» είναι αυτοί, οι οποίοι διαβάζουν και ψάχνουν τις υποδείξεις «σοβαρών» γιατρών και όχι αυτοί οι οποίοι «ταπελώνονται» από φοβικούς ταγούς, οι οποίοι κατά κανόνα, αντιγράφουν άκριτα, τους ισχυρούς της γης. Η νέα εξέλιξη στην «παγκόσμια» τρέλα του κορωνοϊού, είναι οι φοβερές μεταλλάξεις του ιού, συντησιμένη εξέλιξη, σύμφωνα με κάποιους επιδημιολόγους ή απότοκο των εμβολίων σύμ-

φωνα με άλλους ερευνητές. Κανέναν ειδικός πλέον, δεν μπορεί να πει με ακρίβεια, από τι ακριβώς προστατεύει το εμβόλιο. Το «θαύμα» της επιστήμης, η οποία κατάφερε να δημιουργήσει εμβόλια σε χρόνο ρεκόρ, κινδυνεύει να καταστεί «κατάρτα».

Τελικά, η μόνη αληθινή ελπίδα των περισσότερων ανθρώπων αυτού του καταταλαιπωρημένου, αλλά και ευλογημένου νησιού, βρίσκεται στον ζωοδότη ήλιο. Αυτός θα φέρει το καλοκαίρι και μαζί θα σκοτώσει τον κορωνοϊό, όπως συνέβη και την περασμένη χρονιά, δηλαδή όπως συμβαίνει με όλους τους άλλους ιούς. Η αληθινή ελπίδα βρίσκεται και στους ζεστούς ανθρώπους, οι οποίοι είτε φυσικά, είτε νοερά, κρατούν ο ένας το χέρι του άλλου, αγγίζουν ο ένας την ψυχή του άλλου, προς το παρόν νοερά και πορεύονται στο άγνωστο μέλλον, με βάρκα την ελπίδα, η οποία ουδέποτε καταισχύει.

kaparispan@yahoo.gr

Η γεωπολιτικά βουλιμική Τουρκία

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Για να καταλάβεις
 πώς συμπεριφέρεται ένας αντιπάλος, είναι κρίσιμο (α) να μπεις στα παπούτσια του και (β) να φανταστείς πώς σε βλέπει εκείνος με τα δικά του μάτια. Λοιπόν, το πώς βλέπει η Τουρκία την Ελλάδα έχει αλλάξει πολύ τα τελευταία δέκα χρόνια. Τον 20ό αιώνα υπήρχε πάντοτε ένα στοιχείο φθόνου από την πλευρά της Τουρκίας. Δεν μπορούσαν να καταλάβουν πώς είναι πάλαι ποτέ κομμάτι της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας μπο-

Η Δύση πρέπει να αντιληφθεί ότι χωρίς μια ισχυρή Ελλάδα θα είναι ευάλωτη στον Νότο σε μια σειρά από απειλές, από την τρομοκρατία έως την πνευματική μας αντιδουλική δύναμη.

ρσε να μεγαλώσει τόσο πολύ, να μπει στην Ε.Ε. και να θεωρείται ότι βρίσκεται στον στενό πυρήνα της Δύσης. Το «κερασάκι» ήταν η μεγάλη επιτυχία της σχολής του ελληνικού ρεαλισμού, η εισοδος της Κύπρου στην Ε.Ε. Το ότι ένα δεύτερο «ελληνικό» κράτος μπόρεσε να μπει στο κλειστό ευρωπαϊκό κλαμπ τούς φαινόταν αδιανόητο. Όταν μάλιστα οι ίδιοι περιμένουν ακόμη στο προαύλιο, ούτε καν στο χολ. Η Τουρκία ζει πάντοτε με τις δικές της θεωρίες συνομωσίας, τους δίκους της δαιμονες.

Γι' αυτό θεώρησε πως το επόμενο σχέδιο προέβλεπε να μοιραστεί η Ανατολική Μεσόγειος ανάμεσα στην Κύπρο, στην Αι-

Η Ε.Ε. στο στόχαστρο

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΟΡΔΑΝΙΔΗ**

Η Ευρωπαϊκή Ένωση υπέστη πλήγμα σοβαρότατο λόγω της πανδημίας και όχι μόνον. Η κριτική εστιάστηκε πρώτιστα στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, που συγκροτείται δίχως αμφιβολία από προσηντούχους τεχνokratas—ό,τι και εάν σημαίνει αυτό—, στερούμενους ωστόσο αμέσως εμπειρίας της λειτουργίας των αγορών, της πραγματικής οικονομίας, των αναγκών της κοινωνίας, που έπαυσε πλέον να είναι εθνικά ομοιογενής.

Η αδυναμία της Επιτροπής να εξασφαλίσει εγκαίρως εμβόλια ώστε να επιτευχθεί η ανοσία των πολιτών αποτέλεσε αθινα οξυτάτης κριτικής. Αλλά δεν ήταν δυνατόν κανείς να αναμένει πως ένας γραφειοκρατικός μηχανισμός μπορεί να διαθέτει τις δεξιότητες και την εμπειρία στη σύναψη συμβολαίων και στην εκτέλεσή του ανάλογες με εκείνες των στελεχών γιγαντιαίων πολυεθνικών εταιρειών, που όχι απλώς έχουν γνώση αλλά χειραγωγούν τις αγορές.

«Ανίκανον να οργανώσουν ένα μεθύσι σε ζυθοποιείο», μπορεί να λένε ασφαλώς οι Βρετανοί, που αποχώρησαν από την Ε.Ε. και εκτελούν τη διαδικασία του εμπολισμού τουλάχιστον με εντυπωσιακή ταχύτητα. Οχι όμως εκείνοι που η υπαρκτή τους εξαργ- γία από την Ένωση, απλώς και μόνον διότι απέτυχαν να διαχει- ρισθούν με σωφροσύνη τα του οίκου τους.

As μη βαρύνει όμως τον αναγνώστη η στήλη αυτή διεκταργωδώντας τους εκπαιδευτικούς για την προμήθεια των εμβολίων, διότι πολλά έχουν γραφτεί και περισσότερα επώθηκαν περί του θέματος αυτού. Στη διάρκεια της περασμένης εβδομάδας, όμως, ανέκυψε και άλλο θέμα που ανέδειξε έλλειμμα σοβαρότατο του ευρωπαϊκού συστήματος.

γυπτο, στο Ισραήλ και στην Ελλάδα, με την Τουρκία στριμωγμένη στη γωνία.

Εν τῷ μεταξύ, ὁμως, ἀλλάξε-
και ὁ τρόπος πὺς μὰ βλῆπει ὁ
Ερρυτάν. Διότι ἀλλάξε ὁ τρόπος
πὺς κοιτάζει τὸν εαυτὸ τοῦ στο-
καθρέφτη. Στὰ μάρτια τοῦ εἶναι
«ισοῦσθς» με τὸν Ποῦτιν, τὸν
Μπάντεν, τὸν Σι, τὴ Μέρκελ. Καί
κἀποὺ ἐκεῖ τελειώσαμε. Οἱ διὰ-
φορὲς περαστικοί, τύπου Μπορέλ,
μᾶλλον τὸν διασκεδάζουν καὶ δὲν
νομίζω νὰ συγκρατεῖ καν τὰ ονό-
ματά τοῦς. Ο Ερρυτάν βλῆπει
τὴν Τουρκία σαν μὴ ἀνερχόμενη
υπερδύναμη καὶ μεταμόρφωση
τῆς Ὁθωμανικῆς Αυτοκρατορίας.
Καὶ προφανῶς, μέσα σε ὅλα αὐτὰ
ἀλλίως βλῆπει πλέον τὴν Ἑλλά-
δα.

Αφού το ξέρουμε αυτό, τι μπορούμε να κάνουμε, είναι το ερώτημα. Αδιαμφισβήτητα αυτό που προσπαθούμε τώρα, μέσα στην πανδημία. Να σταθούμε στα πόδια μας οικονομικά, να φέρουμε Έλληνες και Ευρωπαίους να ζήσουν και να επενδύσουν εδώ, και να αναβαθμίσουμε γρήγορα την άμυνά μας. Και αυτά σε συνδυασμό με περιφερειακές συμμαχίες, που θα πολλαπλασιάσουν την ισχύ μας. Είναι όμως κρίσιμο για τη γεωπολιτική εξέλιωση στην Ανατολική Μεσόγειο να καταλάβουν κάποιοι Ευρωπαίοι και οι Αμερικανοί αυτό που έχει αντιληφθεί πλήρως το Ισραήλ. Οτι, δηλαδή, χωρίς μια ισχυρή Ελλάδα, η Ευρώπη και η Δύση θα είναι ευάλωτες στον Νότο σε μια σειρά από απειλές, από την τρομοκρατία έως την ηγεμονία μιας αντιδυτικής δύναμης. Για να το καταλάβουν πρέπει να σκεφθούν γεωπολιτικά, όχι «λογιστικά». Το μεγαλύτερο λάθος θα είναι να αφήσουν την Ελλάδα μόνη απέναντι σε έναν γεωπολιτικά-βουλιμικό αντίπαλο.

Ο ανώτατος εκπρόσωπος της Ευρωπαϊκής Ενωσης για θέματα Εξωτερικών Υποθέσεων και Ασφαλείας Ζοζέφ Μπορέλ, Κατalanός στην καταγωγή, έπεσε οδυστυχώς στα παγωμένα νερά του Μόσχοβα, κατά την πρόσφατη συνάντησή που είχε με τον Ρώσο υπουργό επί των Εξωτερικών Σεργκέι Λαβρόφ.

Η αντίδραση στο Ευρωκοινοβούλιο υπήρξε θριαυλώδης, διότι κατά την κοινή συνέντευξη Τύπου κατίσχυσε σαφώς ο κ. Λαβρόφ. Εξ ορισμού, ωστόσο, η συνάντηση ήταν άνιστη. Ο κ. Λαβρόφ είναι συνδυασμοφωφής και εκτελεστής ταυτόχρονα της ρωσικής εξωτερικής πολιτικής. Ενώ ο κ. Μπορέλ είναι απλώς ένας «ενδιάμεσος», χρήσιμος μιν, αλλά ως εκεί.

Κατηγορήθηκε ο κ. Μπορέλ, διότι αποφάσισε να μεταβεί στη Μόσχα. Αλλά είναι προφανές ότι δεν αυτενήμεσε. Πολιτική ενθάρρυνση είχε ο δόλιος προφανώς, κα αποτυχώς στην δημόσια εμφάνισή του ερρίφθη στην πυρά από τους ευρωβουλευτές.

Υπάρχει όμως και ακόμη μία διαφορά ουσίας. Αυτοκρατορική υπήρξε πάντα η πολιτική της Ρωσίας, από την εποχή των τσάρανων έως τη μετακομμουνιστική της φάση σήμερα. Αντίθετα, το ιστορικό παράδοξο, που ονομάζεται Ε.Ε., είναι ένα γυχείριμα που φιλοδοξεί μεταίωας ίσως να προσλάβει αυτοκρατορική υπόσταση.

Και στο σημείο αυτό κάποιοι θα επαναλάβουν την ανάγκη πολιτικής ενοποίησης. Μόνον που αυτό δεν είναι δυνατόν να επιτευχθεί υπό τον τύπο αυτοδιαχειρίσεως χρεοκοπημένων βιομηχανιών από εργατικά σωματεία. Προϋποθέτει ανάδειξη και αναγνώριση ηγέτιδος δυνάμεως με εξουσίες που καμία χώρα δεν είναι πρόθυμη να εκχωρήσει. Βραδυπορούντες θα πορευθούμε συνεπώς, αλλά και με συνειδητό τον μιονεκτικμάτων μας.

H ορλία του Αλέξη Τοίπρα στη Βουλή κατά τη συζήτηση του σχεδίου νόμου του υπουργείου Παιδείας είχε κάτι από αποκαρπετισμό μέσα της. Σαν να αναγνώριζε ο πρόεδρος του ΣΥΡΙΖΑ-Προεδρική Συμμαχία ότι πέφτει ένα από τα κάστρο του ιδιότυπου φανταστικού βασιλείου στο οποίο ζούμε εδώ και πολλά χρόνια – ο σχεδόν αποκλειστικός αριστερός έλεγχος της συζήτησης για την Παιδεία. Ο αρχηγός της αξιωματικής αντιπολίτευσης έριξε τόσο βάρος σε επιθέσεις εναντίον του πρωθυπουργού και της κυβέρνησης, είτε για άσχετα, δευτερεύοντα θέματα είτε για καταγγελίες που αποδείχθηκαν ψευδείς, που ήταν σαν να μην ήθελε να συζητήσει για την Παιδεία. Και όταν ασχολήθηκε με το ζήτημα, αναγνωρίζοντας ότι υπάρχει «μεγάλο θέμα» με «φανώσιμα ακραία» στους χώρους των ΑΕΙ, εστίασε στο εκκεντρικό επικείμενο ότι ορίζοντας βάσεις για την εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση δεν θα ωφελήσει τα δημόσια πανεπιστήμια, αλλά θα ενισχύσει τα ιδιωτικά κολλέγια.

Ο κ. Τσινρας απαιτoσε τoς αλφoβoλoγoντες απo τoν κ. Μπoστoκν ην ζητoυσε «συγγνωμη» για τa πρaγμaтa ηu, πou ηταν φaνepη ηu πpoσβoλoγoντες τa u πλaσtη γιa ηu πpoσβoλiкa πpαγμaтiкoтa γιa ηu σтpиeις τo βασiкo τo επixείpиeμa ηu σтoς aγoνeς γιa την Πaиδeи «η δиx ηu παρaтaη» ηταν «aπaνaνти». Γι' aυтo τo πpoέδpос τoς Σ. PIZA υπepσтaσtиkη μe λυpиkoтa σπaσμa oςoυς δeήλwαv ενaтioν τoу νέu ηoμoυ, «πou έxουτo τo θpάσoς va oμιλoύv, έxουv τo θpάσoς va σκέφoνται, έxουv τo θpάσoς va oνeιpεύoνται, έxουv τo θpάσoς va δиeκδoύv μiα κaлύтepη ζwή». Σε aυтo τo σтpиeμa бpиcкeтo τo aδιέξoδo τoу aφnγhмaтoс τo η ηpиwνeиa τoу γεγoтoс oтi aυтoι πou aυтoπapaσtαzoνται ωс πpoδeyтиkoтa, ωс κλnпpozoνται τoς Δpωπtиcμoυ, πaίpнuν θέcη ενaνтia τoу πpoόδoу και τoу λoγiкoс. Aπeтeтhνoνται σтo тhμuкo τoу πoлiтoс επισтpateуoν υπepβoлeс και ψeμaтa γиa va σтpиeιzoν τoу θeoс тoυс. Zαν va eίvai μoнoν aυтoι, κaтoтi o καθένας μaс, πou θέλoυv τo eνσтiхuσhν τoу δnμoсiωv παпeтeтiσmиoν, σaν aυтo va μnν eίvai тhмa oтi μoнo «γoйтpу» aллa κaтoтi

επιβιώσης σε εθνικό και προσωπικό επίπεδο. Είναι αναγκασμένοι οι νέοι να υπερασπίζονται τα κακώς κείμενα στα πανεπιστήμια σήμερα, να διαδηλώνουν εναντίον των αλλαγών που εισάγονται, για να ενταχθούν στον ευγενή όμιλο αυτών που «ομιλούν», που «σκέφτονται», «ονειρεύονται» και «διεκδικούν μια καλύτερη ζωή»;

Οποιος ισχυρίζεται (ή, χειρότερα, πιστεύει) ότι η πλειονότητα των φοιτητών και των πολιτών δεν έλγει τη βελτίωση των πανεπιστημίων, τη θωράκιση των πτυχίων τους, τη στήριξη της έρευνας, τη διεύρυνση της συνεργασίας με πανεπιστήμια και ιδρύματα του εξωτερικού, υπονομεύει ό,τι έχει να προτείνει ο ίδιος.

Η βελτίωση της εκπαίδευσης σε όλες τις βαθμίδες και η ανάδειξη των ικανοτήτων των νέων Ελλήνων θα κρίνουν το μέλλον μας σε έναν κόσμο ολοένα πιο ανταγωνιστικό και απόρβλεπτο. Αυτό το γνωρίζουμε όλοι. Το γνωρίζει και ο κ. Τσιπρας, τον οποίον η κυβερνηση είχε κάνει θετικά βήματα στα πανεπιστήμια και στην έρευνα κάτω από δύσκολες συνθήκες. Γι' αυτό η ομιλία του στη Βουλή την Πέμπτη,

με τον θυμό και τις εύκολες κορώνες, απέναντε και μια μελαγχολία. Σαν να γνώριζε ότι η μάχη έχει χαθεί, ότι η κοινωνία έχει προχωρήσει, ότι οι θέσεις που το κόμμα του στηρίζει σήμερα σύντομα θα αποδειχθούν αδιέξοδες. Γι' αυτό καταφεύγει σε καταγγελίες όπως «Δεν είστε κεντρώς πολιτικός, κ. Μητσοτάκη». Είστε ένας ακραίος πολιτικός και ένας πολιτικός που δεν έχει ενσυναίσθηση του πώς όληνη ο μέσος Έλληνας πολίτης το σήμερα». Ενώ θέλει να ακυρώσει τον αντιπαλο, να τον αποτάξει από την κοινωνία, αμφισβητώντας την ίδια την ιδιότητά του ως ανθρώπου που νοιάζεται για τους άλλους, ο ίδιος ο κ. Τοίπρας, με τις θέσεις του, με την έλλειψη επιχειρημάτων, φαίνεται να βρίσκεται σε άλλο μήκος κύματος από τον μέσο πολίτη. Και είτε ο πολίτης είναι οπαδός του κ. Μητσοτάκη είτε του κ. Τοίπρας, αυτό που τον απασχολεί είναι να λυθεί το πρόβλημά που δεν λύθηκε έως σήμερα. Ούτε άστοχες και επιπόλαιες επιθέσεις στη Βουλή ούτε ονειροπόλοι ροταλόφοροι ανταποκρίνονται σε αυτή την ανάγκη. Κάθε έξυπνος πολιτικός θα το γνώριζε αυτό.

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ

Αφορμή η άρνηση του εμβολίου

Μεγάλο μέρος του ιατρικού προσωπικού που έχει δηλώσει νοσοκομεία στην Ελλάδα θα μεγαλύτερο (ίσως) του νοσηλευτικού προσωπικού αρνούνται να μεμβολιαστούν για προστασία από τον εφιάλτη των κορωνοϊού – ο Τύπος και τα ηλεκτρονικά ΜΜΕ έδωσαν έμφαση στην πληροφορία. Τα ερωτήματα που γεννώνται από αυτή την εντυπωσιακή, αυθόρμητη άρνηση είναι πολύ δύσκολο να βρουν ξεκάθαρη, πειστική απάντηση.

Φοβίζεται, ασφαλώς, η διαπλοκή των τριών ιδιοφυϊών υπερσύγχρονους εργαζομένων έρευνας με ένα ιλιγγιώδες οικονομικό κόστος, αλλά και με μια μυθώδη κερδοφορία, που ασφαλώς θα προκύψει από τέτοιους εμβέλειας εμπόρευμα. Φοβούνται οι έμπειροι των «επιτημάτων υγείας», γιατροί και νοσηλεύτριες, μήπως ένας τέτοιος εξωφρενικός πλουτισμός ξεστρατίσει την έρευνα (και τις βιομηχανικές εφαρμογές της) σε προτεραιότητες κυρίως ορέξεων πλούτου και δευτερευόντως στόχων δημοσίας υγείας.

Από την πρώτη κιόλας στιγμή, τα πανίσχυρα, μεγάλα στρατόπεδα που περίπου μοιράζονται τον πλανήτη σε επιρροή ισχύος «μοίρασας» αυτονόητως και την εκμετάλλευσή τους επιστημονικής έρευνας και των αποτελεσμάτων της σε τρία προϊόντα του ανταγωνισμού τους: κινέζικο, μπόλινο, ρώσικο, γερμανο-αμερικανικό. Τώρα η κυρία Μέρκελ, με τον απαιτούμενο «ανέμελο» ενθουσιασμό, συνδιαλέγεται, επιδιώκοντας κάτι σαν επανασχεδιασμό της παραγωγής και κατανομής των

εμβολίων. Είναι μια κίνηση που μάλλον σχετικοποιεί τον ιατρικό και νοσηλευτικό σχεδιασμό, για χάρις της εξισορρόπησης παγιωμένων φιλοδοξιών ισχύος.

Φυσικά, οι διεθνείς πρωτοβουλίες κατά μόνης τους, δεν δικαιολογούν γιατρούς και νοσηλεύτες να παραγνωρίζουν τον εξ ορισμού φιλήθροπο (ακόμα και με απηλθ νόσος) «ανθρωπισμό») χαρακτηριστικό του εμβολίου. Ίσως παρανοούμεν καχυποπιστη πάντοτε φοβία όλων μας για τους ραγδαία πλουτίζοντες. Πρέπει να εμβολιαστεί περίπου το 60% του πληθυσμού της γης, για να δημιουργηθεί «ανοσία αγέλαι» και ο γήινος πληθυσμός υπερβεί τα επτάμισι δισεκατομμύρια άτομα. Επομένως, η παραγωγή και η διανομή του εμβολίου σε τέτοιους ποσοτήτες λιγνύλλειδεις εύκολα θα καταστήσουν κάποιες μεγάλες φαρμακευτικές εταιρείες ισχυρότερους οικονομικά από ένα κράτος –ικανό να εκβιάσουν οργανωμένα κράτη.

Ασφαλώς υπάρχουν ήδη σήμερα ιδιώτες που η περιουσία τους ξεπερνάει το ΑΕΠ κρατών. Αυτή η υπερβολή καθεαυτήν δεν συνιστά, οπωσδήποτε, απειλή, αν κρίνουμε, ωστόσο, προκλητικά την κοινωνική λειτουργία και σκοποθεσία του χρηματός. Κοινωνία συγκροτείται, είπαμε, ο Αριστοτέλης, όταν η «χρεία των ανθρώπων καλύπτεται με αμοιβαία αλληλεξυπηρέτηση των αναγκών τους («το αντιπερισσόν των αναγκών»); Οι ανάγκες μπορούν να κοινωνούνται, όταν συγκρίνονται και η σύγκριση - μέτρηση αποτιμώντας σε κοινό νόμισμα (το νο

μισμα μετράει «πόσα παπούτσια έχουν ίση αξία με ένα σπiti ή με συγκεκριμένη ποσότητα τροφίμων»). Όταν το συγκεκριμένο νόμισμα-χρήμα αυτονομηθεί από την αμοiba αλλά εξυπηρετήση (από μεγέθη πραγματικών αναγκών – την ανταλλαγή και τη δοσοληψία), ανα-ρτίζεται το κοινωνικό γεγονός, η κοινωvία της χρήσης, οι σχέσεις κοινωvίας της ζωής.

Στον 21ο αιώνα, όπου βρισκόμαστε, είναι πιο φανερό ότι η λειτουργία της οικονομίας έχει αυτονομηθεί από τον στόχο της κοινωνίας των αναγκών. Ο κοινός τρόπος του βίου (πολιτισμός μας) καυχήται που είναι αυτοσκοπευτικός, πολιτισμός του *cogito*. Σκέπτομαι άρα υπάρχω, και υπάρχω σημαίνει κατέχω, κυριάρχομαι, απολαμβάνω. Η χαρά της ζωής αντλείται από την κατοχή, κυριαρχία, δόνησι, όχι από τη σχέση, τη δημιουργική ανταπόδοση, τον αλληλεπιδραστικό έρωτα.

Ασφαλώς και συντηρούμε τη χροστική ανάγκη να τιδασέεται η ερωτική αηλησία με συμβάσεις, «συντάγματα», νομοθεσίες. Συντηρούμε προσχήματα «δημοκρατίας», δίδει «ελεύθερων επιλογών», κοινής χρησιμότητας θεσμών, αλλά ταυτόχρονα η ατομική κατάρθωση θωρακίζεται με την απόλυτη προτεραιότητα του «ατομικού δικαιώματος». Για να υπαίξει η να λειτουργήσει «κοινωνία» σχέσεων, αναγκών, ελπίδας, χρειάζεται άλλη λογική, όχι ο εγωτισμός του ενστικτού, ατομικιστικής προσηνής.

Στον σημερινό πολιτισμό του «δικαιώματος» ο άνθρωπος λογα-

ριάξετα απρόσωπο άτομο, ουδέτερο, μόνον ομοιοδότη συνόλου – δεν παράγει μοναδικότητα μέσα από τη δυναμική σχέσεων κοινωνίας, αντ'εξ κρηστική μοναδικότητα από έναν αριθμό Δελτίου Ταυτότητας, Αριθμό Φορολογικού Μητρώου, ΑΜ-ΚΑ ή οποία άλλη σύμβαση. Επαρκεί ως ταυτότητα η συμβατική αριθμωμένη διαφορά, η νομική (κρατική) υπηκοότητα. Και «υπήκοος» σημαίνει: υποτάγει σε όποιον κράτος (εξουσία) μας αντιπαραθέτει ταυτότητα.

Η ίδια χρηστική λογική παρέχει στο άτομο και πολλαπλή απασχόληση – τ να ταυτότητα δεν απηκεί υπαρκτική μοναδικότητα, μόνο επιλογική αυτοκαθορισμό. Η ισχύς του «δικαιώματος» υπερβαίνει το πεδίο επιλογών συμπεριφοράς, διεκδικεί και το πεδίο της υπαρξής: η γέννηση θεσμοποιεί πολλαπλούς νόμους, επιλογή αλλαγής του φύλου, αλλαγή της επωνυμίας. Τιποτε σήμερα, σε πανανθρώπινη κλίμακα, δεν προϋποθέτει τον άνθρωπο ως «ζώνον κοινωνικών». Ο ατομισμός είναι ο αυτονόητος υποχρεωτικός άξονας της λογικής του βίου. Το άτομο ζέπει μόνο να επιζέει, όχι να κοινωνεί.

Το ατομοκεντρικό μας, σήμερα, ακοινωνησίας «παράδειγμα» είναι παγιδμένο στον αυγοστεινό και προστατευτικό νομική (ατομική αξιοιοσθία, ατομική σωτηρία) – αυτών κερύτουν (προπαγανδίζουν) σχεδόν η ολότρία επισκόπων και ιεροκρύκων μας. Το προσδοκώμενο δεν είναι ένας χαρισματοκός πρωθυπουργός, αλλά ίως κάποιος εκκλησιαστικός αυθεντικότητα επίσκοποι. Ίως.

Deal με το Ισραήλ για πανδημία και τουρίστες

Το ταξίδι του προέδρου της Δημοκρατίας μετά την επίσκεψη του Μπισσοτάκη – Οι στοχεύσεις και τα αναμενόμενα οφέλη

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ

Υπό άλλες περιστάσεις, η επίσκεψη του προέδρου της Δημοκρατίας, Νίκου Αναστασιάδη στο Ισραήλ θα ήταν ένα γεγονός που απλώς θα επιβεβαίωνε το άριστο κλίμα στις σχέσεις των δύο χωρών. Στην προκειμένη περίπτωση, η παρουσία του Νίκου Αναστασιάδη στο Τελ Αβίβ αποκτά επιπρόσθετη αξία για δύο λόγους: Αρχικά επειδή πραγματοποιείται κάτω από ιδιάζουσες υγειονομικές συνθήκες ένεκα της πανδημίας και μόλις μία εβδομάδα μετά την εκεί παρουσία του πρωθυπουργού της Ελλάδας και δεύτερον επειδή αποβλέπει στην ενίσχυση της συνεργασίας σε θέματα που αφορούν τον τουρισμό και την πανδημία. Στο Ισραήλ, τον πρόεδρο της Δημοκρατίας συνοδεύουν οι υπουργοί Εξωτερικών, Άμυνας, Ενέργειας και Εμπορίου, ο κυβερνητικός εκπρόσωπος και ο υφυπουργός Τουρισμού. Η σύνθεση της κυπριακής αποστολής εν πολλοίς αποκαλύπτει και τους στόχους της επίσκεψης-αστραπής στο Ισραήλ, που στην προκειμένη περίπτωση περισσότερο εστιάζει σε διμερή ζητήματα συνεργασίας παρά στα ευρύτερα γεωπολιτικά ζητήματα. Στην ατζέντα των συνομιλιών, τόσο με τον πρόεδρο του Ισραήλ κ. Ρόιβεν Ρίβλιν, όσο και με τον πρωθυπουργό της χώρας κ. Βενιαμίν Νετανιάχου, τα θέματα που θα απασχολήσουν είναι το Κυπριακό, οι διμερείς σχέσεις, η Ανατολική Μεσόγειος και η συνεργασία των δύο χωρών με στόχο την ειρήνη και τη σταθερότητα στην περιοχή, η αντιμετώπιση της πανδημίας του κορωνοϊού, καθώς και θέματα που αφορούν τους τομείς της Άμυνας, της Ενέργειας και του Τουρισμού. Η προσοχή της κυπριακής απο-

Τα υψηλά ποσοστά εμβολιασμού του πληθυσμού που καταγράφει το Ισραήλ, θεωρούνται ως ο καθοριστικός παράγοντας που θα άρει τους περιορισμούς στα ταξίδια μεταξύ των δύο χωρών, με του Ισραηλινούς τουρίστες να αποτελούν μια ικανοποιητική μαγιά για τη φετινή καλοκαιρινή περίοδο.

Στην κυβέρνηση ευελπιστούν πως με την άρση των υφιστάμενων περιορισμών ένα σημαντικό κομμάτι Ισραηλινών θα στηρίξει το εγχώριο τουριστικό προϊόν.

στολής είναι στραμμένη στις συνθήκες που έχει επιβάλλει η πανδημία και στις προεκτάσεις τους σε οικονομικό και κοινωνικό επίπεδο. Η Κύπρος, όπως και η Ελλάδα, παρα-

κολουθεί με ιδιαίτερη προσοχή το ισραηλινό υγειονομικό μοντέλο, ιδιαίτερα καθώς συνυπολογίζονται οι πρακτικές δυσκολίες που έχουν προκύψει σε πανευρωπαϊκό επίπεδο στο πρόγραμμα εμβολιασμών των πολιτών, δυσκολίες, που με τη σθεναρά δεδομένα, προκαλούν ανησυχίες για επανάληψη της περσινής χρονιάς, πρώτα και κύρια στον τομέα του τουρισμού. Παραμονές της επίσκεψης, πηγές στη Λευκωσία δεν απέκλειαν το ενδεχόμενο να επισημοποιηθεί το ενδιαφέρον της Κύπρου για τις έρευνες που πραγματοποιούνται στη γειτονική χώρα σχετικά με το φάρμακο κατά του

COVID-19. Οι ίδιες πηγές αφήνουν ανοικτό το ενδεχόμενο ο πρόεδρος της Δημοκρατίας να εκφράσει την πρόθεση της Κύπρου να συμμετάσχει στις κλινικές δοκιμές του φαρμάκου. Η εξέλιξη αυτή θα ενισχύσει σημαντικά τη συνεργασία των δύο χωρών στο ενδιάμεσο διάστημα ώστε οι μετακινήσεις των επιβατών να γίνονται με απλουστευμένους υγειονομικούς περιορισμούς. Το θέμα αυτό «καίει» τη Λευκωσία δεδομένου ότι την 1η Μαρτίου ξεκινά και επίσημα η τουριστική περίοδος 2021.

Το υψηλό ποσοστό εμβολιασμών που έχει πετύχει το Ισραήλ σε συν-

δυασμό με το υγειονομικό πιστοποιητικό που έχει βάλει στο τραπέζι η Ελλάδα για ταξίδια κατά την καλοκαιρινή περίοδο, αυτομάτως κατατάσσει την τουριστική αγορά της γειτονικής χώρας στις πρώτες που ενδιαφέρουν άμεσα την Κύπρο. Εδώ τόσο ο πρόεδρος της Δημοκρατίας στις κατ' ιδίαν επαφές με τον πρωθυπουργό του Ισραήλ, όσο και ο υφυπουργός Τουρισμού με τον ομόλογό του, δεν θα αντιμετώπιζαν ιδιαίτερες δυσκολίες, μιας και ο Βενιαμίν Νετανιάχου έχει τοποθετηθεί θετικά στην πρόταση του Έλληνα πρωθυπουργού, που ουσιαστικά θα άρει τους περιορισμούς που υπάρχουν για όσους εμβολιαστούν. Με βάση στοιχεία του 2019, η Κύπρος υποδέχθηκε περίπου 300.000 τουρίστες από το Ισραήλ, νούμερο που, εάν δεν προέκυπτε η πανδημία, θα παρουσίαζε αύξηση, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις που υπήρχαν. Ο Σάββας Περδίας, σύμφωνα με πληροφορίες, θα συζητήσει με τον Ισραηλινό ομόλογό του τις προοπτικές για πώληση τουριστικών πακέτων την περίοδο του Πάσχα, το οποίο φέτος ημερολογιακά θα συμπίπτει με τις προετοιμασίες έναρξης της καλοκαιρινής περιόδου. Το επιδιωκόμενο μοντέλο συνεργασίας με το Ισραήλ θεωρείται κομβικής σημασίας, γιατί από την επιτυχία του θα εξαρτηθεί και η συμπεριφορά άλλων δύο, σημαντικών για την Κύπρο, τουριστικών αγορών, της ρωσικής και της αγγλικής. Τόσο στην κυβέρνηση όσο και στον τουριστικό κλάδο θεωρείται ιδιαίτερα θετικό πως και στις τρεις αγορές καταγράφονται υψηλά ποσοστά εμβολιασμού του πληθυσμού και ότι αυτές είναι εκτός Ε.Ε., κάτι που διευκολύνει τη Λευκωσία να προχωρήσει σε διμερείς συμφωνίες για τα ταξίδια.

Ενεργειακά, στρατιωτική και γεωπολιτική συνεργασία

Η συμπερίληψη της υπουργού Ενέργειας και Εμπορίου στην κυπριακή αποστολή την Παρασκευή το απόγευμα, δείχνει πως ενεργειακά θέματα κοινού ενδιαφέροντος θα απασχολήσουν τις δύο πλευρές. Μέχρι το κλείσιμο του κυριακάτικου φύλλου της «Κ», οι πληροφορίες που είχαμε στη διάθεσή μας επιβεβαιώνουν πως μεταξύ των ενεργειακών θεμάτων συμπεριλαμβάνεται και αυτό του κοιτάσματος «Αφροδίτη». Στην ατζέντα είναι και οι συνομιλίες που βρίσκονται σε εξέλιξη, για τον καθορισμό των ποσοστών του κοιτάσματος που εισέρχεται εντός της ισραηλινής ΑΟΖ. Ένα θέμα που εκκρεμεί από το 2011. Οι ίδιες πληροφορίες δεν προσδιορίζουν εάν η παρουσία της Νατάσας Πηλείδου στο Ισραήλ σχετίζεται και με πιθανή κατάληξη των διαβουλεύσεων ανάμεσα στις δύο πλευρές. Σε στρατιωτικό επίπεδο οι υπουργοί Άμυνας των δύο χωρών θα κάνουν μια ανασκόπηση της μέχρι σήμερα συνεργασίας και θα εξετάσουν τις προοπτικές εμβάθυνσής της. Πηγές στη Λευκωσία δεν αποκλείουν το ενδεχόμενο ο Ισραηλινός πρωθυπουργός να ενημερώσει τον πρόεδρο της Δημοκρατίας για το πώς διαμορφώνεται το γεωπολιτικό περιβάλλον μετά την αλλαγή ηγεσίας στις ΗΠΑ.

NUROFEN®

EXPRESS

ΠΙΟ ΓΡΗΓΟΡΟ
ΚΑΙ ΠΙΟ ΔΥΝΑΤΟ
ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΟΝΟ

Αντιμετωπίζει:

Πονοκέφαλο
Ημικρανία
Οσφυαλγία
Οδοντικό πόνο
Μυϊκό πόνο

Συμβουλευτείτε τον γιατρό ή τον φαρμακοποιό σας
ΤΗΛ: 22 056 300. ΔΙΑΤΗΘΕΤΑΙ ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΦΑΡΜΑΚΕΙΑ

life pharma

Διέξοδος με νέες και δημιουργικές ιδέες

Ο Κουντρέτ Οζερσαί λέει στην «Κ» ότι θα μπορούσε να συμφωνηθεί μια εξελικτική εταιρική σχέση μεταξύ των δύο κοινοτήτων

Συνέντευξη στον **ΝΙΚΟ ΣΤΕΛΓΙΑ**

Ο τώως αντιπρόεδρος της «κυβέρνησης», Κουντρέτ Όζερσαί, σε συνέντευξή του στην «Κ» λέει ότι η διεθνής κοινότητα πρέπει να σεβαστεί το δικαίωμα της αυτοδιάθεσης του «λαού της Κύπρου», δηλαδή των Τ/κ και των Ε/κ. Με άλλα λόγια, η διεθνής κοινότητα και ο ΟΗΕ δεν έχουν το δικαίωμα να επιβάλουν το ομόσπονδο κράτος στην Κύπρο. Σημειώνει δε πως εάν ο κ. Αναστασιάδης επιμένει στην ομοσπονδία «παρά το γεγονός ότι γνωρίζει ότι η κοινότητά του δεν είναι έτοιμη για αυτήν» το μόνο που θα πετύχει είναι να συμβάλει στη διαιώνιση του στάτους κβο.

—Η άτυπη Πενταμερής τίθεται σε κίνδυνο μετά τις πρόσφατες δηλώσεις του κ. Ερντογάν;

—Δεν νομίζω ότι η Πενταμερής τέθηκε σε κίνδυνο λόγω των δηλώσεων του κ. Τατάρ και του κ. Ερντογάν. Και αυτό διότι συντρέχουν λόγοι βάσει των οποίων ο χαρακτήρας αυτής της διάσκεψης θα είναι άτυπη, διότι δεν υφίσταται μια κοινώς αποδεκτή επίσημη βάση διαπραγματεύσεως. Για αυτόν τον λόγο τέτοιου είδους δηλώσεις είναι αναμενόμενες. Και οι δύο πλευρές εκφράζουν διαφορετικές απόψεις για τη λύση. Είναι πολύ φυσικό να υπογραμμίζονται οι διαφορετικές αντιλήψεις, καθώς πλησιάζει η ημερομηνία της Πενταμερούς. Όπως οι πολιτικοί αρχηγοί της Ελλάδας και της ε/κ πλευράς συναντιούνται και δηλώνουν ότι «θέλουμε ομοσπονδία», έτσι και η Τουρκία και ο Τ/κ ηγέτης δηλώνουν ότι «εμείς θέλουμε λύση δύο κρατών». Το σημαντικό είναι τι απόψεις θα προβάλει κάθε πλευρά στη διάσκεψη έτσι ώστε να πείσει την άλλη πλευρά. Η τ/κ πλευρά θα πρέπει να απαντήσει με ξεκάθαρο, κατανοητό και πειστικό τρόπο στο ερώτημα «για ποιο λόγο οι Ε/κ να αποδεχθούν τη λύση των δύο κρατών»; Και η ε/κ πλευρά θα πρέπει να απαντήσει με ξεκάθαρο, κατανοητό και πειστικό τρόπο στο ερώτημα «για ποιο λόγο οι Τ/κ να αποδεχθούν τον ομοσπονδιακό συνεργατισμό μετά από την αποτυχία της 50ετούς ομοσπονδίας και την απόρριψη του Σχεδίου Ανάν από την ε/κ πλευρά το 2004;». Όσο οι πλευρές δεν συμφωνούν σε μια κοινή βάση δεν πρόκειται να ξεκινήσουν οι επίσημες διαπραγματεύσεις και σε μια τέτοια περίπτωση δεν αποκλείεται η πρώτη αποτυχημένη διάσκεψη να ακο-

λουθηθεί από άλλες ανεπίσημες επαφές.

—Τι θα πρέπει, λοιπόν, να πράξουν οι εμπλεκόμενες πλευρές;

—Είτε η μία πλευρά θα πείσει την άλλη πλευρά για την ορθότητα του δικού της μοντέλου λύσης (αποδεικνύοντας ότι το μοντέλο είναι προς το συμφέρον της άλλης πλευράς με τις παραχωρήσεις που θα πραγματοποιήσει), και οι επίσημες διαπραγματεύσεις θα ξεκινήσουν σε αυτή τη βάση, είτε θα δημιουργηθεί μια ενδιάμεση φόρμουλα που θα περιλαμβάνει το μοντέλο λύσης και των δύο πλευρών και δεν θα αποκλείει προτάσεις με κατηγορηματικό τρόπο.

—Δηλαδή;

—Για παράδειγμα, θα μπορούσε να συμφωνηθεί μια εξελικτική εται-

“

«Η τ/κ πλευρά θα πρέπει να απαντήσει με ξεκάθαρο, κατανοητό και πειστικό τρόπο στο ερώτημα «για ποιο λόγο οι Ε/κ να αποδεχθούν τη λύση των δύο κρατών;»

ρική σχέση, στην οποία τα δύο κράτη θα αρχίσουν να συνεργάζονται με βάση τις μεταξύ τους συμφωνίες σε διάφορους τομείς, οι οποίοι θα αυξάνονται συνεχώς με βάση τα αποτελέσματα των ταυτόχρονων και ξεχωριστών δημοψηφισμάτων που θα διεξάγονται περιστασιακά τις επόμενες περιόδους. Με αυτόν τον τρόπο δεν θα αποκλειστεί το ενδεχόμενο της ομοσπονδίας σε βάθος χρόνου. Θα ξεκινήσουμε με μια αδύναμη συνεργασία, η οποία θα βασίζεται στη σύμπραξη των δύο κρατών και με την πάροδο του χρόνου θα ενισχύσουμε (σταδιακά) τη συνεργασία με τα δημοψηφίσματα. Πρόκειται για ένα μοντέλο σύμπραξης, το οποίο αναπτύσσεται με βάση τη σταδιακή συνεργασία, όπως ακριβώς συνέβη στην Ευρώπη με την κοινότητα του άνθρακα και χάλυβα και τη δημιουργία της κοινής αγοράς και από εκεί καταλήξαμε στη σημερινή Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία

Όσο οι πλευρές δεν συμφωνούν σε μια κοινή βάση δεν πρόκειται να ξεκινήσουν οι επίσημες διαπραγματεύσεις και σε μια τέτοια περίπτωση δεν αποκλείεται η πρώτη αποτυχημένη διάσκεψη να ακολουθηθεί από άλλες ανεπίσημες επαφές.

έχει χαρακτηριστικά ομοσπονδίας. Εάν μια μέρα και οι δύο πλευρές είναι πλήρως προετοιμασμένες να μοιραστούν τη διοίκηση και τον πλούτο, αυτή η συνεργασία θα μπορούσε να εξελιχθεί σε ομοσπονδία. Σε αντίθετη περίπτωση, θα μπορούσε να προκύψει ένα μοντέλο στο οποίο τα δύο κράτη θα είναι ισχυρότερα και θα μειωθούν οι τομείς συνεργασίας. Αναμφίβολα, ενδεχομένως θα μπορούσε να μη βρεθεί κοινό έδαφος και η άτυπη συνάντηση να αποτύχει.

—Από ό,τι κατανοώ για εσάς η ουσία του όλου ζητήματος είναι διαφορετική...

—Μπορείτε να πείσετε την άλλη πλευρά και να καταλήξετε στη συναινέση και σε μια εταιρική σχέση; Αυτή είναι η ουσία. Όσο δεν μπορείτε να το πράξετε αυτό, η εισήγησή σας θα παραμείνει μια απλή επιθυμία και έτσι θα διαιωνιστεί το στάτους κβο στην Κύπρο. Γι'

αυτών τον λόγο, μετά την ξεκάθαρη τοποθέτηση του κ. Ερντογάν, πιστεύω ότι στη νέα περίοδο θα έχουμε περισσότερες από μια άτυπες διασκέψεις. Σε περίπτωση που βρεθεί διέξοδος, αυτή θα έρθει μέσω νέων και δημιουργικών ιδεών. Θα μπορέσουν να βρουν νέες ιδέες, να είναι δημιουργικά και να πείσουν την άλλη πλευρά τα εμπλεκόμενα μέρη; Αυτό θα το διαπιστώσουμε στην πενταμερή. Επίσης, σε αυτό το σημείο, θα ήθελα να αναφερθώ σε ένα άλλο ζήτημα. Στο Κυπριακό άνοιξε το κουτί της Πανδόρας. Με άλλα λόγια το ζήνι βγήκε από το λυχνάρι και για αυτό ευθύνεται ο κ. Αναστασιάδης. Ανεξάρτητα από το αν τράπηκε σε φυγή, όταν πιέστηκε στις διαπραγματεύσεις ή όντως επιδίωκε αυτό το αποτέλεσμα ή όχι, ο ίδιος άφησε να εννοηθεί ότι θα μπορούσε να συζητήσει τα δύο κράτη. Είναι δυνατόν, ο αρχιεπίσκοπος, ο κ. Τσαβούσγλου και ορισμένοι αξιωματούχοι της

Ε.Ε. να παρεξήγησαν τα λόγια του κ. Αναστασιάδη; Προφανώς, όποιος και αν είναι ο λόγος, ο κ. Αναστασιάδης «έκλεισε το μάτι στη λύση των δύο κρατών» και «έτριψε το λυχνάρι του Αλαντίν». Έτσι, το ζήνι βγήκε έξω και από τώρα και στο εξής, δεν έχει σημασία αν δηλώνει ο ίδιος ότι δεν θα συζητήσει τα δύο κράτη. Σε μια τέτοια περίπτωση και η τ/κ πλευρά έχει το δικαίωμα να δηλώσει ότι «δεν συζητώ την ομοσπονδιακή λύση». Θεωρώ ότι ο κ. Αναστασιάδης συνειδητοποίησε ότι η ε/κ κοινότητα δεν είναι έτοιμη για την ομοσπονδιακή λύση, τον καταμερισμό της εξουσίας και του πλούτου με τους Τ/κ. Για αυτόν τον λόγο θα πρέπει να είμαστε ειλικρινείς μεταξύ μας. Εφόσον η ε/κ κοινότητα δεν είναι έτοιμη για μια ομοσπονδιακή λύση, δηλαδή δεν είναι έτοιμη να μοιραστεί τη διοίκηση και τον πλούτο, σε περίπτωση που ο Ε/κ ηγέτης βγει και ισχυριστεί ότι «διαπραγ-

ματεύομαστε μόνο την ομοσπονδία», θα τηρήσει μια ανειλικρινή στάση και έτσι δεν θα φτάσουμε πουθενά. Εάν ο Ε/κ ηγέτης επιμένει στην ομοσπονδία παρά το γεγονός ότι γνωρίζει ότι η κοινότητά του δεν είναι έτοιμη για αυτήν, το μόνο που θα πετύχει είναι να συμβάλει στην διαιώνιση του στάτους κβο.

—Μετά την τοποθέτηση του κ. Ερντογάν ότι «στην Κύπρο δεν υπάρχει άλλη διέξοδος παρά η λύση των δύο κρατών» ποιες εξελίξεις θα ακολουθήσουν στο Κυπριακό;

—Κατ' αρχάς, θα ήθελα να επισημάνω ότι πρέπει να αναρωτηθούμε γιατί η ομοσπονδία είναι η παράμετρος της λύσης στην Κύπρο εδώ και 52 χρόνια. Αυτό δεν συνέβη επειδή το αποφάσισε το Συμβούλιο Ασφαλείας (ΣΑ) του ΟΗΕ. Η ομοσπονδία αποτέλεσε βάση διαπραγματεύσεως επειδή και οι δύο πλευρές δήλωσαν «ότι είμαστε υπέρ της διαπραγματεύσεως για την ομοσπονδία». Σήμερα δεν υφίσταται τέτοιου είδους συμφωνία. Γι' αυτόν τον λόγο δεν μπορείτε να ισχυριστείτε ότι «δεν υπάρχει άλλη λύση εκτός από την ομοσπονδία», επισημαίνοντας ότι τα ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ αναφέρονται αποκλειστικά στην ομοσπονδιακή λύση. Και αυτό διότι σε μια τέτοια περίπτωση θα εξαπατούσατε τον εαυτό σας. Η διεθνής κοινότητα πρέπει να σεβαστεί το δικαίωμα της αυτοδιάθεσης του «λαού της Κύπρου», δηλαδή των Τ/κ και των Ε/κ. Με άλλα λόγια, η διεθνής κοινότητα και ο ΟΗΕ δεν έχουν το δικαίωμα να επιβάλουν το ομόσπονδο κράτος στην Κύπρο. Γι' αυτό, όπως ισχυρίζονται οι ίδιοι, θα αποφασίσει ο «λαός της Κύπρου» και αυτό εξαρτάται από την κοινή βούληση Τ/κ και Ε/κ. Υπογραμμίζω ότι όπως η ε/κ πλευρά ζητάει ομοσπονδία έτσι και η τ/κ πλευρά μπορεί να απαιτήσει λύση δύο κρατών. (Την παρούσα στιγμή) η μια πλευρά χαιρείται για το γεγονός ότι η έκθεση του Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ δεν αναφέρθηκε σε ένα συγκεκριμένο μοντέλο λύσης (σ.σ. ομοσπονδία). Και η άλλη, χαιρείται με τη λογική ότι το Συμβούλιο Ασφαλείας αναφέρθηκε στην ομοσπονδία. Και όμως στο σημείο που φτάσαμε αυτά δεν έχουν και πολύ μεγάλη σημασία.

Διαβάστε τη συνέχεια της συνέντευξης του Κουντρέτ Οζερσαί τη Δευτέρα στο www.kathimerini.com.cy

ΑΡΘΡΟ / Του **ΑΝΤΡΟΥ Γ. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ**

Ο ήλιος πάνω από την Ευρώπη

Η Πορτογαλία ανέλαβε στις αρχές του έτους την προεδρία του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε μια δύσκολη περίοδο μετά το Brexit και εν μέσω της πανδημίας του κορωνοϊού. Θέλοντας πιθανόν να απαλύνει τον πόνο των πολιτών αλλά και των κρατών – μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης από τα συντρίμια που αφήνει πίσω της η πανδημία, η πορτογαλική Προεδρία επέλεξε ως σύμβολο τον ήλιο, οι ακτίνες του οποίου φωτίζουν τα 27 αστέρια, κράτη – μέλη της Ε.Ε. Οι προτεραιότητες της πορτογαλικής Προεδρίας έχουν ως σύνθημα: «Ωρα για αποτελέσματα: δίκαιη, πράσινη και ψηφιακή ανάκαμψη», θέτοντας ως στόχο τη μετάβαση από τα λόγια στις πράξεις. Αυτά τόνισε στην ομιλία της η υφυπουργός Ευρωπαϊκών Υποθέσεων της Πορτογαλικής Δημοκρατίας, Ana Paula Zacarias, ενώπιον των μελών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών (ΕΕΤΠ) εκπροσωπώντας τον πρωθυπουργό της χώρας, Antonio Costa, ο οποίος διετέλεσε μέλος της ΕΕΤΠ.

Η Πορτογαλία αναλαμβάνει την Προεδρία του Συμβουλίου της Ε.Ε. για τέταρτη φορά από την ένταξή της το 1986 και θα τη διαδεχθεί την 1η Ιουλίου η Σλοβενία κλει-

Η Πορτογαλία αναγνωρίζει ότι ο πληθυσμός γερνάει, επιστημαίνοντας την ανάγκη παραχώρησης οικιακής φροντίδας και τη διατήρηση ενός δυνατού συστήματος υγείας.

νοντας έτσι την τριάδα, στην οποία μπήκε πρώτα η Γερμανία. Έχοντας, λοιπόν, την εμπειρία της Προεδρίας, η Πορτογαλία θα κληθεί να χειριστεί την οικονομική κρίση και να καταβάλει προσπάθειες να ξεπεραστεί η πανδημία, προωθώντας κοινές αξίες, όπως η αλληλεγγύη, η σύγκλιση και η συνοχή.

Οι κύριες προτεραιότητες της πορτογαλικής Προεδρίας εστιάζονται στην ενίσχυση της ανθεκτικότητας της Ευρώπης, στην προαγωγή της εμπιστοσύνης στο ευρωπαϊκό κοινωνικό μοντέλο και στην προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης. Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στην επιτάχυνση μιας δίκαιης ψηφιακής μετάβασης για όλους και στην επιβεβαίωση του ρόλου της Ε.Ε. στον κόσμο.

Οι κύριες προτεραιότητες της πορτογαλικής Προεδρίας εστιάζονται στην ενίσχυση της ανθεκτικότητας της Ευρώπης, στην προαγωγή της εμπιστοσύνης στο ευρωπαϊκό κοινωνικό μοντέλο και στην προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης.

Το ενθαρρυντικό γεγονός για τα μέλη της ΕΕΤΠ είναι ότι η Πορτογαλία έχει σεβαστεί τις απόψεις των τοπικών αρχών και τις έχει εν-

τάξει στις προτεραιότητές της. Αναγνωρίζοντας την ανάγκη προώθησης του δημοκρατικού διαλόγου με τους πολίτες για βελτίωση της

εικόνας της Ε.Ε., η πορτογαλική Προεδρία είναι πρόθυμη να ακούσει τις απόψεις της βάσης της κοινωνίας των πολιτών, έτσι όπως απορρέουν από τις δημοκρατικές αξίες και το κράτος δικαίου.

Η αποχώρηση, όμως, της Μεγάλης Βρετανίας από την Ε.Ε. δυσχεραίνει αυτή την προσπάθεια, αφού η Πορτογαλία είναι η πρώτη προεδρεύουσα χώρα του συμβουλίου της Ε.Ε. που θα ασχοληθεί με τη μετά Brexit εποχή. Η Μεγάλη Βρετανία έχει ήδη δείξει τις προθέσεις της για οικονομικά ανοίγματα προς τις Ηνωμένες Πολιτείες, αναγκάζοντας την Ε.Ε. να διατηρήσει αλλά και να προωθήσει περισσότερες υπερατλαντικές συμπαχίες, ιδιαίτερα με τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής αλλά και στην Ασία. Η διατήρηση καλών σχέσεων με τις δύο ανερχόμενες οικονομικές δυνάμεις και πληθυσμιακά μεγαλύτερες χώρες στον κόσμο, όπως η Κίνα και η Ινδία, αποτελούν προτεραιότητα για την Ε.Ε. λόγω του εμπορίου και των επενδύσεων.

Σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο, η Πορτογαλία αναγνωρίζει ότι ο πληθυσμός γερνάει, επιστημαίνοντας την ανάγκη παραχώρησης οικιακής φροντίδας και τη διατήρηση ενός δυνατού συστήματος υγείας. Η ένταξη των

μεταναστών τονίζεται ότι θα πρέπει να συμπεριληφθεί στο πακέτο της οικονομικής ανάκαμψης, μετανάστευσης και ασύλου. Η εύκολη πρόσβαση στο διαδίκτυο και η ψηφιακή καινοτομία, κυρίως στις απομακρυσμένες και απομονωμένες περιοχές, συμπληρώνουν το πακέτο στήριξης της κοινωνίας των πολιτών που είχαν προταθεί από τα μέλη της ΕΕΤΠ.

Αυτό που απασχολεί, όμως, αυτή τη στιγμή την πορτογαλική Προεδρία είναι η δημόσια υγεία, οι ανθρωπίνες ζωές και η απαλλαγή από την πανδημία του κορωνοϊού, προωθώντας τους διαγνωστικούς ελέγχους, τη φαρμακευτική αγωγή και τους εμβολιασμούς. Η πορτογαλική Προεδρία έχει προτείνει ένα φιλόδοξο πρόγραμμα, το οποίο βασίστηκε στις ανθρώπινες ανάγκες και στις νέες συνθήκες που προέκυψαν μετά την πανδημία. Οι απόψεις των εκπροσώπων των πολιτών φαίνεται ότι εισακούστηκαν και αναμενόμενες όχι μόνο να περάσουμε από τα λόγια στις πράξεις και στα αποτελέσματα, αλλά να δούμε αν θα μπορέσει τελικά ο ιβηρικός ήλιος να φωτίσει τη υπόλοιπη αστέρια, κράτη – μέλη της Ε.Ε.

Ο κ. Άντρος Γ. Καραγιάννης είναι δημογράφος Δερύνειας.

Προβληματίζει τις Βρυξέλλες το Πουρνάρα

Η Κομισιόν βλέπει συνωστισμό και επιδείνωση συνθηκών διαβίωσης μετά το κλείσιμο του κέντρου τον περασμένο Νοέμβρη

Του ανταποκριτή μας στις Βρυξέλλες
ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ

Οι Βρυξέλλες έχουν υπόψη το τι συμβαίνει στο «Κέντρο Προσωρινής Φιλοξενίας» Πουρνάρα, ανησυχούν και παρακολουθούν το ζήτημα πολύ στενά, όπως προκύπτει από δήλωση εκπροσώπου της Κομισιόν στην «Καθημερινή» σε σχέση με τις συνεχιζόμενες εντάσεις που συνεχίζονται στο κλειστό πλέον κέντρο κράτησης προσφύγων και μεταναστών στην Κοκκινότριμιθιά. Απαντώντας γραπτώς σε ερωτήσεις της «Κ», ο αρμόδιος εκπρόσωπος της Κομισιόν για θέματα μετανάστευσης

Εκπρόσωποι της Κομισιόν, της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Υποστήριξης για το Άσυλο, της Ευροpol και της Frontex επισκέφθηκαν το κέντρο και παρουσίασαν εισηγήσεις.

Adalbert Jahnz δώλωσε πως «ελλείψεις όπως ο συνωστισμός, η επιδείνωση των συνθηκών διαβίωσης και οι συνεχιζόμενοι κίνδυνοι για την ασφάλεια, μας απασχολούν ιδιαίτερα, ειδικά μετά την απόφαση των αρχών να κλείσουν προσωρινά το κέντρο στις 12 Νοεμβρίου του περασμένου έτους». Το κέντρο, το οποίο είχε δημιουργηθεί ως χώρος προσωρινής διαμονής και επεξεργασίας αιτήσεων, έχει ουσιαστικά κλείσει τις πύλες του με αιτιολογία την αντιμετώπιση της πανδημίας του κορωνοϊού.

Οι δηλώσεις έρχονται εν μέσω των συνεχιζόμενων διαβουλεύσεων μεταξύ Βρυξελλών και κρατών μελών

αναφορικά με την πρόταση της Κομισιόν για ένα Νέο Σχέδιο για τη Μετανάστευση και το Άσυλο, το οποίο επιχειρεί να διασφαλίσει την αλληλεγγύη προς τα κράτη πρώτης γραμμής, δίνοντας όμως επιπρόσθετες επιλογές για αυτή τη στήριξη στα υπόλοιπα κράτη πέρα από την επανεγκατάσταση.

Συνεχής επικοινωνία

Όπως υπογράμμισε ο κ. Jahnz στην «Κ», η Κομισιόν βρίσκεται σε συνεχή επικοινωνία με τις κυπριακές αρχές, εγείροντας ανησυχίες και προσφέροντας στήριξη. Υπενθύμισε πως τον περασμένο Δεκέμβριο εκπρόσωποι της Κομισιόν, της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Υποστήριξης για το Άσυλο (EASO), της Ευροpol και της Frontex επισκέφθηκαν το κέντρο και παρουσίασαν παρατηρήσεις και εισηγήσεις. Τον ίδιο μήνα, σημείωσε, η Κομισιόν έθεσε στη διάθεση της Κύπρου ακόμα 9,3 εκατ. ευρώ για κάλυψη των αναγκών στο κέντρο Πουρνάρα. Σύμφωνα με τον εκπρόσωπο, οι κυπριακές αρχές, η Κομισιόν και οι αρμόδιες υπηρεσίες της ΕΕ «έχουν αναπτύξει από κοινού τυποποιημένες διαδικασίες λειτουργίας για την πρώτη υποδοχή νέων αφίξεων τον Ιούλιο του 2020».

«Πέραν από τη σημερινή ανάπτυξη προσωπικού υπηρεσιών της ΕΕ, καθώς και χρηματική στήριξη, παραμένουμε έτοιμοι να βοηθήσουμε περαιτέρω τις κυπριακές αρχές στο να εφαρμόσει αυτές τις διαδικασίες», τόνισε. Η «Κ» επικρίνησε να επικοινωνήσει με το Υπουργείο Εσωτερικών αναφορικά με το θέμα, αυτό όμως δεν κατέστη δυνατόν. Η συμπεριφορά της Κύπρου στο μεταναστευτικό έρχεται στο προσκήνιο όλο και πιο συχνά, με την πιο πρόσφατη περίπτωση να αφορά καττι-

Οι δηλώσεις έρχονται εν μέσω των συνεχιζόμενων διαβουλεύσεων μεταξύ Βρυξελλών και κρατών μελών αναφορικά με την πρόταση της Κομισιόν για ένα Νέο Σχέδιο για τη Μετανάστευση και το Άσυλο.

γορίες από οργανώσεις όπως η Human Rights Watch τον Μάιο, για πρακτικές παράνομες επαναπροώθησης (pushbacks) αιτητών ασύλου που επιχειρούν να φτάσουν στο νησί από την Τουρκία.

Η Ε.Ε. δεν έχει τα εργαλεία

Η αντιμετώπιση της κατάστασης στο μεταναστευτικό σε επίπεδο Ε.Ε. δυσχεραίνεται λόγω του ότι οι Βρυξέλλες δεν έχουν τα κατάλληλα εργαλεία για να συνετίσουν τα κράτη μέλη, ενώ ταυτόχρονα βρίσκονται εν μέσω μιας δύσκολης διαπραγμάτευσης με αυτά για το ίδιο θέμα. Αυτό είναι ένα από τα συμπεράσματα που προκύπτουν από όσα είπε στην «Καθημερινή» η Hanne Beirens, διευθύντρια του thinktank Migration Policy Institute Europe στις Βρυξέλλες, η οποία εξήγησε και το ότι για ορισμένες χώρες η πανδημία έχει καταστεί ιδανική δικαιολογία.

Η κ. Beirens σημείωσε ότι η Κύπρος δεν απασχολεί συχνά την Ευ-

ρώπη σε θέματα μετανάστευσης καθώς σε απόλυτους αριθμούς και σε σύγκριση με άλλες χώρες οι αιτητές ασύλου στην χώρα είναι λίγοι, ακόμα και πριν την πανδημία το 2019, ξεπερνώντας μόλις τις 13.000. «Αν δει κανείς αυτούς τους αριθμούς, θα εστιάσει σε άλλα κράτη μέλη», ειδικά στην Ελλάδα και την Ιταλία αλλά και χώρες που δεν βρίσκονται στην πρώτη γραμμή, σημείωσε. «Όμως αν δούμε τους αριθμούς σε αναλογία με τον πληθυσμό, η Κύπρος έχει ψηλούς αριθμούς εδώ και χρόνια». Για αυτό και η κυβέρνηση επικεντρώνει τις δηλώσεις της σε αυτούς τους αριθμούς, όπως είπε.

Ο φαύλος κύκλος

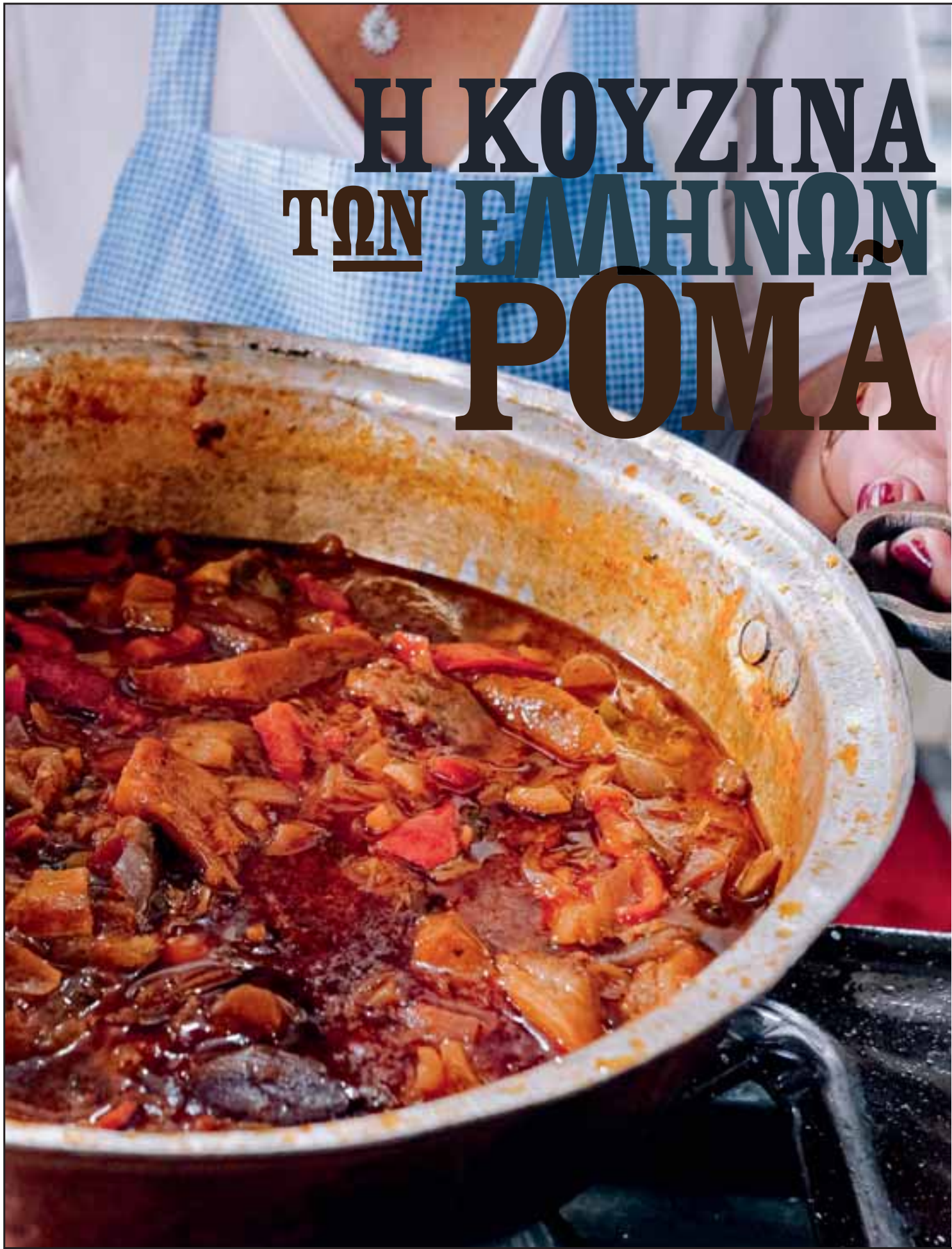
Όσον αφορά τη χρηματική και επιχειρησιακή στήριξη στα κράτη μέλη, η κ. Beirens σημείωσε πως το ερώτημα δεν είναι τόσο αν η Ε.Ε. μπορεί να κάνει περισσότερα, αλλά τι μπορεί να κάνει όταν μια χώρα δεν ακολουθεί το κοινοτικό κεκτη-

μένο και τη νομοθεσία. «Υπάρχει σημαντικό κενό μεταξύ του τι συμβαίνει επί του εδάφους και τι συμβαίνει σε πολιτικό επίπεδο», επεσήμανε η κ. Beirens, υποδεικνύοντας πως η ΕΕ προσπαθεί να συμβάλει στη δημιουργία νέων δομών αλλά την ίδια στιγμή δεν μιλά για τις συνθήκες που επικρατούν στις υπάρχουσες. Για την ίδια, η Ε.Ε. βρίσκεται σε έναν φαύλο κύκλο λόγω των περιορισμένων εργαλείων της, υπενθυμίζοντας την περίπτωση της Πολωνίας και της Ουγγαρίας όπου τα μέτρα που λήφθηκαν κατά των δύο χωρών για την άρνησή τους να συνεισφέρουν στην επανεγκατάσταση προσφύγων το 2015 οδήγησαν σε μια μακρά δικαστική διαδικασία που ολοκληρώθηκε τέσσερα χρόνια μετά όταν ήταν πια αργά. Τα εργαλεία που υπάρχουν τώρα αφορούν τη διακοπή της χρηματοδότησης ή της εμπλοκής της Ε.Ε., όμως η διευθύντρια του Migration Policy Institute Europe διερωτάται: «Είναι αυτή η απάντηση που θα θέλαμε; Την ΕΑΣΟ να κάνει πίσω από ένα κράτος μέλος όπου η κατάσταση είναι επικίνδυνη;». Όπως σημείωσε με νόημα, τα εργαλεία που έχει η Ε.Ε. στη διάθεσή της δεν είναι εφαρμόσιμα «όταν μερικές χώρες δεν θέλουν να θεωρούνται πως καλωσορίζουν» τους αιτητές ασύλου. Ορισμένες κυβερνήσεις, είπε, έχουν δηλώσει ανοικτά ως στόχο πως δεν θέλουν οι χώρες τους να είναι ελκυστικός προορισμός.

Δικαιολογίες και πανδημία

Το πως η πανδημία έχει επηρεάσει την συμπεριφορά των κρατών μελών σε σχέση με το μεταναστευτικό διαφέρει από χώρα σε χώρα, σχολίασε η κ. Beirens απαντώντας σε ερώτηση για την πρακτική κυ-

βερνήσεων, οι οποίες επικαλούνται την υγειονομική κατάσταση για να δικαιολογήσουν τους περιορισμούς που επιβάλλουν στα κέντρα διαμονής προσφύγων και αιτητών ασύλου. Επεσήμανε πως σε βόρειες χώρες όπως η Σουηδία, έγινε προσπάθεια ώστε να τηρηθούν όλα τα απαραίτητα μέτρα, ενώ σε άλλες χώρες όπως το Βέλγιο η εικόνα ήταν πιο σύνθετη με τις αρχές να προσαρμόζονται σταδιακά. Για κάποιες χώρες όμως, η πανδημία «ήταν μια ιδανική δικαιολογία για να μετατρέψουν ανοικτά κέντρα σε κλειστά» ανέφερε, υπογραμμίζοντας πως αυτό δεν επιτρέπεται από την Ευρωπαϊκή νομοθεσία. Ερωτηθείσα αν είναι πιο εύκολο για χώρες που βρίσκονται μακριά από την πρώτη γραμμή να διαχειριστούν τις επιπτώσεις της πανδημίας στη διαχείριση της μετανάστευσης, η κ. Beirens απάντησε πως μέχρι στιγμής δεν έχει ενημερωθεί για ανάλογες πρακτικές στην Ιταλία και την Ισπανία. Σε ερώτηση αν θεωρεί πιθανόν η Ε.Ε. να ενεργοποιήσει διαδικασία επί παραβάσει (infringement procedure) κατά κράτους μέλους για το μεταναστευτικό, η κ. Beirens απάντησε πως η Κομισιόν δεν προχωρά σε αυτό το βήμα ελαφρά τη καρδία και πως συνήθως αναζητά πολιτικές λύσεις. Το δεύτερο στοιχείο που λαμβάνει υπόψη η Κομισιόν είναι σύμφωνα με την ειδική το ότι κάποια κράτη μέλη δεν έχουν τις επιχειρησιακές δυνατότητες να αντιμετωπίσουν αυξημένες μεταναστευτικές ροές, υπενθυμίζοντας πως αυτό ήταν και το πρόβλημα της Ελλάδας πριν από το 2014. Και πάλι όμως, τόνισε, κάποια κράτη μέλη δεν καταφέρνουν να διαχειριστούν την κατάσταση παρά την ενίσχυση που δέχονται, «εν μέρει γιατί λείπει η πολιτική στήριξη».

Η ΚΟΥΖΙΝΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΡΟΜΑ

Γαστρονόμος

Η ΜΑΓΕΙΡΙΚΗ ΧΩΡΙΣ ΜΥΣΤΙΚΑ

ΤΟΠΑ ΚΑΙ ONLINE
WWW.GASTRONOMOS.COM.CY

Η Αθηνά Λοιζίδου μάς ετοιμάζει brunch για τις όμορφες Κυριακές μας με αγαπημένα πρόσωπα και η Μαριλένα Ιωαννίδου μάς ετοιμάζει λαχταριστό μενού με χάντρες που τρώγονται.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Κυριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗ 21 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ
ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Τι προσδοκούμε από το δικό μας #MeToo

Γράφουν οι Λυδία Κονιόρδου, Φωτεινή Τσαλικογλου και Αντιγόνη Λυμπεράκη

«Στα πρώτα μου βήματα στο θέατρο αντιμετώπισα προσκλήσεις και το δίλημμα να ενδώσω ή όχι σε αυτές. Επέλεξα να αντισταθώ και πλήρωσα το κόστος. Παρ' ολίγον να εγκαταλείψω το θέατρο από το καψόνι που υπέστην», εξομολογείται στην «Κ» η ηθοποιός και πρώην υπουργός Πολιτισμού Λυδία Κονιόρδου. Ήθελε μαζί με τον προβληματισμό της γύρω από το ελληνικό #MeToo να μοιραστεί και την προσωπική της εμπειρία, για την οποία όμως προτίμησε να μην πει περισσότερα.

Η Λυδία Κονιόρδου, η καθηγήτρια Οικονομικών Αντιγόνη Λυμπεράκη και η καθηγήτρια Ψυ-

χολογίας Φωτεινή Τσαλικογλου φωτίζουν διαφορετικές πτυχές του θέματος, συνεισφέροντας ουσιαστικά στη συζήτηση που έχει ανοίξει. Οι επώνυμες καταγγελίες που συγκλονίζουν την ελληνική κοινωνία τις τελευταίες ημέρες, πυροδοτούν θυμό, αλλά γεννούν και πολλά ερωτήματα.

Προσπαθούμε να αποκωδικοποιήσουμε το ελληνικό #MeToo, να δούμε τις συνθήκες που τογέννησαν, να καταγράψουμε τα χαρακτηριστικά του, αλλά και να σκεφτούμε τι προσδοκίες έχουμε από αυτό.

ΓΙΟΥΛΙΑ ΕΠΤΑΚΟΙΛΗ

ΦΩΤΕΙΝΗ ΤΣΑΛΙΚΟΓΛΟΥ*

«Εάν αυτό είναι ο άνθρωπος»

«Μήπως έκανα κάτι λάθος;», «Μήπως άθελά μου το προκάλεσα;», «Μήπως δεν είμαι ικανή, ικανός, να αρνηθώ», «Μήπως ο ρόλος μου είναι να δέχομαι αδιαμαρτύρητα όσα η εξουσία, η όποια εξουσία, μου επιτάσσει;», «Μήπως βαθιά το επιθύμησα;», «Να εκδικηθώ; Το αντέχω;», «Κι αν το καταγγείλω; Ποιος θα με πιστέψει; Πώς θα αντέξω τη μοναξιά, τη κλειψή, την απαξίωση;»

Το #MeToo μας εξοικειώνει, ή τουλάχιστον θα όφειλε να το κάνει, με βασανιστικά ερωτήματα που στοιχειώνουν το μυαλό ενός θύματος. Αναρωτιέμαι εάν όλος αυτός ο φωταγωγημένος και θορυβώδης καταγίγισμός στα social media κατάφερε να ευαισθητοποιήσει το κοινό γύρω από τις σημασίες του βιασμού.

Ο χρόνος παγώνει. Κατάθλιψη, αγχώδεις διαταραχές, κρίσεις πανικού εγκλωβίζουν το θύμα στη σιωπή μιας φυλακής. Ιδίως αν είσαι έφηβος σε αναζήτηση μιας ταυτότητας, σαν σκιά ένα ερώτημα σε συνοδεύει: «Ποιος, ποια είμαι τελικά; Ποιος είναι αυτός ο άγνωστος εαυτός που με κατοικεί». Σε κάποιες ευτυχείς στιγμές, η φυλακή αρχίζει να γκρεμίζεται. Συνέβη με τη Σοφία Μπεκατώρου. Μίλησε. Ακολούθησαν κι άλλες, κι άλλοι. Ακουστήκε η φωνή τους: «Δεν ταυτίζομαι με τον ρόλο του θύματος», «είμαι», «υπάρχω», «με διεκδικώ».

Η αίσθηση μιας ευφρόσυνης δικαίωσης κυριάρχησε. Ήλθε ίσως η εποχή να πάψει ο βιασμός να είναι το μόνο έγκλημα στον κόσμο όπου το θύμα στοχοποιείται περισσότερο από τον θύτη. Ας μη γελοιαστεί όμως. Βαθιά ριζωμένες νοοτροπίες ζωής αντιστρατεύονται κάθε υποψία αλλαγής. Χαρακτηριστικό παράδειγμα η ενδοοικογενειακή σεξουαλική κακοποίηση. Όταν η ίδια η μάνα, για να προστατευθεί ο μύθος της Αγίας Οικογένειας, επιβάλλει στην κόρη τον νόμο της σιωπής. Για να διαιωνισθεί ανενόχλητη μια τάξη πραγμάτων που πάνω απ' όλα οφείλει να παραμένει αδιατάρακτα ίδια. Πόσοι θεσμοί δεν λειτουργούν σήμερα ως Αγίες Οικογένειες;

Πόσο ευάλωτο είναι εντέλει το #MeToo; Σε ποιο βαθμό η κοινωνία του θεάματος με τη συμβολή των social media συρρικνώνει το κίνημα σε διαφημιστικό σλόγκαν, αδειάζοντάς το από την καταγγελτική του δύναμη; Χιούμορ, χαχανητά και αστείακια, π.χ., για τους άνδρες παλαιάς και νέας κοπής (και όχι μόνον) διανθίζουν για λίγο την άβυσσο.

Ταυτόχρονα, ο αστειός διαχωρισμός κακών και δόλιων αρσενικών, από

Η κατάτμηση του κόσμου σε καταγγέλλοντες και καταγγελλόμενους υπονομεύει το νόημα του #MeToo.

τη μία μεριά, και αθώων, αγγελικά πλασμένων, γυναικών, από την άλλη, ευτελίζει και τους δυο. Οι υπερβολές της πολιτικής ορθότητας δεν παύουν να αγγίζουν το όριο μιας γραφικής καρικατορίας. Η κατάτμηση του κόσμου σε καταγγέλλοντες και καταγγελλόμενους υπονομεύει το νόημα του #MeToo. Όταν «υπαινκτικά βλέμματα» ή εκδηλώσεις φιλοφροσύνης τείνουν να προσλαμβάνονται ως πράξεις βίας, τότε η πραγματική βία αδειάζει από τη φρίκη της καθώς μπαίνει στον ίδιο κουβά με μιαν αδιευκρίνιστη και θολή «σεξουαλική παρενόχληση».

Υστερόγραφο: Όταν ανήλικα κορίτσια και ανήλικα αγόρια φέρεται να είναι θύματα άγριας σεξουαλικής και ηθικής κακοποίησης, τότε το κίνημα καταγγελίας παίρνει μιαν άλλη δραματική διάσταση. Οι λέξεις φτάνουν στα όριά τους. Η σεξουαλικότητα γίνεται πρόσχημα για την απανθρωποποίηση, για το αδιαίσθητο του άλλου από την ανθρωπινή υπόστασή του. Ο ευτελισμός του σώματος, η χειραγώγηση της ψυχής μικρών παιδιών συνιστά μια μακάβρια άσκηση ναρκισσιστικής παντοδυναμίας. Αναρωτιέσαι μαζί με τον Primo Levi «Εάν αυτό είναι ο άνθρωπος».

Τι θα μείνει απ' όλα αυτά όταν ο θόρυβος καταλαγιάσει; Πέρα από τον θάνατο και την καταστροφή που θα βάλουμε μέσα μας τις εννομήσεις του έρωτα και της ζωής. Αν στοιχηματίσουμε στην ιαματική τους δύναμη, το #MeToo, ανεξάρτητα από την έκβασή του στοιχήματος, θα έχει δικαιώσει την ύπαρξή του.

* Η κ. Φωτεινή Τσαλικογλου είναι καθηγήτρια Ψυχολογίας, συγγραφέας.

Όταν τραβιέται μια κουρτίνα και πέφτει φως στα καλά κρυμμένα μυστικά, ανοίγει μια ευκαιρία για να καταλάβουμε καλύτερα τον κόσμο και να τον αλλάξουμε. Ας βιαστούμε να δημιουργήσουμε τις συνθήκες για να σπάσει η σιωπή, ώστε οι ατομικές εμπειρίες να γίνουν κομμάτι της συλλογικής μας συνείδησης.

ΛΥΔΙΑ ΚΟΝΙΟΡΔΟΥ*

Παρ' ολίγον να εγκαταλείψω το θέατρο...

Δεν υπάρχει κάποιος υγιώς σκεπτόμενος σύγχρονος άνθρωπος που να μην καταδικάζει την έμφυλη βία, τον ρατσισμό, την ομοφοβία, την κατάχρηση εξουσίας. Συγκλονισμένη μέσα στον ορμητικό των καταγγελιών, προσπαθώ να σταθώ ψυχραιμη μπροστά στο φαινόμενο και να διακρίνω τις αιτίες που δημιουργούν θύματα και θύτες. Στα πρώτα μου βήματα στο θέατρο αντιμετώπισα προσκλήσεις και το δίλημμα να ενδώσω ή όχι σε αυτές. Επέλεξα να αντισταθώ και πλήρωσα το κόστος. Παρ' ολίγον να εγκαταλείψω το θέατρο από το καψόνι που υπέστην. Είμαι όμως στην πράξη, εκτός από το να λέω όχι, να φεύγω εγκαίρως, αναζητώντας αυτό που πιστεύω και παίρνοντας το ρίσκο να χάσω τα κεκτημένα και να αρχίσω από την αρχή. Ευτυχώς η ζωή φάνηκε γενναϊόδωρη στις επιλογές μου, όμως αυτό δεν ήταν αυτονόητο και τίποτα δεν μου χαρίστηκε. Ας μου επιτραπεί να κάνω μια μικρή αναδρομή.

Στο παρελθόν, πριν μπουν κάποιες προϋποθέσεις όπως η παιδεία και ο καθορισμός των εργασιακών σχέσεων, στο θέατρο υπήρχε χώρος για πάσης φύσεως ασυδοσία. Δεν θα ξεχάσω το 1974 στη Βόρεια Ελλάδα, στη διάρκεια περιόδους της Ασπασίας Παπαθανασίου, την απογοήτευσή της όταν της είπα ότι δουλεύω στο θέατρο. Μου απάντησε «ε, δεν πειράζει, δουλεύει να υπάρχει».

ΑΝΤΙΓΟΝΗ ΛΥΜΠΕΡΑΚΗ*

Καταγγελία της κατάχρησης εξουσίας

Απλοδὴ πὼς θα ἔπρεπε να εἶναι ἓνα #MeToo των ονειρών μας; Θα ήταν άξιον λόγου κίνημα μόνον εφόσον κακοί, ατάλαντοι, αμόρφωτοι, αντιπαθητικοί και εν γένει αφορρητοί τύποι θα ήταν κατηγορούμενοι; Θα βοηθούσε άραγε αν μόνο καλές, ταλαντούχες, μορφωμένες, συμπαιθητικές και εν γένει ελκυστικές γυναίκες (και άνδρες) θα ήταν τα θύματα που καταγγέλλουν;

Αυτό όμως δεν θα ήταν κίνημα #MeToo, θα ήταν πασαρέλα προκαταλήψεων που εμπεδώνουν το status quo. Από τέτοιο δυστοπικό όνειρο #MeToo θα προέκυπτε το ανακριβές και δηλητηριώδες συμπέρασμα ότι μόνον οι κακοί (και λοιπές αντιπαθητικές δυνάμεις) κάνουν κακές πράξεις. Το θέμα που επιχειρεί να αναδείξει τοῦτο παγκόσμιο κίνημα του 21ου αιώνα είναι διαφορετικό: στον πραγματικό κόσμο η σεξουαλική παρενόχληση, ο βιασμός και η βία συμβαίνουν παντού, σε όλους τους χώρους δουλειάς και σε όλες τις ηπείρους, από «κανονικούς» αν-

Μετά μπήκαν κάποιοι κανόνες –εκπαίδευση, συμβάσεις εργασίας–, που περιορίσαν την αυθαιρεσία και την ανασφάλεια στον χώρο. Η κατάργηση της άδειας εργασίας στα τέλη του '70, παρά τις αρχικές αγαθές προθέσεις, έφερε τα αντίθετα αποτελέσματα. Υπονόμεισε την απαραίτητη προϋπόθεση της εκπαίδευσης και την αξιοπρέπεια στο επάγγελμα.

Παράλληλα, η εδώ και δεκαετίες συνεχιζόμενη αμέλεια της πολιτείας να δημιουργήσει σοβαρούς ελεγκτικούς μηχανισμούς επέτρεψε σε κάποιους κακούς εργοδότες να υποχρεώνουν κυρίως νέους ηθοποιούς να υπογράψουν εικονικά συμβόλαια, να μην τηρείται η σύμβαση εργασίας. Ήταν κοινό μυστικό. Η κρίση ήρθε να οδηγήσει στην πλήρη διάλυση των εργασιακών σχέσεων και να καταστήσει τους ηθοποιούς ακόμη πιο τρομοκρατημένους και ευάλωτους σε πρακτικές που τώρα βλέπουμε να βγαίνουν στο φως. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι δεν υπήρξαν και σωστοί εργοδότες, που όλοι γνωρίζουμε, οι οποίοι τηρούσαν τον νόμο, όπως και συναδελφοί που έκαναν τη δική τους αντίσταση στον εκβιασμό με προσωπικό κόστος. Όλοι αυτοί, επί χρόνια, προστατέψαν την αξιοπρέπεια του χώρου μας σε προσωπικό και καλλιτεχνικό επίπεδο. Με την πρακτική τους και το φωτεινό τους παράδειγμα

Μόνο η μη ανοχή και η αλληλεγγύη μπορούν να μας προστατεύσουν. Αυτό όμως γίνεται με καθημερινό αγώνα σε ολόκληρη την κοινωνία.

έδειχναν ότι η υποδούλωση στον φόβο δεν είναι μονόδρομος.

Σήμερα είναι κατανοητή η αυξανόμενη ανασφάλεια, ειδικά αυτή την εποχή που κανείς δεν ξέρει τι θα έχει μείνει όρθιο όταν θα επιστρέψουμε από την πανδημία. Αυτό που λέω πάντα στον εαυτό μου και στους μαθητές μου όταν συζητάμε είναι ότι ο φόβος ξεκινάει από μια υπαρκτή αιτία, όμως διογκώνεται αφύσικα όταν καθένας από εμάς είναι απομονωμένος από τους υπόλοιπους. Στον χώρο

μας υπάρχουν πολλές επιλογές εάν κάποιος σου κλείσει την πόρτα επειδή δεν ενέδωσες. Σε θέματα ηθικής και αξιοπρέπειας, δεν πιστεύω ότι ισχύουν μαύρες λίστες. Αυτό υπονοείται μόνον από όσους θέλουν να επιβάλουν την εξουσία τους στον αδύναμο. Υπάρχουν παραδείγματα συναδέλφων που αν και εμποδίστηκαν σήμερα είναι πρωταγωνιστές, γι' αυτό και είναι σημαντική η πρωτοβουλία του ΣΕΗ να ενεργοποιήσει το παιδαγωγικό συμβούλιο, ώστε να υπάρχουν επώνυμες και στοχευμένες καταγγελίες σε ένα ασφαλές πλαίσιο, λαμβάνοντας υπ' όψιν φυσικά το τεκμήριο της αθωότητας.

Οι γενικεύσεις δεν συμβάλλουν σε τίποτα, πέφτουν στο κενό και δημιουργείται αίσθημα ατιμωρησίας. Πρέπει να διαχωρίζουμε ό,τι είναι ποινικά κολάσιμο από ό,τι είναι ένδειξη κακού χαρακτήρα. Μακάρι η τωρινή επώδυνη εμπειρία να μη μείνει ένα πυροτέχνημα, αλλά να υπάρξει απ' όλους μας η περιφρούρηση της αξιοπρέπειας στον χώρο μας. Πιστεύω ότι μόνον η μη ανοχή και η αλληλεγγύη μπορούν να μας προστατεύσουν. Αυτό όμως γίνεται με καθημερινό αγώνα σε ολόκληρη την κοινωνία, η οποία αντικατοπτρίζεται μέσα από το θέατρο. Μπορούμε να το καταφέρουμε μαζί;

* Η κ. Λυδία Κονιόρδου είναι ηθοποιός, πρώην υπουργός Πολιτισμού.

Η αξία του #MeToo συνοψίζεται στο ότι δίνει, επιτέλους, φωνή στα ίδια τα θύματα και στήριξη μέσα από την αλληλοκατανόηση.

βίωμα και στον φόβο, αλλά και στην υπονόμηση της προσωπικότητας του θύματος, που οδηγεί στη σιωπή και στην ατομική αγωνία. Και η

αξία του κινήματος #MeToo συνοψίζεται στο ότι δίνει, επιτέλους, φωνή στα ίδια τα θύματα και στήριξη μέσα από την αλληλοκατανόηση. Δίνει δύναμη μετατρέποντας το ατομικό δράμα σε εμφανές τμήμα μιας ευρύτερης πρακτικής: το προσωπικό γίνεται πολιτικό και, έτσι, δυνάμει απελευθερωτικό.

Όταν τραβιέται μια κουρτίνα και πέφτει φως στα καλά κρυμμένα μυστικά, ανοίγει μια ευκαιρία για να καταλάβουμε καλύτερα τον κόσμο και να τον αλλάξουμε. Αντί λοιπόν να χάνουμε χρόνο περιγράφοντας εκείνο το #MeToo που θα μας βόλεψε, ας σκεφτούμε ότι το καλύτερο #MeToo είναι αυτό που ξεβολεύει. Ας βιαστούμε να δημιουργήσουμε τις συνθήκες που θα διευκολύνουν να σπάσει η σιωπή, ώστε οι ατομικές εμπειρίες να γίνουν κομμάτι της συλλογικής μας συνείδησης.

* Η κ. Αντιγόνη Λυμπεράκη είναι καθηγήτρια Οικονομικών στο Πάντειο και γενική διευθύντρια στο SolidarityNow.

Από «αθώα» χαστούκια σε καταγγελίες

Πώς από την αυστηρότητα των «τερών τεράτων» του θεάτρου τον 20ό αιώνα περάσαμε στην εποχή της κακοποίησης ηθοποιών

Της **ΓΙΩΤΑΣ ΣΥΚΚΑ**

«...Όλη η γενιά μας να πει ένα μεγάλο συγγνώμη στους νεότερους για λάθη που κι εμείς παραλάβαμε ή συνεχίσαμε, και οι νεότεροι να δώσουν αυτή τη συγγνώμη και να προχωρήσουμε ξανά όλοι μαζί», πρότεινε ο Δημήτρης Καταλειφός με ανάρτησή του στο Facebook μετά τις πρώτες κιόλας καταγγελίες για τις συμπεριφορές στο θέατρο. Ο Αντώνης Καφετζόπουλος με δική του ανάρτηση επισήμανε ότι όλα αυτά «δεν συμβαίνουν τις τελευταίες ημέρες στο θέατρο. Συμβαίνουν εδώ και δεκαετίες». Τόνισε μάλιστα ότι «κι ο Μπέργκμαν στις μέρες μας και άλλα “τερά τεράτα”, δικά μας και ξένα, θα πρέπει επιτέλους να ιδωθούν και κάτω από το σημερινό φως. Το 1650 καιγαν γυναίκες με ασήμαντες αφορμές. Στις μέρες μας μόνο φρίκη φέρνει μια τέτοια σκέψη».

Τελικά είναι θέμα γενιάς η συμπεριφορά στο θέατρο και στον κινηματογράφο; Πόσο διαφορετική ήταν αυτή η συμπεριφορά την εποχή που το ελληνικό σινεμά ήταν πολύ πιο λαϊκή τέχνη και οι πρωταγωνιστές του είδωλα με πολύ πλατιά απήχηση; As μην ξεχνάμε ότι την ίδια εκείνη εποχή, ο συντηρητισμός και η οπισθοδρόμηση επέτρεπαν και μεγαλύτερη κοινωνική υποκρισία. Στις δεκαετίες του '50 και του '60 η αντίληψη της γυναίκας ως αντικειμένου ήταν, συχνά εγκληματικά, εδραιωμένη. Πολλά αθώα λαϊκά και ελαφρά τραγούδια που έχουμε αγαπήσει προσδίδουν ένοχες συμπεριφορές.

Όταν ακούμε τους στίχους του Αλέκου Σακελλάρειου «Θέλω τα ώπα μου/ θέλω τα χάρδια μου/ και τη σφαλιάρα μου/ από τον άνθρωπο που αγαπά/», απολαμβάνουμε

Ο Διονύσης Παπαγιαννόπουλος είχε «το πιο βαρύ χέρι» του ελληνικού κινηματογράφου (στη φωτ. με την Αλίκη Βουγιουκλάκη). Το χαστούκι του στη Μαίρη Αρώνη (δεξιά) παραλίγο να τινάξει στον αέρα την ταινία «Μια τρελή, τρελή οικογένεια», αφού η σπουδαία ηθοποιός απείλησε με αποχώρηση.

Ο Θανάσης Βέγγος έφυγε άρρωστος από τα πλατό της ταινίας «Ο Ηλίας του 16ου», αφού η περιήρμη σκηνή με τα χαστούκια γυρίστηκε πολλές φορές. Δεν μίλησε ποτέ ξανά στον Κώστα Χατζηκρήστο. Δεξιά, Βουγιουκλάκη και Παπαμιχαήλ στο «Ξύλο βγήκε από τον Παράδεισο».

τις έξω καρδιά ερμηνείες, παραγνωρίζοντας το πόσο υποτιμητικό για τη γυναίκα ήταν το στερεότυπο που το τραγούδι διατυμπάνιζε. Γεμάτο από τέτοιες ανθρωπίνες καρικατούρες δεν ήταν μόνο το ελληνικό τραγούδι, αλλά και ο

κινηματογράφος. Και φαίνεται ότι η καταπίεση εις βάρος της γυναίκας αλλά και κάθε αδύναμου δεν υπήρχε μόνο στη μεγάλη οθόνη, αλλά και σε πολλά κινηματογραφικά πλατό. Ευτυχώς, δεν έχουμε μαρτυρίες για σαδιστικές συμπε-

ριφορές σαν αυτές που αποκαλύπτονται εδώ και μέρες.

«Νιώθω οργή, θλίψη και ανδία», λέει στην «Κ» η Ελένη Ανουσάκη. Από μικρή στα θεατρικά παρασκήνια, κόρη της Μαλαίνας Ανουσάκη και του τενόρου Ευάγγελου Ανου-

σάκη, διαβεβαιώνει ότι «δεν έχω δει τέτοια πράγματα στο θέατρο. Είδα φλερτ, αν και εμένα δεν με φλέρταραν εξαιτίας της μπτέρας μου, που ήταν σπουδαία ηθοποιός, και ακόμη γιατί παντρεύτηκα νωρίς. Δεν με έφερε κανένας συ-

νάδελφος σε δύσκολη θέση. Όταν δεν τα κατάφερνα στην πρόβα, οι σκηνοθέτες μου λέγανε “Ελενάκι, θα προσπαθήσεις”. Τον Κουν τον γνώρισα στο θέατρο Ντορέ το 1954. Ήμουν μικρούλα και κάποιος τεχνικός πήγε να με πειράξει. Δεν φαντάζεστε πώς αντέδρασε ο Κουν όταν του το είπε αμέσως ο Γιώργος Φούντας. Στο θέατρο δεν είδα ποτέ κάτι παραπάνω από ό,τι επιτρέπει η ηθική της λογικής. Είδα αγάπες, ζήλιες για ρόλους που μπορεί να σου “έφαγε” ένας συνάδελφος, είδα θαυμασμό, τριαντάφυλλα, αλλά όχι αυτά που συμβαίνουν σήμερα. Είμαι οργισμένη. Δεν υπάρχει καμία δικαιολογία για την τραγική θέση της κ. Παπακαράλαμπος, την οποία δεν γνωρίζω αλλά την τιμώ. Λυπάμαι πραγματικά. Όσοι βίωσαν τέτοιες καταστάσεις να πάνε στα δικαστήρια, να προβούν σε μηνύσεις».

«Αφώνος με όλα όσα συμβαίνουν» δηλώνει και ο 94χρονος Γιάννης Βογιατζής. «Έχω λυπηθεί αφάνταστα. Είναι ντροπή. Το σωματείο μας αλλά και η Δικαιοσύνη πρέπει να βρουν μια άκρη». Από το 1955 στον χώρο, «δεν αντιλήφθηκα», λέει, «καταστάσεις που είναι κόντρα στα χρηστά ήθη και σ’ αυτά που είχα διδαχθεί από την οικογένειά μου. Τα βράδια πήγαινα σπίτι να μελετήσω μετά το θέατρο γιατί το πρωί είχα γυρίσματα. Προσπαθώντας να ταυτιζομαι με τον ήρωα που είχα να ερμηνεύσω, διάβαζα όλο το κείμενο κι όχι μόνο τις σκηνές μου».

«Πενήντα χρόνια στο θέατρο δεν έχω ακούσει τέτοιες καταστάσεις», επιβεβαιώνει και η Άννα Φόνσου. «Δεν μου ρίχτηκε κανείς στη σκηνή, ούτε με κλώτσησε, και λυπάμαι για ό,τι ακούω».

Οι «δικτάτορες» του θεάτρου και οι διαμάχες στο σινεμά

Περιστάτικα που ξεπερνούσαν την ανοχή και την ανοχή των ηθοποιών πάντοτε υπήρχαν. Ο Γιώργος Κωνσταντίνου στο βιβλίο του «Showtime» (Ιανός) γράφει για το θέατρο Τέχνης ότι ήταν πανεπιστήμιο για εκείνον και ότι ύστερα από τέσσερα χρόνια έφυγε από και «σχεδόν με βίαιο τρόπο». Και πρόσφατα, στην εκπομπή του Θεόδωρη Αθερίδη, τόνισε ότι διαφώνησε με τον Κουν σε μια εποχή που όλοι έτρεμαν τον δάσκαλο.

Ο ηθοποιός και συγγραφέας 42 βιογραφιών, Μάκης Δελαπόρτας, μιλώντας για τα κινηματογραφικά χαστούκια, μας λέει για το χαστούκι του Διονύση Παπαγιαννόπουλου στη Μαίρη Αρώνη στην ταινία «Μια τρελή, τρελή οικογένεια». Το χαστούκι εξόργισε την καταξιωμένη ηθοποιό, η οποία πάντως δεν διέκοψε το γύρισμα. «Όταν τελείωσε η σκηνή, εκνευρισμένη και προφανώς πονεμένη, είπε στον Φίνο “εγώ σταματάω την ταινία, βρείτε άλλη”. Τα γυρίσματα διακόπηκαν για μία εβδομάδα. Ξανάρχισαν μόνον όταν ο Παπαγιαννόπουλος την επισκέφθηκε στο σπίτι της με μια μεγάλη ανθοδέσμη και της ζήτησε συγγνώμη. Ο Νίκος είχε το πιο βαρύ χέρι».

Ωστόσο, τα χαστούκια που έριξε ο Κώστας Χατζηκρήστος στον Θανάση Βέγγο στον «Ηλίας του 16ου», ο τελευταίος δεν τα έχασε ποτέ. Η σκηνή γυρίστηκε πολλές φορές και ο Βέγγος έφυγε άρρωστος από το γύρισμα. Εκτοτε δεν θέλησε να συνεργαστεί ξανά με τον Χατζηκρήστο, ούτε και ξανάμιλσαν ποτέ.

Ασφαλώς, κάθε γεγονός πρέπει να κρίνεται και σύμφωνα με τα μέτρα του καιρού του. Σε μια εποχή που οι εργασιακές συνθήκες ήταν πολύ σκληρότερες, θα ήταν ίσως άδικο να χρεώσει κανείς στους δημοφιλείς κωμικούς ότι εσκεμμένα συμπεριφέρθηκαν με σκληρότητα. Υπάρχουν όμως και περιστατικά που ξεπερνούν κάθε όριο. Όπως αυτό του 1971, με το τσιγάρο που έσβησε η Αλίκη Βουγιουκλάκη στο πρόσωπο του

φροντιστή Παντελή Παλιεράκη:

Οι τεχνικοί την περίμεναν ώρες για τα γυρίσματα της ταινίας «Αλίκη δικτάτωρ» με τον Νίκο Γαλανό. Ο φροντιστής εννιμέρωσε τον Φίλο που ήθελε να τον φέρει, καθώς φαίνεται, την επόμενη. Η Βουγιουκλάκη έφθασε τελικά στο γύρισμα ενοχλημένη και όταν κατέβηκε από το αυτοκίνητο, έσβησε ένα τσιγάρο στο μάγουλο του Παλιεράκη. Έτσι ξεκίνησε ένας κύκλος μηνύσεων και δικαστηρίων.

Κάνοντας έρευνα για τις βιογραφίες που έγραψε, ο Μ. Δελαπόρτας λέει ότι παλιά «υπήρχε η

Το 1971 η Αλίκη Βουγιουκλάκη έσβησε ένα τσιγάρο στο πρόσωπο του φροντιστή Παντελή Παλιεράκη. Έτσι άνοιξε ένας κύκλος μηνύσεων και δικαστηρίων.

τρομοκρατία απέναντι στους νεότερους από πολλούς θιασάρχες και πολλούς σκηνοθέτες. Αν δεν ήσουν σωστός, συνεπής, άψογος, μπορούσες να υποστείς ψυχολογική βία. Για δικτατορική συμπεριφορά ακούστηκαν πολλά για σπουδαίες μορφές του ελληνικού θεάτρου, όπως ήταν η Μαρίκα Κοτοπούλη και ο Αλέξης Μινωτής. Η Κοτοπούλη ήταν μια αυταρχική, σκληρή, δυναμική γυναίκα και επιχειρηματίας. Γυναίκες όπως η Κοτοπούλη και η Κυβέλη δεν ήταν τότε εύκολο να επικρατήσουν στον χώρο και να περάσουν τους νεωτερισμούς τους στο θέατρο».

Και συνεχίζει: «Στο Εθνικό Θέατρο είχαν πάντα λόγο οι κρατικοί φορείς και πάντα κάποιος πρωταγωνιστής ή σκηνοθέτης έκαναν κατάχρηση εξουσίας. Η Μαίρη Αρώνη έχει μιλήσει ανοιχτά γι’ αυτή την κατάχρηση. “Δικτάτορες” διευθυντές χαρακτηρί-

στηκαν ο Δημήτρης Ροντήρης, ο Κωστής Μπαστιάς, ο Αλέξης Μινωτής, που εξέφραζε την πλήρη παντοδυναμία στο Εθνικό Θέατρο. Σκληρό και αυταρχικό τον περιγράφουν πολλοί».

Οι «Αγνίστλοι»

Τι λέει ο ηθοποιός και συγγραφέας για όσα σήμερα καταγγέλλονται; «Ο ηλικιωμένος που ορέγεται νεαρά κορίτσια, όπως ο Αγνίστλος τη Ρίτα στην ταινία “Αλίμονο στους νέους”, πάντοτε υπήρχε. Αραγε πόσοι Αγνίστλοι κρύβονταν και θα κρύβονταν στον χώρο μας; Μέχρι τώρα είχα δει παγωμένη ατμόσφαιρα, προσβολές, αλλά όχι και ξύλο στο θέατρο. Ηθοποιοί-μύθοι και σκηνοθέτες-θεοί δεν υπάρχουν σήμερα. Αυτοί που ξεπέρασαν τα όρια πρέπει να φύγουν από το θέατρο. Αυτό που έμαθα από τους μεγάλους του χώρου, που κάποιους πρόλαβα, είναι ότι το να είσαι “σπουδαίος” δεν σε κάνει και σωστό άνθρωπο».

Τελικά, η εκμετάλλευση της εξουσίας του θιασάρχη, του πρωταγωνιστή, του σκηνοθέτη, του παραγωγού, δεν είναι θέμα γενιάς, ούτε συγκεκριμένου επαγγελματικού χώρου. Η εξουσιαστική συμπεριφορά, η εργασιακή εκμετάλλευση, ο λεκτικός σαδισμός υπήρχαν πάντα και, παλιότερα, οι κοινωνικές συνθήκες τους έδιναν και περισσότερα αλλοθι. Είναι σωστό που αποκαλύπτεται με γενναιοδωρία η παθογένεια, όμως τα περιστατικά αυτά δεν πρέπει να εξομοιώνονται. Οι καταγγελίες πρέπει να εξετάζονται με ψυχραιμία και κατά περίπτωση. Και είναι σημαντικό ότι κινητοποιήθηκε το Σωματείο Ελλήνων Ηθοποιών και το Πειθαρχικό του, καθώς και ότι το υπουργείο Πολιτισμού κινεί τη διαδικασία για τη δημιουργία και υιοθέτηση κώδικα δεοντολογίας, ο οποίος θα διασφαλίζει τη διαμόρφωση ενός ασφαλούς εργασιακού και εκπαιδευτικού περιβάλλοντος σε όλους τους κρατικούς φορείς.

ΚάλλοςΚαμβάςΚαλοζωίαΚουλτούρα
ΚαινοτομίαΚοινωνίαΚόσμοςΚαλλι
έχνηςΚαθημερινήΚαφέςΚρασίΚιν
ματογράφοςΚοκτέιλΚύπροςΚουζίνα
ΚέντροΚατάκτησηΚέρματαΚορυφή
ΚαιρόςΚαλόγουστοΚάποτεΚυριακή
ΚαλλιέργειαΚαλωσόρισμαΚάλπηΚι
νημαΚέρδοςΚατάρτισηΚλωστήΚαλ
λωπισμόςΚάππαΚίνησηΚαραντίνα
ΚαλημέραΚαλλινοποιίαΚανόναςΚα
πέραςΚα

Κ

Το περιοδικό της Καθημερινής της Κυριακής

Την Κυριακή 21 Φεβρουαρίου μαζί με την ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

«Θωράκιση» με συμπαίκτη το Ισραήλ

Τα διπλωματικά και τα εξοπλιστικά οφέλη – Οι κινήσεις της Αθήνας για διεύρυνση των συμμαχιών στην Ανατ. Μεσόγειο

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ**

Σε έναν παράλληλο μαραθώνιο με διπλό στόχο, την ενίσχυση των αμυντικών δυνατοτήτων και τη διπλωματική παρουσία στην περιφέρεια αλλά και στην Ευρώπη, έχουν αποδυθεί οι ιθύνοντες στο Μέγαρο Μαξίμου και στα υπουργεία Εξωτερικών και Εθνικής Αμυνας. Την περασμένη εβδομάδα ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης έκανε ένα ταξίδι-αστραπή στο Ισραήλ, όπου σε τέσσερις ώρες φαίνεται ότι συζήτησε μια σειρά από θέματα που άλλοτε χρειάζονταν ημέρες για να λυθούν. Ο κ. Μητσοτάκης συζήτησε για θέματα αμυντικής συνεργασίας, τουρισμού, έρευνας (R&D) και οικονομίας με τον ομόλόγό του Μπέντζαμιν Νετανιάχου, σε μια ατμόσφαιρα αλληλοκατανόησης.

Υψηλόβαθμες πηγές ανέφεραν στην «Κ» ότι από την πλευρά του Ισραήλ γίνεται μια πραγματική προσπάθεια προμήθειας όπλων και συστημάτων που θα παράσχουν στην Ελλάδα ποιοτικό πλεονέκτημα (qualitative edge). Δεν είναι τυχαίο ότι, μαζί με το Διεθνές Αεροπορικό Κέντρο στην Καλαμάτα και την ΕΛΒΟ, οι δύο πλευρές συζητούν για προγράμματα όπως το «Εθνικό Τυφέκιο», βλήματα υψηλής ακριβείας, αλλά και τελευταίες τεχνολογίας συστήματα αντιμεταπόλης UAV και drones. Ως προς τη σημασία της προσπάθειας επαναπροσέγγισης της Τουρκίας με το Ισραήλ, αρκετοί αντιλαμβάνονται ότι η Αγκυρα αναλώνεται περισσότερο σε επιχειρήσεις δημοσίων σχέσεων, λόγω και της ανάγκης να γοντευθεί η νέα αμερικανική διοίκηση, και λιγότερο ουσιαστικά.

Όπως αναφέρουν οι ίδιες υψηλόβαθμες πηγές, η τουρκική πολιτική δεν έχει αλλάξει επί της ουσίας καθόλου. Πρόσθεταν, βέβαια, ότι το Ισραήλ δεν επιθυμεί να αποξενωθεί περισσότερο από την Τουρκία, ούτε όμως και να θυσιάσει όλες περιφερειακές συνεργασίες για τον σκοπό αυτό. Καλά πληροφορημένες πηγές επισήμαιναν, ακόμα,

Η γερμανική πρόταση προς την Αθήνα περιλαμβάνει τη ναυπήγηση τεσσάρων φρεγατών του πλεόν σύγχρονου τύπου ΜΕΚΟ, την αναβάθμιση των τεσσάρων παλαιότερων ΜΕΚΟ του Π.Ν. (στη φωτ., η φρεγάτα «Σαλαμίς»), αλλά και την ενεργοποίηση της επιλογής προμήθειας και δύο νέων υποβρυχίων τύπου 214.

Υψηλόβαθμες πηγές ανέφεραν στην «Κ» ότι από την ισραηλινή πλευρά γίνεται προσπάθεια προμήθειας όπλων και συστημάτων που θα παρέχουν στην Ελλάδα ποιοτικό πλεονέκτημα.

ότι από το Ισραήλ ζητήθηκε από την Ελλάδα να γίνουν κατανεπές οι θέσεις έναντι της απόφασης του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου (ΔΠΔ) να επεκτείνει τις αρμοδιότητές του και στις περιοχές της Παλαιστινιακής Αρχής, όπως η Γάζα, η Δυτική Οχθη και η Ανατολική Ιερουσαλήμ. Αξίζει να σημειωθεί

ότι αυτή η επιλογή του ΔΠΔ έχει ήδη απορριφθεί από τις ΗΠΑ, τη Γερμανία και την Αυστραλία.

Τρεις ημέρες μετά την επίσκεψη Μητσοτάκη στην Ιερουσαλήμ, πραγματοποιήθηκε το φόρουμ «Φιλία», το οποίο ο υπουργός Εξωτερικών Νίκος Δένδιας προετοίμαζε για πάρα πολύ καιρό. Η απόφαση σύσφιγξης των σχέσεων με τις συνιτικές μοναρχίες του Κόλπου έγινε με όχημα την τριμερή Ελλάδα, Κύπρου και Αιγύπτου. Η «επιβίβαση», έστω και εξ αποστάσεως, της Γαλλίας στο σχήμα του φόρουμ «Φιλία», με τη συμμετοχή Σαουδικής Αραβίας, Ηνωμένων Αραβικών Εμιράτων (ΗΑΕ) και Μπαρεϊν, υποδηλώνει την απαρχή της συγκρότησης μιας πολυμερούς συνεργασίας με δυνατότητες διεύρυνσης. Μέχρι την τελευταία στιγμή συζητιόταν η πιθανότητα συμμετοχής της Ισρα-

νίας, ενώ ο υπουργός Εξωτερικών του Ιράκ Φουάντ Χουσέιν, παρότι δεν συμμετείχε στο φόρουμ «Φιλία», συνάντησε διμερώς τον κ. Δένδια αλλά συμμετείχε και στο δείπνο που παρέθεσε προς τιμήν των Αράβων συναδέλφων του.

Το Ισραήλ αντιλαμβάνεται τον ρόλο της Ελλάδας ως κομβικό για την Ανατολική Μεσόγειο. Η παρουσία ενός πολυμερούς σχήματος όπως το φόρουμ «Φιλία» θα μπορούσε να επιτρέψει και τη συμμετοχή του Ισραήλ, το οποίο μέσω των «Συμφωνιών του Αβραάμ» έχει αρχίσει να ομαλοποιεί τις σχέσεις του με αρκετές από τις συνιτικές χώρες της περιοχής. Η συνεργασία με χώρες του Κόλπου παραμένουν πολύ σημαντικές και θα επιταχυνθεί και τις επόμενες εβδομάδες, καθώς αναμένεται να πραγματοποιηθεί επίσκεψη του υπουργού

Εθνικής Αμυνας Νίκου Παναγιωτόπουλου στα ΗΑΕ.

Κινητικότητα υπάρχει και στο εσωτερικό της Ε.Ε. και του ΝΑΤΟ, παρότι σε διαφορετικούς ρυθμούς. Πολύ καλά πληροφορημένες πηγές ανέφεραν ότι, παρά την προσπάθεια του Βερολίνου να μείνει όσο γίνεται πιο ουδέτερο, προκειμένου η Γερμανία να διατηρήσει τη δυνατότητα συζήτησης με όλες τις πλευρές (Ελλάδα και Τουρκία), στην ομοσπονδιακή κυβέρνηση υπάρχει ολόένα και βαθύτερη αντίληψη σχετικά με τη φύση του προβλήματος που δημιουργεί η στάση της Αγκυρας στην Ανατολική Μεσόγειο. Επίσης, με ενδιαφέρον αναμένεται η σύνοδος των υπουργών Αμυνας του ΝΑΤΟ την Τετάρτη και την Πέμπτη, καθώς θα πρόκειται για την πρώτη παρουσία σε συμμαχικό επίπεδο του νέου Αμερικανού υπουργού Λόιντ Οστιν.

Η ημερομηνία

Ήδη πάντως οι Τούρκοι είναι ιδιαίτερος κινητικός σε επίπεδο ΝΑΤΟ και όλες τις προηγούμενες ημέρες –παρά τις ρητορικές εξάρσεις του Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν, του Χουλουσί Ακάρ και λοιπών στο εσωτερικό– ενημέρωναν τους Δυτικούς για τις θέσεις τους σχετικά με τις διερευνητικές επαφές. Αυτές τις ημέρες, θα πρέπει, βεβαίως, να γίνει γνωστή και η ημερομηνία πραγματοποίησης του επόμενου γύρου των επαφών στην Αθήνα.

Στο σκέλος των εξοπλισμών, αυτή την εβδομάδα θα περάσουν από τη Βουλή ορισμένα προγράμματα μικρού κόστους, αλλά κάποιες επιχειρησιακές σημασίες, όπως η υποστήριξη των αντιαεροπορικών συστημάτων «Βέλος». Σημαντική θεωρείται και η απόκτηση από την Ελλάδα ενός νατοϊκού Κέντρου Αριστείας (CoE) για την Ενοποιημένη Αντιαεροπορική και Αντιπυραυλική Αμυνα, με έδρα τα Χανιά, κάτι που έγινε εφικτό έπειτα από επιτάχυνση των διαδικασιών από τον αρχηγό ΓΕΕΘΑ Κωνσταντίνο Φλώρο.

Επιθέσεις σε Μητσοτάκη, Μακρόν και αντιφρατικά μηνύματα

Του ανταποκριτή μας στην ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ **ΜΑΝΩΛΗ ΚΩΣΤΙΔΗ**

Αντιφρατική στάση στα ελληνoturκικά αλλά και σε άλλα ζητήματα της εξωτερικής πολιτικής τήρει η Τουρκία, γεγονός που προκαλεί πολλά ερωτήματα για τις εξελίξεις στις σχέσεις της με την Ε.Ε. αλλά και με τις ΗΠΑ. Λίγες ημέρες μετά την έναρξη των διερευνητικών επαφών, ο Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν εξαπέλυσε προσωπική επίθεση στον Κυριάκο Μητσοτάκη. Την ώρα που ο εκπρόσωπος της τουρκικής προεδρίας Ιμπραήμ Καλίν μιλούσε με τον διπλωματικό σύμβουλο του προέδρου της Γαλλίας Εμανουέλ Μπονέ, ο πρόεδρος της Τουρκίας επέλεξε να μιλήσει και εναντίον του Εμανουέλ Μακρόν.

Όμως πολιτικοί αναλυτές εκτιμούν πως παρόμοια αντιφρατική στάση επικρατεί και στην εσωτερική πολιτική της Τουρκίας, καθώς, σύμφωνα με τα συνδικατικά της χώρας και την εφημερίδα Cumhuriyet, ο πραγματικός αριθμός των ανέργων στην Τουρκία έχει ξεπεράσει το 20% και ο πραγματικός πληθωρισμός το 25%, αλλά ο κ. Ερντογάν προτίμησε να υποσκεθίσει στους πολίτες του ταξίδι στη Σελήνη το 2023 και κατασκευή διαστημικού σταθμού μετά το 2028.

Στις ελληνoturκικές σχέσεις, η Ελλάδα έχει στείλει πρόσκληση για να πραγματοποιηθεί ο 62ος γύρος των διερευνητικών επαφών μεταξύ της Τουρκίας και της Ελλάδας τον Μάρτιο, όμως κυβερνητικοί αξιωματούχοι της γειτονικής χώρας την περασμένη εβδομάδα εξαπέλυσαν διαδοχικές επιθέσεις και εξέφρασαν παρόμοιες θέσεις με αυτές που προκάλεσαν την ένταση το 2020.

Ο Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν, στην ομιλία του στην κοινοβουλευτική ομάδα του ΑΚΡ, κατηγορήσε τον

Ελληνα πρωθυπουργό και ισχυρίστηκε πως «προκαλεί». «Πώς μπορούμε να συναντηθούμε μαζί σου, δεδομένης της κίνησής σου να μας προκαλέσεις; Πρώτα πρέπει να γνωρίζεις τη θέση σου. Εάν το επιδιωκόμενο είναι πραγματικά η ειρήνη, τότε πρέπει να αποφεύγεις να με προκαλεις. Να ξέρεις τη θέση σου».

Ο Τούρκος πρόεδρος απείλησε την Ελλάδα πως, σε περίπτωση που συνεχίσει την ίδια πολιτική, τότε θα γνωρίσει τους «τρελούς Τούρκους». Παράλληλα, απέκλεισε οποιαδήποτε ομοσπονδιακή λύση στην Κύπρο και με επιμονή αναφέρθηκε στη φόρμουλα των δύο

Ο πρόεδρος Ερντογάν υπόσχεται... αποστολή στο Διάστημα την ώρα που η ανεργία και ο πληθωρισμός σαρώνουν.

κρατών. Στην ίδια γραμμή με τον Ερντογάν, ο Χουλουσί Ακάρ εξέφρασε τη διαφωνία του για τις επισκέψεις Ελλήνων αξιωματούχων σε ελληνικά νησιά! «Μπορείτε να κάνετε τις επισκέψεις σας, να μιλάτε, αλλά έσ και δεν υπάρχουν άλλα νησιά, γίνονται οι επισκέψεις της Προέδρου, του πρωθυπουργού, υπουργών, αρχηγών του επιτελείου και στρατιωτικών σε νησιά που βρίσκονται πολύ κοντά στην Τουρκία, όπως 300 μέτρα, 500 μέτρα, 3 χλμ., 5 χλμ. Αυτές οι επισκέψεις δεν πρέπει να μετατρέπονται σε κάτι που προκαλεί ή αυξάνει την ένταση», δήλωσε χαρακτηριστικά.

Ο ίδιος αντέδρασε στο νέο εξοπλιστικό πρόγραμμα της Ελλάδας και τόνισε πως «συμβουλευόμαστε τους Έλληνες γείτονές μας να μην επιδίδονται σε πρακτικές και σε

Ενώ εκκρεμεί ο 62ος γύρος διερευνητικών επαφών, ο Ερντογάν απείλησε την Ελλάδα ότι αν συνεχίσει την ίδια πολιτική, θα γνωρίσει τους «τρελούς Τούρκους».

κούρσα εξοπλισμών που είναι αντίθετες και δεν συνάδουν με σχέσεις καλής γειτονίας και σε προσπάθειες μετατροπής τους σε απειλές». Σημειώνεται ότι η Αγκυρα συνεχίζει την εξοπλιστική της ενίσχυση με δεκάδες μεγάλα προγράμματα, όπως η ναυπήγηση έξι υποβρυχίων αλλά και τεσσάρων φρεγατών, προσπαθεί να προχωρήσει το πρόγραμμα κατασκευής 1.000 αρμάτων μάχης Altay και συμμετέχει στο πρόγραμμα προμήθειας F-35, τα οποία ωστόσο δεν μπορεί να παραλάβει λόγω του εμπάργκο που εφαρμόζουν οι ΗΠΑ.

Την ίδια ημέρα, το υπουργείο Εξωτερικών της Τουρκίας εξέδωσε ανακοίνωση εναντίον του φόρουμ «Φιλία» που διοργανώθηκε στην Αθήνα και ισχυρίστηκε πως «αυτή η πρωτοβουλία είναι στην πραγματικότητα προσπάθεια μιας

συμμαχίας να οικοδομηθεί πάνω στην εκθρόνιση προς στην Τουρκία, όχι στη «φιλία»».

Την Παρασκευή, τον κύκλο της έντονης ρητορικής της Τουρκίας ολοκλήρωσε ο εκπρόσωπος της τουρκικής προεδρίας Ιμπραήμ Καλίν, που δήλωσε πως «ο Μητσοτάκης πήγε στην Κύπρο και με τον Ελληνοκύπριο ηγέτη ανέφερε ως δυνάμεις κατοχής τη στρατιωτική παρουσία της Τουρκίας στην Κύπρο. Αυτή είναι προκλητική δήλωση». Ο ίδιος αναφέρθηκε στην τουρκική άποψη για τις ελληνoturκικές σχέσεις που είναι «το ζήτημα των νησιών, το Αιγαίο, η ασφάλεια, οι θαλάσσιες ζώνες ευθύνης κι άλλα πολλά. Από την άλλη, υπάρχει και το ζήτημα της Κύπρου».

Μέσα σε αυτό το κλίμα ο πρόεδρος της Τουρκίας επιτέθηκε προ-

σωπικά στον πρόεδρο της Γαλλίας. «Ο Μακρόν στέλνει μήνυμα και λέει “η Τουρκία να αποσύρει τις δυνάμεις της από τη Λιβύη”. Εσύ αυτές τις συμβουλές να τις κρατήσεις για τον εαυτό σου. Εκεί υπάρχουν δυνάμεις του Μάλι, της Wagner. Να αποσύρете πρώτα αυτές τις δυνάμεις και μετά να συζητήσουμε μαζί σας», δήλωσε. Μία ώρα πριν, είχε ολοκληρωθεί η τηλεφωνική συνομιλία Καλίν - Μπονέ.

Πάντως η τηλεδιάσκεψη που είχε ο Ταγίπ Ερντογάν με την Άγκε-λα Μέρκελ ήταν σε εντελώς διαφορετικό κλίμα, με το Βερολίνο να έρχεται πιο κοντά στις θέσεις της Αγκυρας και να συνιστά «διάλογο στα θέματα που υπάρχουν διαφορές» και την Τουρκία να εκφράζει την επιθυμία της για την άμεση επικαιροποίηση της τελωνειακής ένωσης και της συμφωνίας για το προφυγικό.

Αναλυτές στην Τουρκία εκτιμούν πως αυτή η έντονη ρητορική σαφώς επιβεβαιώνει στοιχεία των απόψεων της Αγκυρας, όμως βασικός στόχος είναι η αλλαγή ατζέντας και η απομάκρυνση του ενδιαφέροντος της κοινής γνώμης από τα δύο βασικά θέματα που απασχολούν την τουρκική κυβέρνηση. Το πρώτο είναι οι σχέσεις με την Ουάσινγκτον. Οι ΗΠΑ είπαν και πάλι «όχι» στην πρόταση του κ. Ακάρ για αποθήκευση των S-400.

«Οι ρωσικοί S-400 δεν είναι συμβατοί με τον εξοπλισμό του ΝΑΤΟ, απειλούν την ασφάλεια της τεχνολογίας του ΝΑΤΟ και δεν συμμορφώνονται με τις δεσμεύσεις της Τουρκίας ως μέλους του ΝΑΤΟ», τόνισε ο εκπρόσωπος του Στέιτ Ντιπάρτμεντ Νεντ Πράις, ο οποίος με έμφαση δήλωσε πως «συνεχίζουμε να παροτρύνουμε την Τουρκία να μην κρατήσει αυτό το σύστημα».

Ο κ. Ακάρ στη συνέντευξη του στην εφημερίδα Hürriyet είχε προτείνει «το μοντέλο Κρήτης» και

υποστήριξε το «μην επιχειρησιακό» καθεστώς των πυραύλων που είναι ανεπιτυχημένοι στην Κρήτη.

«Νπάρχει μεγάλη πιθανότητα ο Ερντογάν να κάνει στροφή στο θέμα των S-400. Το έχει ξανακάνει. Είχε καταλήξει στην αγορά των αντιαεροπορικών συστημάτων FD-2000 από την Κίνα και το 2015 έκανε παζάρια με τις ΗΠΑ και το ΝΑΤΟ και μετά ακύρωσε την παραγγελία», αναφέρει ο Μεχμέτ Αλί Γκιουλέρ, πολιτικός αναλυτής της εφημερίδας Cumhuriyet.

Διοικητική για τους δείκτες

Το δεύτερο μεγάλο πρόβλημα το οποίο πρέπει να αντιμετωπίσει ο κ. Ερντογάν είναι η οικονομία και η ανεργία. Παρά τα επίσημα στοιχεία που κάνουν λόγο για μείωση της ανεργίας και σταθερό πληθωρισμό, τα συνδικατικά αποκαλύπτουν στην εφημερίδα Cumhuriyet πως το πραγματικό ποσοστό της ανεργίας στη χώρα έχει φτάσει στο 28,8%, ενώ τονίζουν πως το ποσοστό του πληθωρισμού έφτασε στο 25%. Τα επίσημα στοιχεία αναφέρουν ως ποσοστά ανεργίας και πληθωρισμού 12,9% και 14%, αντίστοιχα.

Μέσα σε αυτή την κατάσταση, ο πρόεδρος της Τουρκίας ανακοίνωσε το διαστημικό πρόγραμμα της Τουρκίας και υποσχέθηκε ταξίδι στη Σελήνη αλλά και κατασκευή διαστημικού σταθμού. Η εφημερίδα Cumhuriyet περιέγραψε με γλαφυρό τρόπο την κατάσταση με τον τίτλο «Στέλνουμε την ανεργία και την πείνα στο Διάστημα». Ενώ η εφημερίδα Birgun είχε τίτλο «Ξεκινώντας το ταξίδι στο Διάστημα αυξήθηκε η τιμή του κουλουριού». Την περασμένη εβδομάδα αυξήθηκε κατά 25% η τιμή του παραδοσιακού κουλουριού της γειτονικής χώρας, ένα βασικό προϊόν διατροφής για τα φτωχά στρώματα της Τουρκίας.

Οι γερμανικές φρεγάτες

Μετά τους Γάλλους και τους Αμερικανούς, που επανέλαβαν τις προτάσεις τους (δίκως ενδιάμεση λύση) για τη νέα φρεγάτα την περασμένη εβδομάδα, τη σκυτάλη έλαβαν οι Γερμανοί. Η γερμανική πρόταση κρίνεται εξόχως ενδιαφέρουσα, καθώς περιλαμβάνει τη ναυπήγηση τεσσάρων φρεγατών του πλεόν σύγχρονου τύπου των ΜΕΚΟ, την αναβάθμιση των τεσσάρων παλαιότερων ΜΕΚΟ του Π.Ν., αλλά και την ενεργοποίηση της επιλογής προμήθειας και δύο νέων υποβρυχίων τύπου 214. Σε γενικές γραμμές, η προμήθεια νέων φρεγατών για το Π.Ν. λαμβάνει πειστικό χαρακτηριστικό. Η ταχύτητα με την οποία το πρόγραμμα θα κλείσει ή όχι, θα κρίνει και τις μελλοντικές επιχειρησιακές διαθεσιμότητες του Π.Ν. Αρκετοί αρχίζουν πια να επισημαίνουν ότι η «λύση-πακέτο» που αναζητείται με την αγορά τεσσάρων νέων φρεγατών, την παροχή πλοίου ενδιάμεσης λύσης, την αναβάθμιση τεσσάρων ΜΕΚΟ και τη συμμετοχή της εγχώριας ναυπηγικής βιομηχανίας, αποτελεί μία εξίσωση πολύ δύσκολη. Πλέον συζητείται ανοικτό στο υπουργείο Εθνικής Αμυνας το ενδεχόμενο να «σπάσει» το πρόγραμμα, ώστε να μπορέσει να διευκολυνθεί η προώθηση των πιο ζωτικών στοιχείων της, καθώς, όπως όλα δείχνουν, η υπόθεση της εγχώριας ναυπηγικής βιομηχανίας έχει ιδιαίτερα χαρακτηριστικά.

Οι νέες προτεραιότητες για τους εμβολιασμούς

Μετά τους 60άρηδες θα ακολουθήσουν συγκεκριμένες επαγγελματικές ομάδες

Του **Κ. Π. ΠΑΠΑΔΙΟΧΟΥ**

Με το βλέμμα στραμμένο στους υγειονομικούς δείκτες, ώστε η χώρα να περάσει το επόμενο δύσκολο δίμηνο με τη μεγαλύτερη δυνατή ασφάλεια, κινείται η κυβέρνηση, αλλά παράλληλα σχεδιάζει ένα πλέγμα κινήσεων προκειμένου μετά το Πάσχα να επανέλθει στον μεγαλύτερο δυνατό βαθμό μια «νέα κανονικότητα» και να δοθεί ανάσα στην κοινωνία και στην οικονομία.

Στο ανωτέρω πλαίσιο έχουν αρχίσει να συζητούνται και τα επόμενα βήματα στο μέτωπο του εμβολιασμού. Σύμφωνα με πληροφορίες, στο τραπέζι βρίσκεται το σενάριο, μετά την ολοκλήρωση της χορήγησης των εμβολίων στους άνω των 60 και σε ομάδες με ιδιαίτερα βαριά νοσήματα, τη σκυτάλη να μην πάρουν νεότερες ηλικιακά κατηγορίες, αλλά επαγγελματικοί κλάδοι. Το συγκεκριμένο ενδεχόμενο άφησε, μάλιστα, ανοικτό ο ίδιος ο πρωθυπουργός Κυρ. Μητσοτάκης στη συνέντευξη που παραχώρησε την περασμένη Τετάρτη στον ΣΚΑΪ και στον Αλέξη Παπαχελά. Απαντώντας σε σχετική ερώτηση, ο κ. Μητσοτάκης ανέφερε πως «από τον Μάιο και μετά, θα πρέπει να δούμε ποιες προτεραιότητες πλέον θα βάλουμε. Εκεί οι προτεραιότητες δεν είναι υγειονομικές. Τώρα οι προτεραιότητες –και θέλω να το τονίσω αυτό– είναι αμιγώς υγειονομικές. Δεν παρεμβαίνουμε καθόλου, ό,τι μας λέει η Επιτροπή κάνουνε. Όταν όμως θα έχουμε λύσει το ζήτημα των ευάλωτων, τότε ενδεχομένως να υπεισέλθουν άλλοι παράγοντες, πιο πολιτικοί ή πιο οικονομικοί».

Όπως αναφέρεται, οι κλάδοι που θα επιλεγούν πρώτοι –αλλά όχι απαραίτητα με τη συγκεκριμένη σειρά–, καθώς οι εργαζόμενοι σε αυτούς έρχονται σε επαφή με πολύ και διαφορετικό κόσμο, είναι οι εξής: εργαζόμενοι σε τουρισμό, εστίαση, ντελίβερι, μέσα μαζικής μεταφοράς, εκπαιδευτικοί και δικαστι-

Με δεδομένο ότι το νέο σχήμα εμβολιασμού θα αφορά την περίοδο από τον Ιούνιο και μετά, εκτιμάται πως προτεραιότητα θα δοθεί στους κλάδους του τουρισμού και της εστίασης, που έχουν πληγεί περισσότερο από τον κρίση.

Σκέψεις, μετά την άρση του lockdown, γυμνάσια και λύκεια να λειτουργούν εναλλάξ ανά εβδομάδα.

κοί. Πάντως, με δεδομένο ότι το νέο σχήμα εμβολιασμού θα αφορά την περίοδο από τον Ιούνιο και μετά, οπότε και ο χρόνος για να κλείσουν σχολεία και δικαστήρια θα μετράει αντίστροφα, εκτιμάται πως προτεραιότητα θα δοθεί στους κλάδους του τουρισμού και της εστίασης, που έχουν πληγεί και περισσότερο από την υγειονομική κρίση. Πάντως, στην κυβέρνηση θεωρούν ότι τότε θα υπάρχει επάρκεια εμβολίων, άρα είναι πιθανό να μη χρειαστεί να γίνει επιλογή.

Ειδικά η στήριξη του τουρισμού αποτελεί κρίσιμη προτεραιότητα για την κυβέρνηση, καθώς αποτελεί τη «βαριά βιομηχανία» της χώρας, ενώ τα έως τώρα μηνύματα από το εξω-

τερικό για την έλευση τουριστών δεν είναι ενθαρρυντικά. «Ο κόσμος είναι πολύ επιφυλακτικός», λέγεται χαρακτηριστικά, αλλά εκφράζεται η ελπίδα ότι το κλίμα θα αρχίσει να αλλάζει όσο οι εμβολιασμοί θα προχωρούν και η επιδημιολογική εικόνα στις περισσότερες χώρες θα βελτιώνεται. Για την αύξηση των τουριστών σε σχέση με πέρυσι η κυβέρνηση επενδύει ιδιαίτερα στο γεγονός ότι φέτος θα υπάρχουν πολύ περισσότερα rapid tests, που θα καθιστούν ευκολότερες τις μετακινήσεις, ενώ υποβοηθητικά θα λειτουργήσει και το «πιστοποιητικό εμβολιασμού» που έχει προτείνει ο πρωθυπουργός. Εάν αυτό δεν υιοθετηθεί συνολικά από την Ευρωπαϊκή Ένωση, θα επιδιωχθούν διμερείς συμφωνίες, κυρίως με χώρες όπου τα εμβολιαστικά προγράμματα έχουν προχωρήσει, όπως η Βρετανία, το Ισραήλ, οι ΗΠΑ και η Ρωσία.

Επί του παρόντος, προτεραιότητα αποτελεί η πιστή τήρηση του υφιστάμενου lockdown, ώστε να υπάρξει γρήγορα αποκλιμάκωση

του ιικού φορτίου. Όπως ανέφερε και ο πρωθυπουργός, ουσιαστικά μέχρι το Πάσχα θα ισχύσει ένα σύστημα «βεντάλιας», δηλαδή χαλάρωσης και αυστηροποίησης των μέτρων. Λέγεται χαρακτηριστικά ότι «η προοπτική είναι δεκαπέντε ημέρες ανοικτά και δεκαπέντε κλειστά».

Πάντως, στο Μέγαρο Μαξίμου γίνονται σκέψεις να υπάρξουν ορισμένες κρίσιμες τροποποιήσεις όσον αφορά το πώς θα γίνει το «άνοιγμα» στην Αττική και στις άλλες «κόκκινες» περιοχές μόλις η επιδημιολογική εικόνα το επιτρέψει. Ειδικότερα εξετάζεται:

- Λιανεμπόριο και σχολεία να ανοίξουν ταυτόχρονα και όχι με μία ή δύο εβδομάδες διαφορά.
- Στα καταστήματα λιανεμπορίου να επιτρέπεται με μέτρα προφύλαξης και περιορισμούς η είσοδος των πελατών.
- Να ανοίξουν τα νηπιαγωγεία και τα δημοτικά, ενώ γυμνάσια και λύκεια να λειτουργούν εναλλάξ ανά εβδομάδα, ώστε οι μεγαλύτεροι μαθητές να μην αποκοπούν πλήρως από την εκπαιδευτική διαδικασία εντός της τάξης.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι, όταν την περασμένη Τρίτη ο πρωθυπουργός έλαβε την απόφαση να ζητήσει από τους ειδικούς νέα εισήγηση προκειμένου να μπει η Αττική σε σκληρό lockdown, η περιφέρεια δεν είχε φθάσει στο όριο του κόκκινου συναγερμού. Όμως, ο κ. Μητσοτάκης και οι στενοί συνεργάτες του εκτίμησαν πως δεν θα πρέπει να χαθεί χρόνος και να δημιουργηθεί ο κίνδυνος «η κατάσταση να ξεφύγει». Επίσης, καμπανάκι κινδύνου χτύπησαν οι κ. Σωτ. Τσιόδρας και Γκ. Μαγιορκίνης. Εξάλλου πλέον υπάρχει, εκτός των άλλων, μεγάλη διάδοση της βρετανικής μετάλλαξης του κορωνοϊού, που φθάνει το 50% των κρουσμάτων. Αντιθέτως, ελάχιστα είναι τα κρούσματα της νοτιοαφρικανικής μετάλλαξης που έχουν ανιχνευθεί.

Σε αναζήτηση αφηγήματος ο Αλέξης Τσίπρας

Με ορίζοντα πρόωρες εκλογές

Του **ΑΝΤΩΝΗ ΑΝΤΖΟΛΕΤΟΥ**

Τα πολύ ώριμα φρούτα δεν τρώγονται και αναγκαστικά, πριν το εσωτερικό τους μαυρίσει και μαλακώσει, μετατρέπονται σε μαρμελάδες, σάλτσες ή και γρανίτες. Στην πολιτική τα πράγματα είναι διαφορετικά. Λίγο πριν η κυβέρνηση αρχίσει να «ζαρώνει» και η «κομματική χλωροφύλλη» της ξεκινήσει να διασπάται, η εκάστοτε αξιωματική αντιπολίτευση σπεύδει να ζητήσει εκλογές. Η λογική της ωρίμανσης που οδηγεί στην πολυτοποίηση δεν υπάρχει, αφού κανένας πολιτικός αρχηγός δεν θέλει να χάσει το μομέντο της εξουσίας.

Οι εκλογές δεν είναι αυτή τη στιγμή στην οπτική του Αλέξη Τσίπρας. Με τη δημοσκοπική ψαλίδα στις 15 μονάδες, τα πράγματα δεν θα μπορούσαν να είναι διαφορετικά. Η απάντηση που έδωσε στον Alpha δεν διαφέρει πολύ από εκείνη του Στεφανίδη στην ΔΕΘ. «Δεν θα ζητήσω εκλογές την ώρα που ο μέσος Έλληνας πολίτης αγωνιά για το αύριο», δήλωσε την Τρίτη η εκκρενής το βλέμμα του στην πανδημία συμπλήρωσε: «Δεν υιοθετώ τη λογική του ώριμου φρούτου. Αλλά προσέξτε: δεν είναι τα ώριμα φρούτα αυτά τα οποία πέφτουν. Τα σάπια φρούτα πέφτουν».

Στην Κουμουνδούρου, εκτός από τις τάσεις, υπάρχουν και δύο «φυλές» ως προς το ενδεχόμενο πρόωγων εκλογών: οι αισιόδοξοι και οι σκεπτικιστές. Μέλος της «Ομπρέλας», μιλώντας στην «Κ», τόνιζε πως «ο κόσμος μέσα στην πανδημία είναι πίσω από τη σημαία και η σημαία είναι η Ν.Δ.». Ταυτόχρονα παραδεχόταν πως δύσκολα μπορεί ο ΣΥΡΙΖΑ να γυρίσει το παιχνίδι τη δεδομένη χρονική στιγμή. Από την άλλη, κορυφαίο στέλεχος της Κουμουνδούρου προέβλεπε ότι, αν τον επόμενο μήνα στήνονταν οι κάλπες, το κόμμα του θα μπορούσε να μειώσει τη διαφορά με τη γαλάζια παράταξη. Με το κοντέρ να γράφει 36% για τη Ν.Δ. και 30% για τον ΣΥΡΙΖΑ, υποστήριξε πως όλα θα ήταν ανοικτά για τον «δεύτερο γύρο».

Το ζήτημα

Τα στατιστικά στην πολιτική είναι απλώς νούμερα και δεν διαμορφώνουν στρατηγικές. Ωστόσο, στον ΣΥΡΙΖΑ δεν παραβλέπουν πως στους περισσότερους αρχηγούς που αποφάσισαν μεταπολιτευτικά να φτάσουν στο τέλος ή σχεδόν έως το τέλος της τετραετίας (1981, 1989, 2004, 2019) δεν τους βγήκε σε καλό. Την ίδια στιγμή, κανένας πρωθυπουργός της ίδιας περιόδου δεν κατάφερε να κερδίσει τρεις συνεχόμενες εκλογικές αναμετρήσεις. Συνεπώς το ζήτημα για τον ΣΥΡΙΖΑ είναι τότε θα αποφασίσει να βρεθεί για δεύτερη φορά στις κάλπες ο Κυριάκος Μητσοτάκης. Ο ΣΥΡΙΖΑ είναι σαφές πως δεν έχει καταφέρει ακόμα να ξανασυναντήσει τα στρώματα της κοινωνίας που έχασε με τη μνημονιακή στροφή του. Η δικαιολογία πως δεν έχει τα ΜΜΕ με το μέρος του είναι μό-

νο για εσωτερική κατανάλωση, αφού ούτε το 2015 είχε συμβεί κάτι τέτοιο. Τι είχε, όμως, εκείνη τη χρονιά; Αφήγημα. Το «σκίσιμο των μνημονίων», αν και μη ρεαλιστικό, ήταν λυτρωτικό για τον κόσμο, σε αντίθεση με το σημερινό γενικόλογο σύνθημα που μιλάει για «στήριξη των εργαζομένων και ισχυρό κοινωνικό κράτος». Συνεπώς οι μηχανές έχουν ανάψει, ώστε το κόμμα να σταματήσει να ψαρεύει ψηφοφόρους στα θαλά νερά της πανδημίας και να αναζητήσει μια πολιτική αιχμή.

Στις κλειστές συσκέψεις που πραγματοποιούνται εκτιμάται

Οι μηχανές έχουν ανάψει, ώστε το κόμμα να σταματήσει να ψαρεύει ψηφοφόρους στα θαλά νερά της πανδημίας και να αναζητήσει μια πολιτική αιχμή.

πως οι τελευταίες συχνές επισκέψεις του πρωθυπουργού στην περιφέρεια, αλλά και η ρητορική του πως «έρχεται το τέλος της πανδημίας» δείχνουν ότι οι εκλογές δεν θα αργήσουν. Στο σενάριο που θέλει τον κορωνοϊό να εξασθενεί, η πλειονότητα των κορυφαίων στελεχών θεωρεί πως η ολοκλήρωση δύο χρόνων από τις προηγούμενες κάλπες είναι ένα καλό χρονικό σημείο για να βγει μπροστά ο Αλέξης Τσίπρας και να δολώσει την αντίθεσή του στη λογική του «ώριμου φρούτου». Όσον αφορά τις μετρήσεις, χωρίς να τις βάζουν όλες στο ίδιο σουβλάκι, στην Κουμουνδούρου διαχωρίζουν αυτές που γίνονται τηλεφωνικά και όσες πραγματοποιούνται διαδικτυακά, γιατί, όπως υποστηρίζουν, απευθύνονται σε διαφορετικό κοινό.

Την προηγούμενη εβδομάδα, με την Ικαρία και το νομοσχέδιο για τα πανεπιστήμια να «τρέχει», πραγματοποιήθηκε μία μόνο κεντρική σύσκεψη στον ΣΥΡΙΖΑ. Ο πρόεδρος με πέντε στενούς συνεργάτες του αποφάσισαν τη Δευτέρα που πέρασε τη μετωπική σύγκρουση με τον πρωθυπουργό. Αισθάνονται δικαιωμένοι από το πώς χειρίστηκαν τα τελικά το νομοσχέδιο για τα ανώτατα ιδρύματα. Μπορεί στην αρχή να φάνηκε ότι το σημείο στο οποίο θα επενδύσουν, λόγω και ιδεολογικών καταβολών, θα ήταν το ζήτημα της αστυνομίας μέσα στα ΑΕΙ, ωστόσο η αλλαγή του τρόπου με τον οποίο θα διεξαχθούν οι Πανελλαδικές αποδείχθηκε πως συζητήθηκε εξίσου πολύ στην κοινωνία. Και από τη στιγμή που ο εκλογολόγος και συνομιλητής του Αλέξη Τσίπρας, Ηλίας Νικολακόπουλος, προβλέπει διπλές κάλπες το φθινόπωρο, στην αξιωματική αντιπολίτευση δεν παραβλέπουν ότι τα παιδιά της Γ' και ίσως και της Β' Λυκείου μπορεί να προλάβουν το τρένο των εκλογών.

Ο πρόεδρος του ΣΥΡΙΖΑ αισθάνεται δικαιωμένος για τον τρόπο με τον οποίο το κόμμα χειρίστηκε το νομοσχέδιο για τα ανώτατα ιδρύματα.

ΑΠΟΨΗ

Μεταρρυθμίζεται το Δημόσιο;

Του **ΜΑΚΗ ΒΟΡΙΔΗ***

Ενας δάσκαλός μου στη Φιλοσοφία του Δικαίου, πριν από την ανάπτυξη οποιουδήποτε επιχειρήματος, οποιασδήποτε σκέψης, έθετε ένα ερώτημα: Ποιος είσαι εσύ; Μας ζητούσε δηλαδή να διευκρινίσουμε ποια είναι η οπτική μας γωνία. Ηθελε να τονίσει ότι έχει μεγάλη σημασία στη διαπραγμάτευση οποιουδήποτε θέματος να είναι σαφής η οπτική γωνία, η θέση αυτού που το προσεγγίζει.

Στην περίπτωση της Διοικητικής Μεταρρύθμισης, η θέση της κυβερνήσεως μας είναι σαφής, η οπτική γωνία μας είναι αυτή του πολίτη, του λήπτη και χρήστη των υπηρεσιών του Δημοσίου. Από αυτήν την οπτική και με αυτήν την προτεραιότητα σχεδιάζουμε και οργανώνουμε τη Διοικητική Μεταρρύθμιση.

Ισως φαίνεται αυτονόητη η προτεραιότητα αυτή, αλλά είναι σίγουρο ότι συχνά δεν είναι: οργανωμένα συμφέροντα, συμφέροντα που επενδύουν στο Δημόσιο, που οι προτεραιότητές τους είναι άλλες, ενδοσυστημικές, πράγματι διεκδικούν και, συχνά μέχρι σήμερα, επιτυγχάνουν να ηγεμονεύουν στη χάραξη πολιτικών για τον δημόσιο τομέα. Και ενώ όλοι ομνύουν στον πολίτη, συχνά οι εφαρμοσθείσες πολιτικές μόνο τους πολίτες δεν υπηρετούσαν.

Το Δημόσιο είναι μεγάλο καράβι, και τα μεγάλα καράβια στρίβουν δύσκολα. Αλλά τελικά στρίβουν. Αρκεί να υπάρχουν σχέδιο, πρόγραμμα, μέθοδος και επιμονή.

Ο τελικός στόχος είναι: το φιλικό προς τον πολίτη κράτος, το ευέλικτο, το επιτελικό, αυτό που μπορεί με αποτελεσματικό τρόπο να υπηρετεί δημόσιες πολιτικές.

Ποιο λοιπόν είναι το σχέδιό μας στο υπουργείο Εσωτερικών για τη Διοικητική Μεταρρύθμιση; Πού θέλουμε να φτάσουμε; Και πώς θα φτάσουμε εκεί;

Ο τελικός στόχος έχει κατ'επανάληψιν διατυπωθεί: το φιλικό προς τον πολίτη κράτος, το ευέλικτο, το επιτελικό, αυτό που μπορεί με αποτελεσματικό τρόπο να υπηρετεί δημόσιες πολιτικές: να προστατεύει, να διασφαλίζει θεμελιώδη δικαιώματα, να κάνει τον πολίτη να νιώθει ασφαλής, να διαμορφώνει πεδία ελευθερίας ώστε να αναπτύσσει ελεύθερα και απρόσκοπτα την προσωπικότητά του, το κράτος που μπορεί να υλοποιεί αποτελεσματικά πολιτικές υπέρ του έθνους και του λαού.

Και η αλήθεια είναι ότι η μεταρρύθμιση ξεκίνησε, υπό αντίξοες συνθήκες μιν, φιλόδοξα δε, με τον τότε πρωθυπουργό Αντ. Σαμαρά και υπουργό Διοικητικής Μεταρρύθμισης τον νυν πρωθυπουργό Κυρ. Μητσοτάκη. Κράτησε λίγο, και σε μεγάλο βαθμό ακυρώθηκε από την αριστερή αντιμεταρρύθμιση που ξήλωσε ό,τι μπορούσε να ξηλώσει.

Η στρατηγική επιλογή του ΣΥΡΙΖΑ ήταν προφανής: από τη μια η δημοσιονομική προσαρμογή, από την άλλη το αντίβαρο, που ήταν το ζήλωμα όλων των μεταρρυθμίσεων που έγιναν στο κράτος.

Οι βασικές έννοιες και ιδέες της στρατηγικής για τη μεταρρύθμιση είναι γνωστές, δεν χρειάζεται να εφευρεθούν:

Αποτελεσματικό και αξιοκρατικό σύστημα προσλήψεων, έγκαιρος προγραμματισμός προσλήψεων, που θα εγκρίνονταν με βάση έναν ορθολογικό μηχανισμό αξιολόγησης αναγκών, κινητικότητα, όχι αυτή που έχουμε, αλλά μια που θα καλύπτει τις πραγματικές υπηρεσιακές ανάγκες, επιμόρφωση των υπαλλήλων, αναβάθμιση της Σχολής Δημόσιας Διοίκησης ώστε να είναι ακόμη πιο απαιτητική και να δημιουργεί ακόμη πιο ικανά στελέχη Δημόσιας Διοίκησης, ψηφιακά οργανογράμματα και περιγράμματα των θέσεων εργασίας, περιγραφή των καθηκόντων των θέσεων που προβλέπονται στα περιγράμματα, στοχοθεσία των οργανικών μονάδων, βελτιωτική αξιολόγηση του προσωπικού, αντικειμενικό αλλά ταυτόχρονα γρήγορο σύστημα επιλογής προϊσταμένων στη Δημόσια Διοίκηση, σύστημα επιβράβευσης όσων εργάζονται αποδοτικότερα, σύγχρονες μορφές εργασίας όπως η τηλεργασία, σοβαρό πειθαρχικό δίκαιο και ακόμα πιο σοβαρά, υπεύθυνα και επαρκώς λειτουργούντα πειθαρχικά συμβούλια, εσωτερικός έλεγχος και ενίσχυση της ακεραιότητας των διαδικασιών, αποτελούν ένα πλέγμα δράσεων, νομοθετικών

και διοικητικών, που θα μας οδηγήσουν σε ένα Δημόσιο σύγχρονο, ικανό να διαδραματίζει αποτελεσματικά τον ρόλο του στη σύγχρονη απαιτητική εποχή.

Όλα αυτά δεν μπορούν να γίνουν χωρίς τη διοίκηση, δεν μπορούν να γίνουν χωρίς τους ανθρώπους, χωρίς τους ίδιους τους υπαλλήλους, που πρώτοι αισθάνονται τις συνέπειες της απαξίωσης του Δημοσίου. Και που η συντηρητική τους πλειονότητα ασφυκτιά με αυτή την κατάσταση.

Τα πρώτα βήματα έχουν ήδη γίνει: η ψηφιστή του νόμου για το ΑΔΕΠ, η ολοκλήρωση των ψηφιακών περιγραμμάτων θέσεων έχουν προκληθεί. Επίκειται και η ψηφιστή του νόμου για τον εσωτερικό έλεγχο, ενώ ετοιμάζεται το σχέδιο νόμου για την τηλεργασία. Η συνολική μεταρρύθμιση δεν γίνεται με το πάτημα ενός κουμπιού, απαιτεί πολλές, σημαντικές επιμέρους δράσεις, που το αποτέλεσμα τους θα φανερώνεται σταδιακά, καθώς θα αφαιρείται το απονικτικό πλέγμα του εξισωτισμού, της ισοπέδωσης, της μίζεριας και της εγκατάλειψης και θα αντικαθίσταται από τις αξίες της ελευθερίας, της αξιοκρατίας, της δημιουργικότητας, της διάκρισης, της επίτευξης των στόχων και των σχεδίων.

Χρειάζεται επιμονή στο σχέδιο και βέβαια η στήριξη του λαού μας. Ο δρόμος είναι απαιτητικός και τον βαδίζουμε γεμάτοι χαρά!

* Ο κ. Μάκης Βορίδης είναι υπουργός Εσωτερικών.

«Ο Τραμπ δεν ήταν ένας αθώος περαστικός στη βία»

Το δομημένο «κατηγορώ» των Δημοκρατικών εναντίον του στην πολύκροτη δίκη

Της ΞΕΝΙΑΣ ΚΟΥΝΑΛΑΚΗ

Ένα προσεκτικά δομημένο «κατηγορώ» εξαπέλυσαν οι Δημοκρατικοί του Κογκρέσου εις βάρος του τέως προέδρου των ΗΠΑ, Ντόναλντ Τραμπ, δείχνοντας πως η εμπειρική ρητορική του περί νοθείας στις εκλογές του Νοεμβρίου οδήγησε στα αιματηρά γεγονότα της 6ης Ιανουαρίου στο Καπιτώλιο. Τα ψέματά του είχαν στόχο να σπείρουν την καχυποψία στους οπαδούς του, οι οποίοι εξόρμησαν στην Ουάσινγκτον και εισέβαλαν στην καρδιά της αμερικανικής δημοκρατίας. Πρέπει να καταδικαστεί γιατί αλλιώς θα μπορούσε να επαναλάβει την ίδια συμπεριφορά, ήταν η θέση τους.

Για να υποστηρίξουν την υπόθεσή τους οι βουλευτές που λειτούργησαν ως εισαγγεείς στη δίκη έπαιξαν πολλά αποσπάσματα από ομιλίες του, στις οποίες αρνείται επίμονα να αποδεχθεί το αποτέλεσμα της αναμέτρησης και την ειρηνική μετάβαση της εξουσίας.

«Αρχι-υποκινητής» της βίας αποκάλεσαν τον τέως πρόεδρο οι Δημοκρατικοί βουλευτές. Στη συναισθηματικά φορτισμένη ομιλία του ο επικεφαλής τους, Τζέιμι Ράσκιν, είπε ότι ο Τραμπ δεν ήταν ένας «αθώ-

Με αποσπάσματα από ομιλίες του υποστηρίζουν ότι φέρει την ευθύνη για τα δραματικά γεγονότα στο Καπιτώλιο – Την ελευθερία έκφρασης επικαλούνται οι συνήγοροί του.

ος περαστικός» στη βία, αλλά την εξήρε, ενθάρρυνε και καλλιέργησε επί πολλούς μήνες.

Αλληπάλληλα σοκαριστικά βίντεο που δείχνουν πόσο κοντά βρέθηκε ο όχλος από ανώτατα στελέχη της αμερικανικής κυβέρνησης, όπως ο αντιπρόεδρος Μάικ Πενς και μία σειρά από γερουσιαστές, ειδικά τον Μιτ Ρόμνι, δεν φάνηκαν να συγκινούν τους υποστηρικτές του Τραμπ. Τα επιχειρήματα των Ρεπουμπλικανών (GOP) ήταν πάλι δικάστικά και αντιπαράβηκαν τα επεισόδια του Καπιτωλίου: «Οι Δημοκρατικοί θέλουν να καθαρίσουν τον Τραμπ και να τον αποκλείσουν από μελλοντικά αξιώματα, επειδή φοβούνται ότι θα είναι εκ νέου υποψήφιος το 2024», ήταν το βασικότερο.

Η διαδικασία είναι ένα σχέδιο των αντιπάλων τους να δαιμονοποιήσουν τον τέως πρόεδρο των ΗΠΑ, κατά τη γνώμη τους. Η στάση του GOP στη δίκη Τραμπ αποδεικνύει ότι μετά μια μικρή ανάπαυλα, κατά την οποία οι Ρεπουμπλικανοί απο-

Ο Μπρους Λ. Κάστορ Τζούνιορ, ένας εκ των δικηγόρων του Ντόναλντ Τραμπ, εγκωμίασε την αγόρευση των Δημοκρατικών εισαγγελέων, προκαλώντας την οργή του τέως προέδρου.

Οι Ρεπουμπλικανοί και οι πολιτοφυλακές

Υπό την επιρροή του Τραμπ, οι Ρεπουμπλικανοί συνδέθηκαν στενά με πολιτοφυλακές και υιοθέτησαν μια γενικότερη κουλτούρα παραστρατιωτικών ομάδων για να πετύχουν τους πολιτικούς τους στόχους. Αυτό ισχυρίζεται σε πρόσφατο δημοσίευμά της η εφημερίδα New York Times, επισημαίνοντας ότι δεν ήταν μόνο ο τέως πρόεδρος των ΗΠΑ που έριξε γέφυρες σε τέτοιου είδους στοιχεία. Η τάση διεφάνη για πρώτη φορά ανάγλυφα από τη συμμαχία του κόμματος με τους αρνητές του lockdown στο Μίσιγκαν την περασμένη άνοιξη, όταν ένοπλοι διαδηλωτές διαμαρτύρονταν για τα περιοριστικά μέτρα στην πολιτεία. Δεν είναι τυχαίο ότι έξι από τους συλληφθέντες στα επεισόδια του Καπιτωλίου έφτασαν στην Ουάσινγκτον από το Μίσιγκαν, το οποίο σημειωτέον έχει χαλαρούς νόμους και μακρά παράδοση οπλοκατοχής. Οι επικριτές του Τραμπ ανησυχούν ότι οι δεσμοί των Ρεπουμπλικανών με τις πολιτοφυλακές υπονομεύουν το μέλλον του κόμματος, το οποίο εμφανίζεται περίπου να έχει τον δικό του στρατό.

στασιοποιήθηκαν από τον Τραμπ, το κόμμα αποφάσισε εκ νέου να συσπειρωθεί γύρω του γιατί η δεξαμενή ψηφοφόρων του είναι υπερβολικά πολύτιμη για να εγκαταλειφθεί.

Η προβολή του οπτικού και ηχητικού υλικού συντάραξε την αίσθηση της Γερουσίας και στη διάρκεια του διαλείμματος πολλοί συμμετέχοντες στη διαδικασία ήταν εμφανώς συγκλονισμένοι. Παρ' όλα αυτά, ήταν δύσκολο να βρεθούν 17 Ρεπουμπλικανοί πρόθυμοι να συμπαραταχθούν με τους Δημοκρατικούς και να κρίνουν τον Τραμπ ένοχο για ειδικές πράξεις. Όλοι οι αναλυτές συμφωνούσαν μέχρι χθες πως οι Δημοκρατικοί δεν θα συγκέντρωναν τελικά τα δύο τρίτα της Γερουσίας που χρειάζονται για να καταδικάσουν τον Τραμπ.

Ο ίδιος ο Τραμπ φέρεται πάντως δυσχεραρισμένος με τους συνηγούς του, ειδικά μετά την αρχική αποτυχία τους να αποδείξουν ότι η παραπομπή πρώην προέδρου είναι αντισυνταγματική. Σε μια κλίμακα

οργής από το ένα ως το 10, ο Τραμπ βρέθηκε στο 8, σύμφωνα με μαρτυρία στενών συνεργάτη του στους New York Times. Σε αντίθεση, άλλωστε, με την πρώτη παραπομπή του, αυτήν τη φορά δεν έχει λογαριασμό στο Twitter για να υπερασπιστεί μόνος του τον εαυτό του, καθώς αυτήν την εβδομάδα το μέσο κοινωνικής δικτύωσης ανακοίνωσε ότι ο αποκλεισμός του είναι οριστικός. Το γεγονός ότι ο Μπρους Λ. Κάστορ Τζούνιορ, ένας εκ των δικηγόρων του, εγκωμίασε την αγόρευση των Δημοκρατικών εισαγγελέων φαίνεται ότι ήταν η σταγόνα που ξεχείλισε το ποτήρι για τον τέως πρόεδρο.

Η υπερασπιστική γραμμή

Οι συνήγοροι του Τραμπ στήριξαν την προσπάθειά τους να τον απαλλάξουν από την κατηγορία της υποκίνησης σε βία στην πρώτη τροποποίηση του Συντάγματος περί ελευθερίας έκφρασης. Ισχυρίστηκαν πως ακόμη και η πιο επιβαρυντική του φράση, «αν δεν αγω-

νιστείς κολασμένα, θα χάσεις την πατρίδα σου», ήταν μια γλαφυρή έκφραση στο γενικότερο πνεύμα της πόλωσης των εκλογών. Επιπλέον, είπαν ότι δεν θα μπορούσε ο Τραμπ να υποκινήσει τα επεισόδια, αφού οι Αρχές είχαν ήδη από τις προηγούμενες μέρες πληροφορίες για δύναμι έκρηξη της βίας τη συγκεκριμένη ημερομηνία. Και κατέληξαν ότι ο τέως πρόεδρος δεν ήταν σε θέση να ελέγξει τους οπαδούς του.

Ουσιαστικά, η νομική αντιπαράθεση των δύο πλευρών επικεντρώθηκε στην ερμηνεία της έννοιας «υποκίνηση». Όταν για παράδειγμα το 2016 στη διάρκεια προεκλογικής του ομιλίας, ο Τραμπ έδειξε μία ομάδα διαδηλωτών και είπε στο πλήθος «απομακρύνετέ τους από εδώ», οι διαδηλωτές, που λένε ότι δέχθηκαν επίθεση από τους οπαδούς του, τον μίνησαν για υποκίνηση βίας. Ωστόσο, ο Τραμπ κέρδισε την υπόθεση, καθώς το ομοσπονδιακό δικαστήριο αποφάσισε ότι η αποστολή του προστατεύεται από την ελευθερία έκφρασης.

Οι Δημοκρατικοί εισαγγελείς επέμεναν ότι το επιχείρημα αυτό δεν λαμβάνει υπόψη του δύο παράγοντες: μια δική εις βάρος προέδρου είναι διαφορετική υπόθεση, γιατί αν οι δηλώσεις κάποιου ιδιώτη χρήζουν πράγματι νομικής θωράκισης, όταν πρόκειται για αξιωματούχο και το αδίκημα αφορά την κατάχρηση εξουσίας, οι ίδιες δηλώσεις αποκτούν διαφορετικό χαρακτήρα. Και, δεύτερον, τόνισαν ότι οι δηλώσεις που έκανε ο Τραμπ το πρωί της 6ης Ιανουαρίου δεν θα έπρεπε να κριθούν μεμονωμένα, αλλά στο πλαίσιο μιας πολύμηννης εκστρατείας με στόχο να κρατηθεί με κάθε τρόπο στην προεδρία.

Με ατού το εμβόλιο βαδίζει ο Νετανιάχου προς τις κάλπες

Πολιτικό αδιέξοδο διαρκείας στο Ισραήλ

Για τον Μπέντζαμιν Νετανιάχου το γεγονός ότι το Ισραήλ έχει πάρει «παγκόσμιο πρωτάθλημα» στους εμβολιασμούς δεν μεταφράζεται αυτομάτως σε εκλογικό πλεονέκτημα στις βουλευτικές εκλογές της 23ης Μαρτίου. Το πολιτικό αδιέξοδο, που οδηγεί τους Ισραηλινούς στις κάλπες για τέταρτη φορά σε δύο χρόνια, δεν φαίνεται να αίρεται, ανεξάρτητα από το γεγονός ότι με βάση το χρονοδιάγραμμα εμβολιασμών, ως τις εκλογές θα έχει εμβολιαστεί το σύνολο του ενήλικου πληθυσμού.

Ο Νετανιάχου, πρωθυπουργός από το 2009, έχει κατορθώσει να αποσπάσει την προσοχή από τη δίκη του για διαφθορά, που διακόπηκε αμέσως μόλις ξεκίνησε και ανεμίζει ως σημαία τη συμφωνία που έκλεισε με την Pfizer για εκατομμύρια δόσεις εμβολίων. Αλλά οι Ισραηλινοί δυσκολεύονται να ξεχάσουν όλες τις υπόλοιπες, αρνητικές πτυχές της κυβερνητικής διαχείρισης. Τη βαθιά οικονομική κρίση, την ανεργία αλλά και την απόλυτη αδυναμία παρέμβασης στις εστίες υπερμετάδοσης στις κοινότητες υπερροθόδοξων Εβραίων. Εν μέρει, προκειμένου να μη δυσχεραστήσει τους κυβερνητικούς συμμάχους του και γιατί οι θεσμοί του ισραηλινού κράτους είναι πολύ αδύναμοι μπροστά στο 1 εκατ. υπερροθόδοξους, ο Νετανιάχου έχει αφήσει την κοινότητα αυτή να παραβιάζει μαζικά χωρίς κυρώσεις τα υγειονομικά μέτρα.

Οι λοιμώξεις μεταξύ των υπερροθόδοξων είναι διπλάσιες από την αναλογία τους στον γενικό πληθυσμό, ενώ στην κοινότητα αυτή παρατηρείται πιο έντονα η επίδραση των εμβολίων. Οι ηλικιωμένοι υπερροθόδοξοι έχουν πολύ υψηλά ποσοστά εμβολιασμού, σχεδόν ίδια με τον υπόλοιπο πληθυσμό, αλλά η διάδοση του ιού καλπάζει στις νεότερες ηλικίες, από τις οποίες πλέον προέρχεται και το μεγαλύτερο ποσοστό νοσηλευόμενων. Η αρθρογράφος της εφημερίδας

Haaretz, Σάρα Γιαέλ Χίρσοχον, εκτιμά ότι η κρίση του κορωνοϊού έχει μεταθέσει τις διαχωριστικές γραμμές στο εσωτερικό της ισραηλινής κοινωνίας και ότι αντί για το κλασικό δίπολο Ισραηλινοί-Παλαιστίνιοι, αναδύεται όλο και εντονότερα ο διαχωρισμός ανάμεσα σε μια κοινότητα που αγνοεί τα μέτρα διασπείροντας ανεξέλεγκτα τον ιό και σε όλους τους υπόλοιπους, Εβραίους και Αραβες, που ακολουθούν τις συστάσεις. Οι Αραβες του Ισρα-

Βρίσκεται αντιμέτωπος με τη βαθιά οικονομική κρίση, την ανεργία και την αδυναμία παρέμβασης του στις εστίες υπερμετάδοσης του ιού στις κοινότητες υπερροθόδοξων Εβραίων.

ήλ, που ζουν σε γενικές γραμμές σε συνθήκες μεγαλύτερου συνωστισμού από τον εβραϊκό πληθυσμό και έχουν επίσης, εξαιτίας του λόγου αυτού, συμβάλει στη μεγαλύτερη διάδοση του ιού, έλαβαν κανονικά τα εμβόλιά τους. Αλλά η ιδεολογία του Νετανιάχου φάνηκε στη μεταχείριση των Παλαιστίνιων που ζουν στην Ανατολική Ιερουσαλήμ, στη Δυτική Οχθη και τη Γάζα, για τους οποίους το Ισραήλ θεωρεί ότι δεν ευθύνεται, παρότι είναι δύναμη κατοχής. Παρά την αφθονία εμβολίων, η κυβέρνηση δεν εμβολιάζει καν τους Παλαιστίνιους που περνούν καθημερινά στο Ισραήλ για να εργαστούν, κυρίως σε οικοδομικές και αγροτικές εργασίες. Πέρα από τις θηλικές διαστάσεις του ζητήματος, οι επικριτές του Νετανιάχου σημειώνουν ότι η επιμονή του να μη ρίχνει καμία γέφυρα προς τους Παλαιστίνιους ευνοεί μία ακόμη οδό διασποράς του ιού.

HAARETZ, TIMES OF ISRAEL

Η απόφαση της κυβέρνησης Νετανιάχου να μην εμβολιάζει τους Παλαιστίνιους έχει προκαλέσει επικρίσεις.

Ετοιμη για ρήξη με την Ευρωπαϊκή Ένωση η Μόσχα, λέει ο Σεργκέι Λαβρόφ

Οι εντάσεις βγήκαν για πρώτη φορά στην επιφάνεια κατά τη διάρκεια της επίσκεψης του Ζοζέπ Μπορέλ στη Μόσχα την περασμένη εβδομάδα, όταν ο Σεργκέι Λαβρόφ δήλωσε ότι η Ε.Ε. είναι «αναξιόπιστος εταίρος».

Ο Ρώσος υπουργός Εξωτερικών Σεργκέι Λαβρόφ δήλωσε ότι η Μόσχα είναι διατεθειμένη να έρθει σε ρήξη με την Ευρωπαϊκή Ένωση αν προχωρήσουν τα σχέδια για επιβολή κυρώσεων εις βάρος της Ρωσίας. Το σχόλιο εν συνεχεία υποβαθμίστηκε από τον εκπρόσωπο του Κρεμλίνου, αλλά η εντύπωση ότι οι σχέσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τη Ρωσία βρίσκονται σε κρίσιμη καμπή παραμένει.

Οι εντάσεις βγήκαν για πρώτη φορά στην επιφάνεια κατά τη διάρκεια της επίσκεψης του εκπροσώπου Εξωτερικών Πολιτικής της Ε.Ε. Ζοζέπ Μπορέλ στη Μόσχα την περασμένη εβδομάδα, όταν ο Σεργκέι Λαβρόφ δήλωσε, παρουσία του Ευρωπαίου αξιωματούχου, ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι «αναξιόπιστος εταίρος». Ακολούθησαν απελάσεις διπλωματών εκατέρωθεν. Η ρωσική κυβέρνηση

Οι κινήσεις για επιβολή κυρώσεων και διακοπή κατασκευής του αγωγού αερίου Nord Stream 2 οδήγησαν στην προειδοποίηση από τον Ρώσο υπουργό Εξωτερικών.

δεν αποδέχεται ότι ο Ρώσος αντιπολιτευόμενος Αλεξέι Ναβάλνι δηλητηριάστηκε με σοβιετικές προέλευσης δηλητήριο, όπως είχε δηλώσει η Γερμανίδα καγκελάριος Μέρκελ βασίζομενη στα ευρήματα γερμανικών εργαστηρίων που εξέτασαν τον Ναβάλνι.

Οι κινήσεις στο εξωτερικό της Ε.Ε. για επιβολή κυρώσεων στη

Ρωσία και διακοπή κατασκευής του αγωγού αερίου Nord Stream 2, λόγω της υπόθεσης Ναβάλνι, οδήγησαν στην προειδοποίηση από τον Σεργκέι Λαβρόφ. «Οδεύουμε προς ρήξη με την Ευρωπαϊκή Ένωση», ρωτήθηκε ο Ρώσος υπουργός στη διάρκεια συνέντευξης στο πρόγραμμα «Σολόβιοφ-Λίβ», που μεταδίδεται στην εφαρμογή Telegram. «Ξεκινάμε από το γεγονός ότι είμαστε έτοιμοι για κάτι τέτοιο», απάντησε ο Λαβρόφ. «Αν δούμε ξανά κυρώσεις σε τομείς που θέτουν σε κίνδυνο την οικονομία μας, περιλαμβανομένων των πιο ευαίσθητων τομέων, δεν θέλουμε να απομονωθούμε από το παγκόσμιο γίγνεσθαι, αλλά πρέπει να είμαστε έτοιμοι», σημείωσε ο Ρώσος υπουργός. «Αν επιθυμείς την ειρήνη, προετοιμάσου για πόλεμο».

Το ρωσικό υπουργείο Εξωτε-

ρικών ανήρτησε το συγκεκριμένο απόσπασμα της συνέντευξης στην ιστοσελίδα του, χωρίς σχόλια. Εν συνεχεία, ο εκπρόσωπος του Κρεμλίνου Σεργκέι Πέσκοφ υποστήριξε ότι οι δηλώσεις του Ρώσου υπουργού παρερμηνεύθηκαν, σημειώνοντας ότι η Ρωσία θέλει να προαγάγει τις σχέσεις της με τις Βρυξέλλες, αλλά πρέπει και να είναι έτοιμη για το χειρότερο ενδεχόμενο. Το γερμανικό υπουργείο Εξωτερικών χαρακτήρισε τα σχόλια του Ρώσου υπουργού «ανυσχεπτικά και δυσνόητα». «Έχουμε καταστήσει σαφείς τις διαφορές μας με τη Ρωσία», σημείωσε η εκπρόσωπος Αντρέα Σάσε. «Αλλά έχουμε πει επίσης ότι μας ενδιαφέρει η συνεργασία με τη Ρωσία. Από αυτή την άποψη, οι δηλώσεις από τον υπουργό Εξωτερικών Λαβρόφ προξενούν ανησυχία».

A.P., DW

Το φάντασμα του 2013 στην Τουρκία

Οι φοιτητικές διαδηλώσεις απειλούν να εξελιχθούν σε νέο κύμα ευρύτερης κοινωνικής διαμαρτυρίας κατά του Ερντογάν

Του ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

Από τις αρχές Ιανουαρίου, η Κωνσταντινούπολη δονείται από μαχνητές φοιτητικές διαδηλώσεις, που έχουν αρχίσει να επεκτείνονται σε άλλες πόλεις. Πρόκειται για το μεγαλύτερο κύμα κοινωνικής αναταραχής στην Τουρκία από εκείνο του 2013, που ξεκίνησε με την πολιτική διαμαρτυρία στο Γκεζί Παρκ, και πάλι της Κωνσταντινούπολης, για να επεκταθεί με θυελλώδη τρόπο σε όλη τη χώρα και να κλονίσει για πρώτη φορά τη μονοκρατορία Ερντογάν, διαρκώντας τρεις ολόκληρους μήνες και αφήνοντας πίσω του 11 νεκρούς. Σκληροπυρηνικοί ισλαμιστές, όπως ο αρθρογράφος της φιλοκυβερνητικής Sabah Μπουρκα-

Σε νεκρό σημείο οι προσπάθειες της Τουρκίας να ρίξει γέφυρες προς την κυβέρνηση Μπάιντεν με συμβιβαστική πρόταση για τους S-400.

νετίν Ντουράν, αναγνωρίζουν ότι διαγράφεται το ενδεχόμενο «ανάβωσης του Γκεζί Παρκ», ενώ ο ίδιος ο Ερντογάν προειδοποιεί πως «οι διωκτικές αρχές θα αποτρέψουν με αποφασιστικότητα» αυτόν τον κίνδυνο.

Όλα ξεκίνησαν την Πρωτοχρονιά, όταν ο ισχυρός άνδρας της Τουρκίας υπέγραψε, βαριά μεσάνυχτα, προεδρικό διάταγμα με το οποίο διόρισε πρύτανη του Πανεπιστημίου του Βοσπόρου τον πιστό του Μελίχ Μπουλού, πρώην υποψήφιο βουλευτή του κυβερνώντος κόμματος ΑΚΡ. Αδιανόητα πράγματα για οποιαδήποτε δημοκρατία, αλλά όχι για τη σημερινή Τουρκία. Από την επαύριον του αποτυχημένου πραξικοπήματος του 2016, ο Ερντογάν έχει διορίσει ένα σωρό επιτρόπους (kayyum) στη θέση εκλεγμένων δημάρχων, πρυτάνεων, ακόμη και διευθυντών επιχειρήσεων. Αυτή τη φορά, όμως, τόλμησε να διορίσει έναν kayyum σε ένα από τα καλύτερα δημόσια πανεπιστήμια, οχυρό των προοδευτικών ιδεών τόσο στον φοιτητικό κόσμο όσο και στην ακαδημαϊκή του κοινότητα. Το τίμημα

Αστυνομικός ρίχνει πλαστικές σφαίρες στο έδαφος για να διαλύσει διαμαρτυρόμενους φοιτητές στην Κωνσταντινούπολη.

ήταν μεγαλύτερο από ό,τι ενδεχομένως υπολόγιζε.

Οι πρώτες φοιτητικές διαδηλώσεις εκδηλώθηκαν στις 4 Φεβρουαρίου, προκαλώντας επιδρομές της αστυνομίας και συλλήψεις φοιτητών. Την επομένη, πανεπιστημιακοί του ιδρύματος εκδήλωσαν την απərəσκειά τους για τον διορισμό του Μπουλού, γυρίζοντας του την πλάτη στην τελετή της ορκωμοσίας. Εκτοτε οι διαδηλώσεις, οι συγκρούσεις με την αστυνομία και οι συλλήψεις βρίσκονται στην ημερήσια διάταξη, ενώ έχουν αρχίσει δυναμικές κινητοποιήσεις σε άλλες περιοχές της Κωνσταντινούπολης και σε άλλες περιφέρειες της χώρας. Κάθε βράδυ στις 9 μ.μ., πολίτες χτυπούν τα κατσαρολικά τους στα μπαλκόνια σε ένδειξη συμπαράστασης με τους φοιτητές, αναβιώνοντας την παράδοση του Πάρκου Γκεζί.

Παραδόξως, όχι μόνον οι αντίπαλοι του Ερντογάν, αλλά και κομφορταία κυβερνητικά στελέχη, συμπεριλαμβανομένου του ίδιου του προέδρου, παραλληλίζουν και αυτοί το υπό εξέλιξη κίνημα με εκείνο του 2013. Άλλη μία φορά, ο Ερντογάν

ποντάρει στην πόλωση, ευελπιστώντας ότι θα συσπειρώσει τη συντηρητική, κοινωνική του βάση ως εκπρόσωπος του νόμου και της τάξης απέναντι σε βλάσφημους και επικίνδυνους ταραξίες. Τροφή στην εκστρατεία δυσφήμισης έδωσε μια φοιτητική αφίσα η οποία απεικόνιζε την Κάαμπα της Μέκκας, τον πιο ιερό χώρο του Ισλάμ, με το ουράνιο τόξο της ΛΟΑΤΚΙ κοινότητας. Ο υπουργός Εσωτερικών Σουλεϊμάν Σοϊλού αποκάλεσε τους εν λόγω φοιτητές «διστραμμένους», ενώ ο Ερντογάν υποστήριξε ότι το κίνημα διαμαρτυρίας βρίσκεται στο έλεος «βανδάλων και τρομοκρατών», προετοιμάζοντας το έδαφος για σκληρή ρύση της καταστολής.

Μπροστά σε τόσο έντονες και μαζικές αντιδράσεις φοιτητών και πανεπιστημιακών, ο Τούρκος πρόεδρος θα μπορούσε να εκτονώσει την πίεση θυσιάζοντας τον διορισθέντα πρύτανη. Κατά τα φαινόμενα, όμως, θεώρησε ότι ενδεχόμενη αναδίπλωση θα μεταφραζόταν ως ένδειξη αδυναμίας και ότι η θυσία ενός kayyum θα άνοιγε την όρεξη των αντιπάλων του, θέτοντας υπό

αμφισβήτηση το ίδιο το καθεστώς του προέδρου-σουλτάνου. Το ρίσκο που αναλαμβάνει, βεβαίως, είναι να πυροδοτήσει η αδιαλλαξία του διεύρυνση και ριζοσπαστικοποίηση της κοινωνικής αναταραχής, πέρα από το μεμονωμένο ζήτημα της πανεπιστημιακής αυτοτέλειας.

Από πολλές απόψεις, το κοινωνικό τοπίο είναι δυσμενέστερο για τον Ερντογάν από το 2013, όταν το τουρκικό «οικονομικό θαύμα» καλά κρατούσε ακόμη. Τα χρόνια προβλήματα επιδεινώθηκαν με την πανδημία και την προβληματική αντιμετώπισή της από τους κυβερνώντες. Η επίσημη ανεργία έχει φτάσει το 13% (στους νέους έως 24 ετών είναι 27%) και θα ήταν πολύ μεγαλύτερη εάν δεν είχαν απαγορευθεί οι απολύσεις, με αντίτιμο τις μειώσεις χρόνου εργασίας και μισθών, ενώ οι τιμές βασικών ειδών συνεχίζουν να ανεβαίνουν. Ο κίνδυνος, για τον Ερντογάν, να δράσουν οι φοιτητές ως σπινθήρας σε κοινωνική πυριτιδαποθήκη, δεν φαίνεται αμελητέος.

Σε αυτό το φόντο, αποκτά επείγοντα χαρακτήρα η προσπάθεια

του Τούρκου προέδρου να βελτώσει τις σχέσεις του με τη Δύση ώστε να αποκαταστήσει την εμπιστοσύνη των αγορών και να εισρεύσουν στην τουρκική οικονομία τα ζωτικά αναγκαία ξένα κεφάλαια. Την περασμένη Τρίτη, ο Τούρκος υπουργός Αμυνας Χουλουσί Ακάρ, με συνέντευξή του στην εφημερίδα Hürriyet, πρότεινε στη νέα κυβέρνηση των ΗΠΑ έναν ιστορικό συμβιβασμό για το ακανθώδες θέμα των S-400: να κρατήσει η Άγκυρα αδρανοποιημένους, όσο δεν υπάρχει έκτακτη κατάσταση, τους ρωσικούς πυραύλους κατά το μοντέλο των S-300 που μεταφέρθηκαν από την Κύπρο στην Κρήτη, με αντάλλαγμα να σταματήσει η Ουάσινγκτον την υποστήριξη της κουρδικής πολιτοφυλακής YPG στη Συρία. Παραμένει εξαιρετικά αμφίβολο κατά πόσον η κυβέρνηση Μπάιντεν θα δεχθεί παρόμοιο συμβιβασμό. Πάντως, οι δηλώσεις Σοϊλού, κατά τις οποίες το αποτυχημένο πραξικόπημα του 2016 οργανώθηκε από τις ΗΠΑ με εκτελεστικό όργανο το δίκτυο του Φετουλάχ Γκιουλέν, μάλλον δεν συνέβαλαν στη βελτίωση του κλίματος.

Εκπληξη στη Λιβύη

Νέα δεδομένα για την τουρκική ανάμειξη στη Λιβύη διαμορφώνει η συμφωνία της 5ης Φεβρουαρίου, στη Γενεύη. Υστερα από μακρές διαπραγματεύσεις υπό την αιγίδα του ΟΗΕ και όργιο παρασκηνιακών διολιψιών, οι 74 αντιπρόσωποι και των δύο αντιπάλων στρατοπέδων συμφώνησαν σε ένα μεταβατικό κυβερνητικό σχήμα που θέτει τέλος στην πρωθυπουργία του υποστηριζόμενου από την Άγκυρα Φαγιέζ Σαράζ. Στη θέση του, διαμορφώνεται μια δικέφαλη αρχή, με νέο πρωθυπουργό τον μεγαλοεπιχειρηματία των κατασκευών Αμπντούλ Χαμίτ Ντιμπίμπέ και επικεφαλής του Προεδρικού Συμβουλίου τον πρώην πρεσβευτή στην Αθήνα Μοχάμαντ Γιουνές Μέφι, ο οποίος απελάθηκε λόγω του τουρκολιβικού μνημονίου. Η ψηφοφορία (39-34 υπέρ των Ντιμπίμπέ - Μέφι) προκάλεσε έκπληξη στην Αίγυπτο και σε ισχυρές ευρωπαϊκές χώρες, που είχαν ποντάρει στο αντίπαλο ψηφοδέλτιο των Φάτι Μπασά και Ακίλα Σάλεχ. Ο τελευταίος είναι πρόεδρος της Βουλής του Τομπρούκ, στο ίδιο στρατόπεδο με τον υποστηριζόμενο από Ρωσία, Αίγυπτο και Γαλλία πολέμαρχο Χαλίφα Χάφτάρ. Γράφτηκε στον διεθνή τύπο ότι η πλάστιγγα έχει κλίση σε εξαγορές αντιπροσώπων από τον Αλί Ντιμπίμπέ, εξάδελφο του νέου πρωθυπουργού και διεκδικούσε κλεπτοκράτη με τεράστια περιουσία. Φαίνεται ότι η συμφωνία της Γενεύης επιβεβαιώνει τη ρωσοτουρκική συγκυριαρχία στη Λιβύη, καθώς το νέο σχήμα είχε το πράσινο φως και από τις δύο χώρες που διατηρούν δυνάμεις στο έδαφός της. Ακόμη και ο Χάφτάρ «πούλησε» τον Σάλεχ, καθώς ο στρατός του ανακοίνωσε ότι το διδύμο Ντιμπίμπέ - Μέφι συνιστά «πατριωτική λύση».

Ο Ταγίπ Ερντογάν στη μέγγενη της Ρωσίας

Η Άγκυρα διεκδικεί ηγετικό ρόλο σε περιφερειακή κλίμακα, χρειάζεται όμως νέα άλματα εκσυγχρονισμού και ανάπτυξης

Του ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ

Τρεις στόχοι της κυβέρνησης Ερντογάν φέρνουν αντιμέτωπη την Άγκυρα με τις ΗΠΑ και τη Ρωσία και επιβάλλουν στο τουρκικό διπλωματικό σώμα ευαίσθητους χειρισμούς και υπολογισμούς. Πρώτον, για την κυβέρνηση Ερντογάν, επείγει η βελτίωση του συνολικού κλίματος στην τουρκική οικονομία. Με επιγνώση της σοβαρότητας της όλης κατάστασης, μετά την αλλαγή του επιτελείου της τουρκικής οικονομίας, η Άγκυρα το τελευταίο διάστημα πραγματοποιεί σειρά «διορθωτικών κινήσεων» στο διπλωματικό πεδίο. Έτσι, προσεγγίζει την Ε.Ε. και στέλνει μηνύματα συνεργασίας στις ΗΠΑ. Δεύτερον, η προσοχή της τουρκικής πλευράς εξακολουθεί να είναι επικεντρωμένη πολυδιάστατα στο Κουρδικό.

Σε αυτό το πεδίο, η Άγκυρα επιχειρεί να περιορίσει την ακτίνα δράσης των Κούρδων στο Ιράκ. Για αυτόν τον λόγο, το τελευταίο διάστημα έχουν εντατικοποιηθεί οι επαφές της Τουρκίας με τη Βαγδάτη και το Αυτόνομο Κουρδιστάν. Επίσης, η τουρκική κυβέρνηση τρέχει να προλάβει τις εξελίξεις στο βορειοανατολικό κομμάτι της Συρίας, την ανάδυση αυτών των κουνάβων κρατικής δομής. Τέλος, στο πλαίσιο των στόχων που έχει θέσει η κυβέρνηση για την 100η επέτειο ίδρυσης της Δημοκρατίας της Τουρκίας,

Η ρωσική πλευρά γνωρίζει πολύ καλά ότι η πολυεπίπεδη συνεργασία με την Τουρκία είναι τακτικής υφής. Μπορεί η Ρωσία να καιροφυλαχτεί για πιθανά νέα κέρδη από τις προστριβές της Τουρκίας με τη Δύση.

η Άγκυρα εξακολουθεί να διεκδικεί ηγετικό ρόλο σε περιφερειακή κλίμακα. Για την επίτευξη αυτού του στόχου, μαζί με καλά σχεδιασμένες κινήσεις στα πεδία της οικονομίας και διπλωματίας, η Άγκυρα χρειάζεται νέα άλματα στο πεδίο του εκσυγχρονισμού και ανάπτυξης της τουρκικής αμυντικής βιομηχανίας.

Άγκυρα Vs Ουάσινγκτον

Η βελτίωση της συνολικής εικόνας της τουρκικής οικονομίας, ο έλεγχος του «κουρδικού παράγοντα» και η προβολή των ηγετικών ικανοτήτων της Τουρκίας στην ευρύτερη περιοχή είναι στόχοι, η επίτευξη των οποίων εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις νέες διπλωματικές ισορροπίες που θα εξασφαλιστούν στις σχέσεις της Άγκυρας με τις ΗΠΑ, τη Ρωσία και σειρά εσωτερικών και εξωτερικών-περιφερει-

Την προηγούμενη εβδομάδα κοινή ομάδα Ρεπουμπλικάνων και Δημοκρατών υπέγραψαν επιστολή με παραλήπτη τον νέο πρόεδρο των ΗΠΑ, με την οποία του ζητούν να λάβει υπόψη του τις άκρως προβληματικές κινήσεις που πραγματοποιεί η Τουρκία του κ. Ερντογάν σε διάφορα μέτωπα.

ακών παραγόντων. Σε ό,τι αφορά το πρώτο ζήτημα, στις σχέσεις της Τουρκίας με τις ΗΠΑ το σίγουρο είναι ότι οι τελευταίες εξελίξεις δεν αφήνουν πολλά περιθώρια αισιοδοξίας. Λίγο πριν από την έναρξη της διακυβέρνησης Μπάιντεν, η Ουάσινγκτον επέβαλε κυρώσεις στην Τουρκία εξαιτίας της αγοράς και ενεργοποίησης του ρωσικού πυραυλικού συστήματος τύπου S-400.

Παρά το γεγονός ότι οι νέες αμερικανικές κυρώσεις χαρακτηρίστη-

καν από ξένους και Τούρκους αναλυτές ως «ήπιες», νέες τουρκικές αναλύσεις επισημαίνουν ότι «η ζημιά στις διμερείς σχέσεις ΗΠΑ-Τουρκίας έχει πλέον γίνει» και ότι αυτή η εξέλιξη επιφυλάσσει μεγάλο αντίκτυπο για τους προαναφερόμενους στόχους της Άγκυρας. Προς αυτήν την κατεύθυνση κινείται νέα έκθεση του τουρκικού κέντρου στρατηγικών μελετών «Edam», η οποία ασχολείται με το ζήτημα των S-400. Σύμφωνα με το «Edam», στο

συγκεκριμένο ζήτημα, το οποίο προσεγγίζει η νέα αμερικανική κυβέρνηση ως βασική προϋπόθεση για την βελτίωση των διμερών σχέσεων, η Τουρκία έχει οδηγηθεί σε αδιέξοδο. Η Άγκυρα από τη μία δεν έχει την πολιτική να οδηγήσει στην αποθήκη ένα τόσο ακριβό και πολύτιμο στρατιωτικό σύστημα.

Από την άλλη, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, οι χειρισμοί της Άγκυρας ενδέχεται να τη φέρουν αντιμέτωπη είτε με την Ουάσινγκτον είτε με τη Μόσχα. Σημειώνεται ότι την προηγούμενη εβδομάδα, οι φόβοι του «Edam» έγιναν πραγματικότητα όταν στην αμερικανική Γερουσία ένας αξιοσημείωτος αριθμός Αμερικανών γερουσιαστών υπέγραψε μια κοινή επιστολή των Ρεπουμπλικάνων και των Δημοκρατών, η οποία είχε ως παραλήπτη τον νέο πρόεδρο των ΗΠΑ. Οι Αμερικανοί νομοθέτες ζητούν από τον κ. Μπάιντεν να λάβει υπόψη του τις άκρως προβληματικές κινήσεις που πραγματοποιεί η Τουρκία του κ. Ερντογάν σε διάφορα μέτωπα.

Η Μόσχα καιροφυλαχτεί

«Για πολλές δεκαετίες, η Τουρκία υπήρξε ένα από τα στοιχεία της αντιμετώπισης της Ρωσίας από το ΝΑΤΟ και για τον δυτικό κόσμο συνολικά. Ωστόσο, σήμερα υπάρχει μια παραδόξη κατάσταση: η Δύση της «συλλογικότητας» με επικεφαλής τις Ηνωμένες Πολιτείες κάνει τα

πάντα για να απομακρύνει την Τουρκία από τον εαυτό της». Η παραπάνω τοποθέτηση δημοσιεύτηκε πριν στη ρωσική εφημερίδα «Κομμερσάντ» και ανήκει στον Ρώσο αναλυτή και διεθνολόγο Ρουλάν Πούκοβ. Η δήλωση είναι σημαντική για το γεγονός ότι ρίχνει φως στην οπτική γωνία της Ρωσίας απέναντι στις νέες προκλήσεις που αντιμετωπίζει ο κ. Ερντογάν στο διπλωματικό προσκήνιο.

Όπως αφήνει να εννοηθεί ένας άλλος Ρώσος αναλυτής, ο Βασίλ Κάσιν, σε ανοιχτή αντιπαράθεση με την Ουάσινγκτον και με τη Δύση, με μια Κίνα που επιλέγει να τηρήσει «αποστάσεις ασφαλείας» στις σχέσεις της με την Άγκυρα, ο κ. Ερντογάν δεν έχει άλλη επιλογή παρά να στραφεί στη Μόσχα. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι η «Κομμερσάντ», σε σειρά νέων δημοσιευμάτων της, πλαισιώνει την παραπάνω άποψη της Μόσχας με μια άλλη σημαντική διαπίστωση. Η ρωσική πλευρά γνωρίζει πολύ καλά ότι η πολυεπίπεδη συνεργασία με την Τουρκία είναι τακτικής υφής. Μπορεί η Ρωσία να καιροφυλαχτεί για πιθανά νέα κέρδη από τις προστριβές της Τουρκίας με τη Δύση, ωστόσο, την ίδια στιγμή, γνωρίζει πολύ καλά ότι σε Καύκασο, Ουκρανία, Συρία και Λιβύη οι τελικοί στόχοι και τα συμφέροντα της Μόσχας και της Άγκυρας είναι πολύ διαφορετικά και πολλές φορές συγκρουόμενα.

Το πλάνο της UEFA για Super Champions League

Απάντηση στα σχέδια των μεγάλων ευρωπαϊκών συλλόγων για κλειστή ευρωπαϊκή Λίγκα

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΠΑΤΤΙΚΗ

Αυτή την εβδομάδα οι δύο Ευρωπαϊκές διοργανώσεις, το Champions League και το Europa League, θα επαναρχίσουν με διπλούς αγώνες νок άουτ. Στο με-ταξύ, όλο και γίνονται πιο ξεκάθαρες οι πληροφορίες που φέρνουν κορυφαίους ευρωπαϊκούς συλλόγους να είναι έτοιμοι να αλλάξουν τον «χάρτη» του ποδοσφαίρου στη Γηραιά Ήπειρο με τη δημιουργία μιας κλειστής Λίγκας 20 ομάδων. Οι ομάδες βρίσκονται σε συζητήσεις, με τις Ρεάλ Μαδρίτης και Γιουβέντους να πρωτοστατούν για να φτιάξουν ένα πρωτάθλημα στα πρότυπα της μπασκετικής Euroleague.

Ωστόσο, την ώρα που καταστρώνουν τα πλάνα τους οι «μεγάλοι», η UEFA από την πλευρά της έχει έτοιμο πλάνο

Για να μεταρρυθμιστεί το τρέχον Champions League σε Super Champions League, μελετάται η δημιουργία μιας νέας εταιρείας με τη συμμετοχή της UEFA και των συλλόγων.

προκειμένου να... απαντήσει στην κλειστή Λίγκα και να αλλάξει επίπεδο το ευρωπαϊκό ποδόσφαιρο. Σύμφωνα με αποκάλυψη της «AS», η ευρωπαϊκή ομοσπονδία έχει μια ιδέα έτοιμη για να δημιουργήσει το Super Champions League και να αντικαταστήσει το τωρινό Champions League, έτσι ώστε να μην γίνει η κλειστή Λίγκα που επιθυμούν οι μεγάλες ομάδες και να παραμείνουν ως έχουν τα πράγματα στον «χάρτη» του ευρωπαϊκού ποδοσφαίρου. Το σχέδιο της UEFA, λοιπόν, είναι σε συζητήσεις, ενώ όπως καταλαβαίνει κανείς τα οικονομικά έσοδα σε μια τέτοιου είδους διοργάνωση θα εκτοξευτούν ακόμη περισσότερο από ό, τι συμβαίνει τώρα στο Champions League.

Ο Έλληνας γενικός γραμματέας της UEFA Θεόδωρος Θεοδωρίδης βρίσκεται στην τετραμελή ομάδα διαχείρισης που συνέστησε ο πρόεδρος της UEFA Αλεξάντερ Τσεφερνίν, προκειμένου να προετοιμάσει και να πάρει τις τελικές αποφάσεις για την έναρξη του νέου Champions League, «Super Champions League» για το 2024, για την «καταπολέμηση» της Super League.

Η ισπανική εφημερίδα έκανε την αποκάλυψη αυτή, σημειώνοντας ότι ο Τσεφερνίν για την υλοποίηση του σχεδίου του, συνεργάζεται επίσης με πέντε συλλόγους, που εκπροσωπούν την ECA (ευρωπαϊκή ένωση συλλόγων): Ρεάλ Μαδρίτης, Γιουβέντους, Μάντσεστερ Γιουνάιτεντ, Φενερμπαχτσέ και Παρί Σεν Ζερμέν. Στην ομάδα διαχείρισης, εκτός από τον Θεόδωρο Θεοδωρίδη, βρίσκονται επίσης δύο από τους αν-

Το σχέδιο του περασμένου φθινοπώρου για τη δημιουργία μιας Ευρωπαϊκής Σούπερ Λίγκας επανήλθε στη δημοσιότητα, καθώς κάποιοι μεγάλοι σύλλογοι έχουν σκληρύνει τη στάση τους στις διαπραγματεύσεις με την UEFA

τιπροέδρους της UEFA, ο Ισπανός Λουίς Ρουμπιάλες και ο Πορτογάλος Φερνάντο Γκόμεζ και ο Άγγλος ταμίας της UEFA, Ντέιβιντ Γκιλ. Φυσικά, ο Τσεφερνίν μοιράζεται μαζί τους όλες τις ιδέες για την εκτέλεση ενός έργου που θα αναζωογονήσει το ευρωπαϊκό ποδόσφαιρο, ενώ υπάρχει συνεργασία με ειδική επιτροπή εμπειρογνομόνων.

Για να μεταρρυθμιστεί το τρέχον Champions League σε Super Champions League, μελετάται η δημιουργία μιας νέας εταιρείας με τη συμμετοχή της UEFA και των συλλόγων. Όπως αναφέρει η εφημερίδα, «έχουν γίνει εργασίες για ένα εννεαετές έργο κατά την περίοδο μεταξύ 2024 και 2033, και αν συμφωνήσουν όλα τα μέρη, η έναρξη του Super Champions θα μπορούσε να παρουσιαστεί το 2022 ή το 2023. Η νέα διοργάνωση έχει την έγκριση της FIFA». Η δομή του Super Champions, το ημερολόγιο του νέου τουρνουά και το επιχειρηματικό μοντέλο, με τη δια-

νομή όλων των πόρων που δημιουργούνται, είναι οι κύριες γραμμές στις οποίες περιστρέφονται αυτές οι συναντήσεις. Εκείνο που φέρεται ως μη διαπραγματεύσιμο στο προσχέδιο, είναι οι εθνικές διοργανώσεις να αφήσουν σταδιακά χώρο για το Super Champions να μπει στο ημερολόγιο. Γι' αυτό, οι αγώνες του Κυπέλλου πρέπει να μειωθούν σε τέσσερις ή πέντε ημερομηνίες και τα εγχώρια πρωταθλήματα πρέπει κατά προτίμηση να αποτελούνται από 16 ομάδες ή το πολύ 18.

Παρασκηνή της αντίδρασης

Με την τακτική «μαστίγιο και καρότο» οι ποδοσφαιρικές και πολιτικές αρχές της Ευρώπης σε συνεργασία με την FIFA φαίνεται να εξουδετερώνουν το σχέδιο κάποιων μεγάλων ευρωπαϊκών συλλόγων για τη δημιουργία κλειστής Λίγκας.

Μετά το μαστίγιο των απειλών από τις ομοσπονδίες και την Ευρωπαϊκή

Επιτροπή, έρχεται και το καρότο ενός ανανεωμένου Τσάμπιονς Λιγκ. Το σχέδιο του περασμένου φθινοπώρου για τη δημιουργία μιας Ευρωπαϊκής Σούπερ Λίγκας επανήλθε στη δημοσιότητα, καθώς κάποιοι μεγάλοι σύλλογοι έχουν σκληρύνει τη στάση τους στις διαπραγματεύσεις με την UEFA για την επόμενη τριετία των ευρωπαϊκών διοργανώσεων, μετά το 2023-24.

Στο τέλος του Ιανουαρίου προέκυψε και η κοινή δήλωση FIFA και ηπειρωτικών ομοσπονδιών με απειλές κατά των παικτών που θα συμμετάσχουν στην ΕΣΛ, αλλά και το ύποπτο συγχυρισό δημοσίευμα στους «Τάιμς» του Λονδίνου περί εκατοντάδων εκατομμυρίων ευρώ που θα αποκομίζει κάθε σύλλογος. Η απειλή των ομοσπονδιών και η ενόχληση και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, που εκφράστηκε με τις δηλώσεις του αρμόδιου Επιτρόπου Μαργαρίτη Σχοινιά στην επιθεώρηση Politico αλλά και στην EPT για τη δημιουργία ολιγοπωλίου εις βάρος των εθνικών πρωταθλημάτων, έκαναν τη Μάντσεστερ Γιουνάιτεντ να απορρίψει την ΕΣΛ και έδωσαν απρόσμενη ώθηση στο σχέδιο της UEFA για το νέο Τσάμπιονς Λιγκ. Αυτό προβλέπει διοργάνωση 36 ομάδων που θα δίνουν 10 αγώνες κατά το ελβετικό σύστημα στο σκάκι, αντιμετωπίζοντας τότε ισχυρούς και τότε λιγότερο ισχυρούς αντιπάλους βάσει της βαθμολογίας της UEFA και οι 16 πρώτοι θα μπαίνουν στα νок άουτ. Το σχέδιο αφορά την περίοδο 2025-2034 και θα οριστικοποιηθεί τον Μάρτιο.

ΑΠΟΨΕΙΣ

Η νέα Επιτροπή και ο μυθικός Ηρακλής

Του ΧΡΙΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ

Ευχάριστα ήταν τα νέα στο μέτωπο της αναποτελεσματικής μέχρι στιγμής, προσπάθειας που γίνεται εκ μέρους του κράτους για την καταπολέμηση της διαφθοράς καθότι η παραίτηση του Αντρέα Παπαχαράλαμπος από την προεδρία της Επιτροπής Δεοντολογίας και Προστασίας του Αθλητισμού μόνο ως θετική εξέλιξη μπορεί να θεωρηθεί. Αναμφισβήτητα η παραμονή του ως επικεφαλής της Επιτροπής μόνο αναξιοπιστία προσέδιδε στο θεσμό τους τελευταίους μήνες και η αποχώρησή του κρίνεται χρονικά καθυστερημένη.

Ημιστελεχωμένη καθότι προπηθήκαν τρεις αποχωρήσεις από την πενταμελή Επιτροπή και με τα δύο εναπομείναντα στελέχη της να συγκρούονται περί των μεθόδων και τακτικών που ακολουθήθηκαν, η ολική διάλυσή της αποτελούσε μονόδρομο αφού τόσο η λειτουργικότητα όσο και οι ενέργειές της αποδείχθηκαν πέρα για πέρα αναποτελεσματικές.

Δεν είναι άλλωστε τυχαίο ότι το μοναδικό πόρισμα που έγινε εφικτό να σταλεί στη Νομική Υπηρεσία, ζητήθηκε να επιστραφεί πίσω χαρακτηριζόμενο από τον ίδιο τον πρόεδρο του θεσμού νομικά ανεπαρκές.

Άνευ ουσίας τακτικισμοί, διαξιφισμοί και αμφισβητήσεις που καμία σχέση δεν είχαν με την ουσία της αποστολής τους να πατάξουν την διαφθορά στον αθλητισμό και το ποδόσφαιρο απασχόλησαν την κοινή γνώμη, δημιουργώντας μια «τρύπα στο νερό». Με αυτά και με αυτά, περιμένουμε πια τα νέα μέλη όταν και εφόσον οριστούν από το Υπουργικό Συμβούλιο. Ξεκινώντας σχεδόν από μηδενική βάση, θα κληθούν να τα βάλουν με το τέρας της διαφθοράς, που στο χώρο του αθλητισμού έχει εδώ και χρόνια γιγαντωθεί. Το παράνομο στοίχημα, η εμπλοκή του υπόκοσμου, η σύγκρουση συμφερόντων, η διακίνηση μαύρου χρήματος, η διαπλοκή μεταξύ πολιτικών και παραγόντων, η κακοδιαχείριση δημόσιου χρήματος που πιθανόν να γίνεται στις Ομοσπονδίες, η εσθιθελική μονιμοποίηση «ανθρώπων του αθλητισμού» που έχουν κολλήσει στην καρέκλα αποτελούν λίγα από τα πολλά ζητήματα που θα πρέπει να εξεταστούν και ακολούθως να εξερευνηθούν λύσεις. Συνεπώς οι επόμενοι και αυτός που θα ηγηθεί της προσπάθειας θα πρέπει να λειτουργήσει ως μυθικός ήρωας που πρέπει αρχικά να εξολοθρεύσει το τέρας της διαφθοράς-Λερναία Ύδρα μήπως και καθαριστούν επιτέλους οι Στάβλοι του Αυγεία-χώρος του αθλητισμού.

Ίσως η τελευταία ευκαιρία

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΑΝ

Χωρίς αμφιβολία, η κατάσταση στο ποδοσφαιρικό ΑΠΟΕΛ είναι κάτι περισσότερο από κρίσιμη και δεν αφορά μόνο στην παταγώδη αποτυχία στο φετινό πρωτάθλημα, την πιθανότητα να αγωνιστεί για πρώτη φορά στο δεύτερο όμιλο της δεύτερης φάσης ή ακόμη και να κινδυνεύσει σοβαρά η παραμονή της ομάδας στην κατηγορία, της ομάδας - μόνιμης πρωταθλήτριας τα προηγούμενα χρόνια! Σαφώς και η κατάληξη της φετινής προσπάθειας

σε πρωτάθλημα και κύπελλο έχει τεράστια σημασία, η κρισιμότητα, ωστόσο, επεκτείνεται και πέραν του αγωνιστικού και θέτει σε κίνδυνο πολύ περισσότερα από μια χαμένη (αγωνιστικά) χρονιά και μια απουσία από τις ευρωπαϊκές διοργανώσεις. Από την τραγική φετινή κατάσταση, πιο δύσκολη η επόμενη μέρα! Με δεδομένη την ανάγκη για... χτίσιμο από την αρχή μιας ομάδας, στο ρόστερ της οποίας αυτή τη στιγμή οι ποδοσφαιριστές που αξίζουν να παραμείνουν δεν χρειάζονται τα δάκτυλα και του δεύτερου χεριού για να μετρηθούν...

Με ό,τι αυτό συνεπάγεται σε οικονομικό κόστος, τόσο για μεταγραφές όσο και για αποζημιώσεις αυτών που θα πρέπει να αποχωρήσουν αλλά είναι εξασφαλισμένοι οικονομικά για ακόμη ένα ή και δύο χρόνια! Με δεδομένο πλέον το τεράστιο οικονομικό πρόβλημα ακόμη και διαχείριση να είναι το χρέος, όπως υποστηρίζει η νυν διοίκηση. Τι μένει; Να μετρηθούν τα... κουκιά, να υπολογιστούν οι δυνάμεις και οι δυνατότητες. Να διαφανεί αν όλοι αυτοί που προβάλλουν εδώ και μέρες το συμφέρον του ΑΠΟΕΛ και μόνο είναι και διατεθειμένοι να περάσουν από τα λόγια στις πράξεις. Πολλοί έχουν μιλήσει τις τελευταίες μέρες για ενότητα. Θα ήταν το ιδανικό, δεν είναι όμως και απαραίτητο. Αν κάποιοι θεωρούν πως έχουν τις λύσεις αλλά δεν εμπιστεύονται την παρούσα διοίκηση, ιδού η Ρόδος, ιδού και η συνέλευση της 23ης Μαρτίου.

Λιωρείται εδώ και αρκετό καιρό, μια αμφισβήτηση ως προς το μέγεθος του οικονομικού προβλήματος. Αν υπάρχουν στοιχεία που αμφισβητούν τους αριθμούς, καλό είναι να κατατεθούν. Αν υπάρχει αμφιβολία ως προς την ορθότητα των οικονομικών ελέγχων, ας επαναληφθούν και από άλλους. Διαφορετικά παύει να αποτελεί (μόνιμο) άλλοθι, για όσους δηλώνουν ετοιμότητα αλλά μένουν πίσω... Η 23η Μάρτιο προσφέρει μια ευκαιρία, όχι για τη διοίκηση Πετρίδη, ούτε για οποιαδήποτε άλλη νέα διοίκηση. Η ευκαιρία προσφέρεται για το ΑΠΟΕΛ. Αν δεν αξιοποιηθεί, κανείς δεν μπορεί ναιώθει σιγουριά για το πότε θα προκύψει άλλη...

Ποιοι θέλουν «κλειστή» Super League

Η γαλλική εφημερίδα Le Parisien αποκάλυψε τους 15 συλλόγους που σκοπεύουν να ιδρύσουν τη λεγόμενη ευρωπαϊκή Super League: Μάντσεστερ Γιουνάιτεντ, Μάντσεστερ Σίτι, Λίβερπουλ, Άρσεναλ, Τσέλσι, Τότεναμ, Ρεάλ Μαδρίτης, Μπαρσελόνα, Ατλέτικο Μαδρίτης, Γιουβέντους, Ίντερ, Μίλαν, Μπάγερν, Ντόρτμουντ και Παρί Σεν Ζερμέν. Πρόκειται φυσικά

για συλλόγους, που όλοι ανήκουν στα πέντε κορυφαία ευρωπαϊκά πρωταθλήματα. Σε αυτούς, πάντα σύμφωνα με την ίδια πηγή, πέντε ακόμα ομάδες θα προσκληθούν για την πρώτη διοργάνωση του τουρνουά, που φέρεται να έχουν προγραμματίσει για τη σεζόν 2022/23. Ανάμεσα στις πέντε ομάδες φέρεται να είναι και ο Ολυμπιακός Πειραιώς.

ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ

Ρόκα - Αυγουστή

Η φετινή χρονιά για την ΑΕΚ δύσκολα σώζεται. Η προσπάθεια για το «χτίσιμο» της επόμενης έχει ήδη αρχίσει. Η πρόκληση - επιστροφή Τσάβι Ρόκα στο σημαντικό πόστο του τεχνικού διευθυντή αποτελεί την πρώτη κίνηση και την ίδια ώρα στην επιστροφή της ΑΕΚ στο γνώριμο γι' αυτήν μοντέλο λειτουργίας των τελευταίων χρόνων. Μόνο που αυτή τη φορά οι κινήσεις έγιναν αντίστροφα. Γιατί η ΑΕΚ βρήκε πρώτα τον επόμενο της προπονητή και μετά το νέο τεχνικό διευθυντή. Και θα έχει μεγάλο ενδιαφέρον το αποτέλεσμα της συνεργασίας των δύο, Τσάβι Ρόκα και Σωφρόνη Αυγουστή, κυρίως σε σχέση με τη φιλοσοφία ή και την τακτική που ακολουθούσαν τα προηγούμενα χρόνια, στις κινήσεις προγραμματισμού.

* * * * *

Εθνική - προπονητής

Η απόφαση της ΚΟΠ για το νέο προπονητή της εθνικής ανδρών δεν θα αργήσει. Πλησιάζουν άλλωστε οι επόμενες επίσημες υποχρεώσεις μέσα στον επόμενο μήνα. Κύπριος ή ξένος το διημιμα και ειδικά μετά την αποτυχία της επιλογής Γιόχαν Βάλεμ. Οι πληροφορίες δίνουν ελαφρύ προβάδισμα στην επιλογή κύπριου προπονητή αν και επιλογές δεν υπάρχουν πολλές. Προκύπτει μάλιστα και όνομα κύπριου τεχνικού - έκπληξη στη σχετική λίστα, όνομα το οποίο δεν συμπεριλήφθηκε μέχρι τώρα στις όποιες συζητήσεις, εκτιμήσεις ή και προβλέψεις...

* * * * *

Κάτι σαν ποδόσφαιρο

Γίνονται προσπάθειες έτσι ώστε να υπάρχει κόσμος στα γήπεδα κατά την

τελική φάση του πρωταθλήματος. Έστω και λίγος κόσμος στο γήπεδο δίνει άλλη νότα. Πάντως το ποδόσφαιρο που παίζεται παγκοσμίως από την πανδημία και μετά δεν είναι ποδόσφαιρο. Είναι... κάτι σαν ποδόσφαιρο. Αυτό το κάτι, απέχει πολύ από το άθλημα που ξέρουμε.

* * * * *

Επιτροπή...προβλημάτων

Τελικά αυτή η Επιτροπή Δεοντολογίας και προστασίας του αθλητισμού το μόνο που δεν κάνει είναι...έργο. Επίσης, μπορεί να ισχυριστεί κανείς ότι δεν είναι καν διακοσμητικό στοιχείο. Είναι στοιχείο αρνητικό για τον απλούστατο λόγο ότι μόνο προβλήματα έχει προκαλέσει μέχρι τώρα.

* * * * *

Ταλαιπωρημένοι

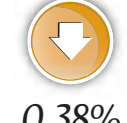
Ξανάρχιζε το πρωτάθλημα Β' Κατηγορίας. Η προσδοκία είναι ότι αυτή τη φορά έχει αρχίσει και την επόμενη φορά που η δράση θα σταματήσει θα είναι το...κανονικό τέλος. Ήδη οι ποδοσφαιριστές είναι πολύ ταλαιπωρημένοι και εκτεθειμένοι στον κίνδυνο τραυματισμού. Για την Γ' Κατηγορία και την Επίλεκτη... αναμένεται.

* * * * *

Κάτι καλό θα βγει

Δεν έχει την ποιότητα παλαιότερων χρόνων το πρωτάθλημα μπάσκετ, αλλά έχει μπόλικο ενδιαφέρον. Η συμμετοχή περισσότερων κυπρίων παικτών αλλάξε το συσχετισμό δυνάμεων. Όμως, το βασικό είναι ότι μέσα από τις ευκαιρίες που παίρνουν οι Κύπριοι...κάτι καλό θα πρέπει να βγει για το άθλημα.

Μεταβολές εβδομάδας

Χ.Α.Κ.
0,96%Χ.Α.
1,50%Dow Jones
0,72%Nasdaq
1,22%Nikkei
4,02%Dax
-0,14%FTSE 100
0,38%ΕΥΡΩΖΩΝΗ
Ανάπτυξη
3,8% για δύο
χρονιές μετά
την ύφεση
Σελ. 10Πετρέλαιο
1,78%€/€
0,65%

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΔΙΕΘΝΗ

Στροφή κολοσσών
στην πράσινη ενέργεια

Οι τεχνολογικοί κολοσσοί καταναλώνουν μεγάλες ποσότητες ηλεκτρικής ενέργειας, έχουν όμως θέσει και φιλόδοξους στόχους σε ό,τι αφορά τη στροφή στην καθαρή ενέργεια. Amazon, Apple, Facebook, Google και Microsoft είναι πρώτες στην αγορά και κατανάλωση πράσινης ενέργειας. Σελ. 2

ΤΑ ΟΠΛΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Περιμένοντας ξένους
επενδυτές ακινήτων

Με δύο σημαντικά όπλα αναμένεται να εισέλθει η Ελλάδα στη «μάχη» για την επιστροφή των ξένων επενδυτών ακινήτων. Το πρώτο και βασικό όπλο είναι το ισχυρό διαβατήριο που προσφέρει η χώρα και, δεύτερευόντως, η υψηλή θέση της στον δείκτη ποιότητας εκπαίδευσης. Σελ.12

Απόδοση δεκαετών ομολόγων		
	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	0,16%	-0,09%
Γερμανία	-0,46%	0,00%
Γαλλία	-0,19%	0,03%
Ιταλία	0,45%	-0,09%
Ισπανία	0,12%	0,00%
Ιρλανδία	-0,10%	0,03%
Ελλάδα	0,75%	0,01%
Ην. Βασίλειο	0,46%	0,03%

Βαθμολογία από οίκους αξιολόγησης		
Οίκος Αξιολόγησης	Μακρο-πρόθεσμο Χρέος	Βραχυ-πρόθεσμο Χρέος
DBRS	BBB (low)	R-2 (middle)
Fitch	BBB-	F3
Moody's	Ba2	NP
S&P	BBB-	A-3

«Bad Bank» για διαχείριση μέχρι 8 δισ.

Αναμένεται ότι θα συνεργαστούν όλες οι τράπεζες μέσω ΚΕΔΙΠΕΣ - Ανησυχίες για περαιτέρω αύξηση

Κόκκινα δάνεια γύρω στα 8 δισ. ευρώ θα κληθεί να διαχειριστεί η «Bad Bank». Τα εξυπηρετούμενα δάνεια των τραπεζών σήμερα ανέρχονται στα 6,3 δισ. ευρώ. Με την ολοκλήρωση όμως του προγράμ-

ματος αναστολής των δόσεων αναμένεται να αυξηθούν, καθότι τουλάχιστον το 10% των δανειοληπτών που συμμετείχαν δεν θα είναι σε θέση να καταβάλουν τη δόση τους. Η συμβατική αξία των δα-

νείων για τα οποία ζητήθηκε αναστολή δόσεων ανήλθε σε 11,74 δισεκατομμύρια. Το 10% λοιπόν των δανείων αυτών θα είναι μη εξυπηρετούμενα, γεγονός που θα ανεβάσει τα ΜΕΔ στα 7,5 – 8 δισ. Το

ζήτημα, πλέον, είναι από τη μία να δημιουργηθεί μία «Bad Bank» μέσω της ΚΕΔΙΠΕΣ η οποία να εξυπηρετεί τα συμφέροντα του κράτους, δηλαδή να είναι το εργαλείο εφαρμογής της κοινωνικής του

πολιτικής, και δεύτερον, να εξυπηρετεί τα συμφέροντα της ΕΚΤ και της ΚΤΚ για ελαχιστοποίηση και σωστή διαχείριση των κόκκινων δανείων που έχει το κυπριακό τραπεζικό σύστημα. Σελ. 3

Κέρδη για το Αμστερνταμ από το Brexit

Το χρηματιστήριο του Αμστερνταμ είναι μέχρι στιγμής ο μεγάλος κερδισμένος από τις απώλειες που επέφερε στο City του Λονδίνου το Brexit. Τον πρώτο μετά Brexit μήνα, το Αμστερνταμ ξεπέρασε ως κόμβος συναλλαγών σε μετοχές ευρωπαϊκών εταιρειών και σε παράγωγα το Λονδίνο. Τον Ιανουάριο διαπραγματεύθηκαν ημερησίως κατά μέσον όρο μετοχές αξίας 9,2 δισ. ευρώ, όταν στο Λονδίνο ο όγκος συναλλαγών υποχώρησε στα 8,6 δισ. ευρώ. Σελ.11

ΑΝΑΛΥΣΗ / Των ΑΝΔΡΕΑ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ και ΟΜΗΡΟΥ ΠΙΣΣΑΡΙΔΗ

Οικονομικές προοπτικές και πυλώνες ανάπτυξης

Καθώς η παγκόσμια οικονομία αντιμετωπίζει το δεύτερο κύμα κορωνοϊού, είναι λογικό η προσοχή να στρέφεται στη βραχυπρόθεσμη διαχείριση της μεγαλύτερης κρίσης των τελευταίων ετών. Παράλληλα, όμως, η αναγκαιότητα διαχείρισης της αυριανής μέρας δεν πρέπει να μας διαφεύγει. Η Κύπρος είναι μια μικρή και ευέλικτη οικονομία, η οποία στο πλαίσιο της ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς και του εντεινόμενου ρυθμού παγκοσμιοποίησης, επιδεικνύει προσαρμοστικότητα και διαθέτει δυναμικά μεγάλες ευκαιρίες. Ταυτόχρονα, αντιμετωπίζει συνθήκες συνεχούς και έντονου ανταγωνισμού μέσα στις οποίες θα πρέπει να επανεξετάσει το οικονομικό της μοντέλο. Παρά τις σχετικά ικανοποιητικές επιδόσεις των τελευταίων χρόνων, θα πρέπει με νηφαλιότητα, σοβαρότητα και μεταρρυθμιστική διάθεση να εξετάσουμε πως θα γίνουμε καλύτεροι αύριο.

Αφετηρία αποτελεί η δημιουργία των κατάλληλων βάσεων μέσω ορθής ιεράρχησης των στόχων, απο-

σκοπώντας στη μετουσίωσή τους σε επιχειρησιακό πρόγραμμα δράσης. Πιο συγκεκριμένα: Πρώτον, είναι απαραίτητη η δημιουργία μακροπρόθεσμων εθνικών στρατηγικής, η οποία θα πρέπει να διαμορφωθεί με τη συμβολή επιστημόνων που να καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα τομέων και να στηρίζεται στη μέγιστη δυνατή συναίνεση, και άρα στηρίξη, από τους εμπλεκόμενους φορείς. Η στρατηγική θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη βέλτιστες πρακτικές επιτυχημένων κρατών, να στοχεύει σε ολοκληρωμένη και ολιστική μεταρρύθμιση και ταυτόχρονα να είναι ευέλικτη και να επιδέχεται μελλοντικές προσαρμογές μέσω ανοιχτής ανταλλαγής απόψεων.

Δεύτερο, η παρωχημένη άποψη διαφοροποίησης κρατικού και ιδιωτικού τομέα θα πρέπει να αντικατασταθεί με σύγχρονες αντιλήψεις που αναγνωρίζουν το βαθμό αλληλεπίδρασης των δύο. Ο εκσυγχρονισμός του δημόσιου τομέα είναι απαραίτητο στοιχείο για την επιτυχία του ιδιωτικού τομέα, ενώ

ένας ισχυρός ιδιωτικός τομέας ενισχύει τα θεμέλια του κράτους.

Τρίτο, είναι καιρός να αναγνωρίσουμε τη σημασία του πολιτικού υποβάθρου, η συμβολή του οποίου στην οικονομική ανάπτυξη αναγνωρίζεται όλο και ευρύτερα. Η εξέλιξη του κουλτούρας, η οποία εστιάζεται στη δική μας πολιτιστική κληρονομιά και ενισχύεται μέσω της πρόσβασής μας στο ευρωπαϊκό σύνολο, θα ενδυναμώνει τη διαμόρφωση κατάλληλων συνθηκών που θα ενεργούσαν υποστηρικτικά στην όλη προσπάθεια. Όσον αφορά τη βάση της επερχόμενης ανάπτυξης, αν και το μέλλον είναι αβέβαιο μπορούμε να αναγνωρίσουμε τέσσερις πυλώνες αυξημένων μελλοντικών προοπτικές.

Πρώτον, η ψηφιακή εξέλιξη θα συνεχιστεί και η τεχνολογία θα διεισδύει με ολοένα αυξανόμενο ρυθμό σε όλους τους τομείς, περιλαμβανομένων του κράτους (ηλεκτρονική διακυβέρνηση) της παιδείας, υγείας, γεωργίας, κ.λπ. Είναι λοιπόν καιρός, πέραν των επενδύσεων στην τεχνολογία, να διαθέσουμε

πόρους που να επιτρέψουν στην Κύπρο να γίνει περιφερειακό τεχνολογικό κέντρο που θα προσελκύσει αξιόλογες εταιρείες και θα αναβαθμίσει το τοπικό επαγγελματικό δίκτυο.

Δεύτερον, δεδομένου του αρνητικού ανθρώπινου περιβαλλοντικού αποτυπώματος, η προοπτική της πράσινης οικονομίας και των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας είναι μονόδρομος. Οι δυνατότητες για την Κύπρο είναι σημαντικές και, πέρα από την προώθηση της ηλιακής και αιολικής ενέργειας, αναδύονται ευκαιρίες για τη δημιουργία υποστηρικτικού επιχειρηματικού περιβάλλοντος και αξιοποίησης επενδυτικών ταμείων για περιβαλλοντικά και κοινωνικά θέματα.

Τρίτον, ο τομέας της εκπαίδευσης παρουσιάζει ιδιαίτερη δυναμική. Είναι πιθανώς ένας από τους ισχυρότερους τομείς, ο οποίος μπορεί να συνεισφέρει ουσιαστικά στην Κύπρο, τόσο οικονομικά όσο και μέσω της επιμόρφωσης των αυριανών επιστημόνων.

Τέταρτον, οι παραδοσιακοί τομείς-κλειδιά όπως ο τουρισμός θα παραμείνουν σημαντικοί. Προτεραιότητα θα πρέπει να δοθεί στη βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη και στην ανάδειξη νέων μορφών τουρισμού όπως ο αγροτουρισμός, αλλά και ο ιατρικός, αθλητικός και θρησκευτικός τουρισμός.

Καταλήγοντας, η μετατροπή της Κύπρου σε μια ανταγωνιστική οικονομία, η οποία να είναι ελκυστική για παραγωγικές επενδύσεις και να προσφέρει ποιοτικές συνθήκες διαβίωσης, αποτελεί ένα εφικτό στόχο. Σε ένα τέτοιο πλαίσιο, θα πρέπει να ενδυναμώσουμε παραδοσιακούς αλλά μελλοντικά υποσχεμένους τομείς της οικονομίας ενώ θα πρέπει να ενισχύσουμε και να αναδείξουμε νέους πυλώνες με ισχυρές προοπτικές.

Ο κ. Ανδρέας Χαράλαμπος είναι οικονομολόγος και πρώην διευθυντής στο Υπουργείο Οικονομικών. Ο κ. Όμηρος Πισσαρίδης είναι διευθυντής σύμβουλος της Pricewaterhouse Coopers Investment Services.

pwc

Talk to our specialists!

Μάθετε περισσότερα και μιλήστε μαζί μας

pwc.com.cy/talk-to-our-specialist

ΑΝΑΛΥΣΗ BLOOMBERG

Βοηθήστε τις φτωχότερες χώρες με τα εμβόλια

Ένας πόλεμος για τα εμβόλια κατά του κορωνοϊού έχει ξεσπάσει ανάμεσα σε ορισμένα από τα πλουσιότερα κράτη του κόσμου. Αυτό είναι κατανοητό, αλλά η εστίασή της, καθώς είναι περιορισμένη στις δικές τους ανάγκες, δείχνει και κοντόφθαλμη αλλά και ηθικά εσφαλμένη. Η έξαρση της πανδημίας στα φτωχότερα μέρη του κόσμου θα θέσει σε κίνδυνο τις δικές τους προσπάθειες για να δοθεί ένα τέλος στη συνθήκη εκτάκτου ανάγκης που υπαγόρευσε η ασθένεια. Το συμφέρον οφείλει να ευθυγραμμίζεται με αυτό που λογίζεται ως ηθική επιταγή. Η αύξηση της προσφοράς εμβολίων για όλους πρέπει να αναγκάσει σε έτι σημαντικότερη προτεραιότητα. Η Ευρωπαϊκή Ένωση προέβη προσφάτως σε ένα αμφιλεγόμενο βήμα για να εξασφαλίσει δόσεις εμβολίων για τους πολίτες της, περιορίζοντας την εξαγωγή τους, έως ότου καλυφθούν οι δικές της παραγωγές. Όμως, γενικά μιλώντας, οι πλούσιες χώρες έχουν κάνει ό,τι μπορούν για να περιστείλουν τις λιγοστές προμήθειες εμβολίων. Περισσότερες από τις μισές εκ των 12,5 δισεκατομμυρίων δόσεων, που έχουν για φέτος προγραμματισθεί, προορίζονται ως επί το πλείστον για τις ανεπτυγμένες χώρες. Ο Καναδάς έχει αγοράσει τόσες δόσεις ώστε να εμβολιάσει τον πληθυσμό του πέντε φορές. Τα φτωχά κράτη μπορούν να προσδοκούν πως θα εμβολιάσουν μόνο ένα μέρος του πληθυσμού τους φέτος. Εάν ισχύει η τρέχουσα τάση, πολλές χώρες έως και το 2024 δεν θα έχουν κατορθώσει να ολοκληρώσουν τους εμβολιασμούς τους. Το να αφήνει την πανδημία να συνεχίζει σε μεγάλο μέρος του πλανήτη την εξάπλωσή της, χωρίς να δείχνεις ενδιαφέρον, είναι ασυγκλήρωτο και επικίνδυνο για απαξίαντες, κάτι το οποίο πρέπει να τονιστεί. Διότι με τον τρόπο αυτόν αυξάνεται σημαντικά ο κίνδυνος εμφάνισης νέων θανατηφόρων στελεχών, τα οποία εάν αποδειχθούν ανθεκτικά στα σημερινά εμβόλια, ακόμη και οι πλήρως εμβολιασμένες χώρες ενδέχεται να υποστούν νέα αύξηση κρουσμάτων. Επιπλέον, η συνεχής αποδιάρθρωση της παγκόσμιας οικονομίας θα επιβαρύνει ειδικότερα και όσες χώρες έχουν καταφέρει να ανακτήσουν το χαμένο έδαφος λόγω παν-

δημίας. Το να βοηθήσουμε τις φτωχότερες χώρες να αντιμετωπίσουν την πανδημία, είναι και έξυπνο και σωστό.

Εάν τα πρόσθετα υποψήφια εμβόλια αποδειχθούν αποτελεσματικά, αυτό θα ενισχύσει την πιθανή προσφορά, αν και η παραγωγική ικανότητα θα εξακολουθεί να συνιστά ένα πρόβλημα. Πώς μπορεί, λοιπόν, με τον καλύτερο τρόπο να αυξηθεί η παραγωγή εμβολίων; Μία ομάδα χωρών υπό την καθοδήγηση της Ινδίας και της Νότιας Αφρικής ασκούν πιέσεις για την κατάργηση των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας επί των εμβολίων, που στοχεύουν στην καταπολέμηση του κορωνοϊού κατά τη διάρκεια της πανδημίας. Ωστόσο, η μεγαλύτερη παραγωγή απαιτεί τεχνολογία, καθώς και πρόσβαση σε πνευματική ιδιοκτησία. Θα ήταν καλύτερο να στρατολογηθούν οι παρασκευαστές εμβολίων στον ρόλο των πρόθυμων συμμάχων ώστε και να αυξηθεί η παραγωγή όσο το δυνατόν γρηγορότερα και να δημιουργηθούν συνεργασίες με άλλους παραγωγούς. Οι φαρμακευτικές εταιρείες, οι οποίες δεν διαθέτουν από μόνες τους βιώσιμα εμβόλια καταπολέμησης του ιού, θα πρέπει να προχωρήσουν στην παραγωγή βάσει συμβάσεων, όπως έχει αρχίσει να πράττει η Sanofi για την Pfizer και την BioNTech. Οι πλούσιες χώρες θα μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν την οικονομική τους επιρροή για να το ενθαρρύνουν. Η Κίνα, η Ρωσία και η Ινδία θα πρέπει να παράσχουν περισσότερα δεδομένα σχετικά με τα δικά τους εμβόλια και να τα υποβάλουν σε περαιτέρω έλεγχο από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας, ώστε να μπορέσουν να χρησιμοποιηθούν ευρύτερα. (Μελέτη διαπίστωσε πρόσφατα ότι το ρωσικό εμβόλιο ήταν εξαιρετικά αποτελεσματικό.) Ένα κέντρο συλλογής και διάθεσης πληροφοριών σχετικά με την παγκόσμια αλυσίδα εφοδιασμού εμβολίων θα βοηθούσε τις κυβερνήσεις να εντοπίσουν τα σημεία συμφόρησης και να αντιμετωπίσουν τις καθυστερήσεις. Αντιμετωπίζοντας όλες αυτές τις προκλήσεις, τέλος, απαιτούνται παγκόσμιος συντονισμός και ηγετικές ικανότητες, ενώ στο πλαίσιο αυτό θα μπορούσε να διαδραματίσει κάποιο ρόλο η Ομάδα των Επτά (G7).

ΔΗΚΤΗΣ

Καινοτομία

Η πανδημία υπήρξε καταλύτης στη μείωση της χρήσης μετρητών και της στροφής των Ευρωπαϊκών στις ηλεκτρονικές πληρωμές. Ήδη, πριν από την πανδημία, έρευνες αγοράς έδειχναν πως ένας στους δύο Ευρωπαίους θα προτιμούσε να πληρώσει ψηφιακά για τις καθημερινές τους αγορές. Ανταποκρινόμενη στα νέα δεδομένα η ΕΚΤ προωθεί την εισαγωγή ψηφιακού ευρώ. Με τη συγκεκριμένη πρωτοβουλία, επιδιώκεται να αυξηθούν τα επίπεδα ασφάλειας στις ηλεκτρονικές συναλλαγές γνωρίζοντας επίσης ότι πέραν της ασφάλειας η ιδιωτικότητα των συναλλαγών αποτελεί σημαντική παράμετρο για τους Ευρωπαίους, αν είναι να υιοθετήσουν το ψηφιακό ευρώ. Είναι σημαντικό πάντως ότι η συζήτηση διεξάγεται σε μια περίοδο που το δημοφιλές bitcoin έχει προσελκύσει ήδη θεσμικό επενδυτικό ενδιαφέρον και η τιμή του έχει εκτοξευθεί στις περίπου 48.000 δολάρια.

• • • •

Συγκρατημένη αισιοδοξία

Μειωμένες προβλέψεις ανάκαμψης για το 2021 δημοσιοποίησε η επιτροπή για την Ευρώπη κάνοντας λόγο για συγκρατημένη αισιοδοξία και ανάπτυξη 3,8% σε σχέση με 4,8% που προβλεπόταν τον Νοέμβριο. Οι προβλέψεις γίνονται στη βάση παραδοχών που περιλαμβάνουν αποκλιμάκωση της πανδημίας κατά το δεύτερο εξάμηνο του έτους, συνεπεία ολοκλήρωσης των εμβολιασμών στις ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού. Αξιοσημείωτο γεγονός αποτελεί το ψαλίδισμα των προσδοκιών για την Ιταλία, η οποία από 4,1% πριν, τώρα εκτιμάται στο 3,4%. Η κατάσταση, σύμφωνα με την Κομισιόν, επιτάσσει παρέμβαση από τις κυβερνήσεις στο θέμα της ανεργίας, της καχεκτικότητας στο επηρεάζει και της αύξησης των κοινωνικών ανισοτήτων.

• • • •

Προσαρμοστικότητα

Οι νέες περιβαλλοντικές προτεραιότητες σε συνδυασμό με την πανδημία, αποτελούν ικανοποιητικές αιτίες για να ακυρωθεί η προγραμματισμένη επέκταση του Charles de Gaulle, του δεύτερου σε επιβατική κίνηση αεροδρομίου στην Ευρώπη. Το 2019 το κύριο αεροδρόμιο του Παρισιού, που λειτουργεί από το 1974, φιλοξένησε 76 εκατομμύρια επιβάτες. Η προγραμματισμένη επέκταση ανακοινώθηκε πριν από τρία χρόνια και οι εργασίες αναμένονταν να ξεκινήσουν τους επόμενους μήνες. Στόχος θα ήταν η δημιουργία του terminal 4, το οποίο θα προσέθετε 450 πτήσεις ημερησίως. Βασική παράμετρος για την απόφαση ακύρωσης του έργου υπήρξε η ανάγκη

diktis@kathimerini.com.cy

Όσοι αρνούνται τα συχνά τεστ είτε θα μένουν απλήρωτοι είτε θα λαμβάνουν από την άδειά τους, για τηλεργασία ούτε λόγος να γίνεται.

να συμπεριληφθεί στους σχεδιασμούς πρόνοια για φιλοξενία πιο φιλικών στο περιβάλλον αεροπλάνων που αναμένεται να κάνουν την εμφάνισή τους στο άμεσο μέλλον.

• • • •

Κοινωνική επιδημία

Σύμφωνα με έρευνα που διενεργήθηκε στο Ηνωμένο Βασίλειο, τρεις στους πέντε εργαζόμενους που εργάζονται από το σπίτι δήλωσαν ότι βελτιώθηκε η παραγωγικότητά τους ενώ αυξήθηκαν και οι «πραγματικές» ώρες

εργασίας σε σχέση με πριν το lockdown. Η συγκεκριμένη μελέτη αποτελεί χρήσιμο εργαλείο για τους κοινωνιολόγους στην προσπάθειά τους να εξηγήσουν ότι δεν είναι δικαιολογημένο να πιστεύουμε ότι γινόμαστε τεμπέληδες σε περιόδους υποχρεωτικού εγκλεισμού. Ο χρόνος ουσιαστικής δουλειάς είναι αυξημένος γιατί έχει εκλείψει η ανάγκη για μετακινήσεις και ο χρόνος που απαιτείται για κοινωνικοποίηση στον εργασιακό χώρο. Πάντως οι ειδικοί βλέπουν να αποκτά διαστάσεις κοινωνικής επιδημίας ο «μύθος της τεμπελιάς» όπως καθιερώθηκε να αποκαλείται το φαινόμενο που νοιώθει κάποιος όταν μένει στο σπίτι.

• • • •

Ανοδικό ράλι

Μεγάλη αύξηση παρουσιάζει το τελευταίο διάστημα το χρηματιστήριο ρύπων μετά την καθίζηση που καταγράφηκε κατά τους τελευταίους μήνες του 2020. Η άνοδος αντικατοπτρίζει την ισχυρή δέσμευση της ΕΕ για να αντιμετωπίσει ριζικά την ατμοσφαιρική ρύπανση. Την εβδομάδα που μας πέρασε η άνοδος στις τιμές πλησίασε το 13% και πλέον ένας τόνος απελευθέρωσης διοξειδίου του άνθρακα στην ατμόσφαιρα βρίσκεται στα 38 δολάρια, τιμή που αποτελεί ρεκόρ. Σύμφωνα με αναλυτές, η ανοδική κίνηση θα συνεχιστεί και δεν αποκλείεται να αγγίξει την τιμή των 50 ευρώ το επόμενο διάστημα. Καθώς η τιμή ανεβαίνει οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας θα αυξάνουν την ελκυστικότητά τους για τις βιομηχανίες σε σχέση με ορυκτές πρώτες ύλες.

Οι τεχνολογικοί κολοσσοί κάνουν στροφή στην πράσινη ενέργεια

Συνολικά η ενέργεια που χρησιμοποιούν ετησίως ισοδυναμεί με την κατανάλωση μιας μικρής χώρας

Οι τεχνολογικοί κολοσσοί καταναλώνουν μεγάλες ποσότητες ηλεκτρικής ενέργειας, αλλά παράλληλα έχουν θέσει και τους πιο φιλόδοξους στόχους σε ό,τι αφορά τη στροφή στην καθαρή ενέργεια. Amazon, Apple, Facebook, Google και Microsoft είναι πρώτες στην αγορά και κατανάλωση πράσινης ενέργειας. «Η επιρροή τους είναι τεράστια», τονίζει ο Εντουάρντο Γκαμίντε, διευθυντικό στέλεχος της εταιρείας κοινής ωφελείας Iberdrola, επισημαίνοντας στη βρετανική εφημερίδα την «τεράστια δύναμή τους στην παγκόσμια αγορά».

Πράγματι, καταναλώνουν τεράστιες ποσότητες ηλεκτρικής ενέργειας εξαιτίας των κέντρων δεδομένων τους. Το άθροισμα της ενέργειας που χρησιμοποιούν οι Amazon, Google, Microsoft, Facebook και Apple υπερβαίνει τις 45 τεραβατώρες ετησίως, φθάνοντας την κατανάλωση ενέργειας μιας μικρής χώρας όπως η Νέα Ζηλανδία. Και σίγουρα στο μέλλον θα καταναλώνουν ακόμη περισσότερη, καθώς αυξάνεται η χρήση τεχνητής νοημοσύνης και μηχανών εκμάθησης. Σημειωτέον ότι ο τομέας της τεχνικής νοημοσύνης αντιπροσωπεύει ποσοστό από 1,8% έως 2,8% των παγκόσμιων εκπομπών καυσαερίων, σύμφωνα με πρόσφατη έρευνα του Πανεπιστημίου του Λάνκαστερ. Πρόκειται για τον ίδιο όγκο καυσαερίων που παράγει ο τομέας των αερομεταφορών.

Παράλληλα με αυτήν την κατανάλωση ενέργειας, οι τεχνολογικοί κολοσσοί έχουν θέσει και τους πλε-

Η Microsoft δεσμεύθηκε ότι έως το 2030, θα έχει «αρνητικές εκπομπές καυσαερίων».

Φιλόδοξα σχέδια από Amazon, Apple, Facebook, Google και Microsoft.

ον φιλόδοξους στόχους για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής. Έτσι, σε μια στιγμή που βρίσκονται στο στόχαστρο των Αρχών σε Ευρώπη και Αμερική και επικρίνονται για την υπερβολική οικονομική, κοινωνική και πολιτική ισχύ που έχουν συγκεντρώσει στα χέρια τους, φαίνεται να επιτυγχάνουν σε αυτό που όλη η ανθρωπότητα θέτει ως στόχο. Στρέφονται οι ίδιοι στην πράσινη ενέργεια, με αποτέλεσμα να επισπεύδουν τον μετασχηματισμό συνολικά του συστήματος ηλεκτρικής ενέργειας. Την αρχή έκανε η Google το 2010, όταν υπέγραψε την πρώτη συμφωνία της για αγορά πράσινης ενέργειας. Όπως τονίζει ο κ. Γκαμίντε, «από τη στιγμή που έκανε ο πρώτος την αρχή, ακολούθησαν και οι άλλοι και προχώρησαν». Τους συνέφερε να υπογράψουν μακροπρόθεσμα συμβόλαια αγοράς καθαρής ενέργειας, δεδομένου ότι έχουν κέντρα δεδομένων που λειτουργούν εδώ και δεκαετίες. Και βέβαια, διέθεταν την οικονομική ισχύ για να ανταποκριθούν σε αυτήν την πρόκληση. Σταδιακά, η πράσινη ενέργεια έχει εξελιχθεί σε πεδίο ανταγωνισμού ηλεκτρικής ενέργειας που καταλοσσούς.

Ο πρόεδρος της Microsoft, Μπραντ Σμιτ, παραδέχεται πως υπάρχει αυτός ο ανταγωνισμός ανάμεσα στις μεγάλες τεχνολογικές εταιρείες και τονίζει πως «ίσως αυτό είναι το καλύτερο από όλα». Ομολογεί μάλιστα πως η εταιρεία του κινείται στο πνεύμα του ιδρυτή της, του Μπιλ Γκέιτς, ο οποίος έχει θέσει την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής στις προτεραιότητές του και στο πλαίσιο του ανθρωπιστικού του έργου. Η Microsoft έχει υποσχεθεί να έχει αντιστρέψει την κατάσταση μέχρι το 2030, δηλαδή να έχει «αρνητικές εκπομπές καυσαερίων». Αυτό σημαίνει πως με τα έργα που αναπτύσσει θα αφαιρεί από την ατμόσφαιρα περισσότερα καυσαέρια από όσα θα εκπέμπει. Σχεδιάζει να το επιτύχει εν μέρει με τη χρήση τεχνολογιών που εγκλωβίζουν το διοξείδιο του άνθρακα.

Παράλληλα, όμως, η εταιρεία έχει επιβάλει ένα είδος εσωτερικής πειθαρχίας, χρεώνοντας 15 δολάρια για κάθε τόνο καυσαερίων που παράγει και χρεώνει την εκάστοτε υπεύθυνη ομάδα προκειμένου να εναισθητοποιήσει το προσωπικό της.

Ο ανταγωνισμός είναι σκληρός με την Google, που έχει θέσει έναν πολύ πιο φιλόδοξο στόχο: έως το 2030 να λειτουργούν όλα τα κέντρα δεδομένων της με τη χρήση καθαρής ενέργειας. Σημειωτέον ότι από το 2013 μέχρι το 2018 έχει κυριολεκτικά τριπλασιαστεί η ποσότητα ηλεκτρικής ενέργειας που καταναλώνει η Google.

Τα δάνεια που θα κληθεί να διαχειριστεί η «Bad Bank»

Από 6,3 δισ. που είναι τα ΜΕΔ αναμένεται να φτάσουν στα 8 δισ.

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Η μετατροπή της ΚΕΔΙΠΕΣ σε «Bad Bank», εφόσον γίνουν οι όλες απαραίτητες διαδικασίες, θα είναι μια εξέλιξη για το κυπριακό τραπεζικό σύστημα που την αναζητά από το 2015, μόνο που πλέον θα κληθεί να διαχειριστεί μέρος μη εξυπηρετού-

Ολες οι τράπεζες της Κύπρου αναμένεται να συνεργαστούν με αυτό το σχήμα «Bad Bank» - ΚΕΔΙΠΕΣ, άλλες λιγότερο, άλλες περισσότερο.

μενων δανείων ύψους 8 δισ. Πώς προκύπτει ο αριθμός αυτός; Όπως έγραψε η «Κ» την προηγούμενη Κυριακή, βάσει των δεδομένων που έχουν οι τράπεζες μετά τη λήξη της αναστολής των δόσεων, το 70 - 80% των δανειοληπτών που είχαν αιτηθεί να μπουν στο «μορατόριουμ» επέ-

στρεψαν κανονικά στο πρόγραμμα αποπληρωμής των δόσεών τους τον Ιανουάριο, ενώ σύμφωνα με τα δεδομένα, ένα 0 - 30% θα χρειαστούν αναδιάρθρωση των δανείων τους. Ωστόσο, ποσοστό μέχρι 10% από αυτούς που συμμετείχαν στο πρόγραμμα αναστολής των δόσεων που εκπόνησαν από κοινού οι ευρωπαϊκοί θεσμοί με τους εγχώριους, αναμένεται να «κοκκινήσουν». Στο κυπριακό πρόγραμμα αναστολής δόσεων, η συμβατική αξία των δανείων για τα οποία ζητήθηκε αναστολή δόσεων ανήλθε σε 11,74 δισεκατομμύρια. Από τα δάνεια αυτά, τα 7,07 δισ. ευρώ ήταν για επιχειρηματίες και το υπόλοιπο 4,67 δισ. ευρώ ήταν για νοικοκυριά. Τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια στην Κύπρο στα τέλη Οκτωβρίου 2020 ανέρχονταν στα 6,3 δισ. ευρώ. Εάν υποθέσουμε λοιπόν πως ένα 10% από τα «χονδρικά» 12 δισ. δανείων κοκκινήσουν, τότε ο αριθμός των ΜΕΔ μέχρι το τέλος του χρόνου θα φτάσει σε ένα ρεαλιστικό σενάριο στα 7,5 δισ. ευρώ. Επειδή όμως το πρόγραμμα αναστολής δανείων συνεχίζει για μερικές ομάδες δανειοληπτών

Θα δημιουργηθεί μία «Bad Bank» μέσω της ΚΕΔΙΠΕΣ, η οποία από τη μία να εξυπηρετεί τα συμφέροντα του κράτους, δηλαδή να είναι το εργαλείο εφαρμογής της κοινωνικής του πολιτικής, και δεύτερον, να εξυπηρετεί τα συμφέροντα της ΕΚΤ και ΚΤΚ για ελαχιστοποίηση και σωστή διαχείριση των κόκκινων δανείων.

που δεν συμμετείχαν στο πρώτο, δηλαδή αυτό του Μαρτίου 2020, θα πρέπει να δοθεί «αέρας» και να προετοιμαστούν οι τράπεζες για διαχείριση ενός «pool» κόκκινων δανείων 8 δισεκατομμυρίων ευρώ. Η μέχρι τώρα εξέλιξη των ΜΕΔ και η επιστροφή του 70 - 80% των δανειοληπτών στις πληρωμές τους, τραπεζικές πηγές το χαρακτηρίζουν «θετικό μήνυμα», κρατώντας όμως «κάτω» το κεφάλι γιατί η πανδημία απέδειξε πως τίποτα δεν μπορεί σίγουρα να προβλεφθεί. Τραπεζικές πηγές λοιπόν επιβεβαίωσαν τα πιο

πάνω νούμερα, ωστόσο άφησαν ανοικτό το ενδεχόμενο επόμενα κύματα που ιού να ανατρέψουν το σκηνικό. Μην ξεχνάμε δε, γινόταν λόγος για ένα πολύ δυνατό 2021 και ανάπτυξη της τάξης του 4,5%, με το δεύτερο κύμα της πανδημίας που έχει κτυπήσει τα κράτη να είχε άλλη άποψη. Τα παραπάνω δεδομένα ισχύουν βάσει των στοιχείων της δεδομένης περιόδου.

Τα δάνεια του ΕΣΤΙΑ

Η ΚΕΔΙΠΕΣ, όμως, δεν αναμένεται να αναλάβει ένα «pool» δανείων

από 6,3 - 8 δισ. ευρώ που θα υπάρχουν στο εγχώριο τραπεζικό σύστημα στους επόμενους μήνες. Η ΚΕΔΙΠΕΣ, ως «Bad Bank», θα κληθεί να αναλάβει μόνο δάνεια τα οποία θα είναι ως επί το πλείστον δύσκολα, από μικρομεσαίες επιχειρήσεις, από μικρά νοικοκυριά και με εξασφαλίσεις πρώτες κατοικίες. Τα μεγάλα δάνεια από μεγάλους πελάτες οι τράπεζες θα προχωρήσουν όπως οι ίδιες γνωρίζουν να τα διαχειρίζονται, μέσω των ειδικών εταιρειών που έχουν συνεργασία, ή να τα πωλήσουν. Όπως φαίνεται από τα δεδο-

Διπλός στόχος

Όπως έχουν διαρρεύσει μέχρι στιγμής τα δεδομένα για τη δημιουργία της «Bad Bank» μέσω της μετατροπής της ΚΕΔΙΠΕΣ, θα είναι «χοντρά - χοντρά» από θέμα σχεδιασμού του κράτους και όχι της Κεντρικής Τράπεζας, η εξυπηρέτηση - διαχείριση των δανείων που είτε μπήκαν στο Σχέδιο ΕΣΤΙΑ, είτε για δάνεια που για μερικές πρόνοιες μόνο δεν μπήκαν εντός του Σχεδίου. Το ζήτημα πλέον δηλαδή, είναι από τη μία να δημιουργηθεί μία «Bad Bank» μέσω της ΚΕΔΙΠΕΣ, η οποία να εξυπηρετεί τα συμφέροντα του κράτους, δηλαδή να είναι το εργαλείο εφαρμογής της κοινωνικής του πολιτικής και δεύτερον, να εξυπηρετεί τα συμφέροντα της ΕΚΤ και ΚΤΚ για ελαχιστοποίηση και σωστή διαχείριση των κόκκινων δανείων που έχει το κυπριακό τραπεζικό σύστημα. Είναι ένα εγχείρημα που θα είχε καλύτερη εφαρμογή το 2013 - 2015 εάν και εφόσον βρίσκονταν οι πόροι για να γίνει, όμως μετά τη σύσταση της ΚΕΔΙΠΕΣ από την πώληση του καλού Συνεργασισμού στην Ελληνική Τράπεζα, υπάρχει κάτι «έτοιμο» το οποίο μπορεί πράγματι να μετατραπεί σε «Bad Bank» και με ταμειακές ροές θα είναι εύρωστο. Όλες οι τράπεζες της Κύπρου αναμένεται να συνεργαστούν με αυτό το σχήμα «Bad Bank» - ΚΕΔΙΠΕΣ, άλλες λιγότερο, άλλες περισσότερο.

μένα του μορατόριουμ, αναστολή δανείων αιτήθηκαν συνολικά 50.586 δανειολήπτες, εκ των οποίων οι 44.428 αφορούν νοικοκυριά και οι 6.158 επιχειρήσεις. Βάσει των συνολικών μη εξυπηρετούμενων δανείων που έχει η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου παρουσιάζεται πως οι συνολικές μη εξυπηρετούμενες χορηγήσεις που έχουν τα νοικοκυριά ανέρχονται σε 3,16 δισ. ευρώ, οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις έχουν 2,36 δισ. ευρώ κόκκινων δανείων και οι μη χρηματοδοτικές εταιρείες έχουν 2,79 δισ. ευρώ κόκκινων δανείων.

Τη Δευτέρα 15 Φεβρουαρίου αρχίζει η ανάπτυξη της δεύτερης φάσης της Λεωφόρου Μακαρίου

Δημιουργούμε ένα όμορφο, φιλικό και προσβάσιμο κέντρο πόλης

Λεωφόρος Μακαρίου

Ανάπλαση του Εμπορικού Τριγώνου - Μακαρίου - Στασικράτους - Ευαγόρου - Φάση Β'

- Βελτίωση της κινητικότητας στο εμπορικό κέντρο της πρωτεύουσας
- Αναβάθμιση της λειτουργικότητας και της αισθητικής του αστικού περιβάλλοντος με νέα επίστρωση, αστική επίπλωση και φωτισμό
- Δημιουργία ενιαίων και μεγάλων πεζοδρομίων με εξαίρεση όλων των ανισόπεδων σημείων μεταξύ ιδιωτικών, δημόσιων πεζοδρομίων και δρόμου, για να διευκολύνει την προσβασιμότητα πεζών και ΑμεΑ και να αυξήσει την επισκεψιμότητα
- Δημιουργία μικρών πλατειών με δυνατότητες υπαίθριων δραστηριοτήτων
- Φύτευση ώριμων δέντρων και εφαρμογή των αρχών του βιοκλιματικού σχεδιασμού, ενισχύοντας τη σκίαση, αυξάνοντας τις ώρες που οι πεζοί επισκέπτες θα μπορούν να διακινούνται με άνεση, ενσωμάτωση υδάτινων στοιχείων
- Υπογειοποίηση και βελτίωση όλων των υπηρεσιών κοινής ωφελείας

Η Λεωφόρος Μακαρίου (το τμήμα από τη Λεωφ. Σπύρου Κυπριανού μέχρι τη Λεωφ. Ευαγόρου) και τμήμα της Στασάνδρου θα είναι κλειστά για τα οχήματα. Τα πεζοδρόμια θα είναι στη διάθεση των πεζών για χρήση.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ταμείο Συνοχής

Κυπριακή Δημοκρατία

Διαρθρωτικά Ταμεία
της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Κύπρο

Δήμος Λευκωσίας
Nicosia Municipality

Το Έργο συγχρηματοδοτείται από το Ταμείο Συνοχής της Ε.Ε., τον Κρατικό Προϋπολογισμό και τον Δήμο Λευκωσίας στα πλαίσια της Προγραμματικής Περιόδου 2014-2020
Επικειροποιητικό Πρόγραμμα: Ανταγωνιστικότητα και Αειφόρος Ανάπτυξη 2014-2020
Ειδικός Στόχος: Βελτίωση της κινητικότητας κυρίως στην αστική περιοχή Λευκωσίας,
Άξονα 5: Προώθηση Βιώσιμων Μεταφορών και Μείωση των Εκπομπών Διοξειδίου του Άνθρακα.

www.nicosia.org.cy

Δήμος Λευκωσίας

Περισσότερο 5G μέχρι το καλοκαίρι

Ανοίξε το χορό η Cyta, προχωρούν με τους σχεδιασμούς τους και οι υπόλοιπες εταιρείες που εξασφάλισαν άδειες

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Πριν από δύο εβδομάδες, η Cyta ανακοίνωσε την λειτουργία του δικτύου 5G, σηματοδοτώντας τη νέα εποχή στον τομέα των τηλεπικοινωνιών και του διαδικτύου. Πέρα από το ερώτημα του κάτω από ποιες προϋποθέσεις μπορούν οι χρήστες να αξιοποιήσουν το νέο δίκτυο, ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η απάντηση των άλλων τριών παρόχων που έχουν εξασφαλίσει την σχετική άδεια.

Οι σχεδιασμοί και οι κινήσεις τους είναι χαρτιά που δεν θέλουν ακόμα να ανακοινώσουν. Ωστόσο, σύμφωνα με πληροφορίες, αναμένεται ότι μέχρι το καλοκαίρι οι εξελίξεις θα είναι ραγδαίες. Βάσει εκτιμήσεων του αρμόδιου Υφυπουργείου Καινοτομίας, τα πρώτα δίκτυα από όλους τους παρόχους, θα αναπτυχθούν μέχρι τον Ιούνιο. Εξάλλου, μέχρι τον Ιούνιο, σταδιακά όλα τα μοντέλα συσκευών 5G που κυκλοφορούν στην τοπική αγορά θα πιστοποιηθούν με το νέο δίκτυο.

Πληθυσμιακή κάλυψη

Ένα τρίτο θέμα που προκύπτει είναι η πληθυσμιακή κάλυψη που θα παρέχει το δίκτυο των υπόλοιπων εταιρειών.

Η Cyta ήδη ανακοίνωσε πληθυσμιακή κάλυψη στο 70%, καλύπτοντας τις υποχρεώσεις της ως το 2025. Θα πρέπει να θεωρείται βέβαιο ότι από την στιγμή που βγήκε η Cyta με πληθυσμιακή κάλυψη 70% και 90% μέχρι τέλος του χρόνου, ανάλογη εμπέδεια θα έχουν και τα υπόλοιπα δίκτυα. Αυτό ενδεχομένως να καθυστερήσει το λανσάρισμα των δικών τους δικτύων, ούτως ώστε να μπουν δυναμικά στην αγορά του νέου δι-

κτύου. Εξάλλου, όλοι οι πάροχοι έχουν υποχρέωση στη βάση της αδειοδότησης μέχρι το 2025 να έχουν 70% πληθυσμιακή κάλυψη καθώς επίσης στους αυτοκινητόδρομους και τις κύριες οδικές αρτηρίες με ταχύτητα λήψης ≥100 Mbps. Από εκεί και πέρα, το κράτος στοχεύει στην κάλυψη όλων των οργανωμένων κοινοτήτων στα πλαίσια του εθνικού ευρυζωνικού

Όλοι οι πάροχοι έχουν υποχρέωση στη βάση της αδειοδότησης μέχρι το 2025 να έχουν 70% πληθυσμιακή κάλυψη καθώς επίσης στους αυτοκινητόδρομους και τις κύριες οδικές αρτηρίες.

πλάνου, ακόμη και σε απομακρυσμένες περιοχές, τις οποίες δεν θα καλύψουν τα δίκτυα των παρόχων. Αυτό θα γίνει μέσω διαγωνισμού, και με την εξασφάλιση ευρωπαϊκών κονδυλίων. Είναι κάτι που βρίσκεται σε πολύ αρχικά στάδια καθώς θα πρέπει να προχωρήσουν πρώτα στους σχεδιασμούς όλοι οι πάροχοι.

Μόνο ψηλές ταχύτητες

Τι σημαίνει όμως η λειτουργία του δικτύου 5G στην καθημερινότητά μας; Προς το παρόν τίποτε περισσότερο από υψηλότερες ταχύτητες διαδικτύου αναφέρει ο Επίτροπος Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείου Γιώργος Μιχαηλίδης, αφού μέχρι στιγμής δεν υπάρχουν υπηρεσίες που να βασίζονται την

λειτουργία τους στο 5G. Αυτές τις υπηρεσίες θα τις προσφέρουν οι εταιρείες και θα ζητήσουν την υποδομή από τους παρόχους. Αυτή την στιγμή, για παράδειγμα, όλες οι πόλεις είναι στη διαδικασία καταρτισμού στρατηγικής υπό την εποπτεία του Υφυπουργείου Καινοτομίας για τις έξυπνες πόλεις. Έχουν ήδη υποβληθεί προτάσεις ύψους 40 εκατομμυρίων ευρώ στο Ταμείο Ανάκαμψης για αυτό, ενώ ήδη κάποιοι δήμοι έχουν έτοιμες υπηρεσίες που μπορούν να ενεργοποιηθούν με τα 5G, τους επόμενους μήνες. Αυτό μπορεί να γίνει άμεσα. Σε πιο μακροπρόθεσμο επίπεδο τοποθετείται η χρήση του 5G στη ρομποτική χειρουργική.

Θα αλλάξουν τα πακέτα

Πάντως, θα πρέπει να αναμένεται ότι με την εφαρμογή των δικτύων 5G οι εταιρείες θα πρέπει να προχωρήσουν και σε αναπροσαρμογή των πακέτων τους, καθώς οι χρήστες αξιοποιώντας το δίκτυο θα χρησιμοποιούν μεγαλύτερους όγκους δεδομένων διαδικτύου. Κάπως έτσι τα πακέτα των 2GB δεν θα είναι πλέον αρκετά για τους χρήστες, αφού θα τελειώνουν τις πρώτες μέρες του μήνα. Αυτό έμμεσα θα μπορούσε να οδηγήσει σε αύξηση της προτίμησης πλάνων με απεριόριστα δεδομένα, τα οποία ωστόσο έχουν και το ψηλότερο κόστος.

Ο κ. Μιχαηλίδης επισημαίνει ότι το κόστος χρήσης του διαδικτύου είναι ένα σοβαρό θέμα το οποίο οι πάροχοι θα πρέπει να εξετάσουν και να αναπροσαρμόσουν τις τιμές τους. Επισημάνει μάλιστα ότι βάσει των τελευταίων μετρήσεων, η Κύπρος είναι η ακριβότερη χώρα της Ευρώπης στην χρήση δεδομένων.

Κλειστά διατηρούν τα χαρτιά τους οι υπόλοιπες εταιρείες, οι οποίες προετοιμάζονται χωρίς να δίνουν σαφή χρονοδιαγράμματα για τους σχεδιασμούς τους.

Πώς τοποθετούνται οι εταιρείες

Eric

Με προσεγγμένα βήματα προχωρά στην υλοποίηση του δικτύου 5G η Eric. Μετά από τέσσερις διακρίσεις του δικτύου της Eric από τους δύο διεθνείς ομίλους Ookla και umlaut τους τελευταίους επτά μήνες, η εταιρεία αναμένεται ότι θα επικεντρωθεί στην ανάπτυξη του νέου δικτύου 5G. Χωρίς να δίνει σαφή χρονοδιαγράμματα, η εταιρεία αναφέρει ότι σύντομα θα είναι έτοιμη να παρουσιάσει το νέο δίκτυο. Όπως αναφέρει, αυτό θα γίνει όταν οι καταναλωτές είναι έτοιμοι να απολαύσουν πραγματικά τις δυνατότητες του νέου δικτύου.

Cablenet

Έχοντας προχωρήσει σε μια τεράστια επένδυση για την υλοποίηση του δικτύου 5G, η Cablenet είναι σε ετοιμότητα να προσαρμόσει τις υπηρεσίες της όταν οι δυνατότητες θα είναι κατάλληλες. Η εταιρεία αναφέρει ότι αναμένει την αγορά της Κύπρου να είναι έτοιμη να επωφεληθεί στο μέγιστο όλα τα όφελη της νέας τεχνολογίας. Επισημαίνει ότι η αξιοποίηση του δικτύου 5G θα γίνει σταδιακά αξιοποιώντας τις κατάλληλες προϋποθέσεις, όπως η δημιουργία και ανάπτυξη συγκεκριμένων εφαρμογών και συσκευών που θα υποστηρίξουν το συγκεκριμένο δίκτυο.

Primetel

Με συνολικό τίμημα 8,5 εκατ. ευρώ η Primetel έχει εξασφαλίσει τα δικαιώματα χρήσης Φάσματος Ραδιοσυχνοτήτων για τη λειτουργία δικτύου 5G και δρομολογεί τις διεργασίες για τη μετάβαση στη νέα εποχή. Βρίσκεται σε πλήρη εξέλιξη η ανάπτυξη του νέου υπερσύγχρονου δικτύου κινητής της Primetel σε όλη την Κύπρο με συνολική επένδυση 70 εκατ. ευρώ. Το στρατηγικό πλάνο δεν περιορίζεται μόνο στις συμβατικές υποχρεώσεις για ανάπτυξη και λειτουργία δικτύων, αλλά στοχεύει επίσης στη δημιουργία της υποδομής για αξιοποίηση του 5G σε χρήστες και εταιρείες.

Καλωσορίζουμε την Κωτσόβολος στην Κύπρο

Η εταιρεία απασχολεί περισσότερους από 2600 ανθρώπους και εξυπηρετεί 2,5 εκατομμύρια πελάτες τον χρόνο

Ποια είναι η Κωτσόβολος που πρόκειται να ανοίξει 2 καταστήματα στην Κύπρο τους επόμενους μήνες; Είναι η μεγαλύτερη αλυσίδα τεχνολογίας στην Ελλάδα με 93 φυσικά καταστήματα καθώς και ένα πρωτοποριακό call center, ένα δυναμικό eshop και το μεγαλύτερο επισκευαστικό κέντρο στον κλάδο, που απασχολεί περισσότερους από 2600 ανθρώπους. Η εταιρεία, που εξυπηρετεί περισσότερους από 2,5 εκατομμύρια πελάτες τον χρόνο, είναι μέλος του Βρετανικού ομίλου Dixons Carphone. Μάλιστα, είναι η ταχύτερα αναπτυσσόμενη εταιρεία του ομίλου, ενώ ορισμένα καταστήματά της θεωρούνται τα καλύτερα του είδους τους στην Ευρώπη. Η πορεία της εταιρείας είναι μεγάλη. Αυτό που την κάνει να ξεχωρίζει είναι η πελατοκεντρική της κουλτούρα και όλες οι καινοτομικές ενέργειες που κάνει τα τελευταία χρόνια με στόχο να προσφέρει μια ολοκληρωμένη omni-channel εμπειρία σε κάθε πελάτη. Με σύμμαχο την τεχνολογία έχει υλοποιήσει ήδη σημαντικά έργα από το σημείο της πώλησης, το last mile και το after sales. Αξίζει να αναφέρουμε ότι τα τελευταία 6 χρόνια έχει πετύχει ανάπτυξη 58% ενώ έχει λάβει περισσότερα από 100 βραβεία σε όλα τα πεδία της επιχειρησιακής δράσης της.

As τα δούμε αναλυτικότερα. Αρχικά, έχει κάνει σημαντικές επεμβάσεις στα φυσικά της καταστήματα ώστε να τα μετατρέψει σε σημεία εμπειρίας όπου οι πελάτες μπορούν να δοκιμάσουν τα προϊόντα πριν τα αγοράσουν. Παράλληλα, δημιούργησε μία νέα αποθήκη 17.000 τ.μ. στον Ασπρόπυργο Αττικής, με εισαγωγή satellite τεχνολογίας με στόχο τη μεγιστοποίηση του ημερήσιου όγκου των αποστολών και επένδυσε σημαντικά στον στόλο της που πλέον περιλαμβάνει περισσότερα από 200 φορτηγά και 100 vans. Στο κομμάτι

Η Κωτσόβολος ξεκίνησε τον Οκτώβριο του 2020 και την πρωτοβουλία «Τεχνολογία Χωρίς Εμπόδια» που σκοπό έχει να κάνει την τεχνολογία προσβάσιμη σε άτομα με αναπηρίες.

του technical support η Κωτσόβολος έχει αναπτύξει πολλές πρωτοποριακές υπηρεσίες. Κάποιες από αυτές είναι οι υπηρεσίες Smart Home που περιλαμβάνουν αξιολόγηση και βελτιστοποίηση του δικτύου WiFi, εγκατάσταση εσωτερικών καμερών και θερμοστατών, σύνδεση και παραμετροποίηση έξυπνων πριζών καθώς και σετάριασμα έξυπνων λευκών συσκευών. Αντίστοιχα, διαθέτει και την πρωτοποριακή υπηρεσία Colour Calibration για laptop, monitor και τηλεοράσεις. Οι τεχνικοί της Κωτσόβολος ρυθμίζουν τα χρώματα με εξειδικευμένο αισθητήρα φωτός και χρώματος, και σύγχρονες τεχνολογίας λογισμικό για την καλύτερη εμπειρία θέασης.

Στα φυσικά καταστήματα Κωτσόβολος οι πελάτες μπορούν να βρουν τα service corners με την υπηρεσία Fix & GO για επισκευή smartphone, tablet, laptop και desktop εντός 1 ώρας με γνήσια ή ανώτερης ποιότητας ανταλλακτικά. Οι τεχνικοί της εταιρείας χρησιμοποιούν εξειδικευμένο επαγγελματικό εξοπλισμό για τη διάγνωση και την επισκευή των συσκευών.

Στο πλαίσιο του ψηφιακού μετασχηματισμού έχει προχωρήσει σε σημαντικές επενδύσεις σε πληροφοριακά συστήματα τελευταίας τεχνολογίας σε όλο το φάσμα των λειτουργιών της που της επέτρεψαν

Η Κωτσόβολος έχει ήδη ξεκινήσει την αναζήτηση της ομάδας που θα στελεχώσει τα 2 καταστήματα που θα ανοίξουν τους επόμενους μήνες στην Κύπρο.

να παραμείνει Νο1 σε μία εποχή με αρκετές διαφοροποιήσεις και προκλήσεις.

Η Κωτσόβολος έχει αναπτύξει εφαρμογές που επιτρέπουν μια προσωποποιημένη επαφή με κάθε πελάτη, είτε αυτός επισκέπτεται ένα κατάστημα, καλεί το τηλεφωνικό κέντρο ή κάνει τις συναλλαγές του μέσω του eshop. Με τη βοήθεια ειδικών προγραμμάτων αποθηκεύονται όλες οι συναλλαγές που έχει ο πελάτης με την εταιρεία, όπως παραγγελίες, δωροεπιταγές, service, υπηρεσίες, αλλά και στοιχεία που θέλει ο ίδιος να μοιραστεί και θα τον βοηθήσουν σε μελλοντικά του αγορά.

Στον ίδιο άξονα, η εταιρεία έχει αναπτύξει και υπηρεσίες που διευκολύνουν το ταξίδι του πελάτη είτε κατά τη συναλλαγή σε ένα κατάστημα είτε στην ταχύτερη παραλαβή των συσκευών που έχει παραγγείλει. Συγκεκριμένα, μέσω της υπηρεσίας

Pay Express ο πελάτης μπορεί να εξοφλήσει την αγορά του σε οποιοδήποτε σημείο του καταστήματος μέσω του smartphone του σύμβουλου πωλήσεων, χωρίς να περάσει από ταμείο, με πιστωτική ή χρεωστική κάρτα. Αξίζει να αναφερθεί ότι, χάρη σε αυτή την εφαρμογή που έχει ήδη βραβευτεί στα Greek Impact BITE Awards το 2020, το 55% των συναλλαγών της εταιρείας πλέον είναι paperless.

Μεταξύ άλλων, η εταιρεία ανέπτυξε και μια ειδική εφαρμογή που παρακολουθεί -σε πραγματικό χρόνο- τις παραγγελίες του eshop και τα αποθέματα των καταστημάτων με αποτέλεσμα να είναι σε θέση να δρομολογεί παραγγελίες από τα καταστήματα μέσα σε 20 λεπτά, με το benchmark της αγοράς να βρίσκεται στις 2 ώρες. Με αυτόν τον τρόπο η εταιρεία παραδίδει παραγγελίες που πραγματοποιούνται μέχρι τις 13:00

την ίδια ημέρα στο σπίτι του πελάτη ή μέσα σε 24 ώρες εφόσον ολοκληρωθεί αργότερα μέσα στην ημέρα.

Η Κωτσόβολος ξεκίνησε τον Οκτώβριο του 2020 και την πρωτοβουλία «Τεχνολογία Χωρίς Εμπόδια» που σκοπό έχει να κάνει την τεχνολογία προσβάσιμη σε άτομα με αναπηρίες. Η πρωτοβουλία περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, την αναβάθμιση των καταστημάτων της για να προσφέρουν ένα υψηλό επίπεδο προσβασιμότητας και εμπειρίας στους ανθρώπους με κινητικά προβλήματα. Ήδη τα πρώτα 10 καταστήματα στην Ελλάδα έχουν αναγνωριστεί ως προσβάσιμα στα άτομα με κινητικές αναπηρίες από την ΕΛΕΠΑΠ. Αναμένουμε και τα 2 καταστήματα που θα ανοίξουν στην Κύπρο να είναι προσβάσιμα σε άτομα με κινητικές αναπηρίες. Επιπλέον, έχει εισαγάγει ειδικό μενού προσβασιμότητας στο site της, αναδεικνύει

τεχνολογίες προσβασιμότητας σε συσκευές όπως laptops, smartphones και τηλεοράσεις και εκπαιδεύει τους ανθρώπους της για να προσφέρουν την καλύτερη δυνατή εξυπηρέτηση.

Όσον αφορά στην εκπαίδευση, η Κωτσόβολος επενδύει στη διαρκή ανάπτυξη και εξέλιξη των ανθρώπων της. Αξιοποιώντας εταιρική τεχνολογία, συνεργασίες με αναγνωρισμένα πανεπιστήμια και εκπαιδευτικούς φορείς, καθώς και νέες τεχνολογίες και Learning Experience Platforms, η εταιρεία πραγματοποιεί περισσότερες από 50.000 ώρες εκπαίδευσης τον χρόνο, ενώ διαθέτει 2 υπερσύγχρονα εκπαιδευτικά κέντρα σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη. Τα προγράμματα Ανάπτυξης και Εκπαίδευσης, αυτή τη χρονιά, πραγματοποιήθηκαν μέσω της πλατφόρμας Microsoft Teams.

Αυτή η στρατηγική ανάπτυξης των ανθρώπων της φαίνεται πως είναι ουσιαστική καθώς κάθε χρόνο, το 70% των θέσεων στελεχών, σε όλες τις βαθμίδες και τμήματα, καλύπτονται από εσωτερικές αναβαθμίσεις.

Παράλληλα με την εκπαίδευση, η εταιρεία κάνει και πολλές δράσεις για την ψυχική και σωματική ευεξία, την προσωπική ενδυνάμωση και την κοινωνική ευαισθητοποίηση των ανθρώπων της μέσω του προγράμματος «Better Me, Better Team». Το πρόγραμμα περιλαμβάνει μεταξύ άλλων wellbeing workshops, γραμμή στήριξης και συμβουλευτικής από εξειδικευμένους ψυχολόγους, και διατροφολόγους καθώς και φυσικές δραστηριότητες.

Η Κωτσόβολος έχει ήδη ξεκινήσει την αναζήτηση της ομάδας που θα στελεχώσει τα 2 καταστήματα που θα ανοίξουν τους επόμενους μήνες στην Κύπρο. Για όποιον ενδιαφέρεται να γίνει μέλος της οικογένειας της Κωτσόβολος μπορεί να μάθει περισσότερα στο career.kotsobolos.gr.

ΚΩΤΣΟΒΟΛΟΣ

A MEMBER OF DIXONS CARPHONE

**Έλα να σχεδιάσουμε μαζί το αύριο
και να φέρουμε, πρώτοι, νέες τεχνολογίες
που θα κάνουν τη ζωή όλων μας καλύτερη.**

Στην Κωτσόβολος, πιστεύουμε σε όλα όσα έχεις να προσφέρεις, γι' αυτό και τώρα που επεκτείνουμε το δίκτυο καταστημάτων μας στην Κύπρο, με 2 νέα καταστήματα σε Λευκωσία και Λεμεσό, σε θέλουμε στην ομάδα μας!

Θέσεις Καταστημάτων:

- Διευθυντικό Στέλεχος
- Σύμβουλος Πωλήσεων
- Ταμίας
- Αποθηκάριος
- Τεχνικός για Smartphones & Laptops
- B2B Advisor

Τι αναζητούμε;

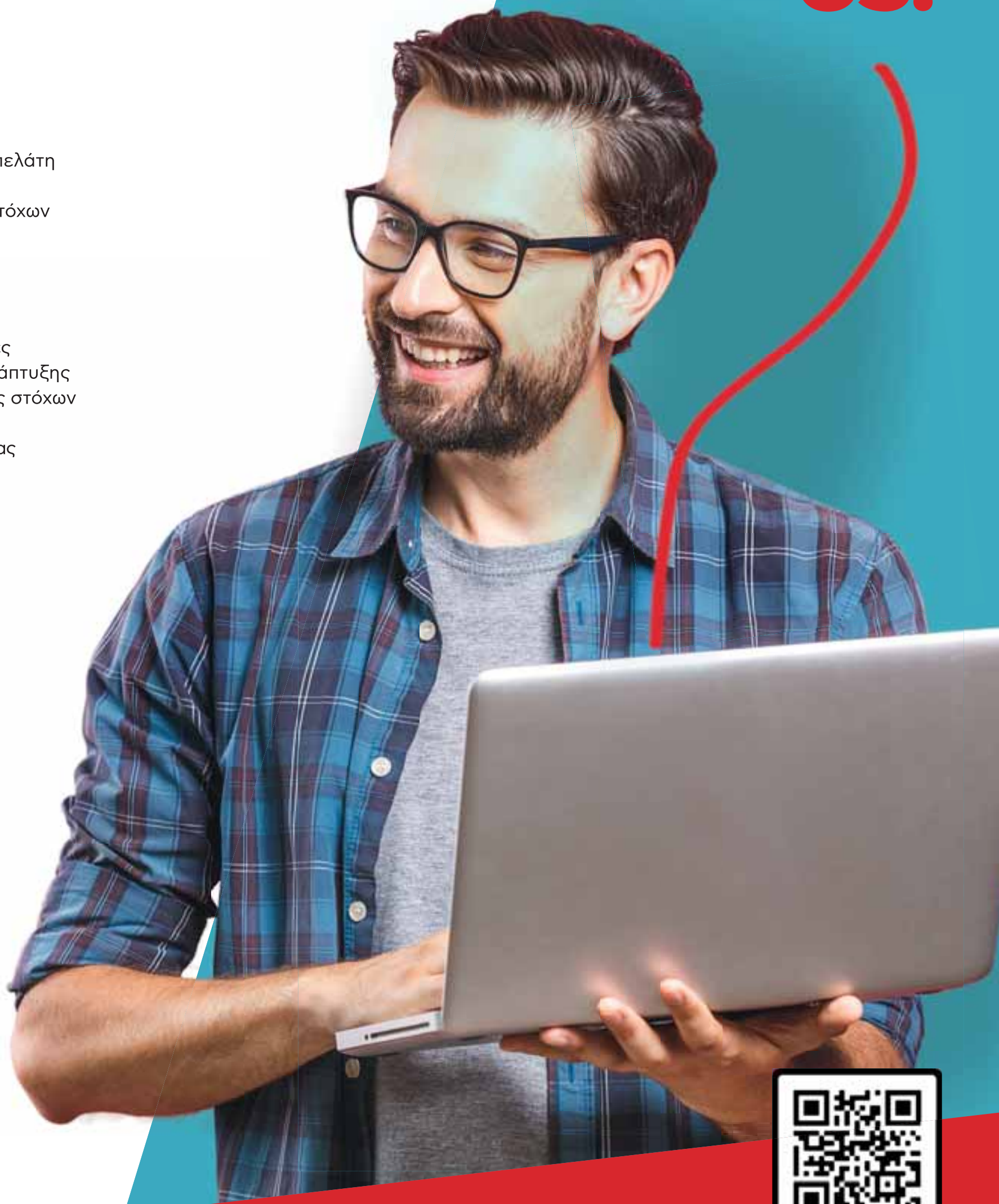
- Πάθος για την τεχνολογία
- Επικέντρωση στην εξυπηρέτηση του πελάτη
- Φυσικό ταλέντο στην επικοινωνία
- Εστίαση στην επίτευξη απαιτητικών στόχων
- Ομαδικό πνεύμα
- Δίψα για εκπαίδευση και ανάπτυξη

Τι προσφέρουμε;

- Συνεχή εκπαίδευση σε νέες τεχνολογίες
- Σημαντικές ευκαιρίες εξέλιξης και ανάπτυξης
- Δυναμικό σχήμα bonus βάσει επίτευξης στόχων
- Ομαδική ασφάλιση
- Εκπτώσεις στα προϊόντα της εταιρείας μας
- Δράσεις wellbeing

be
part
of the
evolu
tion

**JOIN
US!**

Στείλε το βιογραφικό σου στο career.kotsovolos.gr/location/cyprus/ ή σκάνανε **εδώ**

Μονόδρομος το πιστοποιητικό εμβολιασμού

Χάρης Θεοχάρης: Το τουριστικό προϊόν της Μεσογείου θα αποτελέσει και για το 2021 επιλογή για τους ευρωπαίους

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΤΟΜΑΡΑ

Εν μέσω πανδημίας Κύπρος και Ελλάδα μπορούν να συνεργαστούν στην αμφίδρομη προώθηση τουριστών αναφέρει ο Χάρης Θεοχάρης. Στη συνέντευξή του στην «Κ» ο Υπουργός Τουρισμού της Ελλάδας απορρίπτει την εφαρμογή ενός υγειονομικού «διαβατηρίου» στα ταξίδια υποστηρίζοντας την ιδέα ενός πιστοποιητικού εμβολιασμού ως επιλογή της Ε.Ε.

-Με την πανδημία να βρίσκεται σε μια κρίσιμη καμπή, μπορεί να γίνει μια εκτίμηση για το τουριστικό καλοκαίρι 2021;

-Ακριβώς όπως το θέτετε, η πανδημία βρίσκεται σε μια κρίσιμη καμπή. Με αυτό ως δεδομένο, όλη μας η προσοχή εστιάζεται στο πώς θα ανοίξουμε τον τουρισμό. Και δευτερευόντως στο πότε. Όταν λοιπόν είμαστε βέβαιοι ότι έχουμε εγκαταστήσει ένα πλαίσιο απόλυτης ασφάλειας για τον φιλοξενούμενο, τον εργαζόμενο και κάθε πολίτη, θα είμαστε σε θέση να ανοίξουμε

Ας έχουμε όλοι κουράγιο και υπομονή ως το φινάλε αυτής της επώδυνης περιπέτειας.

τον τουρισμό. Η αίσθησή μου είναι ότι το 2021 θα είναι καλύτερο από την περσινή χρονιά. Κι αυτό το λέω βάσει αντικειμενικών δεδομένων: Φέτος έχουμε εμβόλια και γρήγορα φέτος. Τα μέσα αυτά είναι πολύτιμα και θα έχουν καταλυτικό ρόλο. Επίσης, είναι εργασία που δεν είχαμε περσί στη διάθεσή μας -και παρ' όλα αυτά ανοίξαμε τον τουρισμό ενισχύοντας το brand της χώρας.

-Η περιοχή της Μεσογείου αποτελεί για την διεθνή τουριστική αγορά εναλλακτική επιλογή για τον τομέα των ταξιδιών;

-Ασφαλώς. Ακόμη και στην περσινή έξαρση της πανδημίας, τουλάχιστον σε ό,τι αφορά στην Ελλάδα, αποδείχθηκε ότι η πρώτη επιλογή διαφυγής για τους Βορειοευρωπαίους είναι η Μεσόγειος. Η τάση αυτή θα ενισχυθεί ακόμη περισσότερο φέτος μόλις οι υγειονομικές συνθήκες το επιτρέψουν. Από τις επαφές που έχουμε όλο αυτό το διάστημα με παράγοντες της παγκόσμιας τουριστικής αγοράς, φαίνεται ότι χώρες όπως η Ελλάδα και η Κύπρος έχουν ανέβει στην κλίμακα των προτιμήσεών τους. Σε αυτό συνέτεινε, φυσικά, η σοβαρότητα που επιδείξαμε στην αντιμετώπιση της πανδημίας.

-Οι τουριστικές αγορές της περιοχής, στο περιβάλλον που ζούμε, μπορούν να λειτουργήσουν ανταγωνιστικά ή εάν μπορούν να συνεργαστούν;

-Όλοι θέλουμε να ξεπεράσουμε το ταχύτερο δυνατόν την κρίση που προκάλεσε η πανδημία. Θεωρώ πως θα έχουμε μεγαλύτερο όφελος εάν σχεδιάσουμε τις κατάλληλες

Τις τουριστικές προοπτικές για το 2021 καθώς και το πλαίσιο συνεργασίας Κύπρου και Ελλάδας περιγράφει στη συνέντευξή του στην «Κ» ο υπουργός Τουρισμού Χάρης Θεοχάρης.

συνεργασίες, παρά εάν επιδοθούμε σε έναν τυφλό και αδιέξοδο ανταγωνισμό. Τελευταία παρατηρούμε όλο και πιο συχνά ότι σε πολλούς κλάδους της οικονομικής δραστηριότητας, σε παγκόσμιο επίπεδο, δημιουργούνται συμμαχίες οι οποίες πολλές φορές ξαφνιάζουν -ακόμη και μεταξύ ανταγωνιστών στην ίδια αγορά. Το ίδιο θα μπορούσε να επιτευχθεί στον κλάδο του τουρισμού, π.χ. για την προστασία των επιχειρήσεων και τη συγκράτηση των τιμών από μια ανεξέλεγκτη μείωση, εξαιτίας της αυξημένης προσφοράς στην μετά-Covid 19 περίοδο.

-Ελλάδα και Κύπρος έχουν περιθώρια συνεργασίας στον τουριστικό τομέα και αν ναι, ποια είναι αυτά;

-Πιστεύω ακράδαντα ότι υπάρχουν μεγάλες δυνατότητες συντονισμού ανάμεσα σε Ελλάδα και Κύ-

προ, ειδικά για τον τουρισμό. Η ανταλλαγή τεχνογνωσίας, τόσο για τα υγειονομικά πρωτόκολλα όσο και ευρύτερα, π.χ. για τη διαφήμιση, την επαγγελματική εκπαίδευση, ακόμη και την προώθηση τουριστών από την Ελλάδα στην Κύπρο και αντίστροφα, είναι δράσεις οι οποίες θα μπορούσαν να αναπτυχθούν σε έναν κοινό δίαυλο. Αμφότερες οι πλευρές θα επωφελούνταν από κάτι τέτοιο.

-Μπορείτε να μας πείτε πώς ο Κύπριος τουρίστας ή ταξιδιώτης θα ταξιδεύει για Ελλάδα από το Πάσχα και μετά;

-Η πρόταση και η ανάλογη πρωτοβουλία του πρωθυπουργού, Κυριάκου Μητσοτάκη, αφορά στην εφαρμογή ενός πανευρωπαϊκού πιστοποιητικού για τον εμβολιασμό. Με την καθιέρωση αυτού του εγγράφου, Ελλάδα και Κύπρος, ως μέ-

λη της ΕΕ, θα κληθούν να εφαρμόσουν το μέτρο. Και, βάσει αυτού, θα εκτελούνται οι μετακινήσεις των τουριστών μεταξύ των δύο χωρών -σαφέστατα με λιγότερες διαδικασίες, ελέγχους και δυσάρεστες καθυστερήσεις.

-Το υγειονομικό «διαβατήριο» για ταξίδια μεταξύ Κύπρου και Ελλάδας είναι πάνω στο τραπέζι;

-Δεν υπάρχει υγειονομικό «διαβατήριο» όπως το αναφέρετε, ούτε καν σαν σκέψη. Παρακαλώ επιτρέψτε μου να διορθώσω μια παρανόηση: Το πιστοποιητικό εμβολιασμού δεν προτείνεται σαν «διαβατήριο». Ως ελληνική κυβέρνηση παραμένουμε αφοσιωμένοι στην ιδέα της ελεύθερης μετακίνησης, στο σεβασμό της προσωπικότητας και της αξιοπρέπειας κάθε ταξιδιώτη. Το πιστοποιητικό απλώς θα εξα-

σφαλίζει ότι, όποιος τουρίστας έχει εμβολιαστεί, θα παρακάμπτει κάποιες υποχρεωτικές -λόγω φροντίδας για την υγειονομική ασφάλεια- διαδικασίες.

-Μπορεί το πιστοποιητικό εμβολιασμού να αποτελέσει ένα ασφαλές υγειονομικό εργαλείο που θα τύχει ευρύτερης εφαρμογής προκειμένου να απλουστευθούν οι υφιστάμενες διαδικασίες;

-Η καθιέρωση του πιστοποιητικού εμβολιασμού είναι μονόδρομος. Απλοποιεί και διευκολύνει διαδικασίες, οι οποίες είναι κρίσιμης σημασίας, ειδικά για τον τουρισμό. Ας φανταστούμε έναν πραγματικό άνθρωπο, ο οποίος έχει εμβολιαστεί και, κατά τεκμήριο, είναι επαρκώς θωρακισμένος απέναντι στην Covid-19. Με ένα πιστοποιητικό εμβολιασμού στα χέρια του, το οποίο

θα του ανοίγει δρόμους, θα τον απαλλάσσει από την ανασφάλεια και τις ενοχλητικές καθυστερήσεις, θα αποφασίσει να ταξιδέψει πολύ πιο εύκολα από κάποιον συμπολίτη του χωρίς πιστοποιητικό. Είναι τόσο απλό.

-Τουρίστες από άλλες χώρες που είναι εμβολιασμένοι θα τυγχάνουν διαφορετικής μεταχείρισης από άλλους που δεν έχουν εμβολιαστεί;

-Η εφαρμογή του πιστοποιητικού εμβολιασμού είναι κάτι που η Ελλάδα προωθεί σαν ένα μέτρο που θα πρέπει να υιοθετηθεί κεντρικά. Προς αυτή την κατεύθυνση πιέζουμε, κατ' αρχάς μέσω του πρωθυπουργού, ο οποίος θέτει με επιμονή το ζήτημα στην ηγεσία της ΕΕ. Αλλά και εκ μέρους του ελληνικού Υπουργείου Τουρισμού, με δικές μου άμεσες παρεμβάσεις, προσπαθούμε να κινητοποιήσουμε τους διεθνείς οργανισμούς, όπως τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού, με στόχο την οικουμενική καθιέρωση του πιστοποιητικού. Έτσι ώστε να εξαλειφθούν πολύ γρήγορα οι αναποφευκτές διαφορές στις διαδικασίες υποδοχής των τουριστών, ανάμεσα σε εμβολιασμένους και μη.

-Κάποιες ευρωπαϊκές χώρες από τις οποίες η Μεσόγειος αντλεί τουρίστες δεν επικροτούν την υιοθέτηση του υγειονομικού «διαβατηρίου». Τι θα πράξει η Ελλάδα με τις περιπτώσεις αυτές;

-Δεν κλείνουμε την πόρτα σε κανέναν. Όλοι οι επισκέπτες είναι ευπρόσδεκτοι στη χώρα μας. Ωστόσο, είναι ζήτημα ατομικής και συλλογικής ευθύνης να κάνουμε, ο καθένας από τη δική του πλευρά, το μέγιστο δυνατόν ώστε να παραμείνουμε ασφαλείς και υγιείς. Από την άλλη, βλέπω με χαρά πως όλο και περισσότερες χώρες υιοθετούν την πρότασή μας, κάποιες αλλάζοντας τη θέση τους θεαματικά όπως το Ηνωμένο Βασίλειο, με τις τελευταίες δηλώσεις του Boris Johnson.

-Ποιο ποσοστό αφίξεων μπορεί να θεωρηθεί επιτυχία, υπό τις παρούσες συνθήκες, για την επόμενη τουριστική περίοδο;

-Επιτυχία μπορεί να θεωρηθεί μόνο το ασφαλές ταξίδι, η ασφαλής παραμονή και η ασφαλής επιστροφή κάθε επισκέπτη που θα επιλέξει τη χώρα μας για τις διακοπές του αυτή την τόσο δύσκολη και παράξενη χρονιά.

-Έχετε ένα μήνυμα για τον Κύπριο τουρίστα για τον οποίο η Ελλάδα αποτελεί την πρώτη επιλογή εκτός Κύπρου;

-Είναι το ίδιο μήνυμα που στέλνουμε όχι μόνο σε κάθε Κύπριο ο οποίος ανυπομονεί να ταξιδέψει στην Ελλάδα, αλλά και σε κάθε Έλληνα που περιμένει για να μπει στο αεροπλάνο για Λάρνακα. Ας έχουμε όλοι κουράγιο και υπομονή ως το φινάλε αυτής της επώδυνης περιπέτειας. Πιστεύω ότι πλησιάζουμε στην έξοδο. Ας μείνουμε ασφαλείς ώστε να φέρουμε πιο κοντά τη στιγμή που θα απολαύσουμε πάλι τη μοναδική χαρά του ταξιδιού.

Υπόδειγμα στρατηγικής η συμφωνία με Ισραήλ

-Τι σημαίνει για την Ελλάδα η τουριστική αγορά του Ισραήλ;

-Ως προς τον αριθμό των αφίξεων στην Ελλάδα, κατά την περίοδο προ πανδημίας, το 2019, οι τουρίστες από το Ισραήλ ξεπέρασαν τους 700.000. Βάσει αυτού του αριθμού -ο οποίος, όπως γνωρίζουμε, θα αυξανόταν εάν δεν είχε παρεμβληθεί η πανδημία- το Ισραήλ κατατάσσεται μέσα στις 10 μεγαλύτερες αγορές για τον ελληνικό τουρισμό. Συνειπώς, για εμάς η συνεργασία, σε πολλά επί-

πεδα και η σύμφιξη των δεσμών μας με τη συγκεκριμένη χώρα είναι πολύ σημαντική. Επιπλέον, με τη συμφωνία που μόλις υπογράψαμε, θα έλεγα ότι η σχέση μας με το Ισραήλ λειτουργεί σαν υπόδειγμα της στρατηγικής μας. Με εξωστρέφεια, με επίσημες, ευέλικτες και ωφέλιμες για κάθε πλευρά συνεργασίες στον ευρύτερο χώρο της Μεσογείου.

-Καταλήξατε σε κάποιες αποφάσεις ή συμφωνίες κατά την πρόσφατη επίσκεψή σας στο Ισραήλ;

-Είναι γνωστό ότι το Ισραήλ προηγείται διεθνώς στην κούρσα των εμβολιασμών και η απαλλαγή από τις διατυπώσεις για τους επισκέπτες επισκέπτες στην Ελλάδα είναι μια ασφαλής πρακτική. Πέραν αυτού, όμως, με το Ισραήλ επισφραγίσαμε την κοινή μας αντίληψη σε μια σειρά από ζητήματα τουριστικής ανάπτυξης. Επιγραμματικά, αναφέρω τη συνεργασία σε επίπεδο εθνικών αρχών, δημόσιων αλλά και ιδιωτικών φορέων, καθώς και την ανταλλαγή πληροφοριών για την προώθηση πλε-

τη διαφήμιση. Στο εξής θα υπάρχει διαρκής επικοινωνία ως προς την τουριστική νομοθεσία, την δημιουργία προϋποθέσεων καινοτομίας, βιώσιμης και ψηφιακής ανάπτυξης προς όφελος των μικρομεσαίων και νεοφυών επιχειρήσεων. Σημαντικές είναι επίσης οι βάσεις που θέτουμε για κοινές πρακτικές στον τομέα της εκπαίδευσης τουριστικών στελεχών, αλλά και της συντονισμένης εκπροσώπησης Ελλάδας και Ισραήλ στον ΠΟΤ και άλλους διεθνείς οργανισμούς.

Γύρω στα 400 εκατ. ευρώ τα έσοδα τουρισμού το 2020

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Τι και αν άνοιξε η Κύπρος τα σύνορά της από το πρώτο δεκαήμερο του Ιουνίου για να υποδεχθεί τουρισμό, τα έσοδα από αυτό τον πνεύμονα της κυπριακής οικονομίας για το 2020 συνολικά θα περιοριστούν στα 400 εκατομμύρια ευρώ. Μπορεί τα δεδομένα για τα έσοδα του Δεκεμβρίου του 2020 να μην έχουν βγει, ωστόσο τα δεδομένα μέχρι το Νοέμβριο του 2020 που δείχνουν την τάση δεν αναμένεται να διαφοροποιήσουν την κατάσταση δεδομένου ότι το Δεκέμβριο η Κύπρος ήταν «κλειστή». Μέχρι το Νοέμβριο του 2020, λοιπόν, τα έσοδα από τον τουρισμό για την περίοδο από την αρχή του περασμένου χρόνου υπολογίζονται σε 382,9 εκατ. ευρώ σε σύγκριση με 2,62 δισ. ευρώ την

αντίστοιχη περίοδο του 2019, σημειώνοντας μείωση 85,4%. Το Δεκέμβριο τα έσοδα αναμένεται να είναι από 6,6 εκατ. ευρώ που κατέγραψε ο Νοέμβριος, μέχρι και 25,6 εκατ. ευρώ που είχε καταγράψει ο Μάρτιος του 2020, δηλαδή μήνας στον οποίο ήρθε ο ιός στην Κύπρο και ξεκίνησαν οι περιορισμοί. Το Δεκέμβριο στην Κύπρο όπως και σε άλλες χώρες υπήρχαν σκληροί περιορισμοί, άρα δεν μπορεί να δικαιολογηθεί καλύτερη επίδοση στα έσοδα από αυτά του Μαρτίου του 2020. Σημειώνεται πως, για την περίοδο Ιανουαρίου - Δεκεμβρίου 2019, τα έσοδα από τον τουρισμό υπολογίστηκαν σε 2,68 δισ. ευρώ. Την ίδια ώρα, παρόλες τις προσπάθειες της χώρας να αποδείξει πως το καλοκαίρι ήταν πλήρως ασφαλές, δεν κατάφερε να

Παρόλες τις προσπάθειες της χώρας να αποδείξει πως το καλοκαίρι ήταν πλήρως ασφαλές, δεν κατάφερε να προσελκύσει το απαιτούμενο τουριστικό ρεύμα (δεδομένης και της παγκόσμιας κατάστασης) και τα αποτελέσματα για τους τρεις καλοκαιρινούς μήνες ήταν απογοητευτικά.

προσελκύσει το απαιτούμενο τουριστικό ρεύμα (δεδομένης και της παγκόσμιας κατάστασης) και τα αποτελέσματα για τους τρεις κα-

λοκαιρινούς μήνες ήταν απογοητευτικά. Τα έσοδα από τον τουρισμό τον Ιούνιο 2020 έφθασαν τα 6,7 εκατ. σε σύγκριση με 350,4 εκατ.

τον αντίστοιχο μήνα του 2019, σημειώνοντας μείωση της τάξης του 98,1%. Τα έσοδα από τον τουρισμό τον Ιούλιο 2020 έφθασαν τα 42,5 εκατ. σε σύγκριση με 422,0 εκατ. τον αντίστοιχο μήνα του 2019, σημειώνοντας μείωση της τάξης του 89,9%. Τα έσοδα από τον τουρισμό τον Αύγουστο 2020 έφθασαν τα 71,1 εκατ. σε σύγκριση με 431,6 εκατ. τον αντίστοιχο μήνα του 2019, σημειώνοντας μείωση της τάξης του 83,5%.

Συνεχίστηκε το καλοκαίρι

Επειδή όμως το κυπριακό καλοκαίρι κρατάει περισσότερο, ο Σεπτέμβριος και ο Οκτώβριος ήταν μήνες που προσμέτρησαν πολύ θετικά στα τουριστικά έσοδα. Τα έσοδα από τον τουρισμό τον Σεπτέμβριο 2020 έφθασαν τα 63,3 εκατ.

σε σύγκριση με 377,2 εκατ. τον αντίστοιχο μήνα του 2019, σημειώνοντας μείωση της τάξης του 83,2%.

Τα έσοδα από τον τουρισμό τον Οκτώβριο 2020 έφθασαν τα 77,4 εκατ. σε σύγκριση με 299,4 εκατ. τον αντίστοιχο μήνα του προηγούμενου χρόνου, σημειώνοντας μείωση της τάξης του 74,1%. Αξίζει να σημειωθεί πως, όπως αναφέρει και η Στατιστική Υπηρεσία, με βάση τα διατάγματα που εκδόθηκαν από την Κυπριακή Κυβέρνηση για ανάσχεση της εξάπλωσης της πανδημίας του κορωνοϊού, είχε απαγορευθεί η είσοδος στη Δημοκρατία διαφόρων κατηγοριών προσώπων, συμπεριλαμβανομένων και των τουριστών, για την περίοδο 15/3-8/6/2020. Έκτοτε υπήρξε σταδιακή άρση των μέτρων.

ΕΙΔΙΚΟ ΑΦΙΕΡΩΜΑ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2021

Ιδιωτική Εκπαίδευση '21

Η πανδημία, η αλλαγή και
η αγορά στις νέες συνθήκες

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

Την Κυριακή 21 Φεβρουαρίου
μαζί με την ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Επιδότηση δανείων μόνο για βιώσιμες επιχειρήσεις

Μπαίνουν «κόφτες» για να φτάνει το χρήμα του κράτους σε αυτόν που έχει ανάγκη και όχι σε αυτόν που θα το αποταμιεύσει

Του **ΘΑΝΟΥ ΤΣΙΠΟΥ**

Με **ολοένα** και περισσότερες προϋποθέσεις και «κόφτες» θα εμπλουτίζονται από εδώ και στο εξής τα μέτρα στήριξης που θα εφαρμοστούν, σε μια προσπάθεια όλοι οι διαθέσιμοι πόροι να διοχετευτούν στοχευμένα στους επαγγελματίες, στις επιχειρήσεις και στα νοικοκυριά που θα έχουν υποστεί πιο έντονα τις συνέπειες της κρίσης.

Η επιδότηση των παγίων δαπανών θα αφορά τις επιχειρήσεις που θα έχουν φορτωθεί ζημιές μέσα στην πανδημία, οι οποίες μάλιστα θα συνδυάζονται με σημαντική μείωση τζίρου. Το δικαίωμα στις αναστολές συμβάσεων εργασίας –άρα ανάληψης από το κράτος του μισθολογικού κόστους– ήδη αναγνωρίζεται σε κλάδους που έχουν σημαντική μείωση εσόδων, ενώ σταδιακά τα κριτήρια θα «σφιχθούν» ώστε η διereύνηση να γίνεται σε επίπεδο επιχείρησης: δικαίωμα δηλαδή αναστολής συμβάσεων εργασίας θα έχουν επιχειρήσεις που αποδεδειγμένα έχουν σημαντική μείωση εσόδων και όχι επιχειρήσεις που έχουν συγκεκριμένο ΚΑΔ πληττόμενου.

Η επιδότηση των επιχειρηματικών δανείων μέσω του προγράμματος «Γέφυρα 2» θα προϋποθέτει ότι για να καταστεί κάποιος δικαιούχος θα πρέπει να τεκμαίρεται ότι είναι πληττόμενος αλλά και βιώσιμος –κάτι που σημαίνει ότι θα εξαίρονται όσοι είχαν εγκαταλείψει την προσπάθεια εξυπηρέτησης

Δικαίωμα αναστολής συμβάσεων θα έχουν επιχειρήσεις που έχουν σημαντική μείωση εσόδων και όχι όσες έχουν ΚΑΔ πληττόμενου.

των υποχρεώσεών τους πριν ξεσπάσει η πανδημία–, ενώ παρεμβάσεις ώστε να φτάσει περισσότερο χρήμα στα ταμεία των επιχειρήσεων που παραμένουν κλειστές επί μακρόν θα γίνουν και στην επόμενη φάση της επιστρεπτέας προκαταβολής.

Η θέσπιση των αυστηρών κριτηρίων και η απόφαση να μην καταφύγουμε και φέτος σε γενικές παροχές αντίστοιχες με αυτές που δόθηκαν πέρυσι εξυπηρετεί και δημοσιονομικούς στόχους –να συγκρατηθεί η αύξηση του ελλείμματος το οποίο προβλέπεται ήδη ότι θα κλείσει σε υψηλότερα επίπεδα σε σχέση με πέρυσι– αλλά και λόγους κοινωνικής δικαιοσύνης: να φτάνει το χρήμα της κρατικής βοήθειας σε αυτόν που έχει ανάγκη και όχι σε αυτόν που θα το αποταμιεύσει. Με βάση αυτή την επιλογή, δρομολογούνται τα εξής:

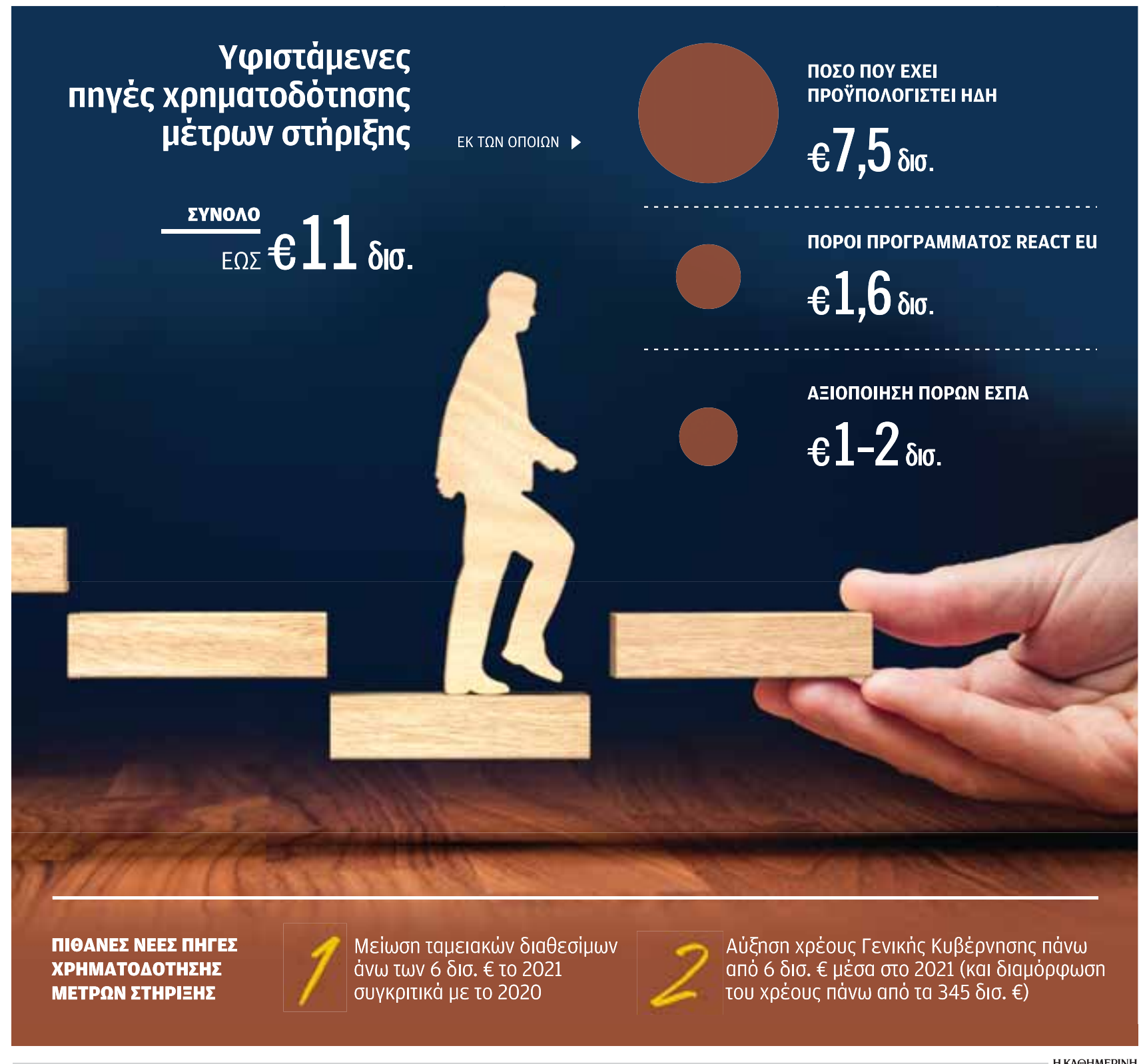
1. Οι αναστολές των συμβάσεων εργασίας θα συνεχιστούν και τον Μάρτιο, όπως προανήγγειλε την Παρασκευή ο ίδιος ο πρωθυπουργός. Ωστόσο θα επιδιωχθεί να μειωθεί ο αριθμός με καλύτερη «στόχευση» των κλάδων ή αργότερα και των επιχειρήσεων που θα μπορούν να κάνουν χρήση του μέτρου. Ήδη με την αλλαγή που έγινε –θα πρέπει οι αναστολές να προαναγγέλλο-

νται από τους εργοδότες και όχι να δηλώνονται εκ των υστέρων– εκτιμάται ότι θα υπάρξει συγκράτηση των αναστολών με την απομόνωση κάποιων επιτήδειων που δηλώνουν εργαζομένους σε αναστολή αλλά συνεχίζουν να τους απασχολούν κανονικά χωρίς μισθό και με αμοιβή μόνο τα 534 ευρώ της έκτακτης οικονομικής ενίσχυσης. Η λήψη πρόσθετων περιοριστικών μέτρων προφανώς δεν επιτρέπει τον περιορισμό των αναστολών συμβάσεων εργασίας, που έχει εξελιχθεί σε ένα από τα πιο δαπανηρά μέτρα από δημοσιονομικής άποψης. Κάθε μήνα, η επιβάρυνση του κρατικού προϋπολογισμού για τους περίπου 650.000-700.000 εργαζομένους σε αναστολή ανέρχεται στα 650-700 εκατ. ευρώ, καθώς πέραν του ποσού που εισπράττουν οι εργαζόμενοι προστίθεται και το κόστος των ασφαλιστικών εισφορών που καταβάλλεται στα ταμεία. Ο στόχος είναι να δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις ώστε σταδιακά να μειώνονται οι αναστολές και το μέτρο να παραμείνει ενεργό μόνο για συγκεκριμένες επιχειρήσεις που θα εξακολουθήσουν να πληττώνονται από τα περιοριστικά μέτρα.

2. Στην 6η φάση της επιστρεπτέας προκαταβολής, ο προϋπολογισμός θα περιοριστεί περίπου στα 800-900 εκατ. Πιθανή περαιτέρω αύξηση θα «χρηματοδοτηθεί» και με τους πόρους που... περίσσεψαν από την 5η φάση, καθώς αυτή δεν θα «πιάσει» τελικώς τον προϋπολογισμό του 1,5 δισ. ευρώ. Το οικονομικό επιτελείο κρατάει κλειστά χαρτιά για τους όρους και τις προϋποθέσεις της 6ης φάσης, ωστόσο θα επιδιωχθεί να υπάρξει ειδική μέριμνα για τις επιχειρήσεις που παραμένουν κλειστές για μακρύ χρονικό διάστημα (εστίαση, πολιτισμός, ψυχαγωγία, αθλητισμός). Η λήψη πρόσθετων περιορισμών για το λιανεμπόριο δημιουργεί νέο «πονοκέφαλο» στο οικονομικό επιτελείο, καθώς διευρύνει τις συνολικές απώλειες τζίρου που θα καταγραφούν μέσα στο πρώτο δίμηνο της φετινής χρονιάς. Το διάστημα Ιανουαρίου - Φεβρουαρίου αναμένεται να αποτελέσει και την περίοδο αναφοράς για την 6η φάση της επιστρεπτέας.

3. Το πρόγραμμα «Γέφυρα 2» αναμένεται ότι θα έχει προϋπολογισμό της τάξεως των 300-400 εκατ. ευρώ, αλλά οι όροι βάσει των οποίων θα επιδοτούνται οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις, προκειμένου να αποπληρώσουν τα επιχειρηματικά τους δάνεια επί 9 μήνες, θα είναι αυστηροί: οι επαγγελματίες θα πρέπει να αποδεικνύουν ότι έχουν πληγεί από την πανδημία, ενώ θα αποκλείονται από την επιδότηση όσες επιχειρήσεις δεν παρουσίαζαν εικόνα βιωσιμότητας πριν ξεσπάσει η πανδημία. Πέρα από τα οικονομικά μεγέθη, θα αναζητούνται και τα στοιχεία για τα υπόλοιπα τραπεζικών λογαριασμών, καθώς θα ζητείται άρση τραπεζικού απορρήτου.

4. Το πρόγραμμα της επιδότησης των παγίων δαπανών θα είναι το τελευταίο που θα τεθεί σε εφαρμογή σε αυτή τη φάση, καθώς με αυτό θα επιδιωχθεί να καλυφθούν όσοι δεν μπόρεσαν να χρηματοδοτηθούν επαρκώς από τις επιστρεπτέες

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

προκαταβολές. Για τη σωστή εφαρμογή, θα ζητηθεί από τις εταιρείες να κάνουν μια πρώτη αποτύπωση όλων των οικονομικών μεγεθών του 2020 πριν ξεκινήσει η διαδικασία υποβολής των φορολογικών δηλώσεων. Δεδομένου ότι θα μπορούν να συμμετέχουν στο πρόγραμμα μόνο ζημιογόνες εταιρείες με σημαντική μείωση εσόδων (της τάξεως του 30%), οι ενδιαφερόμενοι θα κληθούν να καταγράψουν αναλυτικά όλα τα στοιχεία των δαπανών και όχι μόνο τις πάγιες δαπάνες. Για τον υπολογισμό της οικονομικής ενίσχυσης θα συνυπολογίζονται όλα τα χρήματα που έχουν (ή θα έχουν) αποδοθεί στις επιχειρήσεις μέχρι την ενεργοποίηση του μέτρου. Η ενίσχυση θα υπολογίζεται ως ποσοστό επί των παγίων δαπανών που δεν θα έχουν καλυφθεί από άλλα μέτρα στήριξης. Ωστόσο, το ποσοστό αυτό θα γνωστοποιηθεί αφού ολοκληρωθεί η υποβολή των δηλώσεων με τα στοιχεία, καθώς θα πρέπει να προσαρμοστεί με βάση τον διαθέσιμο προϋπολογισμό του μέτρου, ο οποίος θα κινείται στην περιοχή των 400-500 εκατ. ευρώ. Επίσης, ο συντελεστής επιδότησης μπορεί να διαφοροποιείται ανάλογα και με την έκταση των ζημιών που έχει επωμιστεί κάθε επιχείρηση.

«Πονοκέφαλος» η στήριξη της εστίασης

Σε μεγάλο «πονοκέφαλο» εξελίσσεται για την κυβέρνηση και το οικονομικό επιτελείο η στήριξη της εστίασης, ενός κλάδου εντάσεως εργασίας –κάτι που σημαίνει ότι διακυβεύονται δεκάδες χιλιάδες θέσεις απασχόλησης– με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά αλλά και έντονη διαφοροποίηση στο εσωτερικό του όσον αφορά τη ζημία που έχει υποστεί η κάθε επιχείρηση από το παρατεταμένο «λουκέτο». Την Παρασκευή, ο πρωθυπουργός εξήγγειλε την παράταση του μειωμένου συντελεστή ΦΠΑ για τον σερβιριζόμενο καφέ μέχρι και το τέλος Σεπτεμβρίου, μέτρο που «αγγίζει» κατά άλλα μέτρα στήριξης. Ωστόσο, το ποσοστό αυτό θα γνωστοποιηθεί αφού ολοκληρωθεί η υποβολή των δηλώσεων με τα στοιχεία, καθώς θα πρέπει να προσαρμοστεί με βάση τον διαθέσιμο προϋπολογισμό του μέτρου, ο οποίος θα κινείται στην περιοχή των 400-500 εκατ. ευρώ. Επίσης, ο συντελεστής επιδότησης μπορεί να διαφοροποιείται ανάλογα και με την έκταση των ζημιών που έχει επωμιστεί κάθε επιχείρηση.

Τα στοιχεία δείχνουν ότι ο κλάδος έχει λάβει από την επιστρεπτέα προκαταβολή ποσό ύψους 1,9 δισ. ευρώ.

δύλωσε για μία ακόμη φορά ότι επιδιώκεται να υπάρξει ένας νέος γύρος χρηματοδότησης μέσω ΕΣΠΑ, προφανώς για να προχωρήσουν επενδύσεις.

Τα στοιχεία που παρουσίασε το υπουργείο Οικονομικών δείχνουν ότι η εστίαση έχει λάβει από την επιστρεπτέα προκαταβολή ποσό ύψους 1,9 δισ. ευρώ, το οποίο εμφανίζεται να καλύπτει την «ονομαστική» μείωση τζίρου που έχει καταγραφεί μέσα στο 2020 (η μείωση αυτή φαίνεται από τις δηλώσεις ΦΠΑ να ανέρχεται περίπου στα 2-2,2 δισ. ευρώ και να φτάνει στο ποσοστό του 35%). Ενώ όμως στα χαρτιά οι επιχειρήσεις του κλάδου φαίνονται να έχουν καλύψει τις

απώλειες μέσω της επιστρεπτέας προκαταβολής, η πραγματικότητα για χιλιάδες επιχειρήσεις του κλάδου είναι εντελώς διαφορετική. Στην εστίαση είναι έντονο το χαρακτηριστικό της απόκρυψης εσόδων. Όταν οι επιχειρηματίες μιλούν για απώλειες εσόδων, δεν έχουν στο μυαλό τους μόνο τα ποσά που έχουν καταγραφεί στις ταμειακές μηχανές αλλά και τον τζίρο που δεν αποτυπώνεται στις φορολογικές δηλώσεις. Από την άλλη, το κράτος ενισχύει με βάση τα δηλωμένα στοιχεία και εκεί δημιουργείται η διαφορά όσον αφορά την προέγγηση της κάθε πλευράς για το πόσο επαρκής ή όχι είναι η οικονομική στήριξη που παρέχεται. Από την άλλη, και εντός των κόλπων της εστίασης, υπάρχουν παραδείγματα τεράστιας καταστροφής με μηδενικό τζίρο επί σειρά μηνών αλλά και βιώσιμες λειτουργίες μέσω του delivery (επίσης υποδηλωμένου σε αρκετές περιπτώσεις), γεγονός που καθιστά ακόμη πιο δύσκολο τον σχηματισμό ξεκάθαρων εικόνων.

Η δύσκολη εξίσωση της χρηματοδότησης, ο ρόλος του ΟΔΔΗΧ και τα ταμειακά διαθέσιμα

Θα χρειαστεί να διατεθούν περισσότεροι πόροι μέσα στο 2021 για τη στήριξη νοικοκυριών και επιχειρήσεων, τη στιγμή που από το πρώτο δίμηνο της φετινής χρονιάς έχει σχεδόν αποφασιστεί το πώς θα χρησιμοποιηθούν οι διαθέσιμοι πόροι των 7,5 δισ. ευρώ. Και αν ναι, πώς θα χρηματοδοτηθούν αυτά τα πρόσθετα μέτρα στήριξης; Είναι η πιο δύσκολη εξίσωση που θα χρειαστεί να λυθεί φέτος, καθώς οι μεταβλητές και οι αστάθμητοι παράγοντες είναι πολλοί. Τα δεδομένα έχουν ως εξής:

Στα 7,5 δισ. ευρώ που έχουν ενσωματωθεί στον κρατικό προϋπολογισμό για χρηματοδότηση των φετινών μέτρων στήριξης μπορεί να προστεθεί και το 1,6 δισ. ευρώ του προγράμματος REACT-EU,

Το χρέος θα αυξηθεί φέτος κατά 5,8 δισ. ευρώ.

που στην πραγματικότητα είναι κοινοτικοί πόροι. Μάλιστα το κονδύλι του REACT-EU έχει ήδη «δεσμευτεί» για να χρηματοδοτηθεί η 5η και η 6η φάση της επιστρεπτέας προκαταβολής. Από το 1,5 δισ. ευρώ της 5ης επιστρεπτέας, το 1,1 δισ. ευρώ θα καλυφθεί μέσω του συγκεκριμένου προγράμματος και το υπόλοιπο (που δεν θα αξιοποιηθεί στο σύνολό του) μέσω του κρατικού προϋπολογισμού. Αντίστοιχη συνταγή θα χρησιμοποιηθεί και για την 6η φάση της επιστρεπτέας προκα-

ταβολής, με την οποία ουσιαστικά θα εξαντληθεί το κονδύλι του REACT-EU. Άλλη μια πηγή χρηματοδότησης είναι οι πόροι του ΕΣΠΑ. Υπολογίζεται ότι τουλάχιστον 1 δισ. ευρώ (ενδεχομένως και περισσότερα) μπορεί να διοχετευτεί σε μέτρα στήριξης που έχει ήδη αποφασιστεί να προχωρήσουν. Χαρακτηριστικά παραδείγματα, οι αναστολές των συμβάσεων εργασίας και οι επιδοτήσεις μέσω του προγράμματος «Συν-Εργασία», αλλά και –κυρίως– οι πόροι για το πρόγραμμα «Γέφυρα 2», με τους οποίους θα επιδοτηθούν τα επιχειρηματικά δάνεια μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Ετσι, χωρίς να χρειαστεί να υπάρξει αλλαγή στον κρατικό προϋπολογισμό, τα μέτρα στήριξης μπο-

ρούν να φτάσουν φέτος στα 10-11 δισ. ευρώ. Περαιτέρω αύξηση, όμως, προϋποθέτει και την εξεύρεση των αντίστοιχων πηγών χρηματοδότησης.

Στο επίπεδο του «ταμείου» και της χρηματοδότησης των όποιων αναγκών του κράτους, πρωταγωνιστικό ρόλο έχει ο Οργανισμός Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους, ο οποίος παρακολουθεί αφενός την πορεία των ταμειακών διαθεσίμων της χώρας και αφετέρου την εξέλιξη του χρέους της γενικής κυβέρνησης. Το ετήσιο πλάνο του ΟΔΔΗΧ για φέτος προβλέπει ότι: **1.** Θα χρειαστεί να καλύψει πρωτογενές έλλειμμα 8,2 δισ. ευρώ, ποσό μεγαλύτερο από την πρόβλεψη της κυβέρνησης για την εξέλιξη του πρωτογενούς ελλείμματος,

η οποία κάνει λόγο για ένα ποσό της τάξεως των 6,5-7 δισ. ευρώ. **2.** Το χρέος θα αυξηθεί φέτος κατά 5,8 δισ. ευρώ παρά το γεγονός ότι θα διατεθεί κονδύλι της τάξεως των 3,8 δισ. ευρώ για την πρόωπη αποπληρωμή των οφειλών (π.χ. η πρόωπη αποπληρωμή του ΔΝΤ). Η αύξηση αυτή θα είναι το αποτέλεσμα της έκδοσης νέων ομολόγων μέσα στη χρονιά, συνολικού ύψους 12 δισ. ευρώ. **3.** Τα ταμειακά διαθέσιμα θα μειωθούν φέτος κατά 6,2 δισ. ευρώ σε σχέση με πέρυσι.

Αυτά τα τρία οικονομικά μεγέθη δείχνουν σε μεγάλο βαθμό και τα περιθώρια εξεύρεσης πιθανών νέων πηγών χρηματοδότησης για μέτρα στήριξης. Το ότι ο ΟΔΔΗΧ έχει προϋπολογίσει με-

γαλύτερο έλλειμμα σημαίνει ότι υπάρχει ένα περιθώριο να «φουσκώσει» το πρωτογενές έλλειμμα (είτε γιατί τα έσοδα δεν θα πάνε καλά είτε γιατί θα αυξηθούν οι δαπάνες για νέα μέτρα) χωρίς να αλλάξει ο προγραμματισμός. Από την άλλη, αν αναβληθούν πρόωγες αποπληρωμές χρέους (π.χ. μείωση της έκδοσης στα έντοκα γραμμάτια) προκύπτει άλλη μια πιθανή πηγή χρηματοδότησης νέων μέτρων.

Οι τελευταίες επιλογές έχουν να κάνουν με την πιθανή αύξηση του χρέους της γενικής κυβέρνησης πάνω από τα 344-345 δισ. ευρώ ή της μείωσης των ταμειακών διαθεσίμων στην περιοχή των 24-25 δισ. ευρώ, από τα επίπεδα των 34 δισ. ευρώ που είναι σήμερα.

Συνωστισμός επενδυτικών funds για ελληνικές startups

Τέσσερα νέα δημιουργήθηκαν το τελευταίο διάστημα στην Ελλάδα

Της ΔΕΣΠΟΙΝΑΣ ΚΟΝΤΗ

ΜΕ ΤΟΥΛΑΧΙΣΤΟΝ 4 νέα επενδυτικά κεφάλαια βρίσκει το 2021 την αγορά των ελληνικών νεοφυών επιχειρήσεων, κάποια εκ των οποίων έχουν ήδη ανακοινωθεί ή αναμένεται να ανακοινωθούν το επόμενο διάστημα.

Την ίδια στιγμή, έντονο ενδιαφέρον για το αντικείμενο δραστηριότητας των εγχώριων startups έχουν εκφράσει και επενδυτικά κεφάλαια του εξωτερικού, μεταξύ των οποίων και το Earlybird, ένα από τα μεγαλύτερα στην Ευρώπη, με κεφάλαια υπό διαχείριση που ξεπερνούν το 1,5 δισ. ευρώ.

Ήδη τον προηγούμενο μήνα συγκροτήθηκε το fund «Φαιστός», το οποίο θα διαθέτει ρευστότητα αρχικού ύψους 93 εκατ. ευρώ, που αντιστοιχεί στο 25% των εσόδων (372 εκατ. ευρώ) του πρόσφατου διαγωνισμού για τη χορήγηση φάσματος 5G, με σκοπό τη χρηματοδότηση τεχνολογικών εταιριών με αντικείμενο υπηρεσίες και εφαρμογές που θα αφορούν το δίκτυο πέμπτης γενιάς.

Παράλληλα, το επενδυτικό κεφάλαιο Marathon Venture Capital, ένα από τα funds του Equifund, έχει ήδη ανακοινώσει την έναρξη λειτουργίας του Marathon Fund II, με αρχικά κεφάλαια ύψους 40 εκατ. ευρώ, ενώ άλλο ένα fund του Equifund, το VentureFriends, αναμένεται σύντομα να ανακοινώσει τη συγκρότηση ενός τρίτου fund, με κεφάλαια υπό διαχείριση που, κατά πληροφορίες, θα ανέλθουν περί τα 80 εκατ. ευρώ.

«Φαιστός», Marathon Fund II, VentureFriends και TECS Capital Fund μπαίνουν στην ελληνική αγορά των νεοφυών επιχειρήσεων.

Ενδιαφέρον και από το Earlybird, ένα από τα μεγαλύτερα στην Ευρώπη, με κεφάλαια άνω του 1,5 δισ.

Παράγοντες της αγοράς σχολιάζουν ότι η δημιουργία νέων funds αποτελεί απόδειξη πως η αγορά ωριμάζει και πως τα επενδυτικά κεφάλαια εξαρτώνται τελευταία σε μεγαλύτερο βαθμό από ιδιωτικές συμμετοχές, δηλαδή από ιδιώτες επενδυτές που, εν αντιθέσει με παλαιότερα, διαβλέπουν στο οικοσύστημα των

startups επενδυτικές ευκαιρίες. Με επίκεντρο τη Θεσσαλονίκη και την ευρύτερη περιοχή της Κεντρικής Μακεδονίας, το νεοσύστατο TECS Capital Fund επικεντρώνεται επίσης σε νεοφυείς επιχειρήσεις που αξιοποιούν τεχνολογίες 4ης βιομηχανικής επανάστασης, ενώ την ίδια στιγμή ξένα funds, όπως το βουλγαρικό LAUNCHub Ventures, δημιουργούν νέα επενδυτικά κεφάλαια για επενδύσεις και στην Ελλάδα.

Με το βλέμμα στραμμένο σε επενδυτικές ευκαιρίες που αναδύονται, μεταξύ άλλων, και στην Ανατολική Ευρώπη αλλά και σε χώρες της Βαλτικής, το ευρωπαϊκό επενδυτικό κεφάλαιο Earlybird, που διαχειρίζεται πάνω από 1,5 δισ. ευρώ και έχει

επενδύσει σε εταιρείες όπως η UiPath από το Βουκουρέστι, βάζει στο ραντάρ του και την Ελλάδα. «Πριν από 7 χρόνια δημιουργήσαμε ένα επενδυτικό κεφάλαιο, το Digital East Fund I, το οποίο αναζητούσε επενδυτικές ευκαιρίες σε περιοχές τις οποίες τότε δεν κοίταζαν άλλοι επενδυτές. Αρκετοί έδιναν περισσότερη έμφαση σε περιοχές όπως το Λονδίνο ή το Παρίσι και όχι τόσο σε άλλες, όπως η Αθήνα, η Σόφια, η Πράγα ή το Βουκουρέστι, αν και εκεί υπήρχαν επιτυχημένες τεχνολογικές εταιρείες», επισημαίνει ο εταίρος και συνιδρυτής του Earlybird Ρόλαντ Μάντζερ.

Ήδη το Earlybird εξετάζει να επενδύσει σε τρεις ελληνικές startups μέσω του Digital East Fund II, το οποίο διαχειρίζεται κεφάλαια περίπου 200 εκατ., επισημαίνοντας ότι όλο και περισσότερα επενδυτικά κεφάλαια έχουν αρχίσει να διαβλέπουν ευκαιρίες στην Ανατολική Ευρώπη. «Η Ελλάδα έχει παράδοση στην παραγωγή ισχυρών επιχειρηματιών με ανεξάρτητο πνεύμα και διεθνή νοοτροπία.

Όπως και το Ισραήλ, η Ελλάδα αποτελεί σχετικά μικρή χώρα, άρα οι έξυπνοι επιχειρηματίες υποχρεώνονται να επεκτείνουν τη δραστηριότητά τους και εκτός συνόρων», σημειώνει ο ίδιος, τονίζοντας ότι υπάρχουν κορυφαία τεχνολογικά προγράμματα στο Πολυτεχνείο Αθηνών αλλά και στο Πανεπιστήμιο Κρήτης. «Σήμερα έχουμε τρεις ελληνικές νεοφυείς εταιρείες όπου ετοιμάζουμε πιθανές βραχυπρόθεσμες επενδύσεις», καταλήγει.

Διαχειρίσιμο το πλήγμα της πανδημίας στην ελληνική οικονομία

Της ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΗ

Η πανδημία, όπως και όλες οι κρίσεις του παρελθόντος, θα αφήσει σημάδια στις οικονομίες της Ευρωζώνης. Ωστόσο, αυτή τη φορά τα σημάδια θα είναι μικρότερα, επισημαίνει η Morgan Stanley, με την Ελλάδα να αναμένεται να έχει τις λιγότερες πληγές μακροπρόθεσμα χάρη κυρίως στους πόρους του Ταμείου Ανάκαμψης και στη σημαντική στήριξη της δημοσιονομικής και νομισματικής πολιτικής.

Με βάση τις εκτιμήσεις του ΔΝΤ, το 2024 το ΑΕΠ της Ευρωζώνης αναμένεται να είναι περίπου 3,5% χαμηλότερο από τις προηγούμενες προβλέψεις, με την πτώση αυτή σε ορίζοντα πενταετίας να είναι μικρότερη από ό,τι στα πέντε χρόνια μετά την κρίση του ευρώ (την πενταετία 2010-2015), που είχε φτάσει στο 4,5%. Για την Ελλάδα το πλήγμα στο ΑΕΠ μετά την πάροδο της πενταετίας, το 2024, θα είναι μόλις 1,5% έναντι 19,8% που ήταν την πενταετία έως το 2015, ενώ για την Πορτογαλία, για παράδειγμα, τοποθετείται στο 2,2% (έναντι 9,3% κατά την ευρωκρίση), για την Ισπανία στο 4,7% (έναντι 7,3%), για την Ιταλία στο 4,1% (από 9,6%) και για τη Γερμανία στο 2,3% (από 0%).

Οι λόγοι που αναμένεται να κάνουν την πληγή που θα αφήσει η πανδημία μικρότερη σε σχέση με το παρελθόν είναι τρεις, σύμφωνα με την επενδυτική τράπεζα.

Πρώτον, αν και η αρχική επίδραση στο ΑΕΠ στο πρώτο έτος της πανδημίας είναι μεγαλύτερη, η ύφεση δεν προβλέπεται να διαρκέσει πολύ. Μια σύντομη, απότομη ύφεση είναι λιγότερο επιζήμια από μια μακράς διάρκειας ύφεση, αφού συνεπάγεται μικρότερη πε-

ρίοδο απώλειας θέσεων εργασίας και δεξιοτήτων. Αντίθετα, η χρηματοπιστωτική κρίση διήρκεσε δύο χρόνια και ακολούθησε το 2011 η κρίση του ευρώ, η οποία μείωσε την οικονομική δραστηριότητα για 1-3 χρόνια.

Δεύτερον, η φύση του τρέχοντος σοκ είναι εντελώς διαφορετική. Η πανδημία έχει χτυπήσει κυρίως τους κλάδους που έχουν να κάνουν με την κοινωνική επαφή, όπως ο τουρισμός, τα ξενοδοχεία και τα εστιατόρια. Η απώλεια θέσεων εργασίας σε αυτούς τους

Οι πόροι του Ταμείου Ανάκαμψης θα καλύψουν σημαντικό μέρος της ζημίας, εκτιμά η Morgan Stanley.

κλάδους δεν αναμένεται να οδηγήσει σε σημαντική απώλεια δεξιοτήτων, όπως θα συνέβαινε με κλάδους όπως η μεταποίηση ή η πληροφορική.

Τρίτον, και πιο σημαντικό, η απάντηση της δημοσιονομικής και της νομισματικής πολιτικής αυτή τη φορά ήταν πολύ ισχυρότερη και ταχύτερη από ό,τι σε προηγούμενες κρίσεις. Μάλιστα, όπως τονίζει η Morgan Stanley, οι χώρες της περιφέρειας αναμένεται να λάβουν σημαντική βοήθεια και από τους πόρους του Ταμείου Ανάκαμψης. Αυτό εξηγεί και τις περιορισμένες μακροπρόθεσμες επιπτώσεις της πανδημίας στην Ελλάδα, καθώς είναι και η χώρα που θα λάβει τη μεγαλύτερη στήριξη από το Ταμείο ως ποσοστό του ΑΕΠ.

PIKO | PIKO

BRAND NEWS

Με άξονα την εγκυρότητα και την αξιοπιστία του PIK, η Βίβιαν Κανάρη και η δημοσιογραφική ομάδα προσεγγίζουν την επικαιρότητα με διαφορετική ματιά. Οι ειδήσεις και όλα όσα συμβαίνουν γύρω μας, με ζωντανές συνδέσεις και ειδικούς καλεσμένους για όλα τα θέματα της κοινωνίας μας. Με ιδιαίτερη έμφαση στις διεθνείς ειδήσεις, ο δημοσιογράφος Κωνσταντίνος Τσιντάς καταγράφει την επικαιρότητα στον κόσμο. Έρευνα και ρεπορτάζ για όσα μας απασχολούν καθημερινά και με τη δημοσιογραφική υποστήριξη του επιτελείου του τμήματος ειδήσεων. Θα ακολουθεί δελτίο ειδήσεων.

Αρχισυνταξία - Παρουσίαση:
Βίβιαν Κανάρη

Διεθνείς ειδήσεις:
Κωνσταντίνος Τσιντάς - δημοσιογράφος

Περιβαλλοντικά και κοινωνικά θέματα:
Θεόδωρος Κουλλιαπής - δημοσιογράφος

Σκηνοθεσία - Επιμέλεια Παραγωγής:
Στέφανος Φαρμακάς, Αλέξια Μουταφίδου

Κυριακή
12.30 μ.μ.
PIK 1 & PIK HD

PIKO | PIKO

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΒΡΑΔΙΑ ΣΤΟ PIK

Μια εκπομπή που προβάλλει την παράδοση και τον πολιτισμό της Κύπρου.

Έρευνα - Μουσική Επιμέλεια:
Μιχάλης Χατζήμιχαηλ

Παρουσίαση:
Άντρη Καραντώνη

Διεύθυνση παραγωγής - Σκηνοθεσία:
Νίκος Γαλήνης
Galinis Production Studio

Κυριακή
9.30 μ.μ.
PIK 1 - PIK HD

Ανάπτυξη 3,8% για δύο χρονιές μετά την ύφεση στην Ευρωζώνη

Κατά 6,8% συρρικνώθηκε η οικονομία των 19 χωρών σύμφωνα με την Κομισιόν

Του ανταποκριτή μας στις ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ
ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ

Ύφεση 6,8% στην Ευρωζώνη και 6,3% στην Ε.Ε. προκάλεσε το 2020 η πανδημία του νέου κορωνοϊού, σύμφωνα με τις ενδιάμεσες χειμερινές προβλέψεις της Κομισιόν. Παρότι πρόκειται για τις χειρότερες επιδόσεις στην ιστορία της Ε.Ε., είναι καλύτερες από τις προβλέψεις του περασμένου φθινοπώρου (-7,8% για την Ευρωζώνη και -7,4% για την Ε.Ε.).

Η οικονομία της Ευρωζώνης αναμένεται, σύμφωνα με τις υποπρεσίες της Επιτροπής, να καταγράψει μεγέθυνση 3,8% τόσο το 2021 (παρότι θα παραμείνει σε ύφεση το α' τρίμηνο) όσο και το 2022. Η οικονομία της Ε.Ε., αντίστοιχα, θα αναπτυχθεί κατά 3,7% φέτος και 3,9% το 2022. Η ευρωπαϊκή οικονομία θα ενισχυθεί από την ευρύτερη ανάκαμψη της παγκόσμιας οικονομίας, καθώς η μεγέθυνση του παγκόσμιου ΑΕΠ (εξαιρώντας την Ε.Ε.) αναμένεται να φτάσει το 5,2% φέτος και το 3,8% του χρόνου.

Παρουσιάζοντας τις προβλέψεις, ο επίτροπος Οικονομίας Πάολο Τζεντιλόνι τόνισε ότι τα νέα περιοριστικά μέτρα που επιβλήθη-

καν από το περασμένο φθινόπωρο έχουν επηρεάσει μεν αρνητικά την οικονομική δραστηριότητα, «αλλά σε πολύ μικρότερο βαθμό σε σύγκριση με την περασμένη άνοιξη». Οι προβλέψεις της Κομισιόν βασίζονται στην εκτίμηση ότι τα περιοριστικά μέτρα θα χαλαρώσουν από το β' τρίμηνο του τρέχοντος έτους και θα καταργηθούν σταδιακά ως το τέλος της χρονιάς, με κρίσιμο παράγοντα την εξέλιξη της εκστρατείας εμβολιασμού. Στο αρνητικό σενάριο που έχει επεξεργαστεί η Επιτροπή (αργή πρόοδος των εμβολιασμών ή και νέες μεταλλάξεις που δεν καλύπτονται από την πρώτη γενιά εμβολίων), το ΑΕΠ της Ευρωζώνης φέτος θα αυξηθεί κατά μόνο 2%.

Από την άλλη, ο κ. Τζεντιλόνι σημείωσε ότι η ανάκαμψη μπορεί να αποκτήσει ακόμα μεγαλύτερη δυναμική χάρη σε μία «έκρηξη αισιοδοξίας», καθώς η πανδημία θα υποχωρεί, που θα «πυροδοτήσει πιο ισχυρή συμπίεσμένη ζήτηση και επενδυτικά εγχειρήματα». Σε αυτό, τόνισε, θα μπορούσαν να συμβάλουν τα ιστορικά υψηλά επίπεδα αποταμίευσης των νοικοκυριών, το χαμηλό κόστος δανεισμού και τα μέτρα δημοσιονομικής τό-

Ο επίτροπος Οικονομίας, Πάολο Τζεντιλόνι, παρουσιάζοντας τις προβλέψεις της Κομισιόν, τόνισε ότι τα νέα περιοριστικά μέτρα που επιβλήθηκαν από το περασμένο φθινόπωρο έχουν επηρεάσει μεν αρνητικά την οικονομική δραστηριότητα, «αλλά σε πολύ μικρότερο βαθμό σε σύγκριση με την περασμένη άνοιξη».

Οι προβλέψεις βασίζονται στην εκτίμηση ότι τα περιοριστικά μέτρα θα χαλαρώσουν από το β' τρίμηνο του 2021.

νων της οικονομίας.

Ο κ. Τζεντιλόνι επανέλαβε το μήνυμα της Κομισιόν ότι δεν πρέπει να αποσυρθούν πρόωρα τα μέτρα στήριξης της οικονομίας. Οι αποφάσεις για την παράταση ισχύος της ρήτρας γενικής εξαιρέσης (αναστολή του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης) θα

ληφθούν «στις επόμενες εβδομάδες», είπε.

Οι ρυθμοί ανάπτυξης το 2021 αναμένονται να είναι χαμηλότεροι από παλαιότερες προβλέψεις (3,8% αντί για 4,2% για την Ευρωζώνη). Ο επίτροπος Οικονομίας, ωστόσο, είπε ότι η λιγότερο βαθιά περυσινή ύφεση και η ταχύτερη του αναμενόμενου ανάπτυξη των εμβολίων οδηγούν πλέον στην εκτίμηση ότι η Ε.Ε. θα ανακτήσει τα προ κρίσης επίπεδα του ΑΕΠ ήδη από τα μέσα 2022 (συντομότερα από ό,τι αναμενόταν). Η ανάκαμψη, πάντως, «θα είναι άνιση» μεταξύ των διαφορετικών κρατών-μελών, προειδοποίησε. Για παράδειγμα, το ΑΕΠ της Ισπανίας και της Ιταλίας θα παραμείνει χαμηλότερο από τα

επίπεδα του 2019 ακόμα και στα τέλη του 2022.

Τουρισμός

Ειδική αναφορά γίνεται στην έκθεση της Επιτροπής για την επίδραση της πανδημίας στον τουρισμό. Η Ελλάδα, σύμφωνα με τα στοιχεία που παρατίθενται, κατέγραψε την πιο συντριπτική μείωση στις διανυκτερεύσεις (-73%) το 2020, έναντι 69% στην Ισπανία, 64% στην Κύπρο και 54% στην Ιταλία. Ο μ.ο. της πτώσης στην Ε.Ε. ήταν 50% για το περασμένο έτος.

Στις προγνώσεις αυτές, όπως ανέφερε ο κ. Τζεντιλόνι, δεν περιλαμβάνονται οι πιθανές «πολύ σημαντικές» θετικές συνέπειες του Recovery and Resilience Facility

στο φετινό ΑΕΠ, που σημαίνει ότι μπορεί να αποδειχθούν υπερβολικά απαισιόδοξες. Ο Ιταλός επίτροπος Οικονομίας χαρακτήρισε τους πόρους του Ταμείου Ανάκαμψης μία «ιστορική ευκαιρία» για τις οικονομίες των κρατών-μελών, υπό τον όρο ότι θα «απορροφηθούν αποτελεσματικά» και θα γίνει «έξυπνη χρήση» τους.

Τέλος, ο πληθωρισμός στην Ευρωζώνη το 2020 έκλεισε οριακά θετικά -0,3%- σύμφωνα με την Επιτροπή (πολύ χαμηλότερα από τον στόχο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας), ενώ για την Ε.Ε. συνολικά ήταν 0,7%. Το 2021 προβλέπεται να αυξηθεί στο 1,4% στην Ευρωζώνη και στο 1,5% στην Ε.Ε.

Η μετάβαση στην «πράσινη» ενέργεια αδειάζει τα ταμεία των χωρών του πετρελαίου

Κατά 13 τρισ. δολάρια θα μειωθούν μέχρι το 2040 τα έσοδα των πετρελαιοπαραγωγών χωρών εξαιτίας της μετάβασης στην «πράσινη» ενέργεια. Στην εκτίμηση αυτή καταλήγει σχετική μελέτη του ερευνητικού ινστιτούτου Carbon Tracker, που επισημαίνει ότι για όσες οικονομίες εξαρτώνται από το πετρέλαιο, η μετάβαση στην «πράσινη» ενέργεια συνεπάγεται απώλεια του 40% των εσόδων τους. Το εν λόγω ινστιτούτο χαρακτηρίζει τη σχετική έκθεσή του έκκληση για αφύπνιση των πετρελαιοπαραγωγών χωρών, καθώς επισημαίνει ότι έχουν χαράξει τα σχέδιά τους υπολογίζοντας ότι η ζήτηση για πετρέλαιο θα αυξηθεί μέχρι το 2040. Όπως υπογραμμίζει, όμως, η ζήτηση αναμένεται να μειωθεί στο ίδιο χρονικό διάστημα, καθώς επιδιώκεται σε παγκόσμιο επίπεδο η απεξάρτηση των οικονομιών από τα ορυκτά καύσιμα και οι τιμές του πετρελαίου ενδέχεται να υποχωρήσουν εκ νέου.

Το Carbon Tracker μελέτησε τι θα συμβεί στα έσοδα των κυβερνήσεων αν τεθούν σε πλήρη εφαρμογή προγράμματα για τον περιορισμό της ανόδου της θερμοκρασίας. Δια-

Υπολογίζεται ότι θα μειωθούν κατά 13 τρισ. δολ. τα έσοδά τους μέχρι το 2040.

πίστωσε πως τουλάχιστον 19 οικονομίες έχουν μεγάλη εξάρτηση από τις εξαγωγές υδρογονανθράκων και θα υποστούν το μεγαλύτερο πλήγμα. Ειδικότερα χώρες όπως το Αζερμπαϊτζάν, η Αγκόλα, το Κονγκό, η Λιβύη, η Νιγηρία και η Σαουδική Αραβία συγκαταλέγονται στις πιο εκτεθειμένες οικονομίες που θα χάσουν περίπου το 40% των εσόδων τους. Αναφέρει, ωστόσο, πως η Σαουδική Αραβία και ορισμένες άλλες χώρες του Κόλπου λαμβάνουν μέτρα ώστε να περιορίσουν την εξάρτησή από τα έσοδα του πετρελαίου. Εκτιμά πως θα είναι κάπως προστατευμένες χάρη στη μείωση του κόστους των εξορύξεων και στα μεγάλα κρατικά επενδυτικά τους ταμεία τα οποία έχουν συγκεντρώσει μεγάλο όγκο πετροδολαρίων. Η εξάρ-

Η εξάρτηση της Σαουδικής Αραβίας από το πετρέλαιο ανέρχεται στο 60%.

τηση πάντως της Σαουδικής Αραβίας από το πετρέλαιο ανέρχεται στο 60%, ενώ υπερβαίνει το 80% στην περίπτωση του Ιράκ και της Γουινέας της Ισημερινού. Μικρότερο θα είναι αντιθέτως το πλήγμα για οικονομίες περισσότερο πολυσι-

δείς όπως εκείνη της Ρωσίας, του Ιράν και του Μεξικού, που μέχρι το 2040 θα χάσουν ποσοστό των εσόδων τους από 10% ως 20%. Η σχετική μελέτη βασίζεται στην προέβλεψη ότι η μέση τιμή του πετρελαίου θα κυμαίνεται σε επίπεδα γύρω

στα 40 δολάρια το βαρέλι το 2040. Η εκτίμηση αυτή συνάδει με εκείνη της Διεθνούς Υπηρεσίας Ενέργειας που υποθέτει πως οι κυβερνήσεις θα υιοθετήσουν τις σωστές πολιτικές προκειμένου να κρατήσουν υπό έλεγχο την άνοδο της θερμο-

κρασίας του πλανήτη. Σημειωτέον ότι όσες πετρελαιοπαραγωγοί χώρες προσβλέπουν σε διατήρηση της υπάρχουσας κατάστασης, βασίζουν τις εκτιμήσεις τους σε μια υποθετική τιμή του πετρελαίου που θα κυμαίνεται στα 60 δολάρια το βαρέλι. Οι προβλέψεις του ΟΠΕΚ μιλούν για αύξηση της ετήσιας παραγωγής πετρελαίου στα 109 δισ. βαρέλια το 2045, όταν το 2019 η παγκόσμια παραγωγή δεν υπερέβη τα 100 δισ. βαρέλια. Η εκτίμηση αυτή στηρίζεται στη διαπίστωση πως αυξάνεται παγκοσμίως η ζήτηση για ενέργεια, που σημαίνει ότι αυξάνεται η ζήτηση για ορυκτά καύσιμα μολονότι καταλαμβάνουν όλο και μεγαλύτερο μερίδιο αγοράς οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Από την πλευρά του, πάντως, το Carbon Tracker ραϊνέται να διατηρεί επιφυλάξεις ως προς το πόσο θα επαληθευτούν οι προβλέψεις του. «Μπορεί να έχουν αυτοί δίκιο», σχολιάζει ο Αντρίου Γκραντ, επικεφαλής της μονάδας κλίματος, ενέργειας και βιομηχανίας του Carbon Tracker, καθώς παραδέχεται πως δεν είναι βέβαιο ότι θα μειωθεί η ζήτηση για πετρέλαιο και φυσικό αέριο.

Σημάδια αισιοδοξίας στην αγορά εργασίας των ΗΠΑ

Ο αριθμός των Αμερικανών, οι οποίοι κατέθεσαν νέες αιτήσεις για επιδόματα ανεργίας, μειώθηκε την περασμένη εβδομάδα, μετά μια ανοδική πορεία τις προηγούμενες περιόδους. Οι νέες αιτήσεις ανεργίας μειώθηκαν στις 793.000 σύμφωνα με το υπουργείο Εργασίας της χώρας για την εβδομάδα που έληξε στις 6 Φεβρουαρίου 2021. Οι αιτήσεις για παροχή του επιδόματος μειώθηκαν ελάχιστα κατά 19.000.

Οι αιτήσεις παραμένουν πάνω από το μέγιστο των 665.000 κατά τη διάρκεια της ύφεσης 2007-2009. Ωστόσο, είναι πολύ κάτω από το ρεκόρ των 6,867 εκατομμυρίων που αναφέρθηκαν τον περασμένο Μάρτιο όταν η πανδημία έπληξε τις Ηνωμένες Πολιτείες.

Ο πρόεδρος της Federal Reserve, Τζέρομι Πάουελ, αναγνώρισε την Τετάρτη ότι η «βελτίωση

Μικρή μείωση των αιτήσεων ανεργίας την ώρα κατά την οποία καταγράφεται και μεγάλη υποχώρηση των κρουσμάτων.

των συνθηκών στην αγορά εργασίας διεκόπη» τους τελευταίους μήνες λόγω της εξάρσης των λοιμώξεων από κορωνοϊό, που επηρέασαν σημαντικά την εστίαση και άλλες καταναλωτικές επιχειρήσεις.

Στη συνέχεια, ο επικεφαλής της Fed επανέλαβε το αίτημά του για περισσότερη δημοσιονομική στήριξη, λέγοντας ότι η νομισματική πολιτική από μόνη της δεν είναι αρκετή για να αποκαταστήσει τις

πληγές που άφησε η πανδημία. «Απαιτείται δέσμευση από όλη την κοινωνία, με συνεισφορές από τον κυβερνητικό και τον ιδιωτικό τομέα», υποστήριξε. Η κυβέρνηση ανέφερε την περασμένη Παρασκευή ότι η οικονομία δημιούργησε μόνο 49.000 θέσεις εργασίας τον Ιανουάριο μετά την απώλεια 227.000 τον Δεκέμβριο.

Αλλά υπάρχει λόγος για προσεκτική αισιοδοξία. Τα καταγεγραμμένα νέα κρούσματα στις Ηνωμένες Πολιτείες μειώθηκαν κατά 25% την περασμένη εβδομάδα, η μεγαλύτερη πτώση από τότε που η πανδημία έπληξε τη χώρα. Οι λοιμώξεις έχουν πλέον μειωθεί για τέσσερις συνεχόμενες εβδομάδες, σύμφωνα με μια ανάλυση του Reuters για τις πολιτικές και κοινοτικές αναφορές. Εάν συνεχιστεί η τάση και διευρυνθεί η δι-

ανομή εμβολίων, αυτό θα μπορούσε να επιτρέψει σε περισσότερες επιχειρήσεις να ανοίξουν ξανά.

Το προτεινόμενο πακέτο ανάκαμψης 1,9 τρισ. δολαρίων από τον πρόεδρο Τζο Μπάιντεν, επιπλέον των 900 δισεκατομμυρίων δολαρίων σε πρόσθετη ανακούφιση από πανδημία που παρείχε η κυβέρνηση στα τέλη Δεκεμβρίου, θα μπορούσε επίσης να στηρίξει την αγορά εργασίας.

Η οικονομία έχει ανακτήσει 12,3 εκατομμύρια από 22,2 εκατομμύρια θέσεις εργασίας που χάθηκαν κατά την πανδημία.

Το Γραφείο Προϋπολογισμού του Κογκρέσου εκτιμά ότι η απασχόληση δεν θα επιστρέψει στο προπανδημικό επίπεδο πριν από το 2024. Εκατομμύρια άνεργοι Αμερικανοί βιώνουν μεγάλες περιόδους ανεργίας.

Η αμερικανική οικονομία έχει ανακτήσει 12,3 εκατομμύρια από 22,2 εκατομμύρια θέσεις εργασίας που χάθηκαν κατά την πανδημία.

Το Αμστερνταμ εκθρόνισε το Λονδίνο

Ξεπέρασε ως κόμβος συναλλαγών σε μετοχές ευρωπαϊκών εταιρειών και σε παράγωγα το βρετανικό χρηματιστήριο

Αν κάποιος πρέπει να αισθάνονται ικανοποίηση από την έξοδο της Βρετανίας από την Ευρωπαϊκή Ένωση, αυτοί ίσως να είναι οι Ολλανδοί, οι Γάλλοι και οι Ιρλανδοί, τουλάχιστον ως προς τη μεταφορά χρηματιστηριακών δραστηριοτήτων από το Λονδίνο στο Αμστερνταμ, το Παρίσι και το Δουβλίνο. Ειδικά το Αμστερνταμ κατά τον μήνα Ιανουάριο ξεπέρασε ως κόμβος συναλλαγών σε μετοχές ευρωπαϊκών εταιρειών και σε παράγωγα το Λονδίνο. Το Euronext και ο ολλανδικός βραχίονας των χρηματιστηρίων CBOE Europe και Turquoise στο Αμστερνταμ διαπραγματεύθηκαν κατά μέσον όρο ημερησίως μετοχές αξίας 9,2 δισ. ευρώ, δηλαδή τετραπλάσιες από τον Δεκέμβριο. Αντιστοίχως, ο όγκος συναλλαγών στο Λονδίνο αιφνιδώς μειώθηκε στα 8,6 δισ. ευρώ, απουσυνδένοντας το Ηνωμένο Βασίλειο (Η.Β.) από την ιστορική του θέση ως βασικού χρηματιστηριακού κόμβου της ευρωπαϊκής αγοράς, σύμφωνα με στοιχεία της CBOE Europe.

Αυτή η αλλαγή ήταν απόρροια του γεγονότος ότι απαγορεύθηκε η διαπραγμάτευση εκ μέρους χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων που έχουν έδρα σε χώρες της Ε.Ε. Οι Βρυξέλλες δεν αναγνωρίζουν τα χρηματιστήρια και τις λοιπές

αγορές του Ηνωμένου Βασιλείου, θεωρώντας πως δεν υπόκεινται σε ανάλογο με το δικό τους εποπτικό καθεστώς, όπως σχετικώς αναφέρουν σε δημοσίευσή τους οι Financial Times. Το να επιτευχθεί αμοιβαία αναγνώριση του καθεστώτος λειτουργίας των αγορών ένθεν κακείθεν της Μάγχης είναι το ζητούμενο στις συνομιλίες, οι οποίες θα πρέπει θεωρητικά να έχουν ολοκληρωθεί έως τις 31 Μαρτίου, καταλήγοντας σε συμφωνία, η οποία

Μετά το Brexit, πράξεις αξίας 6,5 δισ. ευρώ μετακινήθηκαν από το Ηνωμένο Βασίλειο στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

θα διέπει τις χρηματιστηριακές συναλλαγές και την ισοδύναμη πρόσβαση στις δύο αγορές.

Η ισοδυναμία

Χωρίς αυτή τη λεγόμενη ισοδυναμία για τη διευκόλυνση των διασυνοριακών συναλλαγών, συντελέστηκε μια άμεση μετακίνηση πράξεων αξίας 6,5 δισ. ευρώ από το Η.Β. στην

Στο Αμστερνταμ διαπραγματεύθηκαν ημερησίως κατά μέσον όρο μετοχές αξίας 9,2 δισ. ευρώ, ενώ ο όγκος συναλλαγών στο Λονδίνο μειώθηκε στα 8,6 δισ. ευρώ.

Ευρωπαϊκή Ένωση, αφ' ης στιγμής η μεταβατική περίοδος για τη χώρα έληξε στις 31 Δεκεμβρίου. Ο όγκος των συναλλαγών που μετακινήθηκε προς ανατολές σε άλλες ευρωπαϊκές πρωτεύουσες ήταν σχεδόν το ήμισυ όσων παραδοσιακά διαχειρίζονταν οι τράπεζες, οι χρηματομεσίτες και χρηματιστές στο Λονδίνο. Κατά ορισμένους αναλυτές και στελέχη χρη-

ματοπιστωτικών ομίλων, εάν είχε συμφωνηθεί ένα καθεστώς ισοδυναμίας, αφενός δεν θα μετακινούνταν τόσες χιλιάδες θέσεις εργασίας εκτός Λονδίνου, αφετέρου η φορολογική επιβάρυνση θα περιοριζόταν στις επιπτώσεις που θα είχε η μεταφορά των συναλλαγών στα κέρδη των εταιρειών οι οποίες είχαν συμμετοχή σε αυτές. Σημειωτέον πως

ο κλάδος συνεισέφερε σχεδόν 76 δισ. στερλίνες στα κρατικά ταμεία της Βρετανίας πέρυσι. «Το Λονδίνο ως χρηματοπιστωτικός κόμβος είχε συμβολική σημασία πέραν από ουσιαστική και τώρα χάνει τον ρόλο του αυτό στην Ε.Ε., αν και έχει την ευκαιρία να χαράξει τη δική του αυτόνομη πορεία», δήλωσε ο Avis Που-άρ, αναλυτής σε θέματα δομής αγο-

ράς στην Rosenblatt Securities στο Λονδίνο. «Οι διαχειριστές κεφαλαίων θα ανησυχούν περισσότερο για τη διαθεσιμότητα ρευστότητας και το κόστος πραγματοποίησης συναλλαγών, παρά για το εάν εκτελείται μια εντολή στο Λονδίνο ή το Αμστερνταμ», πρόσθεσε ο ίδιος.

Πάντως, φαίνεται πως η βρετανική κυβέρνηση δεν ενδιαφέρεται πραγματικά για την ισοδυναμία, επειδή πιστεύει ότι ο τομέας των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών θα ρυθμιστεί καλύτερα και αποτελεσματικότερα από το υπουργείο Οικονομικών και την Τράπεζα της Αγγλίας παρά από τις Βρυξέλλες, σύμφωνα με αναλυτές. Το Παρίσι και το Δουβλίνο είχαν επίσης μικρές αυξήσεις στις συναλλαγές τους τον Ιανουάριο, αλλά το Αμστερνταμ εξασφάλισε τη μερίδα του λέοντος. Από την αρχή του έτους έχει επίσης αυξήσει τις δραστηριότητές του σε σουάπ και συναλλαγές σε κρατικά ομόλογα, τα οποία προηγουμένως διαπραγματεύονταν στη βρετανική πρωτεύουσα. Τέλος, το αμερικανικό χρηματιστήριο Intercontinental Exchange θα μεταφέρει στο Αμστερνταμ την αγορά εμπορίας ρύπων, όπου ο καθημερινός όγκος συναλλαγών φθάνει το 1 δισ. ευρώ, αν και ο βραχίονας εκκαθάρισής τους θα παραμείνει στο Λονδίνο.

Δωδεκάχρονος Νοτιοκορεάτης στα βήματα του Γουόρεν Μπάφετ

Τα χνάρια του μεγαλοεπενδυτή Γουόρεν Μπάφετ ακολουθεί ο 12χρονος Νοτιοκορεάτης Kwon Joon, ο οποίος από πολύ μικρός συνήθιζε να παρακολουθεί και να μελετά τα νέα των επιχειρήσεων και των αγορών. Παρά το νεαρόν της ηλικίας του, το σχέδιό του να γίνει στο μέλλον δισεκατομμυριοῦχος του μεγέθους του Γουόρεν Μπάφετ μπορεί και να μην απέχει από την πραγματικότητα, αφού κατάφερε να βγει κερδισμένος κατά 43% από ένα κόμπι που ξε-

Εφηβοι ή ίσως και νεότεροι Νοτιοκορεάτες διαπραγματεύονται τα 2/3 της αξίας των μετοχών της χώρας.

«Αντί να επικεντρώνομαι σε βραχυπρόθεσμες ημερήσιες συναλλαγές, προτιμώ να διατηρήσω την επένδυσή μου για 10 με 20 χρόνια, ευελπιστώντας να μεγιστοποιήσω μακροπρόθεσμα τις αποδόσεις μου», εξηγεί ο μικρός Kwon Joon.

κίνησε μόλις πέρυσι: την αγορά μετοχών.

Όπως αναφέρει το Reuters, ο Kwon Joon ζήτησε από τη μητέρα του τον περασμένο Απρίλιο να ανοίξει λογαριασμό με 25 εκατ. γουάν, ήτοι 22.400 δολ., τη στιγμή μάλιστα κατά την οποία ο νοτιοκορεατικός

δείκτης Kospi άρχισε να ανακάμπτει από τη μεγαλύτερη πτώση που είχε καταγράψει την τελευταία δεκαετία. «Είπα στους γονείς μου να προχωρήσουμε στο άνοιγμα του λογαριασμού, διότι πίστεψα έναν ειδικό που άκουσα στην τηλεόραση, ο οποίος έλεγε πως αυτή είναι

μία ευκαιρία η οποία εμφανίζεται μία φορά στα 10 χρόνια», ανέφερε ο 12χρονος στο Reuters. «Πρότυπό μου είναι ο Γουόρεν Μπάφετ», πρόσθεσε κάνοντας αναφορά στον Αμερικανό επενδυτή-δισεκατομμυριοῦχο. «Αντί να επικεντρώνομαι σε βραχυπρόθεσμες ημερήσιες

συναλλαγές, προτιμώ να διατηρήσω την επένδυσή μου για 10 με 20 χρόνια, ευελπιστώντας να μεγιστοποιήσω μακροπρόθεσμα τις αποδόσεις μου», εξήγησε ο ίδιος.

Όπως αναφέρει το Reuters, οι περισσότεροι επενδυτές είναι εφηβοί ή ίσως και νεότεροι και δια-

πραγματεύονται τα 2/3 της αξίας των μετοχών της χώρας σε σύγκριση με λιγότερο από το 50% που ίσχυε το 2019. Αυτή η τάση έχει αρχίσει να παρουσιάζει ανοδική πορεία, καθώς οι αγορές προσελκύουν τους γονείς οι οποίοι εμφανίζονται απογοητευμένοι τόσο από το εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας όσο και από το γεγονός ότι πλέον οι millennials εργάζονται από το σπίτι. «Αναρωτιέμαι εάν αυτή την στιγμή η απόκτηση πτυχίου από κάποιο πανεπιστήμιο θα ήταν τόσο σημαντική», επισημαίνει στο Reuters η μητέρα του Kwon Joon, Lee Eun-joo, η οποία τον ενθαρρύνει να ασχοληθεί με τις επιχειρήσεις και να ακολουθήσει το όνειρό του. «Επειδή ζούμε σε έναν διαφορετικό κόσμο τώρα, θα ήταν προτιμότερο να γίνουμε μοναδικοί», πρόσθεσε η μητέρα του η οποία είναι της άποψης πως μία καλή εκπαίδευση ενδέχεται να μην προσφέρει πολλά στον γιο της εξαιτίας των περιορισμών ευκαιριών που έχει στην αγορά εργασίας.

Σύμφωνα με στοιχεία, περίπου το 70% των 214.800 λογαριασμών για αγορά μετοχών στη χρηματιστηριακή εταιρεία Kiwoom Securities, η οποία ιδρύθηκε τον Ιανουάριο του

2020, ανήκει σε ανηλίκους. Εξαιτίας και του κλεισίματος των σχολείων λόγω της επέλασης της πανδημίας, ο Kwon είχε αρκετό χρόνο να συντάξει μία λίστα με τις μετοχές εταιρειών που επιθυμούσε να αγοράσει κατά τη διόρθωση της αγοράς. Η συγκεκριμένη λίστα περιλάμβανε ένα εύρος μετοχών από εταιρείες, όπως η μεγαλύτερη εταιρεία μηνιαίας αποστολής μηνυμάτων (messenger) Kakao Corp., η Samsung, αλλά και η Hyundai Motor. Η επιτυχία που γνωρίζει ο Kwon αντανακλά και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν νέοι της Νότιας Κορέας όσον αφορά την προσπάθεια εύρεσης εργασίας. Μάλιστα, τον προηγούμενο μήνα, τον Ιανουάριο, 1 στους 4 νέους βρέθηκε εκτός αγοράς εργασίας. Πρόκειται για τη χειρότερη επίδοση, παρότι η Νότια Κορέα θεωρείται μία από τις χώρες με τα υψηλότερα επίπεδα μόρφωσης μεταξύ των κρατών-μελών του ΟΟΣΑ. «Από το να πάω σε κάποιο καλό πανεπιστημιακό ίδρυμα, όπως το Πανεπιστήμιο της Σεούλ (Seoul National University), προτιμώ να γίνω ένας μεγάλος επενδυτής», επεσήμανε. «Θα ήθελα επίσης να πραγματοποιήσω μεγάλο φιλανθρωπικό έργο», συμπλήρωσε.

ΔΕΛΤΙΟ Α

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΗ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΠΛΕΙΣΤΗΡΙΑΣΜΟΥ

Δυνάμει του περί Πώλησης Ενυπόθηκου Ακινήτου μέσω Ηλεκτρονικού Συστήματος Πλειστηριασμού Διατάγματος του 2019

ΑΝΑΚΟΙΝΩΝΕΤΑΙ ότι σύμφωνα με το περί Πώλησεως Ενυπόθηκου Ακινήτου μέσω Ηλεκτρονικού Συστήματος Πλειστηριασμού Διατάγματος του 2019, το οποίο εκδόθηκε δυνάμει των διατάξεων του περί Μεταβίβασης και Υποθηκώσεως Ακινήτων Νόμου, θα πωληθεί σε ηλεκτρονικό πλειστηριασμό μετά από αίτηση της Ελληνικής Τράπεζας Δημόσιας Εταιρείας Λογιστικής, η ακίνητη ιδιοκτησία που περιγράφεται στον πιο κάτω Πίνακα από τον Υπάλληλο Ηλεκτρονικού Πλειστηριασμού ή τον εργοδότη αυτού ACB E-Auctions Ltd, αρ. τηλ. 22-222230, ηλεκτρονική διεύθυνση: info@eauctions-cy.com.

Η πώληση θα διεξαχθεί μέσω Ηλεκτρονικού Συστήματος Πλειστηριασμού στην Ιστοσελίδα Ηλεκτρονικού Πλειστηριασμού www.eauction-cy.com, στις 19/02/2021 και ώρα 10:00π.μ.

Μοναδικός Αριθμός Ηλεκτρονικού Πλειστηριασμού: I77ME7K4O3

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ							
Α/Α	Αριθμός εγγραφής	Αριθμός Φύλλου/Σκεδίου και Αρ. Τεμαχίου	Δήμος/Ενορία/Κοινότητα	Τοποθεσία ή οδός	Λεπτομέρειες του ακινήτου		Εγγεγραμμένο συμφέρον που θα πωληθεί
					Είδος*	Έκταση τ.μ.	
1.	0/24105	0/2-293-380 και 787	Αμμόχωστος / Παραλίμνι	Βρυσούδια	Οικόπεδο	9.143	3/100
Επιφυλασσόμενη τιμή πώλησης: €							
Ποσό Εγγύησης: €							

1. Το ακίνητο δεν θα παραδοθεί αν δεν καλυφθεί η επιφυλαχθείσα τιμή πώλησης.

2. Το συμφέρον στο πιο πάνω ακίνητο προσφέρεται στην πώληση χωρίς περισσότερες εγγυήσεις σχετικές με την ύπαρξη, το είδος ή την έκταση του ακινήτου ή με το δικαίωμα που έχει ο ενυπόθηκος οφειλέτης.

3. Ο Ψηλότερος Προσφοροδότης πρέπει να έχει υπόψη του ότι, το υπόλοιπο από το τίμημα πώλησης (αποδεχόμενης τιμής προσφοράς μείον το ποσό της εγγύησης) πρέπει να πληρωθεί στον ενυπόθηκο δανειστή, διαφορετικά χάνει το ποσό της εγγύησης και έχει ευθύνη για κάθε ζημία που πιθανόν να υπάρξει σε κατοπινή πώληση.

4. Οι πλειοδότες θα πρέπει να έχουν υπόψη τους ότι, σε περιπτώσεις όπου ενδέχεται να προκύπτει Φ.Π.Α., το οποιοδήποτε κατακυρωθέν τίμημα πώλησης δεν θα περιλαμβάνει το ποσό του Φ.Π.Α. Το ποσό αυτό θα είναι πληρωτέο επιπρόσθετα από το τίμημα πώλησης και θα βαρύνει τον αγοραστή.

*Το εγγεγραμμένο συμφέρον που θα πωληθεί ανήκει στη κατοικία με αρ. 28, η οποία είναι διώροφη εμβαδού καλυμμένων χώρων περίπου 158 τ.μ.. Υπάρχει υπόγειο με βοηθητικούς χώρους 25 τ.μ. περίπου.

Ημερομηνία: 05/01/2021

Η Τράπεζα δεν έχει υποχρέωση να αποδεχθεί την υψηλότερη ή οποιαδήποτε άλλη προσφορά και/ή προσφορά που δεν εξασφαλίζει λογικό και δίκαιο τίμημα πώλησης.

Η Τράπεζα θα παρέχει περαιτέρω πληροφόρηση αναφορικά με το ακίνητο στους ενδιαφερόμενους αγοραστές, οι οποίοι παρακαλούνται όπως απευθυνθούν στην ηλεκτρονική διεύθυνση www.hellenicbank.com και/ή στο τηλέφωνο 22-690470.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΠΩΛΗΣΕΙΣ ΑΚΙΝΗΤΩΝ

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΣΤΕΓΗ

ΟΙΚΟΠΕΔΑ & ΚΤΗΜΑΤΑ

Τηλέφωνο αυτόματης χρέωσης κρατήσεων:
Τηλέφωνο κρατήσεων: 22472500 Φαξ: 22472550
Email: mikresagglies@kathimerini.com.cy

90034210

6512 ανά κλήση + Φ.Π.Α.

ΕΝΟΙΚΙΑΣΕΙΣ ΑΚΙΝΗΤΩΝ

ΖΗΤΟΥΝ ΥΠΑΛΛΗΛΟΥΣ

ΔΙΑΦΟΡΑ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΖΗΤΟΥΝΤΑΙ

Ζητούνται προς αγορά πλήρως αδειοδοτημένα Φωτοβολταϊκά Πάρκα (μη κατασκευασμένα) με ισχύ πέραν του 1MW.

Τηλέφωνο επικοινωνίας:
+357 99 964324, ώρες γραφείου.

ΖΗΤΟΥΝΤΑΙ

Ζητούνται προς αγορά ή μακροχρόνια ενοικίαση ενοποιημένα αγροτεμάχια με έκταση μεγαλύτερη των 20.000 τετραγωνικών μέτρων, με πρόσβαση σε εγγεγραμμένο δρόμο.

Τηλέφωνο επικοινωνίας:
+357 99 027526, ώρες γραφείου

Περιμένοντας τους ξένους επενδυτές ακινήτων στην Ελλάδα

Το ελληνικό διαβατήριο κατατάσσεται στην όγδοη θέση με πρόσβαση σε 184 χώρες

ΤΟΥ ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ

Με δύο σημαντικά όπλα αναμένεται να εισέλθει η Ελλάδα στη «μάχη» για την επιστροφή των ξένων επενδυτών ακινήτων, έστω και αν αυτή αναμένεται να αναθερμανθεί για τα καλά από το δεύτερο εξάμηνο του 2021 και μετά, οπότε εκτιμάται ότι θα είναι ευκολότερη η μετακίνηση από χώρα σε χώρα. Τα δύο αυτά όπλα είναι, κατ' αρχάς, το ισχυρό διαβατήριο που προσφέρει η χώρα και, δευτερευόντως, η υψηλή θέση της (συγκριτικά με άλλες χώρες που προσφέρουν αντίστοιχα προγράμματα επενδυτικής μεταναστεύσης) στον δείκτη ποιότητας εκπαίδευσης.

Το πρόγραμμα της «χρυσής βίζας» και το υψηλό επίπεδο εκπαίδευσης αποτελούν τα δύο μεγάλα ατού της χώρας.

Το 2020, το πρόγραμμα χορήγησης αδειών παραμονής στους επενδυτές ακινήτων στην Ελλάδα υπέστη κατακόρυφη πτώση. Η πανδημία και η αδυναμία των ενδιαφερόμενων επενδυτών να ταξιδέψουν στην Ελλάδα και να ολοκληρώσουν τις σχετικές διαδικασίες αγοράς ακινήτου και έκδοσης αδειας παραμονής, είχαν ως αποτέλεσμα να εκδοθούν συνολικά 403 νέες άδειες. Πρόκειται για αριθμό που αποτελεί πτώση της τάξεως του 88,5%, σε σύγκριση με τις 3.504 άδειες που χορηγήθηκαν το 2019, έτος-ρεκόρ για το πρόγραμμα Golden Visa. Από την αρχή του προγράμματος και μέχρι και το 2020, έχουν εκδοθεί συνολικά 8.011 άδειες. Με βάση τον ετήσιο δείκτη Henley Passport Index για το 2021, το ελληνικό διαβατήριο κατατάσσεται

Εξαιρώντας την Ελβετία, η Ελλάδα έχει το δεύτερο ελκυστικότερο πακέτο, με τον δείκτη εκπαίδευσης να είναι ο ένατος καλύτερος μεταξύ των 22 χωρών παγκοσμίως, που προσφέρουν και προγράμματα επενδυτικής μετανάστευσης.

στην όγδοη θέση, καθώς προσφέρει πρόσβαση σε 184 χώρες του κόσμου χωρίς την ανάγκη έκδοσης βίζας. Ασφαλώς, για να λάβει κανείς διαβατήριο, θα πρέπει να συμπληρώσει επτά συνεχόμενα έτη παραμονής στη χώρα για τουλάχιστον έξι μήνες ετησίως. Μεταξύ των χωρών της ευρύτερης περιοχής της νοτίου Ευρώπης, που επίσης προσφέρουν προγράμματα χορήγησης αδειών παραμονής σε πολίτες χωρών εκτός Ε.Ε., η Ισπανία, η Μάλτα και η Ιταλία συναγωνίζονται επάξια το ελληνικό διαβατήριο. Η Μάλτα κατατάσσεται μαζί με την Ελλάδα στην όγδοη θέση, ενώ το ιταλικό και το ισπανικό διαβατήριο προσφέρουν ανεπιόδιστη πρόσβαση σε 188 χώρες, τσέσερις περισσότερες. Στην κορυφή της σχετικής λίστας βρίσκεται για το τρίτο διαδοχικό έτος το διαβατήριο

της Ιαπωνίας, το οποίο προσφέρει πρόσβαση σε 191 χώρες.

Θετική είναι όμως και η κατάταξη της χώρας σε μία ακόμη λίστα, την οποία λαμβάνουν υπόψη οι επενδυτές από τρίτες χώρες, οι οποίοι ενδιαφέρονται για την αξιοποίηση προγραμμάτων επενδυτικών μεταναστεύσεων, τύπου Golden Visa. Ο λόγος για την ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης. Σε σχετική ανάλυσή της, η εξειδικευμένη εταιρεία επενδυτικών προγραμμάτων προγράμματος Astons σημειώνει ότι η Ελλάδα προσφέρει ένα ιδιαίτερο ελκυστικό πακέτο προς τους επενδυτές. Συγκεκριμένα, συνδυάζει ένα πρόγραμμα «χρυσής βίζας», με χαμηλό όριο επένδυσης ύψους 250.000 ευρώ (από τα φθηνότερα στην Ευρώπη, μαζί με εκείνα της Ελβετίας και της Τουρκίας), αλλά

και υψηλό επίπεδο εκπαίδευσης. Εξαιρώντας την Ελβετία, η Ελλάδα έχει το δεύτερο ελκυστικότερο πακέτο, με τον δείκτη εκπαίδευσης να είναι ο ένατος καλύτερος μεταξύ των 22 χωρών παγκοσμίως, που προσφέρουν και προγράμματα επενδυτικής μετανάστευσης. Μάλιστα, η χώρα μας βρίσκεται πάνω από άλλες χώρες της νοτίου Ευρώπης, όπως Ιταλία, Ισπανία, Πορτογαλία, Μάλτα και Τουρκία.

Αξίζει να σημειωθεί ότι πολλοί από τους Κινέζους που έχουν επενδύσει στη χώρα μας, έχουν μετακινηθεί μαζί με την οικογένειά τους στην Ελλάδα και έχουν εγγραφεί τα παιδιά τους στα ιδιωτικά διεθνή σχολεία της Αθήνας, όπου το κόστος των διδασκτρων είναι ένα κλάσμα του αντίστοιχου στη Σαγκάη ή στο Πεκίνο.

Μαγνήτης τα προάστια σε Αθήνα - Θεσσαλονίκη για όσους αναζητούν στέγη

Η εκτόξευση του χρόνου παραμονής στο σπίτι λόγω της πανδημίας και των καθολικών lockdowns έχει στρέψει όσους αναζητούν στέγη σε μεγαλύτερες κατοικίες, προκειμένου να είναι ευκολότερη η συνύπαρξη περισσότερων του ενός ενοίκων. Τη διαπίστωση αυτή, που εν μέσω καραντίνας έγινε πλήρως αντιληπτή από όσους εργάζονται από απόσταση και έχουν μικρά παιδιά, επιβεβαιώνει η έρευνα του ιστότοπου αγγελιών Spigitogatos σχετικά με τις πιο δημοφιλείς περιοχές του 2020 για αναζήτηση κατοικίας προς ενοίκιαση και πώληση σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη.

Διψήφια αύξηση

Ειδικότερα, η ζήτηση κατοικίας προς ενοίκιαση, βάσει των αναζητήσεων που πραγματοποιήθηκαν στο δίκτυο του Spigitogatos το 2020 έναντι του αντίστοιχου περσινού έτους, καταγράφει διψήφιο ρυθμό αύξησης σε περιοχές εκτός του Δήμου Αθηναίων, με τα σκίπτρα να κρατούν το Σούνιο (+47%), τα Βίλια (+45%), η Κερατέα (+44%), τα Ανω Λιόσια (43%) και το Μαρκόπουλο (+42%).

Στη Θεσσαλονίκη, η αύξηση του ενδιαφέροντος για ενοίκιαση κατοικίας υπήρξε μικρή και παρατηρήθηκε σε ελάχιστες περιοχές, που περιλαμβάνουν την Πυλαία (+7%) και την Καλαμαριά (7%), ενώ η ζήτηση παρέμεινε σταθερή στην Τούμπα. Ωστόσο, με βάση τον αριθμό αναζητήσεων για μίσθωση (όχι τον ρυθμό μεταβολής) στην Αττική, στην κορυφή βρίσκεται η περιοχή Αμπελόκηποι-Πεντάγωνο, με την πεντάδα να συμπληρώνουν το Παγκράτι, ο Νέος Κόσμος, η συνοικία Κολωνάκι-Λυκαβηττός και τα Πετράλωνα. Όσον αφορά την αγορά, πιο περιζήτητη περιοχή για αγορά σπιτιού το 2020 ήταν το Κολωνάκι-Λυκαβηττός, ενώ τις περισσότερες αντίστοιχες αναζητήσεις προσείλκυσαν οι Αμπελόκηποι-Πεντάγωνο, το Παγκράτι, το ιστορικό κέντρο και η Κυψέλη. Κατά την έρευνα του

Ποιες περιοχές προσείλκυαν το 2020 το μεγαλύτερο ενδιαφέρον ενοικιαστών και αγοραστών.

Spigitogatos, προκύπτει ότι κατά τη διάρκεια του 2020 αυξήθηκε η δημοφιλία των δυτικών προαστίων της Αττικής ως εξεταζόμενη περιοχή για αγορά ακινήτου. Η ζήτηση δηλαδή ενισχύθηκε σημαντικά στη Νέα Φιλαδέλφεια (+35%), στις Αχαρνές (+35%), στη Μεταμόρφωση (+34%), στο Ιλίου (+34%) και στο Καματερό (+33%).

Στη Θεσσαλονίκη, ταυτίζονται απόλυτα οι πιο δημοφιλείς περιοχές τόσο για ενοίκιαση όσο και για αγορά κατοικίας για το 2020. Αυτό σημαίνει πως το κέντρο της πόλης και η Τούμπα βρίσκονται στην κορυφή των προτιμήσεων τόσο των ενδιαφερομένων ενοικιαστών όσο και των αγοραστών. Κατά αναλογία με την Αττική, όπου σημειώθηκε ενίσχυση της ζήτησης στα δυτικά προάστια, στη Θεσσαλονίκη οι περιφερειακοί δήμοι προσείλκυαν σημαντική ενίσχυση της ζήτησης, με το Πανόραμα (+26%), τη Θέρμη (+25%), το Ωραιόκαστρο (+24%), τη Μίκρα (+23%) και τα Πεύκα (+22%) να βρίσκονται στην κορυφή της σχετικής λίστας.

ΑΡΘΡΟ / Του ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ

Διάγνωση της ασθένειας των ακινήτων

Γίνεται μια συζήτηση τώρα για το τι μέτρα ενδεχομένως θα πρέπει να ληφθούν για να υποστηριχτεί η αγορά των ακινήτων δεδομένου ότι το πλήγμα από την κατάργηση του ΚΕΠ είναι μεγάλο.

Το θέμα δεν λύνεται με βεβαιωμένα μέτρα αντιδράσης και με το να υποστηρίξει ο καθένας το μακρύ του και το κοντό του. Η θεραπεία μπορεί να έχει αποτέλεσμα μόνο όταν πρώτα αναγνωριστεί και διαγνωστεί το πρόβλημα ή τα προβλήματα στην προκειμένη περίπτωση και ακολούθως να δούμε τι όπλα υπάρχουν στη διάθεσή μας για αναχαίτισή τους. Αν παρακάμψουμε το πρώτο κομμάτι λέγοντας το γνωστό «τούτα είναι γνωστά και πάμε παρακάτω...», τότε, γράψετε το, θα γίνει (άλλη) μια τρύπα στο νερό.

Τα στοιχεία πωλήσεων/μεταβιβάσεων, πωλητηρίων εγγράφων, υποθηκώσεων και αδειών οικοδομής, αποδεικνύουν πως η όποια επιβράδυνση οφείλεται σε δύο παράγοντες: πρώτον την κάθετη μείωση στη ζήτηση από ξένους και δεύτερο, την σχετικά αναιμική χορήγηση νέων δανείων για απόκτηση στέγης ή επένδυσης σε ακίνητα ευρύτερα.

Το πρώτο πρόβλημα, δηλαδή της κάθετης πτώσης της ζήτησης, έχει δύο παρακλάδια. Το πρώτο παρακλάδι έχει να κάνει με αυτούς που επένδυναν μέσω του ΚΕΠ με απώτερο σκοπό την απόκτηση ιδιγένειας. Το δεύτερο παρακλάδι έχει να κάνει με αυτούς που επένδυναν για πιο παραδοσιακούς λόγους, όπως τη συνταξιοδότηση ή τη διαμονή

σε μια χώρα με μεγάλη ηλιοφάνεια, τις ωραίες παραλίες, το γευστικό φαγητό, την χαμηλή εγκληματικότητα, τις προσφερόμενες υπηρεσίες, το ευνοϊκό φορολογικό καθεστώς, τη συνδεσιμότητα με άλλες χώρες κ.λπ. Ιστορικά το δεύτερο παρακλάδι ήταν αυτό που αποτελούσε μια σοβαρή κάβα ξένων επενδυτών που βοήθησε να αναπτυχθεί σταθερά η κτηματαγορά επί σειρά ετών και να βρίσκεται στο διεθνές χάρτη επενδύσεων οικιστικών επιλογών. Η μόνη περίοδος που αυτό δεν ίσχυσε ήταν από το 2003 μέχρι το 2008 όπου ίσχυσε κάτι άλλο. Πιο συγκεκριμένα, ίσχυσε η αρπακτική με την έλκυση δεκάδων χιλιάδων (δήθεν) επενδυτών που στόχευαν στο γρήγορο κέρδος, πρακτικά χωρίς να βάζουν δικά τους κεφάλαια, μεγεθύνοντας τον τραπεζικό τομέα, πολλαπλασιάζοντας το ιδιωτικό χρέος, δημιουργώντας μεγαθήρια developers – φαντάσματα με τα γνωστά αποτελέσματα. Για να διαπιστώσει κάποιος αν είμαι σωστός, αρκεί να δει τη μεγέθυνση του τραπεζικού τομέα της περιόδου 2004 – 2008. Η κατάσταση αυτή εννοείται, συμπαρέσυρε και την ντόπια ζήτηση υπερακοντίζοντας το πρόβλημα που κατέληξε στη φούσκα των ακινήτων του 2007 – 2008.

Αν θέλουμε να είμαστε σωστοί ως ξεκινήσουμε από εδώ.

Έχουμε θέσει κριτήρια για το ποιος είναι developer. Όχι. Ο κάθε ένας μπορεί να ξυπνήσει ένα πρωί και να βαφτιστεί developer. Έχουμε εφαρμόσει ένα σωστό πλαίσιο για

Παρόλο που έγιναν σωστά βήματα με την εφαρμογή του αυτοελέγχου και τη σύντηψη του χρόνου έκδοσης αδειας για κάποιες κλίμακας αναπτύξεις, το πρόβλημα πόρρω απέχει από την οριστική επίλυσή του.

τα κτηματομεσιτικά. Όχι. Μόλις κάποιος μυριστεί ψόφιο, ενεργεί ως κτηματομεσίτης. Δικηγόροι, λογιστές, γιατροί, κουρείς, από τον πρώτο μέχρι τον τελευταίο κάτοικο του πλανήτη, είναι εν δυνάμει κτηματομεσίτες. Πώς μπορείς να ελέγχεις ένα παζάρι το οποίο είναι ανοικτό σε όλους με προμήθειες κάτω από το τραπέζι ή που βαφτίζονται «παραοχή υπηρεσιών ή διαφήμισης». Ο νόμος των κτηματομεσιτών είναι απλά για τους άμοιρους κτηματομεσίτες, οι οποίοι συνήθως βλέπουν τους άλλους να κάνουν δουλειά σε βάρος τους. Έχουμε θέσει επίσημα την εκτίμηση από εγκεκριμένο εκτιμητή ως ένα αναγκαίο εργαλείο μιας επενδυτικής απόφασης σε ακίνητα. Όχι. Εκτός του ότι όλοι «παίζουν» τους εκτιμητές, οι πλείστοι κρατούν

στο χέρι την «εκτίμηση» του Κτηματολογίου και την ανεμίζουν κατά το δοκούν. Και φαίνεται πως αυτή η γελοιότητα δεν έχει τέλος.

Έχουμε επιλύσει το θέμα της χρονοβόρας αδειοδοτήσης έργων ανάπτυξης. Όχι απόλυτα. Παρόλο που έγιναν σωστά βήματα με την εφαρμογή του αυτοελέγχου και τη σύντηψη του χρόνου έκδοσης αδειας για κάποιες κλίμακας αναπτύξεις, το πρόβλημα πόρρω απέχει από την ολιστική επίλυσή του. Αυτό είναι και άρρηκτα δεμένο με την αναδιάρθρωση της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Και έρχομαι στο πρώτο παρακλάδι που ανέφερα πιο πάνω, που είναι το ΚΕΠ. Επειδή μου αρέσει να λέω πάντα τα πράγματα με το όνομά τους, θα πάω και αυτή την φορά

κόντρα στο κύμα πριν καταλαγιάσει ο κουνιαχτός για να πω πως η τελευταία έκδοση του ΚΕΠ ήταν πολύ καλή και δεν έπρεπε να καταργηθεί. Απλά πήγε θύμα των καταχρήσεων των προηγούμενων εκδόσεων του που μας έκαναν διεθνώς ρεζίλι. Όλες οι περιπτώσεις ενδεχομένως διαφθοράς έγιναν κάτω από εκείνο το καθεστώς και όχι του τελευταίου. Δεν με ενδιαφέρει αν κάποιοι εσοκμεμένα θέλουν να το αγνοούν.

Αλλά αν θέλετε να δείτε το ύψος της διαφθοράς, αντί να ασχολείστε με το πόσα διαβατήρια έκανε ο καθένας, ψάξτε να δείτε τι προμήθειες (kickbacks) λάμβανε και από ποιους. Το ΚΕΠ παρείχε πολλές επιλογές επένδυσης στους επενδυτές. Για παράδειγμα, υπήρχε η επιλογή της επένδυσης σε κρατικά ομόλογα, η επιλογή της επένδυσης σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, η επιλογή της επένδυσης στην τεχνολογία και στις νεοφυείς επιχειρήσεις κ.λπ. Υπήρχε μόνο το προαπαιτούμενο του συνολικού ύψους επένδυσης και ότι έπρεπε να αποκτήσει μόνιμη κατοικία ελάχιστης αξίας €500.000 πλέον ΦΠΑ.

Από αυτό, πώς καταλήξαμε να πουλούμε ένα διαμέρισμα €2,5εκ έναντι ένα θέμα προς εξέταση. Γιατί οι επενδυτές επέλεγε αντί να επενδύσει €1,5 εκ - €2 εκ σε διάφορες εναλλακτικές επενδύσεις και €600.000 σε μόνιμη κατοικία, «επένδυσε» €2,5+εκ σε ένα διαμέρισμα. Να σας βοηθήσω στη σκέψη σας: ο δικηγόρος ή ο λογιστής που διαχειριζόταν την υπόθεση του επεν-

δυτή χρέωνε περίπου €50.000 για την αίτηση έκδοσης διαβατηρίου. Αν ο επενδυτής αγόραζε κρατικά ομόλογα η προμήθεια του μεσάζοντος θα ήταν €0. Γι' αυτό τον έπαιρνε από το χεράκι και πουλώντας του εκδούλευση τον πήγαινε σε συγκεκριμένους developers από τους οποίους προφανώς λάμβανε πολλές... μα πάρα πολλές... μα πάρα – πάρα πολλές δεκάδες χιλιάδες ευρώ.

Άρα look no further γιατί δημιουργήθηκε μια επιμέρους «φουσκούρα» σε έναν τομέα της κτηματαγοράς. Όσοι δεν κατανοούν γιατί η παράνομη προμήθεια είναι πρόβλημα, είναι μέρος του προβλήματος. Δεν πρόκειται για προσωπική «αμματοποίηση». Αυτό το πλαίσιο ή μοντέλο επιχειρηματικής δραστηριότητας εστιαζόταν σε κάλπικες – πλασματικές τιμές συγκεκριμένων κατηγοριών ακινήτων, οι οποίες συμπαρέσυραν τις τοπικές τους αγορές σε αύξηση με αποτέλεσμα ο μέσος Λεμεσιανός, για παράδειγμα, να μην μπορεί ούτε να αγοράσει αλλά ούτε να ενοικιάσει μια στέγη ναβάλει πάνω από το κεφάλι του. Επιπλέον, δημιουργήθηκε πρόσφορο έδαφος να έρχεται ο κάθε λωποδύτης για να γίνεται Κύπριος και να γίνεται η χώρα μας σύρραγλο παγκοσμίως. Και τώρα – ενώ λίγοι έτρωγαν – ψάχνουμε όλοι το λάθος και αναζητούμε τρόπους να βοηθήσουμε την κατάσταση.

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι CEO της APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

«Αποστολή στην άκρη του κόσμου», στα παγόβουνα της βορειοανατολικής Γροιλανδίας, του Ντάνιελ Ντέντσικ (Δανία - Σουηδία, 2013). Μία από τις ταινίες του αφιερώματος του 23ου Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης στο «Ταξίδι».

Ταξίδι, ένας υπαρξιακός χάρτης

Η σκηνοθέτις Δάφνη Ματζιάρακη μιλάει στην «Κ» με αφορμή το αφιέρωμα του 23ου Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ**

Δεν την πτόησε ούτε η πανδημία, ούτε οι μεταλλάξεις του κορωνοϊού, ούτε το γεγονός ότι ήταν επτά μηνών έγκυος. Επρεπε να ταξιδέψει και ταξίδεψε. Πριν από δύο μήνες η Δάφνη Ματζιάρακη προσγειώθηκε στη Βόρεια Κένυα με προορισμό τη Laikipia και επέστρεψε πριν από δύο εβδομάδες. Ήθελε να ολοκληρώσει τα γυρίσματα του μεγάλου μήκους ντοκιμαντέρ της πριν από τον τοκετό και να ξεκινήσει το μοντάζ. Διήνυσε μακρινές αποστάσεις, χωρίς κάλυψη δικτύου στο κινητό, χωρίς κανένα σημάδι πολιτισμού, με άγρια ζώα γύρω της τα οποία ήθελε να κινηματογραφήσει από κοντά.

Όταν το 2016 με το μικρού μήκους ντοκιμαντέρ της «4,1 Μίλια» έφτασε στις υποψηφιότητες για τα βραβεία Οσκαρ, δεν άλλαξε μόνον η δική της ζωή, αλλά και του ανθυποπλοιάρχου του ελληνικού λιμενικού στη Μυτιλήνη Κυριάκου Παπαδόπουλου (πέθανε 44 χρόνων το 2018). Κατέγραψε την καθημερινότητά του στη θάλασσα, να διασώζει απελπισμένους ανθρώπους την περίοδο της μεγάλης προσφυγικής κρίσης. Μετά, η Δάφνη Ματζιάρακη ταξίδεψε στη Σάμο, στο εκεί κέντρο υποδοχής, και γύρισε το «Container», που αναρτήθηκε στην πλατφόρμα Op+Docs των New York Times. Στη Σάμο πάλι, γύρισε ένα ακόμη ντοκιμαντέρ –ενταγμένο σε μια σειρά– που θα προβληθεί τώρα στην Αμερική και στο οποίο executive producer είναι η Οπρά Γουίνφρεϊ. Από το 2017 έχει προσθέσει στον κινηματογραφικό χάρτη της και τη «Laikipia» τη φυλή Samburu, τις μάχες εξαιτίας της αδυσώπητης ξηρασίας για τη διέκδοξη φυσικών πόρων, τη σχέ-

ση με τους λευκούς Ευρωπαίους αποίκους, τα σαφάρι για πολυτελή τουρισμό. Ο υψηλός προϋπολογισμός της ταινίας καλύπτεται κατά μεγάλο μέρος από την αμερικανική εταιρεία παραγωγής One Story Up, executive producer της οποίας είναι ο Ρότζερ Ρος Ουίλιαμς, πρόεδρος του τμήματος ντοκιμαντέρ της Ακαδημίας Κινηματογράφου.

Αεικίνητη; Μάλλον. Επίμονη και ανυποχώρητη, περιπετειώδης εξερευνήτρια τόσο του ανθρώπινου όσο και του φυσικού τοπίου; Το υπόσχεται από τα πρώτα της βήματα.

Δεν θα μπορούσε το 23ο Διεθνές Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης να εμπιστευθεί καταλλήλότερο νέο ντοκιμαντερίστα από τη Δάφνη Ματζιάρακη για να περι-

«Ο κόσμος αλλάζει δραματικά από την πολιτική μέχρι το κλίμα και το περιβάλλον. Το βλέπω πολύ έντονα να συμβαίνει στο μεγαλύτερο μέρος του πλανήτη».

γράφει αυτό που γνωρίζει: το ταξίδι. Συμμετέχει όχι με ταinia της αλλά με κείμενό της στη δίγλωσση έκδοση που θα συνοδεύσει το μεγάλο διαδικτυακό κινηματογραφικό αφιέρωμα της φετινής διοργάνωσης (4-14 Μαρτίου), με τίτλο «Προορισμός: Ταξίδι», το οποίο περιλαμβάνει μια επιλογή από είκοσι κορυφαία ντοκιμαντέρ, από το 1926 έως σήμερα.

Ταινίες με την υπογραφή των Τέρενς Ντέιβις, Μπάζιλ Ράιτ, Μαρκ

Επάνω, η Δάφνη Ματζιάρακη στα γυρίσματα της «Laikipia» στην Κένυα, που ξεκίνησαν το 2017 και ολοκληρώθηκαν πριν από δύο εβδομάδες. Κάτω, σκηνή από το «Big North» του Ντάριο Ακοτσέλα (Ιταλία, 2020).

Αλεγκρέ, Βέρνερ Χέρτσογκ, Σαντιάγο Ακερμάν, Γιόχαν φαν ντερ Κέκεν και άλλων μάς προσκαλούν σε περιπλανήσεις στοχαστικές, συναρπαστικές, σε πόλεις κατοικημένες και θορυβώδεις, τόπους απομακρυσμένους και εκθαμβωτικούς, καταγραφές αγωνιώδεις, αυτοβιογραφικές, χωρίς αυταπάτες και καμιά φορά χωρίς εμφανή προορισμό.

Εκτός από έναν: το ταξίδι. Ντοκιμαντερίστες σαν φιλοπερίεργους

ανθρωπολόγους, που παρατηρούν χωρίς να κρίνουν. Και όπως επισημαίνει στην «Κ» ο διευθυντής του Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης Ορέστης Ανδρεαδάκης: «Το ταξίδι (σε όλες του τις εκφάνσεις) έχει εγγραφεί στη συλλογική μνήμη ως κυρίαρχο στοιχείο της ανθρώπινης ύπαρξης. Ταξιδεύουμε για να βρούμε το “άλλο” και το “άλλο” αλλά στην πραγματικότητα για να βρούμε τον εαυτό μας. Έτσι, το αφιέρωμα του Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης

είναι ένας παγκόσμιος υπαρξιακός χάρτης, μια τοπογραφία αναχωρήσεων και αφίξεων, μια περιπλάνηση στον χώρο και στον χρόνο».

Η απάντηση της Δάφνης Ματζιάρακη στο ερώτημα «τι σημαίνει ταξίδι για εσάς» βάζει μια παράμετρο ασυνήθιστη στον δυτικό κόσμο: την «αναγκαστική μετακίνηση». «Ταξίδι είναι η διαδρομή στο τέλος της οποίας ο ταξιδιώτης θα είναι διαφορετικός από ό,τι ήταν στην αρχή της. Είναι οι προκλήσεις κατά τη διάρκεια αυτής της διαδρομής, που καθορίζουν τον ταξιδιώτη, τον αλλάζουν και έτσι μαζί του αλλάζει ο κόσμος. Το ταξίδι πολλές φορές είναι αναγκαστικό και δεν έχει επιστροφή».

– **Πόσο μεταμορφωτική εμπειρία είναι τα κινηματογραφικά ταξίδια;**

– Γενικώς το ταξίδι, ακόμη και για διακοπές να είσαι. Κοιτάς τον εαυτό σου στον καθρέφτη, αναλογίζεσαι τη ζωή διαφορετικά. Πόσο μικροί, τρωτοί και λίγοι είμαστε.

– **Στη «Laikipia» τι σας ενδιαφέρει;**

– Θέλω να βοηθήσω να διασωθεί η κουλτούρα, ένας πολύ διαφορετικός τρόπος ζωής από τον δυτικό, πολύ ζωντανός και πολύ αξιόλογος. Είναι σημαντικό να γνωρίζουμε γι' αυτόν. Αυτό κάνει και τον κόσμο μας ενδιαφέροντα και πλούσιο. Οι λευκοί πρόην αποικιοκράτες ζουν από τον πολυτελή τουρισμό· οι γηγενείς, από την άλλη, ζουν αποκλεισμένοι. Είναι δύο διαφορετικοί κόσμοι και παρακολουθώ και τους δυο από πολύ κοντά. Πρόθεσή μου είναι να καταλάβουμε τον πολιτισμό τους, να μην τον δούμε εξωτικά ή επιστημονικά/ανθρωπολογικά. Όλοι είμαστε άνθρωποι με αδυναμίες

και προτερήματα και όλοι κάπου μοιάζουμε. Για μένα το σημαντικό δεν είναι η διαφορετικότητα αλλά η ομοιότητα.

– **Το ίδιο αισθανθήκατε και στο ντοκιμαντέρ, «4,1 Μίλια»;**

– Κανένας από τους ανθρώπους που γνώρισα στη Μυτιλήνη και στη Σάμο δεν έκανε το ταξίδι με τη θέλησή του, δεν ήταν επιθυμία του. Θα ήθελε να είναι στο σπίτι του. Αυτό μου άνοιξε τα μάτια. Κατανόησα τι σημαίνει «μετακινούμαι χωρίς να θέλω». Το νέο ντοκιμαντέρ που θα προβληθεί τώρα στην Αμερική, που γυρίστηκε στη Σάμο, ασχολείται με το τραύμα. Πώς το ταξίδι αυτό συμβάλλει στη δημιουργία ενός πολλαπλού τραύματος, ιδίως στα παιδιά. Και η Laikipia, αν και τόσο μακριά μας, είναι ένας μικρόκοσμος της σύγχρονης ιστορίας, με τα τραύματά της, τα πανανθρώπινα ζητήματα που ανήκουν, του φόβου για το διαφορετικό μέσα στο πλαίσιο της κλιματικής αλλαγής, της περιβαλλοντικής καταστροφής. Ναι, ο κόσμος αλλάζει δραματικά· από την πολιτική μέχρι το κλίμα και το περιβάλλον. Το βλέπω πολύ έντονα να συμβαίνει στο μεγαλύτερο μέρος του πλανήτη.

– **Εσάς πόσο σας έχει επηρεάσει;**

– Νομίζω ότι αυτό που με καθορίζει στην εμπειρία του ντοκιμαντέρ είναι να προσπαθώ να κατανοήσω την ανθρώπινη πλευρά των καταστάσεων. Το ντοκιμαντέρ είναι σαν ένα διαβατήριο στην ανθρώπινη φύση. Οτιδήποτε κάνω είναι αυτό. Ακόμη και το «Laikipia», που φαντάζει ξένο και εξωτικό. Η ανθρώπινη φύση είναι πολύπλοκη, γκρίζα, δεν είναι μαύρο-άσπρο, όλοι έχουμε κοινές συντεταγμένες.

Αιζέντα

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ε Σ

14 - 20.2.2021

Επιμέλεια: **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**
art@kathimerini.com.cy
kouroupakisa@kathimerini.com.cy
louil@kathimerini.com.cy

ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ

Διαδικτυακό «Ταξίδι με τον ιππότη Δον Κιχώτη!»

Τον Φεβρουάριο, ένα μαγικό ταξίδι ξεκινάει στο Μουσείο Παραμυθιού, συντροφιά με τον αγαπημένο μας ιππότη Δον Κιχώτη. Ο ονειροπαρμένος Δον Κιχώτης, που αποφασίζει ξαφνικά να γίνει ιππότης για να υπερασπιστεί τους αδύναμους, παρόρα με τον ιπποκόμο του Σάντσο Πάντσα, μας ταξιδεύουν σε περιπέτειες και εποχές γεμάτες με ιππότες, γίγαντες, πρίγκιπες και δεσπούνες! Η ψηφιακή διαδραστική αφήγηση μεταφέρει τον Δον Κιχώτη και την εποχή των ιπποτών στην οθόνη κάθε παιδιού και να ξεκινήσουν ένα ταξίδι αναζήτησης της φαντασίας, της δικαιοσύνης και της ευγένειας. Διάρκεια: 45'.

Πληροφορίες τηλεφώνω 22376522.

ΘΕΑΤΡΟ

«Ο Θάνατος του Μπαχ» της Ελένης Ξένου

Το θέατρο Αντίλογος παρουσιάζει την πρωτότυπη κωμωδία της Ελένης Ξένου «Ο Θάνατος του Μπαχ» σε σκηνοθεσία Αλεξίας Παπαλαζάρου και πρωταγωνιστή τον Δημήτρη Αντωνίου, στη σκηνή του θεάτρου Μασκαρίνι στα Λατσία για λίγες μόνο παραστάσεις. Η δημοσιογράφος και συγγραφέας Ελένη Ξένου προτείνει με αμείλικτη ειλικρίνεια ένα έργο που καταπνέεται με τις παθογένειες τις σύγχρονης κυπριακής πραγματικότητας μέσα σε ένα πλαίσιο γλυκόπικρου χιούμορ και καυστικού σχολιασμού προσώπων και καταστάσεων. Η ιστορία του πρωταγω-

νιστή Φίλιππου Ιορδάνου, μέσα από τις οξυδερκείς παρατηρήσεις της συγγραφέως, «αποκαλύπτει» τις αδυναμίες και τις λαχτάρες, τα κουσούρια και τις δυνατότητες ενός λαού που η ιστορία του κυκλοφορεί στο διαδίκτυο, «συμπυκνώνεται»... όπως το γάλα βλάχας». Λευκωσία, παλιά πόλη, ένα περίπου χρόνο μετά την κρίση. Επί σκηνής: Δημήτρης Αντωνίου. Παραστάσεις κάθε Σάββατο, Κυριακή και Δευτέρα στις 7:00 μ.μ. Θέατρο Μασκαρίνι, Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ' 5, Λατσία. **Πληροφορίες και κρατήσεις τηλεφώνω 99251331.**

ΒΙΒΛΙΟ

Νέες κυκλοφορίες

ΠΟΙΗΣΗ: Χρίστος Χατζήπαπας, «Λύπη τις νύχτες», εκδ. Γκοβόστη, Αθήνα 2021, **Μπάμπης Αναγιωτός**, «Ιπποστάσιο», ιδιωτική έκδοση, Λεμεσός 2020, **Κυριακός Στυλιανού**, «Αγάπες και ενοχές», εκδ. κίτταρο, Λεμεσός 2020.

ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ: Μαρία Τζισούρη-Χίλμερ, «Γραμμή ανάμεσά μας», εκδ. Το Ροδάκιό, Αθήνα 2020.

ΙΣΤΟΡΙΑ: Κωστής Κοκκινόφτας, «Κύπρος και 1821», εκδ. Κέντρου Μελετών Ιερών Μονών Κύκκου, Λευκωσία 2021.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ /ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ: «Καβάφης και Κύπρος», **Ο.Λ.Κ. 2021**, Λευκωσία 2021, «Πρακτικά της Σειράς διαλέξεων Τάσεις και αναζητήσεις στην ποίηση της Γενιάς της Ειρηνολίας», **Ο.Λ.Κ.**, Λευκωσία 2021.

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ: Στέλλα Μιλτιάδου, «Η ερμηνευτική ανθρωπολογία του Κώστα Π. Μιχαηλίδη», εκδ. Κοράλλι, Αθήνα 2020.

ΛΟΓΟΓΡΑΦΙΑ: Άννα Νεοφύτου, «Λαϊκή λατρεία στην παραδοσιακή κοινωνία της Κύπρου. Οι γιορτές του Πάσχα από τις Απόκριες μέχρι την Πεντηκοστή», εκδ. Κέντρου Επιστ. Ερευνών, Λευκωσία 2020.

ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

«Ράους» στο Θέατρο «Διόνυσος»

Το θέατρο «Διόνυσος» προχωράει σε δεύτερο κύκλο παραστάσεων με την κωμωδία των Ρέππα-Παπαθανασίου «Ράους», σε σκηνοθεσία Παναγιώτη Λάρκου. Ένας υπάλληλος του υπουργείου συγκοινωνιών -με τη σύζυγό του- και μία νοσοκόμος, κληρονομούν εξ αδιαιρέτου ένα νεοκλασικό στο κέντρο της Αθήνας. Όταν όμως επισκέπτονται το κτίριο για να γνωρίσουν τους ενοικιαστές, μαθαίνουν πως στο σπίτι που κάποτε έζησε ο ποιητής Άγγελος Σικελιανός, τώρα λειτουργεί ένα... πορνείο. Οι ενοικιαστές του αρνούνται να εγκαταλείψουν το οίκημα. Μετά από «ώριμη σκέψη» αποφασίζουν να συνεργαστούν όλοι μαζί και έτσι ιδρύουν έναν ψεύτικο πολιτιστικό σύλλογο, εισπράττοντας την αντίστοιχη ευρωπαϊκή επιχορήγηση ύψους τριακοσίων χιλιάδων ευρώ.

Οι δουλειές πάνε μια χαρά μέχρι που η Ευρωπαϊκή Ένωση, ανακοινώνει αυστηρό έλεγχο όλων των πολιτιστικών συλλόγων της χώρας. Έχουν δύο βδομάδες καιρό να στήσουν μια θεατρική παράσταση της «Αντιγόνης» του Σοφοκλή και να την παρουσιάσουν στον Ευρωπαϊκό Επίτροπο. Ή θα προλάβουν να γίνουν ηθοποιοί, ή θα πάνε παρέα στη φυλακή. Πρωταγωνιστούν με σειρά εμφανίσεις οι ηθοποιοί: Έλενα Χατζηαυξέντη, Πέτρος Γιωρκάτζης, Ελένη Σιδερά, Αλέξανδρος Παρίσης, Παντελής Λοΐζου, Μιρτώ Κουγιάλη, Άντονι Παπαμικαήλ, Χρήστος Γιάγκου. Τακτικές παραστάσεις στη Λευκωσία: Παρασκευή, Σάββατο, Κυριακή στις 6:30 μ.μ. από τις 12 Φεβρουαρίου μέχρι τις 7 Μαρτίου 2021. **Πληροφορίες και κρατήσεις τηλεφώνω 22818999 και 99621845.**

ΕΚΘΕΣΗ

«Έργα εν καιρώ Καραντίνας»

Η Γκαλερί Γκλόρια ξανανοίγει στις 17 Φεβρουαρίου 2021 και η πρώτη έκθεση του 2021 είναι ομαδική και με τίτλο «Έργα εν καιρώ Καραντίνας».

Η Γκλόρια Κασσιανίδου σημειώνει: «Οι αρχαίοι ημών πρόγονοι έλεγαν ότι η ζωή για να είναι ωραία, χρειάζεται "άρτον και θεάματα". Με την καραντίνα τα στερηθήκαμε όλα. Παίρνουμε το θάρρος, λοιπόν, να σας προσφέρουμε "θέαμα". Μια πραγματικά θαυματική έκθεση, με 29 γνωστούς καλλιτέχνες, που εργάστηκαν και δημιουργήσαν μέσα σ' αυτές τις δύσκολες καταστάσεις, έργα ζωγραφικής, γλυπτικής, κεραμικά και φωτογραφία. Σας προσκαλώ να έρθετε να απολαύσετε (όσο μπορείτε ακόμη, λένε ότι το τρίτο κύμα έρχεται πριν το Πάσχα) αυτή την πολυπρόσωπη, πολύμορφη και πολυδιάστατη έκθεση». Γκαλερί Γκλόρια, Ζήνωνος Σωζού 3, Λευκωσία. Διάρκεια μέχρι 10 Μαρτίου. Ώρες λειτουργίας: Δευτέρα: 5:30 - 7:30, Τρίτη-Παρασκευή: 10:30 π.μ.-12:45, και 5:30-7:30 μ.μ. Σάββατο: 10:30-12:45. **Πληροφορίες: 22762605.**

ΘΕΑΤΡΟ

«Η Κοιμωμένη του Χαλεπά» της Ιρένε Μαραντέι

«Η Κοιμωμένη του Χαλεπά» είναι ένα μοναδικό νεοελληνικό έργο, καθαρά βιογραφικό, που κάνει την πανελλήνια πρεμιέρα του στο θέατρο Ανεμών. Παρουσιάζεται για πρώτη φορά στην κυπριακή σκηνή η βιογραφία του πιο εμβληματικού Έλληνα εικαστικού καλλιτέχνη σε σκηνοθεσία Αντρέα Τηλεμάχου. Είναι το πιο πρόσφατο έργο της Ελληνίδας συγγραφέως Ιρένε Μαραντέι και παρά τη θεατρική του μορφή βασίζεται σε ενδελεχή έρευνα όλων των υπαρχόντων αρχείων ώστε να είναι, όσο το δυνατόν, ένας πιστός καθρέφτης των ιδεών, των παθών και της αδόμητης ψυχής αυτού του τόσο αξιολόγου πλάσματος που τόσο καθυστερημένα αξιολογήθηκε να γευτεί λίγη από την αναγνώριση που του έπρεπε. Παραστάσεις κάθε Παρασκευή, Σάββατο και Κυριακή στις

6:00 μ.μ. Ώρα προσέλευσης 5:30 μ.μ. Παίζουν οι ηθοποιοί Αντρέας Τηλεμάχου, Μαρίνος Ξενοφώντος, Γιάννα Λευκάτη, Ιωάννα Σιαφάλη, Νικόλας Πέτρου, Πέτρος Καρατζιάς, Βασίλης Παφίτης, Γιώργος Ιωσήφ, Ελευθερία Ανδρέου. Θέατρο Ανεμών, Καντάρας 17, Λατσία. **Πληροφορίες και κρατήσεις τηλεφώνω 70007721.**

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Δυο μέτρα, αυτό μας αναλογεί

Ανακοινώθηκαν την περασμένη εβδομάδα τα θεατρικά βραβεία του ΘΟΚ. Το Μεγάλο Βραβείο ΘΟΚ στην ηθοποιό Δέσποινα Μπεμπεδέλη. Το Βραβείο Δημοσίου Χρονιάς στον μουσικό, συνθέτη και εκπαιδευτικό Κώστα Κακογιάννη και το Βραβείο Νέου Δημοσίου Χρονιάς σκηνοθέτη Κώστα Σιλβέστρο. Και οι τρεις το άξιζαν και καλώς βραβεύτηκαν. Το πιο ωραίο όμως ήλθε μετά, όταν ο Κώστας Κακογιάννης και ο Κώστας Σιλβέστρος αποποιήθηκαν το χρηματικό έπαθλο, ο μὲν Κακογιάννης το δίνει στους συναδέλφους του μουσικούς και τους ηθοποιούς που το έχουν περισσότερη ανάγκη από εκείνον, και ο Σιλβέστρος το μοιράζεται με τους τρεις συνυποψήφιους του νέους δημιουργούς, τον Πάνο Μακρή, τη Μικαέλλα Θεοδουλίδου και τη Θέλια Κασουλίδου. Μα τι ωραία κίνηση, συμβολική, ουσιαστική, και παραδειγματική.

Τελικά, είναι πιο ωραίο να μοιράζονται και τα χρήματα και τα συναισθήματα από το να τα φυλάει κανείς στους λογαριασμούς του και στην καλλιτεχνική φάρτρα του. Τα όσα δυστοπικά ζούμε αυτόν τον χρόνο πρέπει με κάποιον τρόπο να τα ισορροπήσουμε, και τέτοιες κινήσεις

είναι ωραία αντίβαρα. Κατά κάποιον τρόπο μορφοποιούνται τις δύσκολες στιγμές μας, και περιμένεις και από άλλους να κάνουν όμορφα πράγματα. Κυρίως από εκείνους που έχουν και τη δύναμη να τα θεσμοθετήσουν, επιτέλους να βγουν από τη ροζ τοιχολόφουσα που ζουν και να αντικρίσουν την πραγματικότητα του πολίτη, του άνεργου, του εμπερίστατου. Η αλαζονεία και η αψ' υψιπλούς και τάχα μου δήθεν πνευματικότητα πλέον δεν πείθουν κανέναν, η αριστεία προσωπικά έχει αρχίσει να με ενοχλεί, όχι γιατί δεν πιστεύω σε αυτή, αλλά γιατί πλέον έχει χάσει το πραγματικό της νόημα. Όπως και εσείς βλέπω καθημερινά άριστους να μην έχουν τις απολαβές που θα έπρεπε να έχουν.

Να μην έχουν τις θέσεις κλειδιά που τους αξίζουν. Βλέπω τους άριστους να γίνονται μια καψιά από εκείνους που θεωρήθηκαν άριστοι, γιατί ήταν τυχεροί ή τυχερές και με ύψος χιλίων καρδινάλιων να λένε ανερωθρίαστα ψέματα, να εκδίδουν απανταχούσες, να περνάνε τους πολλούς βόδια, που το μόνο που θέλουν είναι ταγή. Κινήσεις όπως του Κακογιάννη και του Σιλβέστρου δεν έχουν χρηματική αξία—δεν υποτιμώ το ποσό, αλίμονο—έχουν

συμβολική αξία, ότι ρε, δείτε, δεν είμαι μόνος μου, δεν με τυφλώνουν τα βραβεία, καταφέρνω ακόμα να βλέπω και τους άλλους γύρω μου και να καταλαβαίνω πώς τα πράγματα είναι δύσκολα. Αυτό είναι σημαντικό κομμάτι του πολιτισμού μας, η ενσυναίσθηση είναι ουσιαστικό πράγμα και θα πρέπει να το αποζητούμε, να το εκτιμάμε και να το επιβραβεύουμε. Ιδίως στον καλλιτεχνικό χώρο, που υποτίθεται ότι οι άνθρωποι του είναι ένα τσακ πιο ευαίσθητοι και λίγο πιο πάντα από τον μέσο όρο των υπολοίπων.

Βέβαια, θα μου πείτε πως με τα όσα ακούγονται αυτή την περίοδο στην Ελλάδα για γνωστούς ηθοποιούς και σκηνοθέτες δεν πείσθετε, και πολύ καλά κάνετε. Άνθρωποι με αρρωστημένα μυαλά και αλαζονικές σε υπέρμετρο βαθμό υπάρχουν βέβαια παντού, οι σχέσεις εξουσίας ορίζουν τη ζωή πολλών και είναι σημαντικό ότι άρχισαν να αποκαθλώνονται άνθρωποι που με τη συμπεριφορά τους πλήγωσαν άλλους ανθρώπους, με πρόσχημα μάλιστα την Τέχνη. Σιγά τα ωά, τι σημαίνει τέχνη χωρίς ανθρώπους που να ξέρουν τα όριά τους, τι σημαίνει ιερό τέρμας της υποκριτικής, της μουσικής, των εικαστικών; Τίποτε δεν σημαίνει, διότι η

γη μπορεί να κινείται και χωρίς ιερά τέρατα, η ανθρωπότητα μπορεί να υπάρξει και χωρίς γκραν καλλιτέχνες. Φυσικά και για να μην παραξηγηθώ, δεν υποτιμώ σπουδαίες ερμηνείες και σπουδαία έργα, άλλα αυτά αν δεν είναι βαθιά θεμελιωμένα και από το ποιόν των ανθρώπων κάποια μέρα θα καταπέσουν και ο θόρυβος της πτώσης θα είναι μεγαλύτερος από τον κουνιαχτό που σήκωσε η σπουδαία ερμηνεία και ο σπουδαίος πίνακας, και το ελαφρικό σονέτο και το ανεπανάλπτο διήγημα ή μυθιστόρημα.

Αφήστε, που ό,τι λατρεύουμε από σπουδαίους και μεγάλους μπορεί αν μπορούσαμε να τους γνωρίσουμε καλύτερα, να τους πετούσαμε στον κάλαθο των αχρήστων. Γι' αυτό όλοι as απολαμβάνουμε την καθ' ημέραν επιτυχία μας, as παραδειγματιζόμαστε από τις αποτυχίες μας, as μαθαίνουμε από τα λάθη μας και as δείχνουμε έστω και ελάχιστη κατανόηση για τον διπλά μας. Έχετε σκεφτεί ότι το μόνο που στο τέλος θα πάρουμε είναι δυο μέτρα γης και ότι ελάχιστοι θα είναι γνωστοί αρόφτου περάσουν δέκα χρόνια από τη μετοίκισή τους στις άνω μονάδες. Σήμερα τι κάνεις, για το αύριο, άξιος που θα ζήσεις!

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ

Για τα ταξίδια που επιθυμήσαμε

Τι αναζητάμε ταξιδεύοντας; Γιατί από όλα όσα έχουμε στερηθεί με την απομόνωση της πανδημίας τα ταξίδια επιστρέφουν διαρκώς στις συζητήσεις, καταλαμβάνοντας μια από τις πρώτες θέσεις στις «απώλειες», προσωρινές ίσως, αλλά αδιευκρίνιστο για πόσο διάστημα;

Από τη στιγμή που έγινε γνωστό ότι το 23ο Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης (4-14 Μαρτίου) οργανώνει αφιέρωμα στο «Ταξίδι», το ενδιαφέρον μου εγκλωβίστηκε, σχεδόν εμμονικά, στις επιλεγμένες ταινίες. Περίπου 20 ντοκιμαντέρ θα προβληθούν online. Ξεχωρίζω δύο: «Για τον χρόνο και την πόλη» (2008) του Τέρνερ Ντέιβις και «Το μεγάλο ταξίδι» (2000) του Γιόχαν φαν ντερ Κέκεν. Το πρώτο είναι ένα δοκίμιο-εγκώμιο για την πόλη που γεννήθηκε και μεγάλωσε ο σκηνοθέτης, το εργατικό Λίβερπουλ. «Ένας στοχασμός πάνω στον χρόνο, την απώλεια, τη μεταμέλεια και την ευτυχία – πολλή ευτυχία», όπως λέει ο Ντέιβις. Το δεύτερο είναι ένα σπάνιο αφήγημα ζωής με αφορμή ένα επικείμενο τέλος. Όταν ο Ολλανδός δημιουργός πληροφορήθηκε τον Οκτώβριο του 1998 ότι του απομένουν λίγα χρόνια ζωής, αποφάσισε να ταξιδέψει σε όλον τον κόσμο, μαζί με τη γυναίκα του, ως πχολήτρια, και να περάσουν τον καιρό που απέμενε κοιτάζοντας κι ακούγοντας. Από το Μπουτάν και τη σαμανιστρια θεραπεύτρια στο Κατμαντού, στον ραδιοθεραπευτή γιατρό της κλινικής στην Ουτρέχτη, στην Μπουρκίνα Φάσο, στη Σαχάρα, στο Αμστερνταμ... «Ζούσα σε πείσμα της αρρώστιας μου, κι αυτές οι πανέμορφες ιστορίες, που εκτυλίσσονταν από μόνες τους, μου έδιναν κουράγιο, ενώ κοιτάζα κατάματα την ανυπαρξία», έχει πει ο ίδιος. Πέθανε ένα χρόνο μετά, το 2001, σε ηλικία 63 ετών.

Το πορτρέτο μιας πόλης καθώς ο χρόνος περνάει, το πορτρέτο ενός ανθρώπου καθώς ο χρόνος λησσοτεί. Δεν είναι ο αυτοβιογραφικός χαρακτήρας ούτε η, αναμιγμένη, σκηνοθετική μαεστρία που κάνει τα δύο αυτά ντοκιμαντέρ μοναδικά. Είναι, τουλάχιστον στα δικά μου μάτια, η ανεπιτήδευτα εξομολογητική αφήγηση. Μπορεί του Ντέιβις να είναι αμιγώς λογοτεχνική και του Κέκεν κυρίως περιγραφική. Αναρωτιέμαι ακόμη, 20 χρόνια μετά την προβολή του «Μεγάλου ταξιδιού», πώς είναι δυνατόν να έχει καταγραφεί στη μνήμη του με τόση ευκρίνεια το πρώτο πλάνο: ένα φλιτζάνι τσαγιού, τοποθετημένο μέσα σε ένα άλλο φλιτζάνι, τραντάζεται ανεπαίσθητα επί ώρα. Ο φακός το αποτυπώνει από διαφορετικές γωνίες. Από τον Ντέιβις ανακαλώ μια τιμωροειδή ομικλώδη, μελαγχολική, σαν να αποκτά η μνήμη εικόνα με μουσική υπόκρουση Μάλερ. Ο μικρόκοσμος ενός μεταβαλλόμενου κόσμου. Και ο Κέκεν, όμως, αναζητούσε το νόημα στα μικρά και εκ πρώτης όψεως ασήμαντα, στη «μικρομαγεία» της καθημερινότητας, όπως των ονόμαζε. Και στη σιωπή: «Για μένα οι σιωπές είναι πολύ σημαντικές. Υπάρχουν σε όλες τις ταινίες μου. Ό,τι συμβαίνει πίσω από μια στιγμή σιωπής είναι ότι ο θεατής είναι και πάλι παρών».

Ο,τι ακριβώς (μας) λείπει, γιατί κατοικεί κυρίως στα ταξίδια. Όχι η σιωπή του εγκλεισμού και της απομόνωσης. Αυτή εκπέμπει σε άλλη συχνότητα. Λείπει η πυκνή σιωπή της περιπλάνησης, που παραμένει ανέπαφη ως ανάμνηση ενός αισθήματος το οποίο συνδέεται με έναν τόπο. Η εσωτερική σιωπή, της κόπωσης, της παρατήρησης, της περισυλλογής, του αφήματος, της χαλαρής ενδοσκόπησης, της συνειρμικής περιήγησης. Λείπει η σύνθεση του ταξιδιού. Ο χρόνος που δεν μετράει αντίστροφα, ακόμη κι αν, όπως στην περίπτωση του Κέκεν, είναι περιορισμένος. Το βλέμμα διαστέλεται, ακόμη και για τους κυνηγούς αξιοθέατων, που κυκλοφορούν με έναν ταξιδιωτικό οδηγό στο χέρι. Το γράφει με τον τρόπο της η Ολγκα Τοκάρτσουκ στους «Πλάντες»: «...Καταπιάστηκα κι εγώ με την περιγραφή διάφορων τόπων. Όταν αργότερα επέστρεφα πίσω, όταν προσπαθούσα να πάρω μια βαθιά ανάσα και να ενθουσιαστώ ακόμα μια φορά με την έντονη παρουσία τους, όταν επιχειρούσα να τεντώσω ξανά το αυτί μου στον ψιθύρο τους, πάθαινα κλονισμό. Η αλήθεια είναι τρομακτική: το να περιγράφεις κάτι σημαίνει να το εξουδετερώνεις. Γι' αυτό τον λόγο πρέπει να προσέχεις πολύ. (...) Θα πρέπει (...) να δίνεις προσεκτικά τις κατευθύνσεις για να μην παρασύρεις κανέναν σε προσοκλήση».

Ο Κέκεν, ο Ντέιβις και πολλοί ακόμη σκηνοθέτες ντοκιμαντέρ αυτό ακριβώς καθόρθωσαν να κάνουν: να κινηματογραφούν χωρίς να εξουδετερώνουν. Να μπορείς να επιστρέψεις στις εικόνες για να γευτείς ότι τη δέσμευση του προσκυνητή αλλά την ελευθερία του ταξιδιώτη.

Οι σχέσεις Κύπρου-Γαλλίας ανά τους αιώνες

Εις μνήμη του καθηγητή Jean Richard, ο οποίος πρόσφερε τόσα πολλά για την ιστορία της μεσαιωνικής Κύπρου

Του ΝΙΚΟΥ ΚΟΥΡΕΑ

Οι σχέσεις μεταξύ Κύπρου και Γαλλίας ξεκινούν από την εποχή του μεσαίωνα, όταν οι Γάλλοι αποκαλούνταν Φράγκοι, και ειδικότερα από την εποχή των Σταυροφοριών. Κατά τη διάρκεια της Α΄ Σταυροφορίας οι Φράγκοι σταυροφόροι που πολιορκούσαν την πόλη της Αντιόχειας το 1098 εξασφάλισαν προμήθειες από την Κύπρο, που τότε αποτελούσε μέρος της βυζαντινής επικράτειας. Μάλιστα ένας επιφανής Φράγκος σταυροφόρος, ο Ροβέρτος της Νορμανδίας, επέστρεψε στην πατρίδα του ταξιδεύοντας μέσω της Κύπρου ενώ ένας άλλος, ο κόμης Ραϋμόνδος της Τουλούζης, οχύρωσε την περιοχή γύρω από Τρίπολη της Συρίας με τη βοήθεια του τότε δούκα της Κύπρου, του Ευμάθιου Φιλοκάλη. Η γαλλική παρουσία στην Κύπρο γίνεται πιο έντονη ωστόσο μετά από την Γ΄ Σταυροφορία όταν ο Άγγλος βασιλιάς Ριχάρδος Α΄ κατέλαβε το νησί από τον τότε άρχοντα της Ισαάκιο Κομνηνό και στη συνέχεια το πούλησε πρώτα στους Ναΐτες και τελικά, αφού οι Ναΐτες το επέστρεψαν, στον Γουίλντονα ντε Λουζινιάν, τον εκτοπισμένο βασιλιά των Ιεροσολύμων, το 1192. Με την άφιξη του Γουίλντονα στην Κύπρο ξεκινά νέα εποχή στην ιστορία της, εφόσον ο Γουίλντονα ήταν ο ιδρυτής της φραγκικής ρωμαιοκαθολικής δυναστείας των Λουζινιανών που βασίλευαν στο νησί για σχεδόν τρεις αιώνες, μέχρι το 1473.

Η Κύπρος κάτω από τους Λουζινιανούς εντάχθηκε από οικονομικής και κοινωνικής άποψης στο φεουδαρχικό σύστημα, με βάση του οποίου οι ευγενείς κρατούσαν κτήματα με δουλοπάροικους

έναντι στρατιωτικών υποχρεώσεων προς το στέμμα. Οι πλείστοι ευγενείς ήταν φραγκικής καταγωγής όπως και οι ίδιοι οι Λουζινιανοί, που κατάγονταν από το Ροίτου στη δυτική Γαλλία, αλλά οι πλείστοι έφθασαν στην Κύπρο από τη Συρία και την Παλαιστίνη μετά την κατάκτηση των περισσότερων δυτικών κτήσεων εκεί το 1187 από τον Μουσουλμάνο ηγέτη Σαλαχεντίν. Η συνεισφορά του μεσαιωνικού γαλλικού στοιχείου στον κυπριακό πολιτισμό ήταν έντονη και πολυδιάστατη. Στον τομέα της ιστορίας, οι αφηγώσεις Gestes des Chiprois και Chronique duTemplier de Tyr που γράφτηκαν το 13ο αιώνα στα γαλλικά της εποχής, αποτελούν ζωηρή μαρτυρία για τα φεουδαρχικά έθνη και τους πολέμους στους οποίους μετείχε το φραγκικό βασίλειο της Κύπρου. Στον νομικό τομέα οι γαλλικές συλλογές νόμων όπως οι Ασίζες της Υψηλής και Χαμηλής Αυλής και το Le Livre du Roi αποτελούν εντυπωσιακά τεκμήρια της πλούσιας νομικής παράδοσης και του υψηλού επιπέδου νομομαθείας που υπήρχαν στο βασίλειο. Οι πρώτοι Λατίνοι αρχιεπίσκοποι και επίσκοποι που ήλθαν να στελεχώσουν τη νεοϊδρυθείσα λατινική εκκλησία της Κύπρου ήταν Φράγκοι και με την πρωτοβουλία τους ανεγέρθηκαν οι μέχρι σήμερα επιβλητικότεροι γοτθικοί ναοί της Αγίας Σοφίας των Λευκωσίας και του Αγίου Νικολάου στην Αμμόχωστο κατά το 13ο και 14ο αιώνα, ενώ η σταυροφορία του βασιλιά Πέτρου Α΄ της Κύπρου που είχε ως αποτέλεσμα την κατάληψη της Αλεξάνδρειας το 1365 αποθανατίστηκε στο επικό ποίημα La prise d'Alexandrie που συνέγραψε ο διάσημος Γάλ-

ΤΗΜΜΑ ΑΡΧΕΙΟΤΗΤΩΝ

Η γαλλική παρουσία στην Κύπρο δεν εξέλειψε κατά την οθωμανική εποχή. Απεναντίας υπήρξε έντονη, τόσο στον τομέα του εμπορίου όσο και σε αυτό των διάφορων αποστολών της ρωμαιοκαθολικής εκκλησίας.

λος τροβαδούρος Guillaume de Machaut. Ακόμη και μετά από την προσάρτηση της Κύπρου από τη Βενετία το 1473 οι Κύπριοι ευγενείς εξακολουθούσαν να ομιλούν και να γράφουν στα γαλλικά και ένας από αυτούς, ο Στέφανος ντε Λουζινιάν, ο ίδιος απόγονος της φραγκικής βασιλικής οικογένειας των Λουζινιανών, έγραψε στα γαλλικά το γνωστό ιστορικό έργο «Description del'île de Chypre» και το δημοσίευσε στο Παρίσι το 1580, μια δεκαετία μετά από την πρωτοβουλία της Κύπρου, με σκοπό να πείσει την κοινή γνώμη της Δύσης να οργανώσει στρατιωτική εκστρατεία για την επανάκτηση του νησιού.

Η γαλλική παρουσία στην Κύπρο δεν εξέλειψε κατά την οθωμανική εποχή. Απεναντίας υπήρξε έντονη, τόσο στον τομέα του εμπορίου όσο και σε αυτό των διάφορων αποστολών της ρωμαιοκαθολικής εκκλησίας. Ως εκ τούτου

Γάλλοι συμμετείχαν στις ιεραποστολικές αποστολές της παπικής Propaganda Fidei στα μέσα του 17ου αιώνα, ενώ το 1702 εγκαταστάθηκε νέα ρωμαιοκαθολική εκκλησία στη Λάρνακα από τον εκεί Γάλλο πρόξενο. Το γαλλικό εμπορικό ενδιαφέρον για την Κύπρο αυξήθηκε σημαντικά από το δεύτερο μισό του 18ου αιώνα και το 1675 ιδρύθηκε στη Λάρνακα γαλλικό προξενείο που δεν εξαρτιόταν πλέον στο γαλλικό προξενείο του Χαλεπίου της Συρίας. Από τα μέσα του 18ου αιώνα αυτοί οι πρόξενοι, που αρχικά μπορούσαν να είναι και ιδιώτες και ούτε καν Γάλλοι υπήκοοι, ήταν αποκλειστικά Γάλλοι υπήκοοι και δημόσιοι υπάλληλοι του γαλλικού κράτους, και ο διορισμός τους γινόταν μόνο με την έγκριση βασιλικού διπλώματος. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί αυτό το πρόξενο BenoitAstier, ο οποίος διέτελε πρόξενο της χώρας του

στην Κύπρο για περισσότερο από τριάντα χρόνια. Η γαλλική κοινότητα στη Λάρνακα ήταν εξάλλου η μεγαλύτερη από τις ευρωπαϊκές εμπορικές κοινότητες, κάτι όμως που κάποτε δημιουργούσε προβλήματα εφόσον αναπτύχθηκαν αντιμαχόμενες φατρίες ανάμεσα στα μέλη της και οι αποφάσεις που λαμβάνονταν στις συνελεύσεις που κατά καιρούς καλούσε στα γραφεία του ο Γάλλος πρόξενος δεν ήταν πάντα σεβαστές. Η αφομοίωση των υπερπόντιων Γάλλων στο γηγενές στοιχείο ήταν επίσης πρόβλημα, και το 1726 η γαλλική κυβέρνηση εξέδωσε διάταγμα σύμφωνα με το οποίο όλοι οι Γάλλοι κάτοικοι της Κύπρου και άλλων περιοχών της ανατολικής Μεσογείου έπρεπε να φορούν γαλλική ενδυμασία, να μορφώνονται στη γαλλική γλώσσα και να ανατρέφονται ως Ρωμαιοκαθολικοί.

Κατά την οθωμανική εποχή η Κύπρος εισήγαγε από τη Γαλλία και τις υπερπόντιες κτήσεις της διάφορα υφάσματα, σιδηρικά, κασσίτερο, ξύλο, χάλκινα σκεύη, ζάχαρη, διάφορες βαφές και μπαχαρικά, ενώ εισήγαγε βαμβάκι, μετάξι, γεωργικά προϊόντα, δέρματα, χαρούπια, κρασί, άλας, δίμιτα και λάδι. Κατά την ελληνική επανάσταση του 1821 ο Γάλλος πρόξενος Méchain διακρίθηκε ως προστάτης των Ελλήνων που κατέφυγαν στο προξενείο του για να γλιτώσουν από το μένος των Τούρκων, παρά τις απειλές που δέχτηκε από τον Οθωμανό κυβερνήτη. Στη συνέχεια τους φυγάδευσε εκτός Κύπρου πάνω σε γαλλικά πλοία. Αυτήν την εποχή το ενδιαφέρον της Γαλλίας για την Κύπρο εκδηλώθηκε και στον ακαδημαϊκό τομέα. Το 1841 η Academie des Inscriptions et Belles-Lettres προ-

κήρυξε διαγωνισμό με βράβευση για το άτομο που θα συνέγραφε μια ιστορία της Κύπρου επί εποχής των Λουζινιανών, η οποία δεν έπρεπε να είναι απλώς αφηγηματική, αλλά να περιέχει «ακριβή αναφορά στα συμβάντα με συζήτηση περί της γεωγραφίας, των νόμων και των θρησκευτικών, πολιτικών και αστικών θεσμών του βασιλείου». Ο βραβευθείς ήταν ο κόμης Louis de Mas Latrie, και η τρίτη ιστορία της Κύπρου κατά την εποχή των Λουζινιανών που συνέγραψε ήταν ορόσημο στην έρευνα του κυπριακού μεσαίωνα. Στα τέλη του 19ου αιώνα ακολούθησαν στα ακνάρια του οι Camille Enlart με το περίφημο δίτομο έργο του για τη γοτθική και αναγεννησιακή τέχνη της Κύπρου και ο Tankerville Chamberlain με την εντυπωσιακή εργασία του για τις μεσαιωνικές ταφόπετρες.

Η προσάρτηση της Κύπρου το 1878 από το Ηνωμένο Βασίλειο προκάλεσε κάποια δυσανεξία στη Γαλλία, την οποίαν οι Άγγλοι εξουδετέρωσαν αφήνοντας να νοηθεί στους Γάλλους ότι αυτοί θα μπορούσαν ως αντιστάθμισμα να προσαρτήσουν την Τυνησία. Κατά την εποχή της βρετανικής αποικιοκρατικής διοίκησης η γαλλική επιρροή στην Κύπρο σε εμπορικά και πολιτιστικά θέματα μειώθηκε αισθητά, αλλά οι σχέσεις μεταξύ της Κύπρου και της Γαλλίας όχι μόνο αποκαταστήθηκαν αλλά εξελίχθηκαν με την έναρξη της κυπριακής ανεξαρτησίας το 1960 και, πιο πρόσφατα, με την ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση τον Μάιο του 2004.

Ο δρ Νίκος Κουρέας είναι ανώτερος ερευνητής του Κέντρου Επιστημονικών Ερευνών.

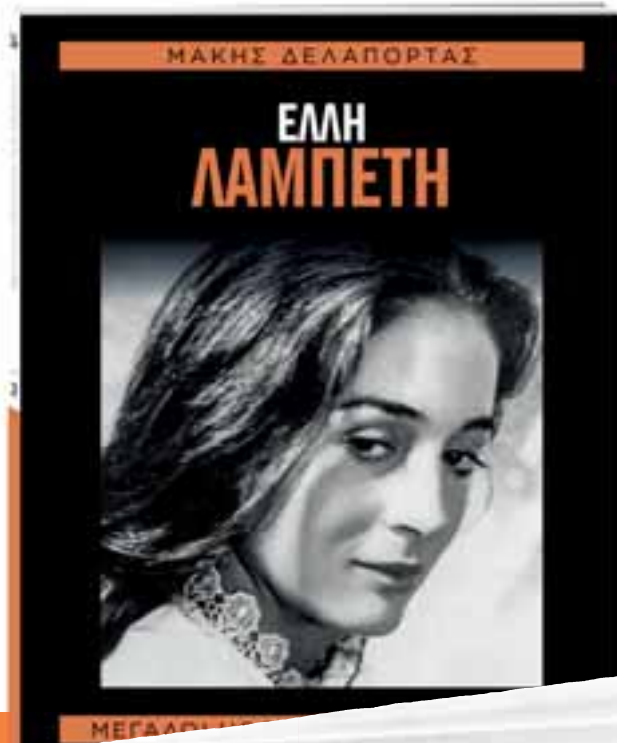
ΜΕΓΑΛΟΙ ΗΘΟΠΟΙΟΙ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ

ΝΕΑ
ΣΕΙΡΑ

ΕΛΛΗ ΛΑΜΠΕΤΗ

Λαμπέτη, Χορν, Κοτοπούλη, Παξινού και άλλες μορφές του ελληνικού θεάτρου πρωταγωνιστούν στη νέα σειρά βιβλίων της «Καθημερινής» με την υπογραφή του Μάκη Δελαπόρτα.

ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗ 21 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ
ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Κυριακή 14 Φεβρουαρίου 2021

Πώς να υπάρχουν σ' ένα δύσκολο παρόν και να ονειρεύεσαι ένα καλύτερο μέλλον

Ο Θανάσης Γεωργίου μιλάει στην «Κ» για την παράσταση
«Το κτήνος στο φεγγάρι», σε σκηνοθεσία Λέας Μαλένη

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

«**Στον Αράμ** με ιντριγκारे το μέγεθος της μνήμης που κουβαλά. Η δύναμη του να ζει με μια εικόνα ανείπωτης φρίκης χαραγμένη στην ψυχή του. Τη λαχτάρα του για ένα νέο ξεκίνημα, τη θλίψη του και την καλά κρυμμένη ευαισθησία μπορούσα να τις εντοπίσω» λέει ο ηθοποιός Θανάσης Γεωργίου, που ενορκώνει τον Αράμ, στην παράσταση «Το Κτήνος στο φεγγάρι», του Ρίτσαρντ Καλινόσκι σε σκηνοθεσία Λέας Μαλένη. Ο Θανάσης Γεωργίου λέει πως «Το Κτήνος στο φεγγάρι» πέρα από την επιδιώξη του να αφυπνίσει τις συνειδήσεις μας για ένα ζήτημα τόσο μεγάλο και βαθύ όπως το προσφυγικό, είναι και ένα ψυχογράφημα πάνω στον δυισμό που επικρατεί στη φύση της ψυχής. Μας λέει πως είναι στο χέρι μας να παλέψουμε, να προσπαθήσουμε να κατανοήσουμε τη δική μας φύση και να μείνουμε πιστοί στα προτερήματά μας, γιατί μόνο έτσι μπορούμε να συνυπάρχουμε.

–**Η ιστορία του Αράμ και της Σέτας είναι ένα μάθημα ζωής και πίστης στο αύριο;**

–Ο Αράμ και η Σέτα είναι δύο από τους επιζήσαντες της γενοκτονίας των Αρμενίων. Ο Αράμ, μοναδικός επιζών μιας οικογένει-

«**Το Κτήνος στο φεγγάρι**» είναι και ένα ψυχογράφημα πάνω στον δυισμό που επικρατεί στη φύση της ψυχής», λέει ο Θανάσης Γεωργίου.

ας που ξεκληρίστηκε, καταφέρνει να διαφύγει στην Αμερική και συγκεκριμένα στο Μίλγουοκι του Ουισκόνσιν. Εκεί αρχίζει να δουλεύει ως φωτογράφος και φιλοδοξεί να γίνει ο συνεχιστής της οικογένειας Τομασιάν. Παντρεύεται δι' αλληλογραφίας τη Σέτα, η οποία στα 15 της φτάνει κι αυτή στο Μίλγουοκι, αφήνοντας το ορφανοτροφείο στην Κωνσταντινούπολη. Το έργο λοιπόν ξεκινάει έχοντας ως αφετηρία την πρώτη συνάντηση δύο νέων ανθρώπων, οι οποίοι έχοντας βιώσει με το χειρότερο δυνατό τρόπο την τραγωδία του τόπου τους προσπαθούν να σταθούν στο παρόν για να μπορέσουν να δημιουργήσουν το μέλλον. Όμως ούτε η ανυπέρβλητη θετική ενέργεια της Σέτα ούτε και η ακραία προσπάθεια του Αράμ για τήρηση του προγράμματός του είναι αρκετά για να καλύψουν τη βίαιη μνήμη που τους συνθλίβει καθημερινά λίγο λίγο. Μόνο όταν

μια σειρά γεγονότων πυροδοτούν ένα ντόμινο εξομολογήσεων, καταλαβαίνουν πως ο μόνος τρόπος για να μπορέσουν να ξαναζήσουν δεν είναι να κρύψουν βαθιά μέσα τους το βίαιο παρελθόν, αλλά να το βγάλουν στο φως και να προχωρήσουν στο μέλλον μαζί με αυτό. Μόνο μέσα από τη συγκώρεση μπορεί κανείς να χτίσει το αύριο. Και η ιστορία του Αράμ και της Σέτας είναι κυρίως μια πράξη συγκώρεσης και βαθιάς κατανόησης για τον «άλλο» και όπως όλες οι ιστορίες των αποδιωγμένων είναι ένα μάθημα για το πώς μπορεί κανείς να αποδεχτεί το οδυνηρό παρελθόν, να υπάρχει σ' ένα δύσκολο παρόν και να ονειρεύεται ένα καλύτερο μέλλον.

–**Ο συγγραφέας προχωράει πέραν του ζητήματος της προσφυγοποίησης, στοχεύει να αναδείξει και άλλα πράγματα;**

–«Το Κτήνος στο φεγγάρι» πέρα από την επιδιώξη του να αφυπνίσει τις συνειδήσεις μας για ένα ζήτημα τόσο μεγάλο και βαθύ όπως το προσφυγικό, είναι και ένα ψυχογράφημα πάνω στον δυισμό που επικρατεί στη φύση της ψυχής. Μας λέει πως είναι στο χέρι μας να παλέψουμε, να προσπαθήσουμε να κατανοήσουμε τη δική μας φύση και να μείνουμε πιστοί στα προτε-

«**Ο Καλινόσκι** μάς υπενθυμίζει πόσο τρομακτική είναι η φύση του ανθρώπου, αλλά την ίδια στιγμή μας μιλάει για τη δυνατότητα και την επιλογή που έχουμε να παλέψουμε ενάντια σε αυτήν για να μπορούμε να αγαπάμε, να ανήκουμε, να ελπίζουμε».

ρήματά μας, γιατί μόνο έτσι μπορούμε να συνυπάρχουμε. Μέσα από την ιστορία του Αράμ και της Σέτας καταλαβαίνουμε πόσο σημαντικό είναι να έρχεται κανείς συνειδητά αντιμέτωπος με την αλήθεια του, όσο κι αν αυτή πονάει, και πόσο μάταιο είναι να προσπαθεί να την κρύψει, κτίζοντας και θωρακίζοντας όλη του τη ζωή, προκειμένου αυτή η αλήθεια να μη δει το πραγματικό φως. Αργά ή γρήγορα θα βρει τον δρόμο της. Ο Καλινόσκι μάς υπενθυμίζει πόσο τρομακτική είναι η φύση του ανθρώπου, αλλά την ίδια στιγμή μας μιλάει για τη δυνατότητα και την επιλογή που έχουμε να παλέψουμε ενάντια σε αυτήν για να μπορούμε να αγαπάμε, να ανήκουμε, να ελπίζουμε.

–**Τι σε ιντριγκारे ή και φόβισε από τον Αράμ; Πώς αναμετρήθηκες με τον ρόλο;**

–Στον Αράμ με ιντριγκारे το μέγεθος της μνήμης που κουβαλά. Η δύναμη του να ζει με μια εικόνα ανείπωτης φρίκης χαραγμένη στην ψυχή του. Τη λαχτάρα του για ένα

νέο ξεκίνημα, τη θλίψη του και την καλά κρυμμένη ευαισθησία μπορούσα να τις εντοπίσω. Ωστόσο, οι ρυθμοί του, ο ψυχικός του χρόνος, όπως τον λέω, είναι τελείως διαφορετικός από τον δικό μου. Ο Αράμ έχει επινοήσει ένα πρόγραμμα, έχει οργανώσει μια ζωή με οδηγίες χρήσης παρμένες μέσα από την παράδοση της οικογένειάς του και του τόπου του, γιατί από κάπου έπρεπε να παστέι. Έχει να επιτελέσει το ιερό καθήκον του γεννήτορα, του συνεκιστή της αφανισμένης του οικογένειάς του και συμβολικά του ίδιου του λαού του. Αυτόν το στόχο τον τηρεί απαρέγκλιτα και με ταχείς ρυθμούς. Ήταν αρκετές οι στιγμές στη διαδικασία των προβών που καταλάβαινα πως έπρεπε να αυξήσω όχι μόνο τον εσωτερικό αλλά και το σωματικό μου ρυθμό, για να τον προλάβω. Μόνο όταν άρχισα να κατανοώ τα βαθιά του κίνητρα ήμουν σε θέση να τον φωτίσω. Ο Αράμ μεγάλωσε μέσα σε μια παραδοσιακή οικογένεια, γαλουχήθηκε με τις παραδοσιακές αρχές του τόπου του, με το όνειρο να συνεχίσει

να ζει στη χώρα του, φτιάχνοντας τη δική του οικογένεια. Αντ' αυτού βίωσε τη γενοκτονία του λαού του, τον αφανισμό της οικογένειάς του και βρέθηκε ξένος σ' έναν ξένο τόπο, να προσπαθεί να επιβιώσει και να βρει τη δύναμη να ξεκινήσει από την αρχή. Κουβαλάει ένα μεγάλο φορτίο που νομίζω εμένα θα με είχε συνθλίψει.

–**Αν συναντούσες τον Αράμ με το παλιό του πατέρα του στον δρόμο, και σου μιλούσε τι θα του έλεγες;**

–Θα του έλεγα «Δώσ' μου το χέρι σου»

«**Το Κτήνος στο Φεγγάρι**» του Ρίτσαρντ Καλινόσκι, σκηνοθεσία Λέας Μαλένη. Παραστάσεις Σάββατο 27 και Κυριακή 28 Φεβρουαρίου, Σάββατο 6 και Κυριακή 7 Μαρτίου, Σάββατο 13 και Κυριακή 14 Μαρτίου, Καθαρή Δευτέρα 15 Μαρτίου, Σάββατο 20 και Κυριακή 21 Μαρτίου και την Πέμπτη 25 Μαρτίου 2021. Ώρα Έναρξης: 6:00 μ.μ. Wherehaul 612, Μικαήλ Κουσουλίδης 5, Βιομηχανική Περιοχή Παλλουριώτισσας, Λευκωσία.

Βασικά εργαλεία μας η συναισθηματική και η συγκινησιακή μας μνήμη

–**Μπορεί η θεατρική πράξη να γίνει άσκηση μνήμης; Βλέποντας, δηλαδή μια παράσταση να θυμόμαστε και να μνημονεύουμε ένα γεγονός; Έχει αυτόν τον ρόλο το θέατρο;**

–Αυτό που εγώ νομίζω είναι πως ο βασικός μοχλός για να λειτουργήσει το θέατρο ως μνήμη, είναι όχι τόσο το κείμενο, κάτι που συμβαίνει, όταν διαβάζουμε λογοτεχνία, αλλά η ίδια η παράσταση. Η ψευδαίσθηση της πραγματικότητας, όπως μας την αφηγείται μια παράσταση είναι για τον θεατή μια βιωματική εμπειρία που χαράσσεται στη μνήμη του για καιρό. Στο θέατρο συναντιούνται δημιουργικά η μνήμη του συγγραφέα, η μνήμη των συντελεστών και η μνήμη του θεατή. Και σε έργα όπως αυτό του Καλινόσκι,

όπου η Ιστορία είναι ο καμβάς πάνω στον οποίο βασίζεται η υπόθεση του έργου, ενυπάρχει και η συλλογική μνήμη ενός ολόκληρου λαού. Ούτως ή άλλως οι ηθοποιοί παίζουμε με βασικά εργαλεία τη συναισθηματική και τη συγκινησιακή μας μνήμη. Πάντα το θέατρο θα είναι μια απόπειρα να μεταφέρει κανείς το παρελθόν στο παρόν μέσα από τη διαδικασία της μνήμης.

–**Πόσο αισιόδοξος είσαι για τους ανθρώπους; Πιστεύεις ότι μυρίζει όμορφα η γη το βράδυ, όπως ο ποιητής;**

–Είναι δύσκολο να είναι κανείς αισιόδοξος στις μέρες μας. Υπάρχουν άνθρωποι εξαιρετικά ευαίσθητοι ή άλλοι που η ζωή τους

έχει δείξει το πιο σκληρό της πρόσωπο και για τους οποίους η καθημερινότητα είναι ένας αδιάκοπος αγώνας επιβίωσης με δυσβάσταχτους όρους.

Κι όμως τους βλέπεις πως παλεύουν για ένα μέλλον, τη λαχτάρα τους για μια θέση σε αυτόν τον κόσμο, και σου δίνουν κι εσένα δύναμη. Παλιότερα, πιο νέος, μου ήταν πολύ δύσκολο να έρχομαι αντιμέτωπος με τις δυσκολίες της ζωής. Όχι μόνο σε θέματα που αφορούσαν τη δική μου ζωή, αλλά και των άλλων. Θυμάμαι μικρός δεν ήθελα να βλέπω ούτε τις ειδήσεις. Η αισιοδοξία, λοιπόν, δεν ξέρω αν ήταν στη φύση μου, αλλά μεγαλώνοντας προσπάθησα να την κάνω θέση μου, γιατί κατάλαβα πως μόνο μέσα από ένα

άνοιγμα θα μπορούσα να βρω κι εγώ τη δική μου θέση, να συνυπάρχω.

–**Ποιος άλλος είναι για εσένα ο ξένος;**

–Υπάρχει μια φράση του Ρεμπώ που την αγαπώ πολύ. Λέει: «Εγώ είμαι ένας άλλος». Είναι πολλές οι φορές που εκπλήσσουμε οι ίδιοι τους εαυτούς μας. Αναρωτιόμαστε πώς είναι δυνατόν να οδηγούμαστε σε ακραίες συμπεριφορές και αδυνατούμε να κατανοήσουμε τους λόγους που μας οδήγησαν σε αυτές. Τι κρύβεται μέσα μας; Πολύς φορές μου ήρθαν στο μυαλό αυτές οι σκέψεις στη διάρκεια των προβών. Αναρωτιόμουν τι κρύβεται μέσα στον Αράμ, πίσω από τις εμμονικές του προσπάθειες να δημιουργήσει ένα μέλλον, θάβοντας

οριστικά ένα παρελθόν. Κι άλλες τόσες σκέφτηκα πως έπρεπε να είναι πολύ βαθύς ο τρόμος του ώστε να κάνει τόσες προσπάθειες για να τον κρατήσει πάση θυσία κλειδωμένο. Ο Αράμ του παρελθόντος έγινε ένας επικίνδυνος εκχθρός για τον Αράμ του μέλλοντος. Έτσι μπόρεσα να κατανοήσω την, πολλές φορές επιθετική, στα όρια της ψυχικής βίας συμπεριφορά του προς τη Σέτα. Την άνευ όρων προσκόλλησή στο σχέδιό του να γίνει ένας καινούργιος αφέντης στο σπίτι του. Ο Φρόντντ έλεγε: «Το εγώ δεν είναι αφέντης στο σπίτι του», εννοώντας ότι ο άνθρωπος είναι ξένος στον εαυτό του. Ο ξένος δεν είναι έξω, αλλά μέσα μας, ένα ασυνείδητο που παραμένει αχαρτογράφητο.

ΑΡΘΡΟ | Του ΒΑΡΤΚΕΣ ΜΑΧΤΕΣΙΑΝ

Αταλάντευτη και αδιάσπαστη πίστη, χρωματισμένη με μία αθεράπευτη αισιοδοξία

Η **Θεατρική Ομάδα Persona** παρουσιάζει το πολυβραβευμένο έργο του Ρίτσαρντ Καλινόσκι «Το Κτήνος στο Φεγγάρι», σε σκηνοθεσία Λέας Μαλένη. Η συγχελονιστική αυτή θεατρική παράσταση δραματοποιεί μία από τις εκατοντάδες ιστορίες των επιζώντων της Αρμενικής Γενοκτονίας, η οποία και ήταν η πρώτη μεγάλη γενοκτονία του πολιτάρχαου 20ού αιώνα. Μερικά χρόνια ύστερα από τις μακάβριες «πρόβες» των χαμιτικών σφαγών (1894-1896) και της σφαγής των Αδάνων (1909), οι φανατισμένοι Νεότουρκοι και Οθωμανοί εκμεταλλεύτηκαν τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, ο οποίος μονοπωλούσε το ενδιαφέρον της πολιτισμένης ανθρωπότητας και έθεσαν σε εφαρμογή το διαβολικό τους σχέδιο για «εξαγνισμό» της καταρρέουσας Οθωμανικής Αυτο-

κρατορίας από τους γκισοϋρλδες (Χριστιανούς) που κατοικούσαν σε αυτήν αιώνες πριν τα πρώτα τουρκικά φύλα κάμουν την εμφάνισή τους στην περιοχή.

Ως επακόλουθο της εθνικιστικής ιδέας για μια «Τουρκία για τους Τούρκους» και του μεγάλου πνοου οράματος για μια Παντουρρανική Αυτοκρατορία που θα περιλάμβανε όλους τους τουρκοειδείς λαούς, από τα Βαλκάνια μέχρι τη Σιβηρία, κατά την περίοδο 1915-1923 πέραν των 1.500.000 Αρμενίων σκοτώθηκαν, σφαγιασθηκαν ή οδηγήθηκαν σε καταναγκαστικές πορείες θανάτου στην αβιλόξενη έρημο του Ντερ Ζορ στη Συρία. Το μόνο τους έγκλημα ήταν ότι ήταν Αρμένιοι και όχι Τούρκοι, Χριστιανοί και όχι Μουσουλμάνοι.

Η λυσσαλέα μανία των Τούρκων δεν περιορίστηκε στους Αρ-

μένιους, αφού παράλληλα σφαγιασθηκαν 700.000 Έλληνες και 250.000 Ασσύριοι, γράφοντας έτσι τις αναμφίβολα μελανότερες σελίδες της αιματοβαμμένης τουρκικής ιστορίας, με 1.500.000 Έλληνες, 800.000 Αρμένιους και 30.000 Ασσύριους να παίρνουν τον πικρό δρόμο της προσφυγιάς. Ανάμεσα στους μυριάδες πρόσφυγες, έχουμε τους πρωταγωνιστές της παράστασης, τον Αράμ και τη Σέτα Τομασιάν, που ορφάνεψαν, παντρεύτηκαν δι' αντιπροσώπου και ξενιτεύτηκαν στο Νέο Κόσμο, την Αμερική, με ελπίδες για μια καλύτερη ζωή, μακριά από τη ρημαγμένη τους πατρίδα και τις ενοχλητικές μνήμες του παρελθόντος.

Χιλιάδες ιστορίες παρόμοιες με αυτήν του Αράμ και της Σέτας διαδραματίστηκαν στην πραγματική ζωή σε δεκάδες χώρες σε όλες

τις ηπείρους, ανάμεσά τους και η Κύπρος. Κατά και μετά τη Γενοκτονία, η φιλόξενη Κύπρος μας άνοιξε απλόχερα τις αγκάλες της για να υποδεχθεί περίπου 9.000 κατατρεγμένους Αρμένιους πρόσφυγες από τη Μικρά Ασία, τη Δυτική Αρμενία και την Κιλικία, οι οποίοι κατέφθασαν σε όλα της τα λιμάνια, κυρίως αυτό της Λάρνακας. Μολονότι οι πλείστοι έκαναν τελικά διευθετήσεις για να εγκατασταθούν αλλού, περίπου 1.300 παρέμειναν και έκαμαν την Κύπρο νέα τους πατρίδα. Εργατικοί, καλλιερημένοι και φιλοπρόοδοι, έδωσαν μια νέα πνοή στην παλιά κοινότητα των ντόπιων Αρμενίων και δεν άργησαν να ορθοποδήσουν και να καθιερωθούν ως άνθρωποι των γραμμάτων, των τεχνών και των επιστημών, δεινοί έμποροι, ικανοί επιχειρηματίες,

αξεπέραστοι τεχνίτες, πρωτοπόροι επαγγελματίες, ευσυνειδητοί δημόσιοι υπάλληλοι, πειθαρχημένοι αστυνομικοί κτλ. Έφεραν νέες ή/και βελτίωσαν ήδη υπάρχουσες τέχνες, εισήγαγαν δε διάφορα δημοφιλή γλυκά και εδέσματα στην κυπριακή κουζίνα.

Περίπου έναν αιώνα αργότερα, η αρμενοκυπριακή κοινότητα έχει μια έντονη και δυναμική παρουσία στο νησί μας, συμβάλλοντας έτσι τα μέγιστα στην πολυπολιτισμικότητα της κοινής μας πατρίδας και συνεισφέροντας σε πολλούς τομείς της ευρύτερης κυπριακής κοινωνίας. Η εκτίμηση που τρέφουν γι' αυτήν οι υπόλοιποι συμπατριώτες μας είναι αρκετά αιτιολογημένη, όπως συμβαίνει και με τους Αρμένιους σε άλλες χώρες της Ευρώπης και του υπόλοιπου κόσμου. Παράλληλα,

ωστόσο, έναν αιώνα μετά τη Γενοκτονία στην Οθωμανική Αυτοκρατορία, οι Αζέροι – με τη βοήθεια των Τούρκων– επιχείρησαν πρόσφατα να διαπράξουν μια δεύτερη γενοκτονία, αυτή τη φορά στο μαρτυρικό Ναγκόρνο-Καραμπάχ (Αρτσάχ). Ενώ τα θλιβερά γεγονότα στον Καύκασο ακόμα βρίσκονται σε εξέλιξη, αποτελούν μια υπενθύμιση της πολυτάραχης ιστορικής πορείας του αρμενικού έθνους, της οποίας το κεντρικό νόημα είναι ένας αιματοβαμμένος απολογισμός μαρτυρίου και ηρωικού εγχειρήματος, που χαρακτηρίζεται από μία αταλάντευτη και αδιάσπαστη πίστη, χρωματισμένη με μία αθεράπευτη αισιοδοξία.

Ο κ. Βαρτέκης Μαχτεσιάν είναι εκπρόσωπος Αρμενικής Κοινότητας στη Βουλή των Αντιπροσώπων.

Ένας ελέφαντας στο δωμάτιο και ένας άνθρωπος στο πάτωμα

Να μην ξεχνάμε να αγαπάμε τους ανθρώπους, που επιλέξαμε να δουλέψουν για μας, να τους αγαπάμε, γιατί μας κάνουν σημαντικούς

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΛΑΡΚΟΥ

Τη στιγμή που θα μπει ένας ελέφαντας στο δωμάτιο θα το καταλάβεις. Δεν γίνεται αλλιώς. Αυτός που τον έφερε ξέρει πως έφερε έναν ελέφαντα, αυτός που είναι στο πάτωμα ξέρει πως αυτό που του λιώνει το κεφάλι είναι ένας ελέφαντας και αυτός που το παρακολουθεί, ξέρει πως παρακολουθεί κάποιον που έφερε έναν ελέφαντα και αυτός ο ελέφαντας έκατσε πάνω στο κεφάλι κάποιου τρίτου. Ο ελέφαντας δεν είναι θολός. Η όραση μας μπορεί να θολώσει. Το ίδιο και η κρίση μας. Αλλά ένας ελέφαντας είναι ένας ελέφαντας. Και λιώνει κάποιου το κεφάλι. Κάποιος άνθρωπος όμως ήταν ήδη στο πάτωμα. Πώς βρέθηκε εκεί; Εντάξει για τον ελέφαντα. Ξέρουμε ποιος φταίει. Αυτός που τον έφερε. Αλλά κάποιος ήταν ήδη στο πάτωμα! Υπάρχει κάποιος να αναλάβει την ευθύνη; Υπάρχει κάποιος άλλος στο δωμάτιο; «Είσαι αγγούρι», «Ρε είσαι πλιθίο; Δεν μπορείς να βάλεις δυο λέξεις στη σειρά;», «Θα κάσσετε πρόβα μέχρι να βγει η σκηνή. Χέ#@@@κα για το ωράριο. Όποιος πιστεύει πως η τέχνη έχει ωράρια να αλλάξει δουλειά», «Λοιπόν, σήμερα

Τη στιγμή που θα μπει ο ελέφαντας στο δωμάτιο είναι αργά για να σταματήσει. Μπορούμε, όμως, όλοι να φροντίσουμε να μην υπάρχει κανείς στο πάτωμα. Σε όσους με έμαθαν να μην πέφτω, ένα μεγάλο ευχαριστώ και την αγάπη μου. Σε όσους δεν σήκωσα, συγγνώμη.

θα χοροπηδάτε για είκοσι λεπτά στο ρυθμό του χαρώπα τα δυο μου χέρια τα χτυπώ για να κατανοήσετε καλύτερα το νόημα της σκηνοθετικής μου γραμμής», «Ρε σάλτα και π#@@@ξου που έχεις και άποψη», «Δε θα ΜΟΥ καταστρέψεις την παράσταση ΜΟΥ εσύ. Πάμε ξανά γιατί θα σε γ#@@@σω. Ξανά. Ξανά. Ξανά. ΞΑΝΑ!!!!!!». Και κάπως έτσι, κάποιος βρέθηκε στο πάτωμα. Η διαδικασία όμως πήρε χρόνο. Όλα τα παραπάνω δεν έγιναν σε μια μέρα. Έγιναν σε διαφορετικές παραγωγές, σε διαφορετικές χρονικές στιγμές.

Άλλαζε η στιγμή, ο τίτλος του έργου, η συνθήκη, η σύνθεση των ατόμων. Το μόνο που δεν αλλάζει είναι πως πάντα –μα πάντα– εκτός από τον όρθιο και τον πεσμένο, στο δωμάτιο υπάρχουμε εμείς. Οι καθήμενοι, που δεν κάνουμε τίποτα, που δεν μιλάμε γιατί δεν μας αφορά προσωπικά, που δεν θέλουμε να μας πουν λιγότερο καλλιτέχνες, που αν μιλήσει κάποιος του βάζουμε χέρι γιατί γκρινιάζει, γιατί χαλάει το κλίμα, γιατί είναι ένας βρωμοζηλιάρης. Γιατί, άντε ρε με το κλαμένο, αφού δεν το 'χει. Υπάρχουμε εμείς που γυρνάμε τα μπαρ και διηγούμαστε ιστορίες τρέλας, πως εμείς αντέξαμε στα δύσκολα, πως εμείς δεν μασάμε από βρισιδί, πως εμείς παίρναμε τον μονόλογο κάνοντας κάμψεις. Και αλίμονο σ' αυτόν που θα ψελίσει «ρε παιδιά, μήπως σας πιάσανε κότσο;». Θα τον πάρει και θα τον σπκώσει. Το αφεντικό είναι καλλιτέχνης και δεν σπκώνω κουβέντα. Και είναι καλλιτέχνης και μάγκας, γιατί αυτό κάνει αυτόματα εμένα που δουλεύω γι' αυτόν καλλιτέχνη και μάγκα και αν δεν μπορείτε να αντιληφθείτε πως η τέχνη δεν έχει όρια να πάτε σπίτι σας να πλύνετε κανά πιάτο. Εν τω μεταξύ κάποιος είναι στο πάτωμα.

Τα όρια της τέχνης είναι όντως διευρυμένα. Και δεν είναι μια δουλειά που μπορεί να γίνει με το σεξ και με το σας. Αλλά έχουμε ευθύνη η δουλειά να γίνεται με ευγένεια. Και αγάπη.

Παρέα με έναν ελέφαντα.

Και φταίμε κι εμείς. Γιατί την ώρα που έπεφτε δεν τον σπκώσαμε. Γιατί την ώρα που έμπαινε ο ελέφαντας δεν μπήκαμε στον κόπο έστω να του ψιθυρίσουμε «συνάδελφε, το νου σου».

Η δουλειά να γίνεται...

Μικρή παρένθεση σημαντική, ωστόσο. Τα όρια της τέχνης είναι όντως διευρυμένα. Και δεν είναι μια δουλειά που μπορεί να γίνει με το σεξ και με το σας. Αλλά έχουμε ευθύνη η δουλειά να γίνεται με ευγένεια. Και αγάπη. Το ωράριο να απλωθεί, όταν πρέπει και είναι αναγκαίο, αλλά αν κάποιος έχει να ταΐσει το ψάρι του να το

σεβαστούμε. Και να πούμε ευχαριστώ με ειλικρίνεια στον θίασο. Και αν φωνάξουμε και βρίσουμε να έχουμε το θάρρος να ζητήσουμε συγγνώμη με ειλικρίνεια.

Και αν πρέπει να πάμε ξανά να πάμε. Αλλά να έχουμε το θάρρος να πούμε «παιδιά, πάμε ξανά εγώ φταίω συγγνώμη, δεν το εξήγησα καλά». Και να μην ξεχνάμε να αγαπάμε τους ανθρώπους που εμείς επιλέξαμε να δουλέψουν για μας. Να τους αγαπάμε, γιατί μας κάνουν σημαντικούς. Και όποιος τυχερός βρεθεί σε τέτοια δουλειά να γυρίσει τα μπαρ και να διαλέξει να μοιραστεί αυτή και όχι την άλλη ιστορία. Και να απαιτεί η κάθε του συνεργασία να γίνεται με

αγάπη και ευγένεια.

Να αναλάβουμε τη συλλογική ευθύνη να προπονήσουμε ο ένας του άλλου τις άμυνες. Γιατί, δυστυχώς, κυκλοφορούν και άλλα επικίνδυνα ζώα της ζούγκλας, νυκτόβια, σε δωμάτια χωρίς μάρτυρες. Κλείνει η παρένθεση. Τη στιγμή που θα μπει ο ελέφαντας στο δωμάτιο είναι αργά για να σταματήσει. Μπορούμε, όμως, όλοι να φροντίσουμε να μην υπάρχει κανείς στο πάτωμα. Σε όσους με έμαθαν να μην πέφτω, ένα μεγάλο ευχαριστώ και την αγάπη μου. Σε όσους δεν σήκωσα, συγγνώμη.

Ο Παναγιώτης Λάρκου είναι σκηνοθέτης, ηθοποιός.

**Ο ΑΓΙΟΣ ΒΑΛΕΝΤΙΝΟΣ ΓΙΟΡΤΑΖΕΙ
ΣΤΟΝ ΑΕΡΑ ΤΟΥ ΠΙΟ ΕΡΩΤΙΚΟΥ ΣΤΑΘΜΟΥ!**

ΚΥΡΙΑΚΗ 14 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ

**ΕΝΑ 24ΩΡΟ ΜΕ ΤΑ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΑΙ ΞΕΝΑ
ΕΡΩΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΕΠΟΧΩΝ!**

LOVE 100.7 FM
98.1 & 105.7

f i t

www.lovefm.com.cy

DEE JAY 93.5 RADIO

RADIO STORIES

ΜΕ ΤΟΝ ΔΗΜΗΤΡΗ & ΤΗΝ ΙΩΑΝΝΑ

ΔΕΥΤΕΡΑ-ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 15:00-18:00

cyta mobile | vodafone

f i t

LISTEN LIVE
www.mydeejay.com.cy

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

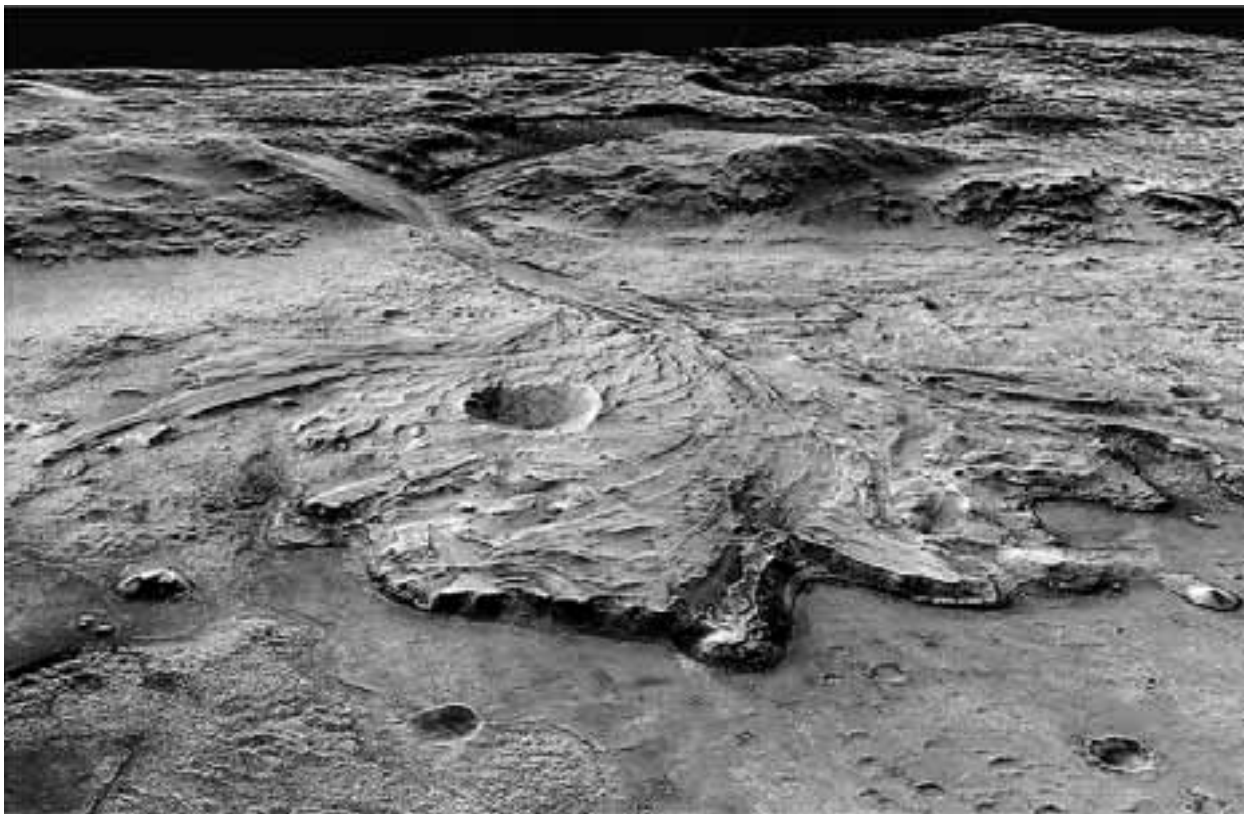
Του ΔΙΟΝΥΣΗ Π. ΣΙΜΟΠΟΥΛΟΥ

Ζωή στον Αρη

Τον περασμένο Ιούλιο, 44 χρόνια μετά την τελευταία προσεδάφιση των διαστημοσυσκευών «Viking 1 και 2», που πρώτες προσπάθησαν να ανακαλύψουν ίχνη ζωής στον Αρη, μια νέα διαστημοσυσκευή με την ονομασία «Perseverance Rover» ξεκίνησε για ένα ταξίδι εκατομμυρίων χιλιομέτρων με προορισμό τον Κόκκινο Πλανήτη. Σε μερικές ημέρες, και συγκεκριμένα στις 18 Φεβρουαρίου, η διαστημοσυσκευή θα φθάσει στην αρειανή επιφάνεια με κύριο στόχο την ανακάλυψη κάποιου είδους αρχέγονης μικροβιακής ζωής στην περιοχή του κρατήρα Jezero. Κι όμως, η NASA είχε ανακοινώσει ήδη από το 1996 ότι διέθετε ενδείξεις μικροβιακών απολιθωμάτων σε ένα πέτρωμα που είχε προέλευση τον Αρη. Ας πάρουμε όμως τα πράγματα με τη σειρά.

Πριν από 16 εκατομμύρια χρόνια, ένας τεράστιος αστεροειδής συγκρούστηκε με ορμή πάνω στην επιφάνεια του Αρη. Η έκρηξη που συνόδευσε τη σύγκρουση ήταν τόσο ισχυρή ώστε εκτόξευσε με δύναμη στο Διάστημα αρκετά μικρά και μεγάλα κομμάτια του αρειανού εδάφους. Ένα από τα κομμάτια αυτά (ατόφιο τμήμα του Κόκκινου Πλανήτη από τον καιρό της γέννησής του πριν από 4,6 δισεκατομμύρια χρόνια), που δεν ήταν μεγαλύτερο από μια μπάλα και το βάρος του δεν υπερέβαινε τα περίπου δύο κιλά, εκτοξεύτηκε μαζί με τα άλλα κομμάτια στο Διάστημα. Όλα αυτά τα χρόνια η πέτρα από τον Αρη ταξίδευε μαζί με εκατομμύρια άλλα μετεωροειδή στο Διάστημα ανάμεσα στους πλανήτες.

Η τύχη και οι βαρυτικές δυνάμεις που επιδρούσαν επάνω της έφεραν τη μικρή πέτρα στη γειτονία της Γης. Η γήινη βαρύτητα αποδείχθηκε τελικά αρκετά δυνατή, ώστε ύστερα από χρόνια η πέτρα ξεκίνησε για ένα νέο ταξίδι με προορισμό την επιφάνεια του γαλαξοπράσινου πλανήτη μας. Ο ερχομός της καιρετίστηκε με μια λαμπερή φωτιά που έβγαζε η θερμότητα την οποία προκαλούσε η συμπίεση και η τριβή της με τη γήινη ατμόσφαιρα. Κι όμως, καθώς έπεφτε προς την Ανταρκτική, με ταχύτητα δεκάδων χιλιάδων χιλιομέτρων την ώρα, κανένα ανθρώπινο μάτι δεν αναρωτήθηκε για το τι μπορεί να ήταν το φανταχτερό εκείνο πυροτέχνημα. Οι άνθρωποι της εποχής χρησιμοποιούσαν ακό-

Αναπαράσταση του κρατήρα Jezero στον Αρη, όπου αναμένεται να φθάσει στις 18 Φεβρουαρίου η διαστημοσυσκευή «Perseverance Rover» της NASA, με κύριο στόχο την ανακάλυψη κάποιου είδους αρχέγονης μικροβιακής ζωής.

Η NASA είχε ανακοινώσει από το 1996 ότι διέθετε ενδείξεις μικροβιακών απολιθωμάτων σε ένα πέτρωμα που είχε προέλευση τον Κόκκινο Πλανήτη.

μη τα εργαλεία της Λιθίνης Εποχής και μετακινούνταν σε νομαδικές ομάδες από μέρος σε μέρος, ενώ όλα όσα έβλεπαν να πέφτουν από τον ουρανό, είτε ήταν κεραυνοί είτε μετέωρα, τα θεωρούσαν σταλμένα από πανίσχυρους και μνησικακούς θεούς.

Πέρασαν 13.000 χρόνια, όταν στις 27 Δεκεμβρίου 1984 μια ομάδα επιστημόνων της NASA βρισκόταν στην Ανταρκτική ψάχνοντας για μετεωρίτες πάνω στους παγετώνες της παγωμένης ηπείρου. Την ημέρα εκείνη, η μικρή πέτρα από τον Αρη είχε χάσει το κάλυμμα του πάγου που την κάλυπτε όλα αυτά τα χρόνια και έτσι μπόρεσε να την πάρει το μάτι ενός από τα μέλη της ερευνητικής ομάδας, που την πρόσθεσε στα άλλα ευρήματά της. Κι έτσι η μικρή πέτρα από τον

Αρη ξεκίνησε ένα τελευταίο ταξίδι για να καταλήξει στα εργαστήρια του Διαστημικού Κέντρου Τζόνσον στο Χιούστον του Τέξας. Εκεί της έδωσαν κι ένα καινούργιο όνομα: η πέτρα από τον Αρη βαφτίστηκε ALH 84001.

Η μικρή ALH 84001 ήταν ένα από τα πιο παράξενα πετρώματα που φιλοξενούνταν στα εργαστήρια της NASA. Επί χρόνια οι διάφοροι επιστήμονες ασχολήθηκαν με τον υπολογισμό της σύνθεσής και της προέλευσής της. Αργά αλλά σταθερά τα διάφορα κομμάτια του αινίγματος σχετικά με τη σύνθεση και την προέλευση της μικρής πέτρας βρήκαν τη λύση τους, αν και τα αποτελέσματα ήταν δύσκολο να γίνουν άμεσα αποδεκτά. Οι μελέτες εντάθηκαν, μέχρις ότου τον Αύγουστο του 1996 η NASA ανακοίνωσε ένα συγκλονιστικό γεγονός: Η μικρή πέτρα από τον Αρη φαίνεται να περιλαμβάνει ορισμένες οργανικές ενώσεις οι οποίες δημιουργούνται συνήθως από ζώντες μονοκύτταρους οργανισμούς, ενώ δίπλα ακριβώς στις χημικές ενώσεις φωτογραφήθηκαν με ηλεκτρονικό μικροσκόπιο και ορισμένα χαρακτηριστικά με τη μορφή μικροσκοπικών κυλινδρών που εκ πρώτης όψεως μοιάζουν πολύ με απολιθωμένα αρχέ-

γονα βακτηρίδια. Η χρονολόγηση των ενώσεων αυτών απέδειξε ότι έχουν ηλικία από 3,6 έως 4 δισεκατομμύρια χρόνια.

Αν και γνωρίζαμε εξαρχής ότι ο μετεωρίτης αυτός προερχόταν από τον Αρη (λόγω του ότι η σύσταση των υλικών του είναι παρόμοια με τη σύσταση των πετρωμάτων του Κόκκινου Πλανήτη), μέχρι το 1993 δεν είχαμε τα όργανα που έδωσαν την ευκαιρία στην ερευνητική ομάδα της NASA να μελετήσει τόσο εξονυχιστικά τα στοιχεία που ανακονώθηκαν το 1996. Το ενδιαφέρον πάντως είναι ότι οι αρχικοί ερευνητές υποστήριξαν εκ νέου το 2010 την αρχική εκτίμησή τους, αν και γενικά δεν υπάρχει επιστημονική επιβεβαίωση της ανακοίνωσης και από άλλους ερευνητές. Δεν πρέπει φυσικά να ξεχνάμε ότι είναι πάρα πολύ δύσκολο να αποδείξει κάποιος την ύπαρξη ζωής πριν από 3,6 δισεκατομμύρια χρόνια όχι μόνο στον Αρη, αλλά ακόμη και πάνω στη Γη. Παρ' όλα αυτά, η ανακοίνωση εκείνη του 1996 είναι ένας ακόμη λόγος που αναμένουμε με μεγάλο ενδιαφέρον τα αποτελέσματα του «Perseverance Rover».

Ο κ. Διονύσης Π. Σιμόπουλος είναι επίτιμος διευθυντής του Ευγενείου Πλανηταρίου.

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΟΝ ΑΛΕΚΟ ΛΟΥΝΤΖΗ

Ο Αλέκος Λούντζης εργάζεται στο Ινστιτούτο Ψυχικής Υγείας Παιδιών και Ενηλίκων «Π. Σακελλαρόπουλος». Έχει δημοσιεύσει τη συλλογή «Προπαγάνδα» (Γαβριλίδης, 2015) και το λιμπρέτο της όπερας «Οράματα και θάματα στρατηγού Μακρυγιάννη» (Κίχλη, 2019). Έχει κάνει τη δραματουργία και το λιμπρέτο για την όπερα δωματίου «The Fall of the House of Commons», σε σύνθεση Ορέστη Παπαϊωάννου, η οποία θα παρουσιαστεί στο Αμβούργο το 2022.

Ποια βιβλία έχετε αυτό τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας;
Ποτέ ξανά δύο δίπλα στο αυτί μου. Χθες ήταν το διαμάντάκι «Ο θάνατος του Μπαλζάκ» του Μιρμπώ, σήμερα η επιλογή ποιημάτων του Λάρκιν «Όσο υπάρχει ακόμη καιρός».

Ποιος ήρωας/ηρωίδα λογοτεχνίας θα θέλατε να είστε και γιατί;
Ο αφηγητής ή κάποιος δευτερεύων χαρακτήρας με πανοραμική θέα – ίσως ένα και το αυτό πρόσωπο– στο «Οι μεγάλες στιγμές της ανθρωπότητας» του Τσβαίχ· για τον έναν και αυτό λόγο.

Διοργανώνετε ένα δείννο. Ποιους συγγραφείς καλείτε, ζώντας και τεθνεώτες;

Τον Αγη Πετάρη και τον Βλαντίμιρ Ναμπόκοφ με νησίσιμα και νερό. Η οικειότητα είναι μια φαντασία που τρώγεται κρύα, το ίδιο και η ειρωνεία της.

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα χάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου;
Επέστρεψα πέρυσι, κάπως συστηματικά, στα ποιήματα του Ωντεν. Ελπίζω να σταμάτησα να δένω τα κορδόνια μου όταν περπατάω ξυπόλυτος.

Ποιο κλασικό βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα για πρώτη φορά;
Το «Μυθιστόρημα» του Σεφέρη, επιτέλους ως τέτοιο. Μέχρι τώρα δεν κατάφερα παρά να διαβάσω ένα σπουδαίο ποίημα σε κεφάλαια.

Και ποιο είναι το βιβλίο που έχετε διαβάσει τις περισσότερες φορές;
Μέχρι τη σημανόουσα ενηλικίωση, τη «Γραμμή του ορίζοντος» του Χρήστου Βακαλόπουλου· στις επόμενες, τα «Ποιήματα επείγουσας ανάγκης» του Νικανόρ Παύρα.

«Περίμενε μια νέα καταστροφή για να φανεί χρήσιμος» διαβάζουμε σε ένα δικό σας Ποίημα της εβδομάδας στην «Κ». Μια λακωνική ερμηνεία του στίχου – που μοιάζει αλλόκοτα επίκαιρος;
Φιλοδοξία διάκρισης, απωθημένα ή καθήκον, όπως και αν τα βαφτίσει κανείς, τέτοια υλικά λυσομανούν κατ' οίκον.

Τίτλος της τελευταίας, βραβευμένης συλλογής σας, «Προπαγάνδα». Ένα σχόλιο για τον τίτλο;
Οποιοσδήποτε λέει κάτι σε μια ανοικτή αναμέτρηση επιδιώκει να γίνει πιστευτός. Η ιδιωτική προπαγάνδα είναι σαν τις αφιερώσεις στα βιβλία: υποκαθιστά τον ονομαστικό αποδέκτη με κάθε άγνωστο παραλήπτη.

Πώς φανταζόσαστε το ιδανικό ποίημα με θέμα την πανδημία;
Κάτι μη ιδανικό, να σκιαγραφεί την οικολογία του φόβου που εξαπλώνεται αλλά και να υπενθυμίζει πως φτάσαμε ως εδώ. Ένα ποίημα για δημόσιο χώρο, διασπορική αντίληψη και μεικτές αναγνώσεις.

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της ΑΙΝΑΣ ΠΑΝΤΑΛΕΩΝ

Πεθαίνοντας στο μέλλον

ΒΙΚΥ ΤΣΕΛΕΠΙΔΟΥ
Ο μεγάλος σκύλος
ΕΚΔ. Νεφέλη, σελ. 352

Οι γονείς μιας δεκαπεντάχρονης κοπέλας, που πέθανε από ανίστητη ασθένεια, τη βάζουν για κρουσουιτήρηση με την ελπίδα της νεκρανάστασής της. Τον ίδιο καιρό στο Λονδίνο, το ζευγος Τζόουνς πληροφορείται τα της κρουονικής, θέλοντας να εξασφαλίσει έναν κατά το δυνατόν καλύτερο θάνατο. Φαντάζονται τα πτώματά τους να λιμνάζουν για χρόνια σε έναν κάδο με υγρό άζωτο και ύστερα να αποψύχονται σε μια εποχή που δεν θα υπάρχει ούτε αρρώστια ούτε θάνατος. Σε παρόμοια εποχή ξυπνάει, έπειτα από εκατό χρόνια στην κατάψυξη, η δεκαπεντάχρονη Μάριον, η οποία περνάει τη διαδικασία προσαρμογής της στη «μεταζωή» στο Κτίριο, μια τεράστια υγειονομική υπηρεσία που φροντίζει τους αποψυγμένους.

Η Βίκυ Τσελεπίδου διαμοιράζει την εστίαση της αφήγησης ανάμεσα στο ηλικιωμένο ζευγάρι και στην έφηβη Μάριον, καταγράφοντας από τη μία τον φόβο του θανάτου και από την άλλη την αγωνία της ζωής. Οι Τζόουνς αναμετρίονται με τον αργόσυρτο γεροντικό

τους χρόνο, πασχίζοντας να γεμίσουν τις απέραντες ώρες με εκρεμότητες και υποχρεώσεις. Η προοπτική της κρουονικής γίνεται αφορμή μιας υπερδραστηριότητας από μέρους της κυρίας Τζόουνς, η οποία επιδιέχεται με ψυχαναγκαστικό ορθολογισμό στο «σημαντικότερο πλάνο της ζωής της», την οργάνωση και διαχείριση του θανάτου της. Σέρνοντας και τον άβουλο σύζυγό της, τον πείθει πως το μόνο που μένει να κάνουν σε αυτή τη ζωή είναι να μάθουν «το πώς πεθαίνουν». Να εκπαιδευτούν με στο θνήσκειν». Προπάντων έπρεπε να οδηγηθούν στον θάνατο όσο γινόταν πιο υγιείς και αρτιμελείς, ικανοί για «μεταζωή». Επιβάλλοντας στα του οίκου της δρακόντεια αποταμιευτική στρατηγική, η κυρία Τζόουνς κατάφερε να συνάψει έναντι σεβαστού ποσού ένα ωπτήριο μεταθανάτιο συμβόλαιο με μια εταιρεία κρουονικής. Μέσα στο Κτίριο, υποβαλλόμενη σε αλλεπάλλη-

λες συνεδρίες, η Μάριον διδάσκεται την αγωγή στη ζωή. Αυτά τα διαλογικά μέρη συνιστούν το πιο καλογραμμένο κομμάτι του μυθιστορήματος, χάρη στην προσφυή γλωσσική τους επεξεργασία. Στη στραπατσάριστη ομιλία της Μάριον διαγράφεται ο ζόφος της «μεταζωής».

Η γλώσσα της φέρει ίχνη θανάτου, αποσύνθεσης. Οι λέξεις έχουν αποσυνδεθεί από το νόημά τους. Η δυσκολία της Μάριον να μιλήσει αντικαθρεφτίζει την αδυναμία της να ζήσει. «Ελάχιστα πράγματα για τη Νέα Εποχή είχαν ξεκαθαρίσει μέσα μου, εξακολουθούσα μετά από

τόσες συνεδρίες να μην ξέρω τι είναι εκεί που βρίσκομαι». «Δεν είμαι εγώ σίγουρη αν πέθανα ή αν συνεχίζω να ζω». Αν η Μάριον πληροφορείται πως στη Νέα Εποχή οι αυτοκτονίες είχαν ραγδαία αύξηση, οι Τζόουνς δεν αργούν να διαπιστώσουν πως ο ασφαλέστερος τρόπος ελέγχου του θα-

Πρώτα σε πωλήσεις

Μελέτες, δοκίμια, βιογραφίες

- 1 «**Το δώρο**» του Τέφανου Ξενάκη (Key books)
- 2 «**Η ευγενής τέχνη του να τα γράφεις όλα στα...**» του Μαρκ Μάνσον (Εσοπτρον)
- 3 «**Το βιβλίο που θα ήθελες να είχαν διαβάσει οι γονείς σου**» της Φιλίπα Πέρι (Διόπτρα)
- 4 «**Μοντεσσόρι. Στο σπίτι με το μικρό παιδί**» της Σιμόν Ντέιβις (Μεταίχμιο)

- 5 «**Πώς να μιλάτε στα παιδιά ώστε να σας ακούν**» των Ιλβίν Μαζλίζ, Αντελ Φέιμπερ (Πατάκη)

Λογοτεχνία

- 1 «**Γη της επαγγελίας**» του Μπαράκ Ομπάμα (Αθηνς bookstore)
- 2 «**Θα μ' αγαπάς όταν δε θα σε θυμάμαι;**» της Ρένας Κουβελιώτη (Ιανος)
- 3 «**Εκεί που τραγουδάνε οι καραβίδες**» της Ντέλια Οουενς (Δώμα)
- 4 «**Ζωή μέχρι χθες**» του Γιάννη Ξανθούλη (Διόπτρα)
- 5 «**Σχετικά με το τίποτα**» του Γούντι Άλεν (Ψυχογιός)

• Αυτή την εβδομάδα τα στοιχεία παρέχονται από τα βιβλιοπωλεία «Ιανος» (Αθήνα και Θεσσαλονίκη)

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

ΟΥΑΣΙΓΚΤΟΝ
Ο Κήπος των Γλυπτών
Για την ημέρα του Αγίου Βαλεντίνου και μόνον, ο Κήπος των Γλυπτών συνδεδεμένος με την Εθνική Πινακοθήκη της Ουάσιγκτον άνοιξε και πάλι για το κοινό με αυστηρούς όρους, παρότι παραμένει επισήμως κλειστός μέχρι νεωτέρας λόγω πανδημίας. Διάσπαρτος με δημόσια γλυπτική και έργα μοντερνιστών καλλιτεχνών κυρίως από τον 20ό αιώνα, ο Κήπος των Γλυπτών είναι ένα από τα αξιοθέατα στην πρωτεύουσα των ΗΠΑ. Στη φωτ., το γλυπτό «Αμορ» του Ρίτσαρντ Ιντιάνα.

ΠΑΡΙΣΙ
Λούβρο και έργα τέχνης
Το νέο εντυπωσιακό κτίριο που λειτουργεί ως κέντρο συντήρησης και φύλαξης των χιλιάδων έργων τέχνης του Λούβρου συμπυκνώνει εν μέρει και τα νέα πρακτικά και ηθικά ζητήματα που απασχολούν τα μεγάλα μουσεία στην εποχή μας. Το νέο κτίριο βρίσκεται στη βόρεια Γαλλία και είναι έργο των Βρετανών αρχιτεκτόνων Roger Stirk Harbour + Partners. Εκεί, θα φυλάσσονται σε ιδανικές συνθήκες περί τις 250.000 έργα τέχνης, περίπου το ένα τρίτο των συλλογών του Λούβρου.

ΣΤΟΥΤΓΑΡΔΗ
Ο πύργος της τηλεόρασης
Το 1956, η Στουτγάρδη απέκτησε τον πρώτο πύργο τηλεόρασης, που έκτοτε είναι έμβλημα της πόλης προσφέροντας εξαιρετική θέα από τον περιαστικό λόφο. Ως αρχιτεκτονικό ορόσημο μιας συγκεκριμένης τυπολογίας και ως σύμβολο της μεταπολεμικής εποχής, ο πύργος έχει ύψος 216 μέτρα και προωθείται τώρα ως υποψήφιο μνημείο παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς με την εγγραφή του στη λίστα της UNESCO. Τη σχετική διαδικασία ετοιμάζει η τοπική κυβέρνηση.

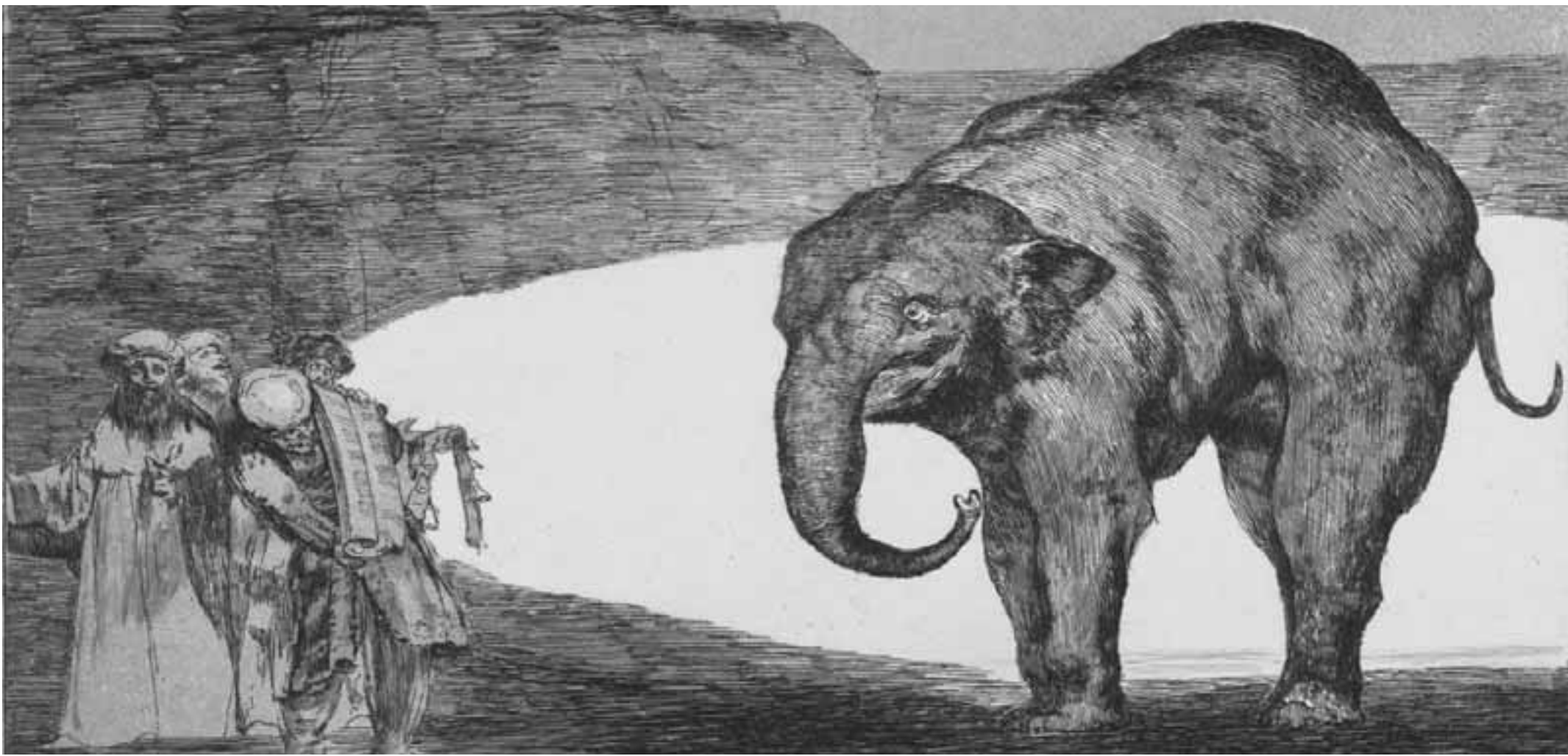

ΛΟΝΔΙΝΟ
Κάρολος Ντίκενς
Το Μουσείο Βικτόρια & Αλμπερτ του Λονδίνου παραμένει κλειστό σύμφωνα με τα βρετανικά υγειονομικά πρωτόκολλα, αλλά διατηρεί την επαφή με το κοινό μέσω διαδικτυακών εκδηλώσεων. Στις 18/2 και ώρα Βρετανίας 3 μ.μ., οργανώνεται η συζήτηση με θέμα «Ο Ντίκενς στην ψηφιακή εποχή», στη διάρκεια της οποίας μελετητές θα παρουσιάσουν ό,τι νεότερο υπάρχει από την έρευνα γύρω από τον συγγραφέα. Είναι η ερευνητική ομάδα «Αποκρυπτογραφώντας τον Κάρολο Ντίκενς».

ΠΡΙΝΣΤΟΝ
Η Γαλλία τον 19ο αιώνα
Μια νέα μελέτη κυκλοφορεί από το Princeton University Press, που ακτινογραφεί τους εθνικούς και διεθνείς στόχους της Γαλλίας μετά τον Ναπολέοντα έως το τέλος του 19ου αιώνα. Είναι το βιβλίο του Ντέιβιντ Τοντ (διδάσκει στο Κινγκ'ς Κόλετζ του Λονδίνου) με τίτλο «Η βελούδινη αυτοκρατορία» (A Velvet Empire) και υπότιτλο «Ο γαλλικός ανεπίσημος ιμπεριαλισμός τον 19ο αιώνα». Εξετάζεται η επέκταση της γαλλικής επιρροής από τη Μέση Ανατολή μέχρι τη Λατινική Αμερική.

Επιμέλεια: **ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ**

Τα σχέδια του Γκόγια στο Μετροπόλιταν της Νέας Υόρκης

ΝΕΑ ΕΚΘΕΣΗ
Τα εγκαίνια μιας νέας έκθεσης είναι πλέον γεγονός ειδικού βάρους την εποχή της πανδημίας. Το Μετροπόλιταν Μουσείο της Νέας Υόρκης εγκαινίασε έκθεση σχεδίων του Φρανθίσκο Γκόγια (1746-1828) εστιάζοντας σε αυτήν τη συναρπαστική πτυχή του Ισπανού ζωγράφου. Ο Γκόγια δούλεψε πολύ, είχε μεγάλη παραγωγή και γέννησε πολλά σχέδια και πολλαπλά, γι' αυτό και πολλά μουσεία του κόσμου έχουν εξαιρετικά δείγματα της τέχνης του. Στο Μετροπόλιταν της

Νέας Υόρκης φυλάσσεται η κυριότερη και σπουδαιότερη συλλογή έργων Γκόγια εκτός Ισπανίας και η έκθεση αυτή (που θα διαρκέσει έως τις 2 Μαΐου) βασίζεται στην εκτενή συλλογή του αμερικανικού μουσείου ενισχυμένη με δάνεια από άλλα μουσεία και συλλογές της Νέας Υόρκης, της Βοστώνης καθώς και της Μαδρίτης, από όπου έφτασαν έργα από τις συλλογές του Πράδο και της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ισπανίας. Η έκθεση περιλαμβάνει 100 έργα του Γκόγια, όλα εξαιρετικά δείγματα όχι μόνο

της σχεδιαστικής του δεινότητας αλλά και της πολυκύμαντης φαντασίας του, με στοιχεία υπερρεαλισμού και πρώιμης νευτερικότητας. Ο Γκόγια είχε δημιουργήσει πάνω από 900 σχέδια και περίπου 300 πολλαπλά στη διάρκεια της μακράς παρουσίας του στον κόσμο της τέχνης. Καθώς έζησε σε μια περίοδο ισχυρών μεταβολών, μπόρεσε ως ιδιοσυγκρασία και ως σύνθετη προσωπικότητα να αποτυπώσει στη συνειδησή του και να μετουσιώσει στην τέχνη του τους τεκτονικούς κλυδωνισμούς

της εποχής του, καθώς οι πρώτες δεκαετίες των νεότερων χρόνων (μετά τη Γαλλική Επανάσταση και τη σταδιακή ανάδυση των εθνικών συνειδήσεων ταυτισμένων με κρατικές οντότητες) προκαλούσαν τριγμούς στο παλαιό οικοδόμημα. Ως σπασμοί στην έλευση του νέου κόσμου απελευθερώνονταν νέου τύπου αυταρχισμοί και εθνικές φαντασιώσεις. Αλλά σήμερα, η τέχνη του Γκόγια υποβάλλει σε μια σχεδόν εσωτερική και μυστική συνομιλία με έναν κόσμο αθάτο. Το «αόρατο», ο μη ευανά-

γνωστος κόσμος, μοιάζει να οδηγεί τη φαντασία του Γκόγια και να εκβάλλει συχνά σε σχεδόν παραληρηματικές αλληγορίες ή απλώς σε υπερβατικές συνθέσεις με ρίζες στη σκοτεινή πλευρά του νου. Ο Γκόγια ήταν ένα πολιτικό ον, ένας καλλιτέχνης σκεπτόμενος και τολμηρός, με εργαλεία κοινωνικής κριτικής, γι' αυτό και η παρακαταθήκη του ανανεώνεται διαρκώς και τον εντάσσει στην παλέτα των καλλιτεχνών εκείνων που παραμένουν σε διάλογο με τα εκάστοτε ζητήματα της διεθνούς ατζέντας.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

«Κοίτα πώς είσαι. Ποιος θα σε ήθελε;»

Το 1942 η κόρη του Στάλιν, Σβετλάνα, έκλεινε τα δεκαέξι της χρόνια. Ήταν καταμεσής της πιο δύσκολης φάσης του πολέμου για τους Σοβιετικούς, στη θερινή ντάτσα.

Ο Βασίλι, ο γιος του Στάλιν, σύστησε στην αδελφή του τον Αλεξέι Κάπλερ, Εβραίο σκηνοθέτη του κινηματογράφου, συγγραφέα, και 22 χρόνια μεγαλύτερό της. Η Σβετλάνα ερωτεύθηκε. Ο Κάπλερ ανταποκρίθηκε.

Η Αυστραλή ιστορικός Σίλα Φιτζίπατρικ μάς πληροφορεί στο ωραίο βιβλίο της «Οι σύμβουλοι του Στάλιν» (μτφρ.: Γιώργος Μπαρουζής, εκδ. Μεταίχμιο) ότι οι σωματοφύλακες της Σβετλάνα παρακολουθούσαν ανήσυχoi το παθιασμένο ειδύλλιο να εκτυλίσσεται.

Εννοείται πως ο Στάλιν είχε πληροφορηθεί τι συνέβαινε: οι τηλεφωνικές συνδιαλέξεις της Σβετλάνα με τον Κάπλερ είχαν ηχογραφηθεί. Εν-

Κοιτούσε απ' το ξενοδοχείο του το Κρεμλίνο και δεν μπορούσε να πάψει να σκέφτεται το κορίτσι του.

νοείται επίσης πως ο Στάλιν ήταν ενοχλημένος με όλο αυτό, μα και υπερβολικά πολυάσχολος με το να ανακόψει τη γερμανική επέλαση. Κάποια στιγμή, ο Κάπλερ έγραψε στην «Πράβντα» ότι κοιτούσε απ' το ξενοδοχείο του το Κρεμλίνο και δεν μπορούσε να πάψει να σκέφτεται το κορίτσι του.

Ο Στάλιν ζήτησε να δει τη Σβετλάνα και να τη ρωτήσει τι συνέβαινε. Εκείνη εξομολογήθηκε στον πατέρα της ότι ήταν πολύ ερωτευμένη με τον Κάπλερ.

Οχι πολύ καιρό μετά, ο Κάπλερ

Η Σβετλάνα και ο πατέρας της. Το 1942 θα της πει μια κουβέντα που θα ισχυριστεί με αυτό που σήμερα είναι γνωστό ως «σταλινική θηριωδία».

συνελήφθη ως κατάσκοπος των Άγγλων και εξορίστηκε σε γκούλάγκ για πέντε χρόνια.

Η Σβετλάνα πείστωσε. Το 1944 πήγε μόνη της και παντρεύτηκε έναν άλλο Εβραίο, τον Γκριγκόρι Μορόζοφ, διανοούμενο που κινείτο στους κύκλους της πολιτιστικής ελίτ της Μόσχας.

Ο Στάλιν, αλλά και η μυστική του αστυνομία, θεωρούσε τους Ρωσοεβραίους διανοούμενους κομποπολίτες και άρα επικίνδυνους για το καθεστώς. Ως γνωστόν, μετά το 1945 ο Στάλιν θα εξαπέλυε ένα σφοδρό αντισημιτικό «πογκρόμ».

Ειδικά ο Μορόζοφ είχε και έναν ενοχλητικό, ξιπασμένο πατέρα. Εκνευρισμένος, ο Στάλιν αρνήθηκε πεισματικά έστω και να γνωρίσει τον γαμπρό του, αντίθετα, πίεσε ασφυκτικά για διαζύγιο, πράγμα που εντέλει πέτυχε – όχι όσο έγκαιρα θα ήθελε όμως: το 1945, η Σβετ-

λάνα γέννησε τον γιο του Μορόζοφ. Τον ονόμασε Ιωσήφ, προς τιμήν του πατέρα της. Και πάλι όμως: ο Στάλιν δεν θέλησε ποτέ να έχει την παραμικρή επαφή με το εγγόνι του...

«Υπάρχει κάτι ακόμα», λέει ο κύριος Γκρι, ο οποίος εσχάτως βρίσκεται συναρπαστικό και σοκαριστικό στι-δήποτε έχει να κάνει με τον Στάλιν. «Πάμε λίγο πιο πίσω: στη στιγμή που η Σβετλάνα εξομολογείται στον πατέρα της τον έρωτά της για τον Κάπλερ. Αυτό που της είπε ο Στάλιν ισοδυναμούσε με πυροβολισμό: “Κοίτα πώς είσαι. Ποιος θα σε ήθελε;” Αναρωτιέμαι: Γιατί πάνω από τους επιβεβλημένους λιμούς στην Ουκρανία, πάνω από τις δικές της Μόσχας, τις χιλιάδες εκτελέσεις και τα αρχιπέλαγα των γκούλάγκ, αυτή η κουβέντα ενός πατέρα προς την ερωτευμένη κόρη του μου μοιάζει το πιο σκληρό απ' όλα;».

Ο κόσμος της τέχνης μέσα από ένα κλικ

Η «Κ» σάς προτείνει να επισκεφθείτε πέντε διαδικτυακές εκθέσεις για το φιλότεχνο κοινό, από Andy Warhol μέχρι Raphael

Επιμέλεια: ΛΟΥΙΖΑ ΛΟΥΗ

Παρόλο που οι συνθήκες αλλάζουν μέρα με τη μέρα, και σίγουρα οι πολιτιστικοί χώροι σε όλο τον κόσμο ανοίγουν σιγά σιγά, το να ταξιδέψει κάποιος για να επισκεφθεί ένα μουσείο ή γκαλερί είναι ακόμη κάτι πολύ δύσκολο. Ακόμη και η Μπιενάλε Βενετίας μεταφέρθηκε για το 2022. Η «Κ», λοιπόν, σας προτείνει πέντε διαδικτυακές εκθέσεις για να τις επισκεφθείτε έστω και από το σπίτι μέσω διαδικτύου. Διεθνείς εκθέσεις για όποιον έχει την ανάγκη να ξεφύγει το μυαλό και η ψυχή του μέσω της τέχνης έστω και λίγα λεπτά, από Andy Warhol και Edvard Munch μέχρι τον αναγεννησιακό καλλιτέχνη Raphael.

Resilient Responses

Οι καλλιτέχνες Thomas Heyes, Ekin Berna και Rowdy SS βλέπουν τι σημαίνει να είσαι άνθρωπος και ανθεκτικός μέσω προφορικής ομιλίας, κίνησης και ήχου στη διαδικτυακή εκδήλωση της Tate Modern. Στη διαδικτυακή πλατφόρμα μπορεί να δει κάποιος νέα έργα από μερικούς από τους πιο ενδιαφέροντες καλλιτέχνες που εργάζονται τώρα σε ερμηνεία, χορό και μουσική. Αυτό το φρέσκο υλικό πραγματοποιήθηκε ζωντανά στην κάμερα κατά τη διάρκεια του lockdown. Κάθε καλλιτέχνης που έλαβε μέρος διερευνά ιδέες γύρω από την ταυτότητα, την απομόνωση, την αποξένωση και την ανθεκτική ανθεκτικότητα εν μέσω πανδημίας. Αυτά τα θέματα περνούν από μεγάλο μέρος του έργου του Bruce Nauman αλλά έχουν βαθύτερη απήχηση και συνάφεια αυτή τη στιγμή. Τα performances είναι οι ψυχικές αντανακλάσεις των καλλιτεχνών.

Πληροφορίες: Tate Modern, από 4 Φεβρουαρίου 2021 μέχρι 4 Μάρτιου 2021. tate.org.uk

Tracey Emin / Edvard Munch

«**Είμαι ερωτευμένη** με αυτόν τον άντρα από τα δεκαοκτώ μου» είπε η Tracey Emin για τον Edvard Munch, τον Νορβηγό εξπρεσιονιστή ζωγράφο που αναγνωρίζεται για το εμβληματικό του έργο «Η Κραυγή». Η έκθεση περιλαμβάνει περισσότερα από 25 έργα της Emin, όπως πίνακες ζωγραφικής, καθώς νέον και γλυπτά, μερικά από τα οποία θα παρουσιαστούν για πρώτη φορά. Αυτά τα έργα εξερευνούν τη μοναξιά της ψυχής και έχουν επιλεγεί από την Emin για να παρουσιαστούν παράλλη-

Guillaume Valli, Resilient Responses, Tate Modern.

The Triumph of Galatea, 1512, Italy, Celebrating Raphael.

λα με 18 έργα από λάδια και νεομπογιές που προέρχονται από τη συλλογή και αρχεία του Munch στο Όσλο της Νορβηγίας. Η επιλογή αποκαλύπτει όχι μόνο πώς ο Munch υπήρξε συνεχής έμπνευση –ιδιαίτερα μέσω των βαθιών απεικονίσεών του για τις γυναίκες – αλλά και προβάλλει την καλλιτεχνική ικανότητα της Emin η οποία συνδυάζει τη ζωγραφική, το σχέδιο και τη γραφή. Μπορεί το κοινό να παρατηρήσει μαζί, τα σκοτεινά εδάφη και τα ωμά συναισθήματα που δείχνουν και οι δύο καλλιτέχνες.

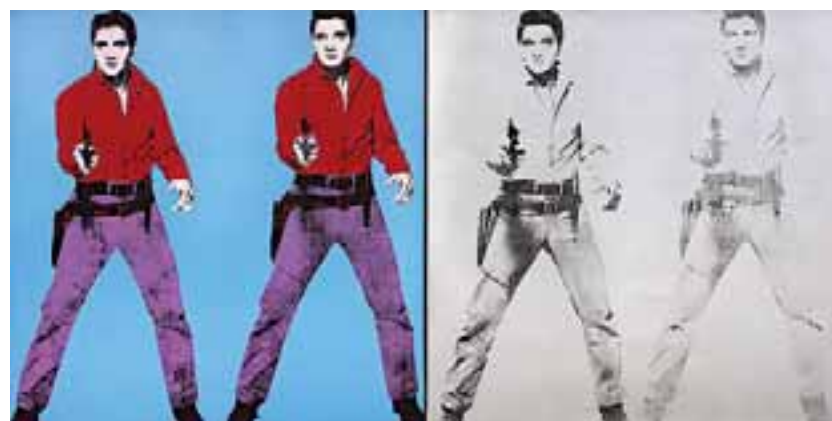
Πληροφορίες: Royal Academy, μέχρι 28 Φεβρουαρίου 2021. royalacademy.org.uk

Andy Warhol

Αυτή η αναδρομική έκθεση είναι η πρώτη έκθεση Warhol στην Tate Modern για σχεδόν 20 χρόνια. Εκτός από τις εμβληματικές εικόνες ποπ της Marilyn Monroe, της Coca-Cola και του κουταλιού Campbell, περιλαμβάνει έργα που δεν έχουν παρουσιαστεί ξανά στο Ηνωμένο Βασίλειο. Είκοσι πέντε έργα της σειράς Κυρίες και Κύριοι –πορτρέτα μαύρων και λατινών drag queens και trans γυναικών– εμφανίζονται για πρώτη φορά εδώ και 30 χρόνια. Η αναδρομική έκθεση για τη ζωή και την καριέρα του Andy Warhol παρουσιάζεται σε διαδικτυακή μορφή από το μουσείο Tate Modern

Edvard Munch, The Death of Marat, 1907, Tracey Emin/Edvard Munch.

Elvis I and II, 1963-1964, Andy Warhol.

Maddox Gallery, HERSTORY, έργα από την έκθεση.

του Λονδίνου, φέρνοντας στο φως διάφορες πτυχές του καλλιτέχνη. Η έκθεση είναι χωρισμένη σε τρία μέρη, στην ιδέα της ιστορίας των μεταναστών, της αμφιλεγόμενης ταυτότητας του και της ιδέας του θανάτου και της θρησκείας. Οι επιμελητές της έκθεσης Gregor Muir και Fiont η Moran εξήγησαν στο βίντεο που ανέβηκε στη πλατφόρμα YouTube, στο κανάλι του μουσείου Tate, διάφορα κομμάτια και πώς το κοινό μπορεί να αντιληφθεί αυτή την αναδρομική έκθεση. Συγκεκριμένα δήλωσαν, «Ο Andy Warhol είναι κυρίως γνωστός ως ποπ καλλιτέχνης, αλλά σε αυτήν την έκθεση, θέλαμε πραγματικά να επιστρέψουμε στον άνθρωπο και να σκεφτούμε όλες του τις επιθυμίες, τους φόβους

που μπορεί να τον έχουν οδηγήσει να δημιουργήσει τέχνη».

Πληροφορίες: Tate Modern, tate.org.uk

Celebrating Raphael

Η διαδικτυακή πλατφόρμα τεχνών Musement ξεκίνησε μια εικονική έκθεση αφιερωμένη στον παγκοσμίως φήμις Ιταλό καλλιτέχνη Raffaello Sanzio (γνωστό επίσης ως Raphael). Η γκαλερί θα παρουσιάσει μερικά από τα σημαντικότερα έργα του αναγεννησιακού καλλιτέχνη, σηματοδοτώντας την 500ή επέτειο του θανάτου του. Προς τι-

μήν του μεγάλου αναγεννησιακού καλλιτέχνη δημιουργήθηκε αυτό το εικονικό μουσείο που περιλαμβάνει πάνω από εκατό έργα του. Το φιλότεχνο κοινό μέσω της ιστοσελίδας μπορεί να περιηγηθεί ανά χώρα και, στη συνέχεια να επιλέξει μουσεία ή μεμονωμένους πίνακες που τραβούν το ενδιαφέρον του. Η γκαλερί έκανε ευκολότερη την εύρεση όλων των πιο διάσημων κομματιών του και μερικών λιγότερο γνωστών έργων του σε κορυφαία μουσεία σε όλο τον κόσμο, όπως τα Μουσεία του Βατικανού, το Λούβρο, Uffizi Gallery, Prado, Villa Borghese και το Hermitage Μουσείο Από τις εμβληματικές Παναγιές έως τις πανίσχυρες βιβλικές σκηνές μπορεί κάποιος να επιλέξει το έργο του διάσημου αναγεννησιακού καλλιτέχνη.

Πληροφορίες: Musement, musement.com

HERSTORY

Η γυναίκα έκθεση HERSTORY από τη Maddox Gallery παρουσιάζει τα έργα νέων αλλά και καθιερωμένων γυναικών στη διεθνή καλλιτεχνική σκηνή. Με στόχο να αλλάξει τη συνομιλία γύρω από τις γυναίκες στην τέχνη. Η έκθεση παρουσιάζει έργα των Sophie Tea, Beau Dunn, Lily Kemp και της Lauren Baker, μεταξύ άλλων. Η έκθεση, επιδιώκει να σπάσει τον κανόνα, να ζητήσει αλλαγή στον προγραμματισμό των γκαλερί και να γιορτάσει τις πράξεις δημιουργικότητας, παρέχοντας μια πλατφόρμα για το ταλέντο των γυναικών. Η ανισότητα των φύλων παραμένει ένα σημαντικό ζήτημα στον κόσμο της σύγχρονης τέχνης. Σε μια κίνηση για να το καταστήσει πιο περιεκτικό, οι δώδεκα ανερχόμενες αλλά και καθιερωμένες καλλιτέχνιδες που επιλέχθηκαν για το HerStory έχουν αναδειχτεί για τα διαφορετικά και διακριτικά καλλιτεχνικά τους στυλ με τα έργα τους, προσφέροντας ένα εναλλακτικό βλέμμα που τους συμπεριλαμβάνει στο σύγχρονο καλλιτεχνικό διάλογο.

Πληροφορίες: Maddox Gallery, maddoxgallery.com

Βλέποντας αυτές τις διαδικτυακές εκθέσεις έστω και από το σπίτι, σου δίνουν την αίσθηση της δύναμης που έχει η τέχνη. Η τέχνη έχει τη δύναμη και τη δυνατότητα να ταξιδέψει πλέον σε όλα τα μέρη του κόσμου. Μέσω αυτών των διαφορετικών εκθέσεων μπορεί κάποιος νιώσει έστω και λίγα λεπτά ελεύθερος και να αφήσει να ταξιδέψει το μυαλό του σε ένα μαγικό κόσμο μακριά από το προβλήματα που αντιμετωπίζει όλος ο πλανήτης λόγω της πανδημίας.

ΠΤΥΧΕΣ / Του ΝΙΚΟΥ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΥ

Νέο Φάληρο, ένας ξεχασμένος παράδεισος

Τα δημοσιεύματα, από τη δεκαετία του '60, που μιλούσαν για την επικωμάτωση της παραλίας του Νέου Φαλήρου και του Μοσχάτου έρχονταν στον νου όταν περνάω από τα έργα της Περιφέρειας στον Φαληρικό Όρμο. Περιμένω να δω το έργο ολοκληρωμένο, αλλά δεν μπορώ να μη σκεφτώ ότι ο γιγαντισμός δεν είναι πάντα η καλύτερη επιλογή. Το Νέο Φάληρο άρχισε ήδη να παρακμάζει από τη δεκαετία του 1930, όταν νέες βιομηχανίες κοντά στον Κηφισό άρχισαν να αλλάζουν την ποιότητα του αέρα και η νέα εσωτερική γεωγραφία της πρωτεύουσας έδινε διέξοδο σε άλλες περιοχές που ανέβαιναν.

Όμως ως τα τέλη της δεκαετίας του 1960, το Νέο Φάληρο διατηρούσε τη γοητεία του. Οι πλέον ως ένα δημοφιλείς θέρετρο όπως ήταν το

1900, αλλά ως ένα φιλόσυχο προάστιο με τα παλιά αρχοντικά του, τους ψιλόκορμους φοίνικες, τους παλιομοδίτικους κήπους, την ακροθαλασσιά δυο βήματα από τα πρώτα σπίτια. Μια εκδοχή του παραδείσου στις ακτές του Σαρωνικού. Θυμάμαι τον ζωγράφο Δημοσθένη Κοκκινίδη που μου είχε περιγράψει την ατμόσφαιρα των παιδικών του καλοκαιριών στο Νέο Φάληρο πριν από το 1940 και έχω ακόμη στη μνήμη τις φωνές των παιδιών που έπαιζαν στον χωματόδρομο, τον φούρνο που έψηνε τα γεμιστά, τον φλοιόβιο των κυμάτων, τη γεύση του ελληνικού καλοκαιριού.

Αυτό το Μπιαντίς του Σαρωνικού, προσαρμοσμένο στην απλότητα και στην πρακτικότητα της ελληνικής ζωής, κατακρεουργήθηκε σταδιακά, ήδη με τους αθηναίους

Στο Νέο Φάληρο, τα ερειπωμένα αρχοντικά θυμίζουν ένα άλλο παρελθόν (Δημητρίου Φαληρέως 24).

συντελεστές δόμησης που δόθηκαν επί δικτατορίας και σήμαναν την αρχή του τέλους. Το Νέο Φάληρο, σαν μια παραθαλάσσια Κηφισιά, είχε τις προδιαγραφές να είναι μια εσοδεί λουτρόπολη δίπλα στην Καστέλλα και πολύ κοντά στην Αθήνα. Στους δρόμους του, στη Δημητρίου Φαληρέως, στην Ελευθερίου Βενιζέλου, στην Ειρήνης, στην Καραϊσκάκη, ο περιπατητής θα δει απομεινάρια του παρελθόντος. Σπίτια συντηρημένα και κατοικημένα και σπίτια ερειπωμένα με μόνο τους τοίκους όρθιους μέσα σε κήπους μυστηριακής σιωπής.

Το Νέο Φάληρο δεν πρόλαβε να διασωθεί, όπως και κανένα προάστιο, πλην ελαχίστων εξαιρέσεων, καθώς η ανακατανομή του πληθυσμού στον Μεσοπόλεμο, και για δεύτερη φορά στις δεκαετίες '60 και

'70, έθεσε άλλη βάση ανάπτυξης, θέσπισε άλλους κανόνες, σχεδίασε άλλη ζωή. Σήμερα, αν το Νέο Φάληρο είχε διασωθεί, θα ήταν από τις ακριβότερες περιοχές της Αθήνας και του Πειραιά. Τα υψηλής ποιότητας αρχοντικά του μαρτυρούν την αστική διαδρομή του. Κάποια από αυτά είχε φωτογραφήσει ο Στέλιος Σκοπελίτης στη δεκαετία του 1970 και μερικά διασώζονται ακόμη σε πολύ χειρότερη κατάσταση, καθώς έχουν σχεδόν καταρρεύσει αν και «διατηρητέα».

Ορισμένα από τα σπίτια, όπως αυτό της Δημητρίου Φαληρέως 24 ή αυτό της Βενιζέλου και Σιμολένσκι, φέρουν στο Νέο Φάληρο την προαστιακή αρχιτεκτονική που κατά περίπτωση βλέπουμε στην περιοχή, με βαθιές, κυρτές στέγες και ενίοτε με πυργίσκο-παρατηρητήριο. Παρα-

πέμπουν σε αντίστοιχα σπίτια της παλιάς Καλλιθέας και στην οικοδομική δραστηριότητα που είχε αναπτύξει ο Παύλος (Πάουλι) Τσίλλερ, αδελφός του Ερνέστου. Οι παλιές φωτογραφίες του Νέου Φαλήρου δείχνουν πολλές τέτοιες κατασκευές, φτιαγμένες σε παραλλαγές με βάση το ίδιο αρχιτεκτονικό φινουρίνι, όπως αργότερα, μετά το 1927, αναπτύχθηκε στην περιοχή Κυπριάδη ένα άλλο πρότυπο επαύλεως σε παραλλαγές. Αντιστοίχως, συστάδες επαύλεων με παραλλαγές μοτίβων θα έβλεπε κανείς στον Μεσοπόλεμο και στις πιο αστικές συνοικίες των προσφύγων.

Σήμερα, αξίζει κανείς να φωτογραφήσει απλώς τα ερείπια του Νέου Φαλήρου. Κάποιοι συντήρησαν τα σπίτια τους και αυτά είναι η ομορφιά του ξεχασμένου παραδείσου.

Ο του έσχατου εξευτελισμού λυγμός...

Η Τουρκία γνωρίζει πως η μέθοδός της είναι επικίνδυνη, διακινδυνεύει όμως την πρόταση-παγίδα των δύο ξέχωρων κρατών

Του ΧΑΡΗ ΦΕΡΑΙΟΥ

Λες και προβλέποντάς το, έγκαιρα ο ποιητής (1959) εξήγγειλε: «... την αμαρτία την είπανε αρετή μες τις εκκλήσιές και την ευλόγησαν»... Πράγματι: Την εφάμαρτη Ζυρίχη, είχανε το σθένος, (στην αυλή της Αρχιεπισκοπής), να την πούνε αρετή (δίπλα στην εκκλησιά του Αϊ Γιάννη), και να την ευλογήσουν σε «κράτος»! Συνέπεια της ζητωκραυγής που ακολούθησε, ήταν και κατακόρυφη η ομαδική πτώση του λαού εκείνου, που, ως άλλος πρόγονος υψιπέτης, εξέτληξε, στα χρόνια της ΕΟΚΑ, και τον εαυτό του, και το παγκόσμιο... Ραγδαία (δια)φθορά, εκεί όπου οι ηρωισμοί των παιδιών της, να θεωρούνται πια έργα «μασκοφόρων», και μίاسμα η λέξη Ένωσι! Όπου ακόμα η διαστροφή αποτελεί «δικαίωμα» και φυσικά η αρνησιπατρία καύχηση! Άλλως, εκπαισμός (λιγνιγώδης) στον έσχατο εξευτελισμό, εκεί όπου, θύμα πια πρόθυμο των τουρκικών «εγκυμνασμάτων» ο εκπαισμός, δεν έχει και καμιά αναστολή, αυτός ο ποτέ υψιπέτης, να χαμοζεί τώρα έρποντας!

Θα εξηγηθεί βεβαίως το περί «τουρκικών εγκυμνασμάτων»: Η πολιτική ιδιοφυία του Μουσταφά Κεμάλ ήταν πρώτα να εμφυσήσει στο τουρκικό συνονθύλευμα, βεβαίως, περί καθαρότητας και ενότητας τουρκικού «έθνους». Γνωρίζοντας δε, πως για να επιβιώσει εκείνο το συνονθύλευμα ως κράτος, όφειλε να κάνει τον γεωγραφικό του χώρο μοναδικό, και αναγκαίο, σε ανατόλη και δύση, προχώρησε στο επόμενο δόγμα: Τον ολοκληρωτικό αποκλεισμό της Ελλάδας από τα εδάφη της ανατολικής ακτής του Αιγίου, και μόνο, θα του εξασφάλιζε εκείνη τη «μοναδικότητα». Δεν ήταν συνεπώς αρκετό να πητθεί τότε ο ελληνικός

στρατός το '22 στην Τουρκία. Όφειλε και να εκδιωχθεί ολόκληρος, ο (εναπομείνας από τις γενοκτονίες εννοείται) ελληνικός πληθυσμός από τα μικρασιατικά παράλια.

Έκτοτε, όλοι οι διαδοχικοί Τούρκοι ηγέτες, ανεξαρτήτως πολιτικής τοποθετήσεως, πιστά ακολούθησαν το δόγμα. Γνώριζαν δε ότι το μόνο εναπομείνον, δύναμει τουλάχιστο, για την Ελλάδα έδαφος, στη μείζονα έστω ανατολική ακτή του Αιγαίου, ήταν η Κύπρος! Και ανέμεναν. Όσπου, με το ξέσπασμα της επανάστασης των Κυπρίων το 1955, αποφάσισαν ως ένα και μοναδικό στόχο: «Ανάκτηση Κύπρου», με ό,τι σημειολογικό σημαίνει η λέξη... Στάδια δε της ανάκτησης σχεδίασαν πέντε, συν ένα... Πρώτο. Η Τουρκία να έχει νόμιμα δικαιώματα στην Κύπρο! (Το πέτυχαν πριν ακόμα τη Ζυρίχη...). Δεύτερο. Να αναγνωριστεί ύπαρξη δύο κοινοτήτων! (Το πέτυχαν στη Ζυρίχη). Τρίτο. Η Τουρκία θα έχει ευθύνη για την ασφάλεια της Κύπρου! (Το πέτυχαν επίσης στη Ζυρίχη). Τέταρτο. Μετακίνηση πληθυσμών. Ως Αρχή, το πέτυχαν, οι ημέτερες «εξυπνάδες» του 1963, με τους θύλακες). Πέμπτο. Η δι' εποίκων, αλλαγή της δημογραφίας στην Κύπρο (άρχισε από το 1974 και εντεύθεν...).

Η πιο πάνω απαρίθμηση επισημαίνει τα εξής σημαντικά. Πρώτον, ότι τα τέσσερα πρώτα στάδια επίτευξης του τουρκικού στόχου «Ανάκτηση Κύπρου», και ενώ χαζοχαρούμενοι εμείς περί το «κράτος» μας τυρβάζαμε, πραγματοποιήθηκαν άπαντα, πριν ακόμη και την εισβολή του 1974! Στα τρία πρώτα ζυρδικά μας χρόνια. Στα υπόλοιπα τέσσερα, πασκίζαμε να εκδιώξουμε τη Μεραρχία, την «απελούσαν» το ζυρδικό κράτος μας! Κι όταν τελικά το καταφέραμε κι αυτό, τρισευτυχισμένοι ξαναρχίσαμε συζητήσεις με

Στόχος πλέον είναι η επιτάχυνση της πολιορκίας εποίκων, ώστε το αποτέλεσμα του δημοψηφίσματος εκείνου να είναι και νόμιμο και σίγουρο. Πολιτογραφήσεις που πρέπει πια να είναι επίσης νόμιμες.

την Τουρκία, πώς να ξανα-συγκολώσουμε τη Ζυρίχη μας! Όσπου, σαν ετοιμάστηκαν στο μεταξύ οι Τούρκοι, άνοιτο άρχισαν το πέμπτο τους στάδιο, εισβάλλοντας τελικά στην Κύπρο. Πράγμα βεβαίως που τους ευκόλυνε στον πέμπτο στόχο, μεταφοράς δηλαδή εποίκων, ώστε να είναι δυνατό να γίνει επιτυχημένα, όπως τα προηγούμενα και το τελευταίο, το «πέντε συν ένα» στάδιο. Το οποίο είναι μεν το έσχατο είναι όμως και το πιο καταχθόνιο... Αυτό το στάδιο, είναι ό,τι ονομάσαμε «εγκυμνασμά» μας από την Τουρκία.

Διότι υπενθυμίζω: Στόχος της μοναδικός είναι η «ανάκτηση», και ολόκληρης μάλιστα, της Κύπρου. Και όχι βέβαια για επεκτατικούς τάχα λόγους! – τι λόγος, ανθυπομετριότητας, και αυτός... Αλλά για να μην αποκτήσει (στην «αποκλειστική της» ανατολή) ανταγωνιστή την Ελλάδα, αν ποτέ επαναποκτούσε εκείνη, ως έδαφός της, την Κύπρο... Γνωρίζει, επίσης, πως δεν μπορεί να επαναλάβει το '22: Με τα όπλα να καταλάβει και την υπόλοιπη Κύπρο.

αποτελέσουν αναγνωρισμένο αυτοτελές κράτος! Εξού και μιλά τώρα η δαιμόνια διπλωματία της, για δύο ξέχωρα κράτη...

Γνωρίζει ακόμα πως η μέθοδος αυτή είναι και επικίνδυνη! Κατά του: Ότι αν υπάρξει ξέχωρο, όπως το τουρκικό, και ελληνικό κράτος στην Κύπρο, υπάρχει μαζί και ο κίνδυνος, να θυμηθούν οι Έλληνες την αμερικανική πρόταση Μπέλτσερ του 1964, και να κηρύξουν (αλά Πουέρτο Ρίκο) «ομοσπονδιακή ένωση» του κράτους τους με την Ελλάδα! Οπότε ακυρώνεται, και διά παντός, η απόπειρά της να «ανακτήσει» την Κύπρο. Γεγονός που ακυρώνει συνάμα ολοκληρωτικά, σύνολο των στρατηγικό σχεδιασμό της τουρκικής διπλωματίας τους, των τελευταίων 66 χρόνων! Πράγμα που θα σημάνει πιθανώς και το τέλος του λόγου ύπαρξης της Τουρκίας! Αντιλαμβάνεται αυτό τον «κίνδυνο» που την απειλεί. Και όμως! Διακινδυνεύει την πρόταση-παγίδα των δύο ξέχωρων κρατών...

Λέω, λοιπόν, ότι το διακινδυνεύει ακριβώς, διότι άριστα γνωρίζει η Τουρκία εκείνο το έσχατο όριο εξευτελισμού, στο οποίο οδήγησε τον ποτέ υψιπέτη λαό της Κύπρου, το παραισθησιογόνο του, από Ζυρίχης, ηδονικού εκείνου κράτους, ή, έστω, κρατικού ομοιώματος... Γνωρίζει δηλαδή ότι κανένας, από τους επιζώντες σήμερα Υστεροέλληνες στην ποτέ Κύπρο του Ευαγόρα (αρχαίου και νέου), δεν υπάρχει που θα αποτολμήσει να ορθώσει (και αν ίσως το έχει...) αναστήμα, εναντίον των υβριδιών που ως ανθρωποειδή γέννησε, από Ζυρίχης και εντεύθεν, στην Κύπρο, και μέσα στις εκκλησιές ευλογηθείς παρ' ημίν, ο διαλεκτικός υλισμός (τόσο ο αριστεράς-μαρξιστικής, όσο και ο ομογάλακτος του της δεξιάς κεφαλαιοκρατικής

εκδοχής) και να ομιλήσει για την, απ' εκείνους «απαγορευμένη», και ως έννοια ακόμα, ένωση! Στην περίπτωση φυσικά που δεν κατατρώχεται ο ίδιος από την ενοχή, για την άγνη τετράχρονη παραμονή εδώ, και την εκδίωξη τελικά, του απελευθερωτικού στρατού, που ως Μεραρχία, είχε αποστείλει εδώ η υπόλοιπη, η ελεύθερη, Ελλάδα...

Και υπάρχει άραγε ανάγκη άλλων μαρτύρων; Ήρκεσε και μόνο η «ανορθόδοξη» θέση, περί σκοπιμότητας πια να συνομιλεί κανείς «μ' αυτή» την Τουρκία, ενός πρώην υπουργού Οικονομικών, ώστε, και από τις στίλβες μάλιστα αυτής της εφημερίδας, ως εκσυγχρονισμένα όρνεα-τιμωροί, να επιπέσουν προς κατασπάραξή του, τόσο, (καλύπτοντας τον μαρξιστικό) ο υπέρλαμπρος εκπρόσωπος της καλούμενης «ευρύτερης αριστεράς», όσο και (καλύπτοντας τον κεφαλαιοκρατικό) άλλος περίλαμπρος εκπρόσωπος της, υγρής ειρήσθω, αριστεροκεντροδεξιάς, για να τον κατακερυνώσουν αμφοτέρω, ως έχοντα «μετέωρο βήμα».

Και όλα αυτά, προληπτικά βεβαίως: Μήπως δηλαδή και «αναθαρρύνοντας» κανείς από τους εναπομείναντες «ενωτικούς» (απ' όσους εννοείται δεν πάτησε το τρένο του Μάριου Ευρυβιάδη) και θυμηθεί εκείνη την (αναθεματισμένη) πρόταση του Αμερικανού Πρέσβη (1964) στη Λευκωσία, Τάυλερ Μπέλτσερ... (παραπομπή βεβαίως και υπάρχει!).

Κατάλαβε νομίζω ο αναγνώστης, ποιος είναι ο λόγος, που, ως κραυγή, η ως λυγμό, φώναξε ο γράφων αρχικά για «έσχατο εξευτελισμό» των εν Κύπρω Υστεροελλήνων; (Και βέβαια δεν σταματά εδώ ο λυγμός...).

Ο δρ Χάρης Φεραίος είναι διδάκτωρ του ΕΜΠ.

Rialto Theatre
LIVE

13/02
Θέατρο / Theatre
Λάμπρος / Lambros
FlashArt@Rialto
σαβ / sat 19:00

21/02
Θέατρο / Theatre
Develop. Develop Again. Develop Better (Developing in Cyprus)
kur / sun 19:00

26/02
Συναυλία / Concert
Οι ψυχές μας διψούν για τραγούδια Our souls longing for songs
nar / fri 19:00

28/02
Συναυλία / Concert
Με τη ματιά της Μελίνας Μερκούρη και του Αντώνη Σαμαράκη Through the eyes of Antonis Samarakis and Melina Merkouri
FlashArt@Rialto
kur / sun 19:00

Χορηγός Sponsors:

ΟΡΟΠ ΚΥΠΡΟΥ

Χορηγοί Επικοινωνίας Media Sponsors:

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

LOVE 100.7 FM 98.1 & 105.2

KANALI 5

ΑΥΤΟ ΑΚΟΥΣ!

ΔΕΥΤΕΡΑ-ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 17:00 - 19:00

Τράπεζα Κύπρου

Πανίκος Κωνσταντίνου

ΚΑΛΩΣ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ

Listen Live Radio Live

24sports.com.cy

ΣΠΟΡ FM 95.0

ΤΟ ΑΘΛΗΤΙΚΟ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

Ενδοσκόπηση του σύγχρονου Χόλιγουντ

Ο Σαμ Λέβινσον σκηνοθετεί
ένα ενδιαφέρον «θεατρικό» φιλμ

Malcolm & Marie ★★½
ΔΡΑΜΑ (2021)

Σκηνοθεσία: Σαμ Λέβινσον
Ερμηνείες: Τζον Ντέιβιντ Ουάσινγκτον, Ζεντάγια

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Ένας λευκός σκηνοθέτης (Σαμ Λέβινσον) και δύο Αφροαμερικανοί ηθοποιοί (Τζον Ντέιβιντ Ουάσινγκτον, Ζεντάγια) ενώνουν τις δυνάμεις τους σε ένα πολύ ενδιαφέρον φιλμ του Netflix, που ακροβατεί μεταξύ πολιτικών ορθότητας και συνειδητής αμφισβήτησής της. Σε πρώτο πλάνο, πάντως, υπάρχουν απλώς ο Μάλκολμ και η Μαρί, ένα νεαρό ζευγάρι, το οποίο επιστρέφει σπίτι ύστερα από την πρεμιέρα μιας ταινίας του πρώτου, περιμένοντας με αγωνία τις κριτικές.

Η έντονη βραδιά, ωστόσο, έχει φέρει στην επιφάνεια τις διαφορές τους με αποτέλεσμα να ξεσπάσει ένας επικών διαστάσεων καβγάς, ο οποίος με κάποια διαλείμματα καλύπτει τη διάρκεια ολόκληρης της ταινίας. Μέσα από τον λόγο, τον αντίλογο και τα ξεσπάσματά τους, μαθαίνουμε τελικά αρκετά για το παρελθόν του καθενός, καθώς και για τις συνθήκες που διαμόρφωσαν τη σχέση τους.

Τυρισμένο μέσα στην πανδημία, το φιλμ του Σαμ Λέβινσον μοιάζει έντονα με κινηματογραφημένο θεατρικό, σε ασπρόμαυρο κάδρο με κάπως υπερβολικά έντονο κόκκινο, χρησιμοποιώντας μόνο το σκηνικό ενός πολυτελούς σπιτιού και τους δύο λαμπερούς πρωταγωνιστές του.

Ο Αμερικανός σκηνοθέτης, που έγινε γνωστός μέσα από το εξαιρετικό «Euphoria», μεταχειρίζεται το

συγκεκριμένο όχημα προκειμένου να κάνει μια μάλλον πρωτότυπη ενδοσκόπηση ως εκπρόσωπος του σύγχρονου Χόλιγουντ. Τα επίκαιρα θέματα της φυλής, του φύλου, αλλά και της εκφραστικής ελευθερίας, τίθενται εδώ, μέσα από ένα καλοδουλεμένο σενάριο. Το τελευταίο έχει μεν τις υπερβολές του, ενώ σε κάποια σημεία μοιάζει να μάχεται τον ίδιο του τον εαυτό, όμως στα πιο ουσιαστικά σημεία πετυχαίνει διάννα.

«Το σινεμά δεν έχει ανάγκη από μηνύματα αλλά από ψυχή και συναίσθημα», αναφωνεί κάποια στιγμή αγανακτισμένος ο Μάλκολμ, απκλώντας προφανώς τις απόψεις του (λευκού) Λέβινσον· γι' αυτό ακριβώς και κατηγορήθηκε ο δημιουργός της ταινίας από όσους μένουν στην επιφάνεια, αφήνοντας στην άκρη την ουσία των λεγομένων του.

Στην πραγματικότητα, η ταινία του μπορεί να αποδειχθεί εξαιρετικά βοηθητική για τον κριτικό του 2021, ο οποίος έχει πλέον να λάβει υπ' όψιν του πολύ περισσότερα από τον χειρισμό της κάμερας και τις ερμηνείες. Παρεμπιπτόντως, οι τελευταίες, πολύ σημαντικές σε μια ταινία που φέρνει πολύ σε θεατρικό, είναι σχεδόν άψογες.

Ειδικά ο Τζον Ντέιβιντ Ουάσινγκτον του «Tenet» δείχνει εδώ τις πραγματικές του δυνατότητες, ενώ και η ταχύτατα ανερχόμενη Ζεντάγια («Euphoria») στέκεται πολύ καλά στον πρώτο της πραγματικά ενήλικο ρόλο. Οι δυο τους περνούν από την αδυσώπητη επίθεση στην ερωτική εξομολόγηση με αξιοθαύμαστη ταχύτητα, ενώ και η ένταση που χτίζεται μεταξύ τους φαίνεται γνήσια.

Στην ταινία του Netflix, ο Τζον Ντέιβιντ Ουάσινγκτον του «Tenet» δείχνει τις πραγματικές του δυνατότητες, ενώ και η ταχύτατα ανερχόμενη Ζεντάγια («Euphoria») στέκεται πολύ καλά στον πρώτο της πραγματικά ενήλικο ρόλο.

HOME CINEMA

Αμερικανική κωμωδία σε αγγλικό «γήπεδο»

Ted Lasso

ΚΩΜΩΔΙΑ (2020)

Δημιουργός: Μπρένταν Χαντ,

Τζο Κέλι

Ερμηνείες: Τζέισον Σουντέικις,

Τζούνο Τεμπλ, Μπρένταν Χαντ

Η υποψήφια για δύο Χρυσές Σφαίρες σειρά της Apple TV είναι μία από τις καλύτερες τηλεοπτικές κωμωδίες των τελευταίων ετών και σίγουρα η κορυφαία με θέμα το ποδόσφαιρο. Ο Τζέισον Σουντέικις (και το μυστάκι του) είναι ένας προπονητής του αμερικανικού φούτμπολ, ο οποίος θα προσγειωθεί κυριολεκτικά από το πουθενά για να αναλάβει μια παραπαίουσα ομάδα της αγγλικής πρώτης κατηγορίας. Μην έχοντας ιδέα από το άθλημα, αλλά με συμμάχους τον εξαιρετικό βοηθό του –απερίγραπτος ο Μπρένταν Χαντ–, την αινιγματική ιδιοκτήτρια της ομάδας και κυρίως τον δικό του ενθουσιασμό, θα αρπάξει την ευκαιρία από τα μαλλιά.

Και μόνο το αστείο του Αμερικανού από το Κάνσας που εισβάλλει στο υπεραίωνα βόρειο αγγλικό παιχνίδι θα ήταν πιθανώς αρκετό για να κρατήσει το ενδιαφέρον, ωστόσο η ομώνυμη του πρωτα-

γωνιστή της σειράς δεν αρκείται σε αυτά. Αντιθέτως, στα 12 μισάωρα επεισόδια της δημιουργεί διάφορες υποϊστορίες, οι περισσότερες απολαυστικές, καθώς ο Λάσο προσπαθεί να ενισχύσει το ομαδικό πνεύμα του συνόλου του, να επιβληθεί στις βεντέτες και να αντιμετωπίσει τα δικά του οικογενειακά προβλήματα. Όπως σε κάθε καλή κωμωδία, το έξυπνο σενάριο και οι ευφυείς ατάκες είναι εδώ το κλειδί, μαζί βέβαια με έναν εκπληκτικό Σουντέικις, ο οποίος δείχνει τη γνήσια κωμική του στόφα.

Γκογκέν ★★

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ (2017)

Σκηνοθεσία: Εντουάρ Ντελίκ

Ερμηνείες: Βενσάν Κασέλ,

Τουέι Ανταμς, Μαλίκ Ζίντι

Από την πλατφόρμα του Cinoβο επιλέγουμε την πιο πρόσφατη κινηματογραφική βιογραφία του μεγάλου Πολ Γκογκέν. Ο 19ος αιώνας φτάνει στο τέλος του και ο Γκογκέν (Βενσάν Κασέλ) μοιάζει απελπισμένος από τη ζωή στο Παρίσι και στην Ευρώπη γενικότερα, την υποκρισία και την κυριαρχία των

καλλιτεχνικών συμβάσεων. Η απόφασή του είναι να ταξιδέψει στη μακρινή Ταϊτή, σκοπεύοντας να γυρίσει πίσω στις ρίζες της πνευματικής έκφρασης, και για αυτό δεν θα διστάσει να αφήσει την πολυμελή οικογένειά του. Στην εξωτική χώρα, ο Γκογκέν θα περάσει μεγάλες στερήσεις, δουλεύοντας όμως εντατικά και βρίσκοντας στους ντόπιους την έμπνευση για τη δημιουργία μερικών από τα μεγαλύτερα αριστουργήματά του.

Ο Βενσάν Κασέλ ερμηνεύει με πάθος τον χαρακτήρα του ζωγράφου, προσπαθώντας να αποδώσει την έντονη, συγκρουσιακή του προσωπικότητα. Ο δε Εντουάρ Ντελίκ βασίζει το σενάριο του –παίρνοντας βέβαια και αρκετές ελευθερίες– στο ταξιδιωτικό ημερολόγιο «Noa Noa» του ίδιου του Γκογκέν, όπου περιγράφεται η διαμονή του στην Ταϊτή.

Σκιαγραφεί έτσι την εικόνα του «ηρωικού» καλλιτέχνη, ο οποίος κόντρα στη λογική και στις κακουχίες δίνει τη μάχη της δημιουργίας. Βλέπουμε ακόμη τη μούσα του, μια ιθαγενή Αφροδίτη, που τον εμπνέει και ανανεώνει τη διάθεσή του για ζωή.

PIK1 ΘΗΛ.: 22862000

21.30 Παραδοσιακή βραδιά

07.30 Θεία λειτουργία

10.00 Καρμάματα τζι αρμάματα

Κωμική σειρά εποχής.

11.00 Η ε#ρω#ξία

Οικονομικές ειδήσεις,

με τον Ανδρέα Ιωσήφ.

11.30 Χρονογράφηση, III - (Ε)

12.00 Η ζωή μας ένα τραγούδι

Μουσική εκπομπή

με τη Γωγώ Βασιλάκη.

13.30 Αμύνεσθαι περί πάσης

Θεματική εκπομπή.

14.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ

14.15 Επιστήμη και Κοινωνία

Επανάληψη με

ελληνικούς υποτίλους.

15.30 Travel Diary

Ταξιδιωτικές ταινίες

μικρού μήκους.

16.00 Σε προσκυνών γλώσσα

Θεματική εκπομπή.

17.00 Αφραγείς ήρωες

Ιστορίες ανθρώπων που

εξορίστηκαν στην Κύπρο ή

στο εξωτερικό.

18.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)

18.20 Το μυστικό της πεταλούδας

Τηλεταινία.

19.20 Λούνα Παρκ

Κωμική σειρά.

19.55 Σαν σήμερα με το PIK

20.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ

21.00 Αθλητική Κυριακή

21.30 Παραδοσιακή βραδιά

Ψυχαγωγική εκπομπή με

τη Βαλεντίνα Νικολάου.

23.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ

23.05 Σαν σήμερα με το PIK (Ε)

23.10 Αφραγείς ήρωες (Ε)

00.00 Επιστήμη και Κοινωνία

01.00 Επανάληψεις

PIK2 ΘΗΛ.: 22862000

21.30 The Rewrite

07.30 Το κόκκινο λεωφορείο

Παιδικό πρόγραμμα.

08.25 Παιδική ζώνη

α. Μάγια η μέλισσα

β. Το θαυμαστό ταξίδι

του Νίκι Χόλγκερσον

γ. Ο μικρός Χνουδωτός

δ. Μπόμπι και Μπιλ

ε. Σπίριτ, το άγριο άλογο

στ. Τα τρενάκια ρομπότ

11.00 Στη Χώρα του Γιατί - (Ε)

12.10 Το κόκκινο λεωφορείο

13.00 Παιδική ζώνη

α. Σπίριτ, το άγριο άλογο

ε. Τα τρενάκια ρομπότ

στ. Γκάριφντ

15.15 Στη Χώρα του Γιατί - (Ε)

15.45 ΑΕΛ - ΑΝΟΡΘΩΣΗ

Τελικός Κυπέλλου

Γυναικών (Pre-game)

16.00 ΑΕΛ - ΑΝΟΡΘΩΣΗ

Τελικός Κυπέλλου

Γυναικών (Post-game)

18.00 ΑΕΛ - ΑΝΟΡΘΩΣΗ

Τελικός Κυπέλλου

Γυναικών (Post-game)

18.15 Μαζί/Birlikte - (Ε)

19.00 Art of Space - (Ε)

Ντοκιμαντέρ.

19.30 Γυναικία

19.40 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Αγγλική)

19.50 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Τουρκική)

20.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)

21.05 Travel Diary - (Ε)

Ταξιδιωτική σειρά.

21.30 Καθηγητής με το ζόρι

(The Rewrite).

23.15 Αισθηματική κωμωδία.

ArtCafe, IV - (Ε)

00.20 ΕΙΔΗΣΕΙΣ - (Ε)

00.40 Επαν. προγραμμάτων.

ALPHA ΘΗΛ.: 22212400

21.20 Παράδοση κατ' οικον

06.00 Deal - (Ε)

Τηλεπαιχνίδι.

06.30 Αστέρια στην άμμο - (Ε)

Ελληνική σειρά.

07.15 Δείξε μου τον φίλο σου

Κωμική σειρά.

08.15 Έλα στη θέση μου - (Ε)

Τηλεπαιχνίδι.

09.30 Εύκολο και σπιτικά

Εκπομπή μαγειρικής,

με την Αθηνά Λοϊζίδου.

10.00 Σ/Κ με τον Μάνεση

Ενημερωτική εκπομπή.

13.00 Οικονομικές ιστορίες

Κοινωνική σειρά.

13.45 Λούις Night Show - (Ε)

Σατιρική εκπομπή.

16.00 Μην αρχίζεις τη

Μην αρχίζεις τη

Κωμική σειρά.

16.50 Έλα στη θέση μου, V

Κωμική σειρά.

17.50 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)

18.00 Έλα στη θέση μου, V

Κωμική σειρά.

18.20 TET-A-TET στον Alpha

Talk show.

19.30 Δώσε Βάση - (Ε)

Κωμικό show, με την

Λιάννα Λαμπροπούλου.

20.20 ALPHA NEWS

21.20 Παράδοση κατ' οικον

Ψυχαγωγική εκπομπή με

τη Βασιλική Χατζηαδάμου

22.30 Κάρμα - Κοινωνική,

Δραματοποιημένη σειρά.

23.40 TET-A-TET - (Ε)

00.30 Δώσε Βάση - (Ε)

Κωμικό show

01.15 The Chase - (Ε)

03.15 Σ/Κ με τον Μάνεση - (Ε)

ANT1 ΘΗΛ.: 22200200

21.20 The hunger games

05.40 Βότκα πορτοκάλι - (Ε)

Κωμική σειρά.

06.30 Daddy cool - (Ε)

Ελληνική σειρά.

08.00 Δείξε μου τον φίλο σου

Κωμική σειρά.

09.30 Taxi - (Ε)

Τηλεπαιχνίδι.

10.20 Ηρώπη σταγόνα - (Ε)

Κωμική σειρά.

12.00 Υγεία πάνω απ' όλα

Εκπομπή για την υγεία.

12.50 Ενώπιος Ενωπίω

Πολιτική εκπομπή.

14.00 Γεγονότα στο πιάτο

Εκπομπή μαγειρικής με

τον Δημήτρη Σκαρμούτσο.

14.50 Ηλιος - (Ε)

Δραματική σειρά.

16.30 Casa De Mikel, II - (Ε)

Σατιρική εκπομπή με

τον Μιχάλη Σοφοκλέους.

17.40 Παρουσιάστε - (Ε)

Κωμική σειρά.

18.00 Τα νέα του ANT1 σε 10'

18.10 Παρουσιάστε - (Ε)

Συνέντευξη

19.30 Τα νέα του ANT1

Τηλεπαιχνίδι, με τον

Αλέξανδρο Τσουβέλα.

20.20 Τα νέα του ANT1

21.20 Αγώνες πείνας

The hunger games

Περιπέτεια επιστημονι-

κής φαντασίας, με τους

Τζένιφερ Λόρενς, Τζος

Το ΜεΤοο και ο «Ντον Τζοβάνι»

Ξεκινάει σήμερα η προβολή της μεγάλης όπερας του Μότσαρτ από το διαδικτυακό κανάλι της Εθνικής Λυρικής Σκηνής

Της **ΕΛΕΝΑΣ ΜΑΤΘΑΙΟΠΟΥΛΟΥ**

«Ο **μύθος** του Ντον Τζοβάνι δημιουργήθηκε μια συγκεκριμένη ιστορική στιγμή, όταν οι ρομαντικοί φιλόσοφοι και συγγραφείς του 19ου αιώνα, όπως ο Κίρκεγκαρντ και ο Μπάιρον, άρχισαν να τον εξιδανικεύουν, και αυτή η τάση συνεχίσθηκε και στον 20ό αιώνα. Όμως τώρα νομίζω, ελπίζω, ότι αυτό έχει αρχίσει ν' αλλάξει», δηλώνει με κατηγορηματικό τρόπο ο διάσημος Βέλγος σκηνοθέτης Ιβο βαν Κόβε, διαφωνώντας ριζικά με κάθε προσπάθεια εξιδανικεύσης του Ντον Τζοβάνι, του σαγηνευτικού όσο και σκοτεινού, τραγικού ήρωα του Μότσαρτ στην αριστουργηματική, ωμώνυμη όπερα.

«Είναι αδύνατον πλέον να αντιμετωπίσουμε αυτό τον χαρακτήρα με ρομαντικό τρόπο. Κατά τη γνώμη μου, ένας τέτοιος άνθρωπος δεν είναι αποδεκτός στην εποχή μας. Είναι και βιαστής και εκβιαστής, που κατακρατεί τη δύναμή του επειδή είναι αριστοκράτης, είναι πλούσιος και έχει θέση ισχύος στην κοινωνία: βλέπουμε την οικτρή συναισθηματική καταπίεση που ασκεί στην Ντόνα Ελβίρα, την απόπειρα σεξουαλικής βίας προς την Ντόνα Άννα και τον κυνικό σεξουαλικό και κοινωνικό εκβιασμό της Τσερίλιν. Δυστυχώς βλέπουμε πολλές περιπτώσεις τέτοιας συμπεριφοράς στην εποχή μας, ανθρώπους όπως ο Χάρβεϊ Ουάινσταϊν και πολλοί άλλοι με πολλά χρήματα και μεγάλη επιρροή που καθιστά τόσο κόσμο –γυναίκες αλλά και νέα αγόρια– θύματά τους επειδή εξαρτώνται από αυτούς για τη δουλειά τους».

Ηρθε άραγε η στιγμή της αποκαθάρωσης (και) του Ντον Τζοβάνι, του αρχαιολογικού Δον Χουάν, από το ΜεΤοο; Η αλήθεια είναι ότι ειδικά αυτός ο οπερατικός ήρωας αποτελούσε πάντοτε πόλο έλξης και μυστηρίου για τον κόσμο της μουσικής. Οχι τυχαία, αυτή η όπερα είναι η πρώτη από τις διεθνείς συμπαραγωγές της Εθνικής Λυρικής Σκηνής που ήταν προγραμματισμένη να δημιουργηθεί και να κάνει πρεμιέρα στην Αθήνα και στη συνέχεια να ταξιδέψει και να παρουσιαστεί στα άλλα δύο λυρικά θέατρα που συμμετέχουν στη συμπαραγωγή, την Όπερα του Γκέτεμποργκ και τη Βασιλική Όπερα των Δανίας. Λόγω της πανδημίας, η παραγωγή δεν παρουσιάστηκε σε κοινό, όμως βιντεοσκοπήθηκε στην Αίθουσα Σταύρος Νιάρχος και παρουσιάζεται από σήμερα σε πρώτη παγκόσμια μετάδοση από την GNO TV (nationalopera.gr/GNOTV). Στη συνέχεια θα παρουσιαστεί στο Γκέτεμποργκ εντός του 2021 και στην Κοπεγχάγη το 2022. Τη μουσική διέθυνση υπογράφει ο Αυστραλός αρχιμουσικός Ντάνιελ Σμιθ, τη σκηνοθεσία ο Τζον Φούλτζιμς, συμμετέχει η Ορχήστρα και η Χορωδία της Εθνικής Λυρικής Σκηνής, ενώ στους πρωταγωνιστικούς ρόλους συναντούμε τους διακεκριμένους Έλληνες μονωδούς Τάση Χριστογιαννόπουλο, Βασιλική Καραγιάννη, Γιάννη Χριστόπουλο, Πέτρο Μαγουλά, Άννα Στυλιανάκη, Τάσο Αποστόλου, Νίκο Κοτενίδη και Χρύσα Μαλιαμάνη.

Ο «Ντον Τζοβάνι», λοιπόν, γον-

τεύει αλλά και διχάζει πλέον. Σύμφωνα με τον Ρουτζέρο Ραϊμόντι, από τους πιο αξεχαστους ερμηνευτές του ρόλου, όχι μόνο στην οπερατική σκηνή αλλά και στην ομότιπλη ταινία του Τζόζεφ Λόουζι, «όσο πλησιάζεις τον Ντον Τζοβάνι τόσο ανακαλύπτεις ότι είναι ένα αιώνιο αίνιγμα, μια μαύρη τρύπα, ένας θρύλος που υπάρχει μόνο σαν αντανάκλαση των πόθων και των αντιδράσεων των άλλων, ένας θρύλος που έχει ένα άκρως εντυπωσιακό, “μυθικό” τέλος, ώστε να μπορεί να ξαναγεννιέται και να ανανεώνεται συνέχεια, μέσα από καινούργιους δημιουργούς».

Ο Δον Χουάν

Πράγματι, πολύ πριν από την όπερα του Μότσαρτ, και συγκεκριμένα είκοσι χρόνια πριν από τη σύνθεση και την πρώτη παράστασή της (το 1787 στην Πράγα), υπήρχαν τουλάχιστον δώδεκα λιμπρέτα βασισμένα στο μεταμεσαιωνικό ηθικό - διδακτικό έργο του Ισπανού Τίρσο δε Μολίνα, «El Burlador de Sevilla», που εξιστορούσε τα ανδραγαθήματα του Δον Χουάν. Εκτοτε υπήρξε σειρά από ποικίλες καλλιτεχνικές δημιουργίες εμπνευσμένες από τον διαβόητο ήρωα: θεατρικό έργο του Μολιέρου, ποίημα

«Ένας τέτοιος άνθρωπος δεν είναι αποδεκτός στην εποχή μας. Είναι και βιαστής και εκβιαστής, που κατακρατεί τη δύναμή του επειδή είναι αριστοκράτης και έχει θέση ισχύος στην κοινωνία».

του Μπάιρον, συμφωνικό ποίημα του Ρίχαρντ Στράους, δοκίμια του Κίρκεγκαρντ και του Μπέρναρντ Σω και πρόσφατα, θεατρικά έργα της Κριστίνα Στεντ, «Ο Δον Χουάν στην αρένα», και του Πάτρικ Μάρμπερ, «Ο Δον Χουάν στο Σόχο» (το τελευταίο είχε εξαιρετικό ανέβασμα και στην Αθήνα από τον Κωνσταντίνο Μαρκουλάκη).

Ο Μάικλ Μπόιντ, σκηνοθέτης της κεφάτης, ανάλαφρης και πρωτότυπης παραγωγής στο αγγλικό φεστιβάλ Garsington Opera, συμφωνεί με την άποψη του Ραϊμόντι, ότι δηλαδή «Ο Ντον Τζοβάνι είναι ένας Αγνώστος Χ, ένα απέραντο κενό. Αν και υπνωτίζει όλους τους υπόλοιπους χαρακτήρες της όπερας, είναι σχεδόν αδύνατον να καταλήξεις σε κάποιο συμπέρασμα για τον ίδιο, για το ποιος πραγματικά είναι. Θα μπορούσες να πεις ότι προσδιορίζεται από αυτά που εμείς προβάλλουμε σ' εκείνον, από τον δικό μας πόθο να ξεπερνάμε τα όρια, να κάνουμε απαγορευμένα πράγματα, να εξουσιάζουμε τους άλλους».

Σύμφωνα πάλι με τον Τζέρεμι Κόλτον, τζέως διευθυντή διανομών στην Αγγλική Εθνική Όπερα, «ο Ντον Τζοβάνι είναι μια απατηλή παγίδα, στημένη για να ανατινάξει στον αέρα την υποκρισία και να αποκαλύπτει την πραγματική

σεξουαλική φύση του καθενός μας. Το γεγονός ότι είναι ο πιο πολύπλοκος χαρακτήρας στην όπερα είναι κάτι αναμφισβήτητο θετικό: από τη μια μεριά ερεθίζει τις φαντασιώσεις μας, όμως από την άλλη αφήνει ελεύθερη την υποκρισία μας να τον καταδικάζει ηθικά και να προσποιείται ότι εμείς ποτέ δεν ονειρευτήκαμε να κάνουμε κάτι παρόμοιο».

Αντίθετα, ο Έρβιν Σροτ, από τους νεότερους και πιο σέξι ερμηνευτές στην ιστορία του ρόλου, εξομολογήθηκε στην εφημερίδα Daily Telegraph ότι δεν συμπαθεί ιδιαίτερα τον Ντον Τζοβάνι και σχεδίαζε να τον βγάλει από το ρεπερτόριό του. «Όμως τρελαίνομαι να τον τραγουδώ. Γιατί από μουσικής πλευράς είναι θαυμάσια γραμμένος. Αν και δεν έχει καμία μεγάλη άρια (σ.σ. η “Άρια της σαμπάνιας” και η “Σερενάτα” είναι σύντομες), κάθε νότα και κάθε λέξη του λιμπρέτου σου αποκαλύπτει κάτι για εκείνον».

Στη θεσπέσια μουσική του Μότσαρτ, πολύ περισσότερο από το λιμπρέτο, στέκονται όλοι οι μεγάλοι ερμηνευτές του ρόλου. Γιατί από τον καθαρά φωνητικό τομέα, ο ρόλος, που μπορεί να τραγουδηθεί από μπάσους, βαρύτονους και μπάσο-βαρύτονους, δεν είναι ιδιαίτερα δύσκολος. «Δεν είναι φω-

«Ο Ντον Τζοβάνι είναι ένα αιώνιο αίνιγμα, μια μαύρη τρύπα, ένας θρύλος που έχει ένα άκρως εντυπωσιακό, “μυθικό” τέλος, ώστε να μπορεί να ξαναγεννιέται και να ανανεώνεται συνέχεια».

νητικός άθλος», εξηγεί ο εξάιρετος απόμαχος βαρύτονος Σέριλ Μίλνς. «Είναι ρόλος με πιζά, με σεξαπίλ, μάτι με μάτι. Τον περισσότερο χρόνο, μέσα από τα πολλά ρετσιτατίβα και ντουέτα, ο μαγνητισμός και η σεξουαλικότητα του Ντον Τζοβάνι μπορεί να εκφραστεί μόνο από την ένταση και τον ηλεκτρισμό που εκπέμπει ο τραγουδιστής μέσα από τη φυσική του παρουσία. Και αυτό καθιστά τον ρόλο κουραστικό σωματικά, αλλά κυρίως εξουθενωτικό για το νευρικό σύστημα».

«Ζωική» δύναμη

«Ποτέ δεν κοιμόμουν καλά ύστερα από παράσταση του Ντον Τζοβάνι», θυμάται ο σερ Τόμας Άλεν, άλλος βιρτουόζος ερμηνευτής του ρόλου. «Η ένταση και η σχεδόν “ζωική” δύναμη που πρέπει να εκπέμπει κάθε στιγμή, με επηρέαζε και σωματικά και ψυχικά. Το πρόβλημα του ρόλου είναι ότι δεν σου επιτρέπει ούτε δευτερόλεπτο χαλάρωσης. Αρχίζει με ακραία δραματικό τρόπο –την απόπειρα βιασμού της Ντόνα Άννα και τη δολοφονία του πατέρα της– και καλπάζει αδυσώπτητα, σε ένα συνεχές κρεσέντο έντασης, ειδικά προς το φινάλε, το μόνο μέρος που φωνητικά πρέπει να αναπτύξεις το βαρύ πυροβολικό. Και αν στην πορεία αφήσεις την ένταση να χαλα-

ρώσει έστω και ένα δευτερόλεπτο, θα έχει καθεί όλο το νόημα της παράστασης. Γιατί υπάρχει αυτή η μαγική φόρα που σπρώχνει τον Ντον Τζοβάνι προς το πεπρωμένο του, και πρέπει να φροντίσεις ώστε αυτή η καλπάζουσα ένταση να εκφράζεται σε κάθε στιγμή του έργου».

Ο Τζόζεφ Λόουζι πίστευε ότι αυτή η ασταμάτητη φόρα και νευρική υπερκινητικότητα του Ντον Τζοβάνι οφείλεται στο ότι «τρέχει να ξεφύγει από κάτι που αδυνατεί ν' αντιμετωπίσει. Ποτέ δεν είχε, ούτε θέλησε να έχει, μια πραγματική σχέση. Από κοινωνικής και πολιτικής πλευράς, πιθανώς να έχει δει και αισθανθεί πράγματα τα οποία ξέρε ότι δεν μπορεί να αλλάξει. Και η λύση του είναι να το σκάσει. Η γυναικοκατάκτηση γίνεται εθισμός για να καλύψει αυτό τον φόβο».

Ο Λονδρέζος σκηνοθέτης του θεάτρου και της όπερας Τζοναθάν Μίλερ, ωστόσο, εξηγεί ότι αυτή η απροθυμία και η αδυναμία του Ντον Τζοβάνι να συνάψει μια σχέση πέρα από τον σεξουαλικό πόθο προκαλεί τραυματικές καταστάσεις στις γυναίκες που πλησιάζει –ιδίως σε εποχές που τέτοιου είδους σχέσεις θα τις οδηγούσαν σε κοινωνικό οστρακισμό– και ότι η σειρά από ψυχικά τραύματα που αφήνει πίσω του «καθιστά αυτή την όπερα κάτι περισσότερο από μια απλή ιστορία ερωτικών κατακτήσεων. Την εξυψώνει στο επίπεδο μιας σύρραξης, μιας μάχης, μεταξύ της Δύναμης του Καλού και της Δύναμης του Κακού».

Κατά τον Αυστραλό σκηνοθέτη Ντέιβιντ Φρίμαν, το γεγονός ότι στο μεγαλειώδες φινάλε, όταν όλα είναι εναντίον του, ο Ντον Τζοβάνι υψώνει το αναστήμα του και υπερασπίζεται τον τρόπο ζωής του μέχρι τέλους, είναι το θεμελιώδες στοιχείο που εξηγεί τον μύθο του. «Στο τέλος ξέρε ότι βρίσκεται στο χείλος του θανάτου», προσθέτει ο Έρβιν Σροτ. «Αλλά, όντας αριστοκράτης, θέλει να έχει τον έλεγχο αυτής της στιγμής – να εξασφαλίσει ότι θα πεθάνει με ηρωικό τρόπο, τον τρόπο της επιλογής του».

«Χωρίς αυτό το στοιχείο, και ο μύθος και ο ίδιος ο Ντον Τζοβάνι θα έχαναν τη μεγαλιώδη διάστασή τους και θα καταντούσαν μπανάλ», καταλήγει ο Ραϊμόντι. «Γιατί το φινάλε είναι μια μονομαχία γιγάντων, στην οποία ο Ντον Τζοβάνι τελικά ηττάται, ή μάλλον απομακρύνεται, από υπερφυσικές δυνάμεις, ανυποχώρητος και αμετανόητος έως το τέλος. Πεθαίνει όπως πεθαίνουν όλοι οι θρύλοι, με αφύσικο, μυθικό τρόπο, που τους επιτρέπει να συνεχίζουν να υπάρχουν».

Αυτό το σημείο τονίσθηκε πολύ

πρωτότυπα στη σκηνοθεσία του Ρίτσαρντ Τζόουνς στην Εθνική Όπερα της Αγγλίας, στην οποία ο Ντον Τζοβάνι δεν πέθανε, αλλά εξαφανίστηκε μέσα από μια κρυφή πόρτα και εθεάθη να το σκάει στον επάνω όροφο του ξενοδοχείου του σκηνικού – ένας αθάνατος μύθος, προορισμένος να γεννηθεί ξανά και ξανά, ανάλογα με τις ιδέες, τις ευαισθησίες, τη νοοτροπία και τα ταμπού κάθε εποχής.

Η κ. Ελενα Ματθαίουπούλου είναι

associate editor του βρετανικού

περιοδικού Opera Now.

Ο «Ντον Τζοβάνι» της Εθνικής Λυρικής Σκηνής βιντεοσκοπήθηκε στην Αίθουσα Σταύρος Νιάρχος και παρουσιάζεται από σήμερα σε πρώτη παγκόσμια μετάδοση από την GNO TV (nationalopera.gr/GNOTV).

Φορολογικές Πληροφορίες 2021

Το σημείο αναφοράς κάθε επιχείρησης
και φυσικού προσώπου για τη
φορολογία στην Κύπρο

- Αλλαγές στη φορολογική νομοθεσία που ψηφίστηκαν κατά τη διάρκεια του 2020
- Πληροφορίες για τις φορολογικές σας υποχρεώσεις
- Επικαιροποιημένος κατάλογος με τις συμβάσεις για αποφυγή διπλής φορολογίας
- Φορολογικό ημερολόγιο 2021

Διατίθεται στα Ελληνικά και Αγγλικά
www.deloitte.com/cy/tax-facts-2021

Deloitte.

© 2021 Deloitte Limited